

PROTOKOLL

over forhandlingene
ved det 25. ordinære landsmøte i Oslo
i dagene 15.—20. september 1963

.....	Side
.....	3
.....	3
.....	4
.....	9
.....	11
.....	17
.....	19
.....	23
.....	26
.....	27
.....	29
.....	30
.....	35
.....	42
.....	55
.....	61
.....	65
.....	72
.....	75
.....	85
.....	85
.....	87
.....	90
.....	90
.....	95
.....	107
.....	109
.....	111
.....	121
.....	124
.....	125
.....	126
.....	129
.....	135
.....	139

PROTOKOLL

Landsmøtet i Norges Arbeiderforbund
 1932

Sakregister.

	Side
Sakregister	3
Taleregister	5
Forord	7
Landsmøtets åpning og konstituering	9
Minnetalen	9
Åpningstalen	11
Formannen presenterer gjestene	17
Gjestene hilser landsmøtet	19
Orientering om landsmøteprotokollen	25
Fullmaktskomitéens innstilling	26
Dagsorden og forretningsorden	27
Møtefunksjonærer og komitéer	29
Dagsordenens pkt. 2: Beretninger, regnskaper og revisjonsrapporter ..	30
Formannens muntlige beretning	35
Ordskiftet om den muntlige beretning	42
Dagsordenens pkt. 3 a: Organisasjonskomitéens innstilling	55
Walter Kristiansens innledning	64
Ordskiftet	66
Endret innstilling fra organisasjonskomitéen	82
Voteringen	85
Dagsordenens pkt. 3 b: Fagorganisasjonens stønadskasse	85
Alf Andersens innledning	85
Ordskiftet	87
Innmelding vedtatt	90
Den kollektive hjemforsikring	90
Dagsordenens pkt. 3 c: Forbundsvedtektene	95
Kontingentspørsmålet	107
Bernt Alfsens redegjørelse	109
Ordskiftet	111
Voteringen	121
Dagsordenens pkt. 4: Den faglige og økonomiske situasjon	124
Sekretær Thorleif Andresens innledning	125
Uttalelser om den politiske situasjon	128
Ordskiftet	129
De innkomne tarifforslag	135
Vernearbeidet på arbeidsplassen	139

	Side
Dagsordenens pkt. 4 b: Forslag om sysselsettingen	149
Arbeidsdirektør Gunnar Braatens innledning	149
Ordsiftet	153
Voteringen	163
AOF's stipendiefond for internasjonale kurs	164
Dagsordenens pkt. 4 c: Forslag om pensjonsspørsmål	164
Walter Kristiansens innledning om pensjonsordningen for statens arbeidere	164
Gruvearbeidernes pensjonsforhold, innledet av Øystein Larsen	172
Ordsiftet	174
Voteringen	179
Dagsordenens pkt. 5: Forbundets internasjonale forbindelser	181
Bernt Alfens innledning	183
Dagsordenens pkt. 6: Agitasjons- og opplysningsvirksomheten	185
Opplysningssekretær Ole Flesvigs innledning	185
Gunnar Nilsen fra AOF	191
Ordsiftet	193
Dagsordenens pkt. 7: Forskjellige forslag	194
Dagsordenens pkt. 8: Bevilgninger	197
Dagsordenens pkt. 9: Valg	200
Landsmøtets avslutning	209
Representantliste	213

Talerregister.

Alfisen, Bernt 26, 30, 74, 87, 104, 105, 106, 109, 123, 183, 197.	Isaksson, Vilhelm 24.
Akselsen, John 207.	Jakobsen, Jakob 45, 49, 52, 66, 76, 83, 85, 97, 99, 101, 105, 106, 111, 117, 131, 133, 143, 144, 156, 174, 175, 177, 183, 207, 208.
Andersen, Alf 24, 85, 90.	Kines, Jens P. 50, 79.
Andersen, Leif Hj. 51, 74.	Kjelsrud, Klaus 22.
Andresen, Thorleif 125, 145, 210.	Kjærland, Mathilde 53, 81, 94, 118, 194.
Angell, Agnus 50, 99, 117, 134, 175.	Kleiven, Hans 45, 77, 113, 121, 129, 134, 157.
Aspelund, Andreas 71, 124, 138, 145, 193.	Kløvfjell, Ommund 47, 67, 137.
Aspaas, Egil 81.	Kolstad, Karl 32, 43, 106, 114, 158.
Bjørke, Halldor 69.	Kristiansen, Walter 9, 11, 17, 25, 27, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 45, 47, 52, 64, 78, 82, 84, 87, 93, 96, 97, 98, 99, 100, 101, 103, 105, 113, 116, 118, 120, 121, 124, 128, 129, 131, 135, 136, 139, 140, 142, 143, 144, 147, 155, 156, 160, 163, 164, 177, 178, 193, 195, 196, 199, 205, 208, 209, 211, 212.
Borch, Torodd 81, 117, 121, 138, 141, 144, 145, 147, 148, 162.	Kvalness, Karl J. 45, 71, 100, 131, 136, 157, 207.
Bratteli, Trygve 23, 94.	Larsen, Øystein 31, 32, 157, 172, 179.
Brattli, Oscar 90.	Laxå, Edv. 102.
Braaten, Gunnar 149, 158.	Lehre, Hans 102, 137, 177.
Bø, Einar 136, 137.	Lysfjord, Erling 158.
Dahl, Anker 111, 144.	Martinsen, Danielsens 51, 70, 157, 172.
Døhl, Evald 176.	Matthews, Jim 19.
Evanger, Erling 31, 43, 89, 106, 115, 206.	Mikalsen, Inge 71, 98, 117, 121, 132, 145.
Evjen, Ernst 85.	Mortensen, Kurt 93, 97, 121, 130, 133, 143, 146, 199.
Fjeld, Rolf 138.	Mundal, Tyger 117, 177, 208.
Flesvig, Ole 46, 73, 133, 185, 194.	Myrvang, Thorleiv 119.
Folgerø, Johan 34, 48, 114, 130.	Nilsen, Gunnar 164, 191.
Forså, Arvid 49, 67, 116, 137, 158, 160, 175, 204.	Nilsen, Lars 80, 113, 120, 130.
Furnes, Vilhelm 48, 93, 113, 141.	
Granli, Ola 76, 200.	
Gullesen, Aksel 32, 42, 70, 81, 99, 100, 114, 133, 178.	
Gutermuth, H. 20.	
Hansen, Henry 24.	
Haugen, Alfred 115.	
Haugli, Jorulf 46, 54, 132, 138.	
Herrstrøm, Knut 209.	
Indrebø, Fridtjof 72, 112, 113.	

Norderhaug, Rudolf 119.
Olsen, Kjartan 68.
Olstad, Karl 162.
Oppland, Olav 147.
Overvik, Asbjørn 43, 68, 79, 84, 95,
97, 103, 112, 120, 129, 132, 161, 176,
198, 199, 206.
Pedersen, Arne 29, 31, 32, 34, 43, 54,
80, 84, 112.
Pettersen, Karl 52.
Randa, Mathis 75, 89, 114, 118.
Reines, Bernhard 51, 211.
Rislå, Tellef 45, 70, 111, 133, 137.
Sivertsen, Eilif 205.
Skjauuff, Hans 205, 208.
Skrede, Johan 46, 115, 119, 130, 207.

Solberg, O. J. 80.
Stavrum, Olav 42, 50, 67, 134, 161,
206.
Stokke, John 31, 68, 93, 105, 158, 160.
Sundt, Hjalmar 117.
Sundt, Paul 33, 153, 160.
Sveen, Johan 177.
Svenningsen, Johan 162.
Sæland, Lars 198.
Tosseviken, Helge 49, 54.
Tronstad, Karlo 67, 89.
Valen, Martin 162.
Volan, Elias 210.
Wangsmo, Ludv. 72, 200, 204.
Winther, Reidar 144, 206.
Ødegårdstuen, Arne 134, 176.

Forord.

Norsk Arbeidsmandsforbund hadde for første gang trykt protokoll som landsmøtets deltakere fikk hver formiddag, der foregående dags forhandlinger var referert. Representantene hadde så anledning til å foreta de rettelser som de fant påkrevet, og den protokoll som foreligger her har tatt alle de innkomne rettelser til etterretning. Den siste dags protokoll, altså for fredag 20. september, ble sendt til alle landsmøtets representanter for eventuell korrigering.

Ved redigeringen av den foreliggende protokoll er hver enkelt sak referert samlet, uavhengig av den oppstyking av behandlingen som fant sted på landsmøtet. På den måten blir stoffet mer oversiktlig og landsmøteprotokollen lettere å bruke som oppslagsbok.

Gundersen, Rolf 112
 Otnes, Erling 21
 Otnes, Karl 122
 Otnes, Ole 127
 Otnes, Asbjørn 42, 58, 75, 84, 97
 107, 122, 132, 139, 152, 161, 179,
 198, 199, 206
 Pedersen, Arne 22, 31, 32, 44, 45, 54,
 61, 84, 112
 Pettersen, Carl 35
 Rosta, Minnie 75, 89, 114, 118
 Reiersen, Bernhard 51, 111
 Rind, Tellef 70, 117, 126, 137
 Sivertsen, Erik 28
 Skjærff, Håkon 205, 208
 Strøm, Johan 48, 115, 119, 130, 131, 132, 133, 134, 135, 136, 137, 138, 139, 140, 141, 142, 143, 144, 145, 146, 147, 148, 149, 150, 151, 152, 153, 154, 155, 156, 157, 158, 159, 160, 161, 162, 163, 164, 165, 166, 167, 168, 169, 170, 171, 172, 173, 174, 175, 176, 177, 178, 179, 180, 181, 182, 183, 184, 185, 186, 187, 188, 189, 190, 191, 192, 193, 194, 195, 196, 197, 198, 199, 200, 201, 202, 203, 204, 205, 206, 207, 208, 209, 210, 211, 212, 213, 214, 215, 216, 217, 218, 219, 220, 221, 222, 223, 224, 225, 226, 227, 228, 229, 230, 231, 232, 233, 234, 235, 236, 237, 238, 239, 240, 241, 242, 243, 244, 245, 246, 247, 248, 249, 250, 251, 252, 253, 254, 255, 256, 257, 258, 259, 260, 261, 262, 263, 264, 265, 266, 267, 268, 269, 270, 271, 272, 273, 274, 275, 276, 277, 278, 279, 280, 281, 282, 283, 284, 285, 286, 287, 288, 289, 290, 291, 292, 293, 294, 295, 296, 297, 298, 299, 300, 301, 302, 303, 304, 305, 306, 307, 308, 309, 310, 311, 312, 313, 314, 315, 316, 317, 318, 319, 320, 321, 322, 323, 324, 325, 326, 327, 328, 329, 330, 331, 332, 333, 334, 335, 336, 337, 338, 339, 340, 341, 342, 343, 344, 345, 346, 347, 348, 349, 350, 351, 352, 353, 354, 355, 356, 357, 358, 359, 360, 361, 362, 363, 364, 365, 366, 367, 368, 369, 370, 371, 372, 373, 374, 375, 376, 377, 378, 379, 380, 381, 382, 383, 384, 385, 386, 387, 388, 389, 390, 391, 392, 393, 394, 395, 396, 397, 398, 399, 400, 401, 402, 403, 404, 405, 406, 407, 408, 409, 410, 411, 412, 413, 414, 415, 416, 417, 418, 419, 420, 421, 422, 423, 424, 425, 426, 427, 428, 429, 430, 431, 432, 433, 434, 435, 436, 437, 438, 439, 440, 441, 442, 443, 444, 445, 446, 447, 448, 449, 450, 451, 452, 453, 454, 455, 456, 457, 458, 459, 460, 461, 462, 463, 464, 465, 466, 467, 468, 469, 470, 471, 472, 473, 474, 475, 476, 477, 478, 479, 480, 481, 482, 483, 484, 485, 486, 487, 488, 489, 490, 491, 492, 493, 494, 495, 496, 497, 498, 499, 500, 501, 502, 503, 504, 505, 506, 507, 508, 509, 510, 511, 512, 513, 514, 515, 516, 517, 518, 519, 520, 521, 522, 523, 524, 525, 526, 527, 528, 529, 530, 531, 532, 533, 534, 535, 536, 537, 538, 539, 540, 541, 542, 543, 544, 545, 546, 547, 548, 549, 550, 551, 552, 553, 554, 555, 556, 557, 558, 559, 560, 561, 562, 563, 564, 565, 566, 567, 568, 569, 570, 571, 572, 573, 574, 575, 576, 577, 578, 579, 580, 581, 582, 583, 584, 585, 586, 587, 588, 589, 590, 591, 592, 593, 594, 595, 596, 597, 598, 599, 600, 601, 602, 603, 604, 605, 606, 607, 608, 609, 610, 611, 612, 613, 614, 615, 616, 617, 618, 619, 620, 621, 622, 623, 624, 625, 626, 627, 628, 629, 630, 631, 632, 633, 634, 635, 636, 637, 638, 639, 640, 641, 642, 643, 644, 645, 646, 647, 648, 649, 650, 651, 652, 653, 654, 655, 656, 657, 658, 659, 660, 661, 662, 663, 664, 665, 666, 667, 668, 669, 670, 671, 672, 673, 674, 675, 676, 677, 678, 679, 680, 681, 682, 683, 684, 685, 686, 687, 688, 689, 690, 691, 692, 693, 694, 695, 696, 697, 698, 699, 700, 701, 702, 703, 704, 705, 706, 707, 708, 709, 710, 711, 712, 713, 714, 715, 716, 717, 718, 719, 720, 721, 722, 723, 724, 725, 726, 727, 728, 729, 730, 731, 732, 733, 734, 735, 736, 737, 738, 739, 740, 741, 742, 743, 744, 745, 746, 747, 748, 749, 750, 751, 752, 753, 754, 755, 756, 757, 758, 759, 760, 761, 762, 763, 764, 765, 766, 767, 768, 769, 770, 771, 772, 773, 774, 775, 776, 777, 778, 779, 780, 781, 782, 783, 784, 785, 786, 787, 788, 789, 790, 791, 792, 793, 794, 795, 796, 797, 798, 799, 800, 801, 802, 803, 804, 805, 806, 807, 808, 809, 810, 811, 812, 813, 814, 815, 816, 817, 818, 819, 820, 821, 822, 823, 824, 825, 826, 827, 828, 829, 830, 831, 832, 833, 834, 835, 836, 837, 838, 839, 840, 841, 842, 843, 844, 845, 846, 847, 848, 849, 850, 851, 852, 853, 854, 855, 856, 857, 858, 859, 860, 861, 862, 863, 864, 865, 866, 867, 868, 869, 870, 871, 872, 873, 874, 875, 876, 877, 878, 879, 880, 881, 882, 883, 884, 885, 886, 887, 888, 889, 890, 891, 892, 893, 894, 895, 896, 897, 898, 899, 900, 901, 902, 903, 904, 905, 906, 907, 908, 909, 910, 911, 912, 913, 914, 915, 916, 917, 918, 919, 920, 921, 922, 923, 924, 925, 926, 927, 928, 929, 930, 931, 932, 933, 934, 935, 936, 937, 938, 939, 940, 941, 942, 943, 944, 945, 946, 947, 948, 949, 950, 951, 952, 953, 954, 955, 956, 957, 958, 959, 960, 961, 962, 963, 964, 965, 966, 967, 968, 969, 970, 971, 972, 973, 974, 975, 976, 977, 978, 979, 980, 981, 982, 983, 984, 985, 986, 987, 988, 989, 990, 991, 992, 993, 994, 995, 996, 997, 998, 999, 1000

(mirrored bleed-through text from the reverse side of the page)

Landsmøtets åpning søndag 15. september 1963.

Norsk Arbeidsmandsforbunds 25. ordinære landsmøte ble åpnet i Folkets Hus store sal i Oslo søndag kl. 12.00. Scene og sal var flagg- og blomstersmykket.

Et orkester ledet av Thorleif Østereng spilte Teilmanns Festmarsj og Johan Halvorsens Intrata. Deretter hadde operasangerinne Kari Frisell, akkompagnert av Sigv. Fotland, en sangavdeling, som ble mottatt med stort bifall. Orkesteret spilte norske folkelieder, og så besteg forbundets formann, Walter Kristiansen, talerstolen og holdt

MINNETALEN

Walter Kristiansen uttalte følgende: Siden vi sist var samlet til landsmøte i 1959 har en rekke gode organisasjonskamerater gått bort. Det er så mange at det er umulig å nevne dem alle ved navn. I alt er det 1139 medlemmer som er avgått ved døden i landsmøteperioden.

Alle de som i det stille gjorde sin gjerning og de som kom mer i forgrunnen var like kjære. Vi vil minnes dem alle i ærbødig takknemlighet for deres innsats i arbeiderbevegelsen. I dag kan bare nevnes noen få som i særlig grad var knyttet til forbundet og dets virksomhet.

Hans Fredriksen døde 25. juli 1960, 62 år gammel. Fredriksen var medlem av vårt forbundsstyre og forretningsfører i Oslo og Omegn Arbeidsmandsforening. Han hadde vært kasserer i foreningen i 20 år.

Chr. Henriksen, forbundets tidligere formann, døde 17. november 1960 vel 70 år gammel. Som ganske ung kom han med i arbeiderbevegelsen, og da han døde, hadde han over 50 års aktivt organisasjonsarbeid bak seg. Henriksen ble første gang valgt som varamann

til forbundsstyret i 1922 og rykket opp i perioden. I 1928 ble han nestformann i forbundet. I 1948 overtok han formannsvervet, og hadde dette til han gikk av etter oppnådd aldersgrense i 1955. Henriksen var medlem av Sekretariatet fra 1934.

Einar Schei, tidligere landsstyremedlem, døde i slutten av 1960, 69 år gammel. Han gikk ut av landsstyret 1959, etter å ha sittet som representant for gruvearbeiderne fra 1945.

Amund Hallanger, tidligere medlem av landsstyret, døde i 1960. Han var representant for jernbanearbeiderne og gikk ut av landsstyret 1959.

Johs. M. P. Ødegaard døde 23. januar 1961, nær 79 år gammel. Ødegaard kom som 10-åring med i gruvearbeid på Røros og arbeidet ved forskjellige gruver til han i 1913 ble valgt til sekretær i forbundet. I 1918 rykket han opp som nestformann, og fra 1928 til 1948 var han formann i forbundet. Ødegaard var medlem av Sekretariatet fra 1920 til 1934.

Gustav Langhelle, som var vaktmester i forbundets gård fra 1928 til 1959, døde 26. mars 1961, 71 år gammel.

Arvid Hellstrand, formann i Tokke Arbeidsmandsforening og medlem av landsstyret, døde 5. mai 1961. Han var ennå ikke fylt 35 år.

Gustav Øyum døde 4. oktober 1961, 65 år gammel. Han var medlem av landsstyret, valgt som vegarbeidernes representant på landsmøtet 1959.

Albert Karlsen døde 25. august 1962, 73 år gammel. Karlsen ble valgt som sekretær for vegarbeiderne 1935. Han var da sekretær i Aust-Agder faglige Samorganisasjon. Fra 1948 til han gikk av etter oppnådd aldersgrense 1955 var han nestformann i forbundet.

Adolf Lien døde 11. mars i år, 67 år gammel. Han ble valgt inn i forbundets revisjonsutvalg i 1928 og i forbundsstyret 1932. Lien var hovedkasserer i forbundet fra 1940 til han overtok formannsvervet i forbundet 1955. Han gikk av etter oppnådd aldersgrense i 1960. Han var medlem av Sekretariatet i samme periode. Ved sin død var han formann i forbundets kontrollkomité.

Olav Strøm døde 24. august i år, 97 år gammel. Strøm var den som tok opptakten til stiftelsen av forbundet og regnes som forbundets stifter. Han ble også forbundets første formann, valgt på stiftelsesmøtet 13. april 1895. Strøm var formann i forbundet fram til juni 1903. Fra 1893 til 1894 var Olav Strøm sekretær i Det norske Arbeiderparti. Olav Strøm var banebryteren, pionéren i norsk fagbevegelse når det gjaldt de ufaglærte arbeidere. Han var en uredde og fryktet agitator for arbeidernes sak, for de små i samfunnet. Vi har meget å takke Olav Strøm for.

Også andre samarbeidende organisasjoner har mistet framtreende og dyktige medarbeidere. Vi føler med dem alle i det tap de har lidt.

Vi minnes dem alle, både de som her er nevnt og de som ikke er nevnt, og takker dem for deres innsats og lover å hedre deres minne ved å føre deres arbeid videre.

Vi lyser fred over deres minne.

Under minnetalen som ble påhørt stående av forsamlingen, spilte orkesteret «I ensomme stunder» av Ole Bull.

ÅPNINGSTALEN

Walter Kristiansen holdt denne åpningstalen:

På landsstyrets vegne har jeg den ære og glede å ønske representanter og gjester velkommen til Norsk Arbeidsmandsforbunds 25. ordinære landsmøte.

Vi møtes denne gang under noe for oss uvante omstendigheter. Etter 28 års arbeiderstyre har vi i dag en borgerlig regjering i landet vårt. Det skyldes ikke en borgerlig valgseier, men at opposisjonspartiene greide å felle arbeiderregjeringen på en gruveulykke i Kings Bay. Men selv om det har lykket borgerpartiene ved hjelp av de 2 SF-stemmene i Stortinget å felle arbeiderregjeringen og dermed skape et brudd i den lange, sammenhengende regjeringstid, som særlig Einar Gerhardsens navn er knyttet til, vil det sikkert ikke vare svært lenge før den borgerlige regjering er skiftet ut igjen.

Vi vet nå at Lyngs regjering vil komme til å legge fram sin erklæring i morgen og at det vil bli debatt om erklæringen den 18. og 19. september — muligens også den 20. Det kan derfor meget godt skje at vi har en ny arbeiderregjering innen vi går fra hverandre på dette landsmøtet. La oss håpe det.

Det finnes ikke noe parlamentarisk grunnlag for en borgerlig regjering med den sammensetning vårt storting har i dag. Det vil sikkert bli det enda mindre etter neste stortingsvalg i 1965.

Det som har skjedd i Kings Bay-saken skal jeg unnlate å komme nærmere inn på. La meg bare si det slik at jeg tror det har vært en vekker på flere enn en måte. Vernearbeidet på arbeidsplassene vil bli omfattet med større iver og påpasselighet. Det skjer stadig ulykker på arbeidsplassene. Mange av dem kunne sikkert vært unngått om det på forhånd var gjort tilstrekkelig for å sikre arbeidsplassene best mulig. Det er her verneombudene er så viktige.

Politisk ser det ut til at vi går inn i en tid med skjerpede motsetninger mellom opposisjonspartiene i Stortinget og Arbeiderpar-

tiet. Det vil føre til en dristigere politikk fra Arbeiderpartiets side, selv med regjeringsansvaret tilbake til Arbeiderpartiet. Regjeringen Gerhardsen har vært en regjering for folket. Det skal den fortsatt være når den kommer tilbake.

Men det er ikke lenger noen grunn til å ta de samme hensyn til alle kanter som tilfellet var før mistillitsforslaget ble satt fram. Utakk er verdens lønn.

Situasjonen har også skapt en sammensveising av kreftene i arbeiderbevegelsen. Alle fordømmer SF's holdning til det borgerlige mistillitsforslag. Også innenfor SF har mange reagert ved å melde seg ut og ved å forlange seg strøket av listene ved kommunevalget. Enkelte steder er listene rett og slett blitt trukket tilbake.

Jeg håper og tror at dette også vil gi seg utslag i dette landsmøtes forhandlinger. Nå er det noe mer som står på spill enn det å være uenig innbyrdes.

Jeg mener ikke dermed å ha villet sagt at vi ikke skal diskutere på et saklig og reelt grunnlag de spørsmål landsmøtet skal behandle, selvsagt skal vi det. Vi skal ta oss den nødvendige tid til å behandle hvert enkelt spørsmål for derigjennom å søke fram til den best mulige løsning på de problemer vi står overfor.

Vi skal denne gang som tidligere gjøre opp status for vårt forbunds virke i den forløpne fireårsperiode og så godt det lar seg gjøre trekke opp retningslinjene for vår fortsatte virksomhet.

Fagorganisasjonen er fortsatt den klippe vi bygger vår virksomhet på. Det har vært tendenser til et hardere klima også i forholdet mellom fagbevegelsen og Norsk Arbeidsgiverforening. Vi har ikke glemte at arbeidsgiverne etter mange år trakk fram lock-outspøkelset igjen i forbindelse med årets tariffrevisjon. Men la det hvile til så lenge.

For første gang på over 30 år fikk vi i 1961 streik i bergverkssektoren. Den varte i 5 uker og må kunne betraktes som en seier på det lønnsmessige område. En annen sak er at bergverksindustrien både her i landet og i vårt naboland Sverige — for den saks skyld også ute i verden for øvrig — er kommet i store økonomiske vansker grunnet markedsf forholdene og synkende eksportpriser. Dette gjelder ikke lenger bare kisgruvene. Også jernmalmgruvene har fått føle de dårligere konjunkturer.

Dette til tross har det likevel lyktes å løse pensjonsspørsmålet for underjordsarbeidere i bergverksindustrien ved opprettelsen av pensjonsavtalen for tiden mellom 65 år og 70 år som er pensjonsalderen i FTP. Jeg skal ikke her komme inn på detaljene i denne pensjonsordning fordi pensjonsspørsmålene vil bli behandlet senere på landsmøtets dagsorden.

La meg likevel også i denne forbindelse få nevne at pensjonsordningen for statens arbeidere i landsmøteperioden er blitt vesentlig endret til beste for de som kommer inn under denne. Det er skapt et pensjonsgrunnlag på linje med pensjonsordningen for statens tjenestemenn i og med at det er gjennomført et eget grunnlagsregulativ med 66 prosent pensjon av regulativets satser. For tjenestetid som faller utenfor regulativet er det foretatt vesentlig heving av pensjonsgrunnlaget pr. tjenestemåned. Det siste har særlig betydning for de som har gått av med pensjon. Da pensjonstrygden for statens arbeidere ble gjennomført i 1950 var grunnlaget kr. 3.10 pr. tjenestemåned, mens den etter Regjeringens proposisjon skal heves til kr. 23.00 pr. tjenestemåned for tid før 1. mai 1962.

Det er med særlig glede vi kan konstatere at det i landsmøteperioden endelig har lyktes å få lovfestet 40 timers arbeidsuke for tunnelarbeidere. Det er en sak vi har arbeidet med i mange år. Et flertall i komitéen som laget innstilling i saken gikk inn for 42 timer. Det var arbeidsgivernes oppfatning at det ikke var tilrådelig å gå lenger, men Stortinget mente altså noe annet. Resultatet ble 40-timersuke på linje med arbeidstiden i gruveindustrien.

Vi har riktignok ikke oppnådd full enighet med vår motpart — entreprenørene — om alle grensetilfeller ved praktiseringen av 40-timersuken, men forhåpentlig vil forholdene avklares etter hvert som tiden går.

Fra 1. september i år gjelder den nye Arbeidervernloven for Svalbard. Det var riktignok ikke en dag for tidlig. La oss likevel være glad for at det er skjedd. Dermed er også dette gamle kravet gjennomført ved lov. Arbeiderne på Svalbard er endelig kommet inn under de samme arbeidstidsbestemmelser som gruvearbeiderne for øvrig i vårt land både med hensyn til 45- og 40-timersuke.

Jeg sa jeg ville komme tilbake til problemene vi har hatt og har med hensyn til sysselsettingen for enkelte av våre medlemsgrupper. Den vanskelige situasjon som er oppstått i det gamle gruvesamfunnet i Bjørkåsen må sies å være et sørgelig kapittel. En har lenge visst at gruvene var uttømt, men hadde håpet på annen industri til erstatning for gruve drift. La oss håpe at det ennå ikke er for sent å få til et eller annet arrangement. Samfunnet er ikke tjent med at stedet blir lagt øde.

Vi har også hatt problemer med Orkladalføret med nedleggelsen av smelteverket for Løkken-kisen. Her har man imidlertid fått annen industri, men dessverre ikke tilstrekkelig til full erstatning for de oppsagte arbeidere ved Orkla-konsernet.

Etter at Nordlandsbanen ble ført fram til Bodø opplevde vi også

der problemer med sysselsettingen av overtallige anleggsarbeidere. Vi hadde håpet på at det skulle lykkes å skaffe andre varige arbeidsplasser i distriktet for de som måtte slutte, men dessverre ser det ikke så lyst ut i øyeblikket. En del av de oppsagte fikk imidlertid foreløpig arbeid ved veganlegg for ekstraordinære midler på vegbudsjettet. Andre er overført til jernbaneanlegg sørpå og atter andre måtte sies opp til tross for over 20 års tjeneste ved jernbaneanleggene. Situasjonen for de ledige jernbanearbeidere har vært behandlet i en rekke instanser — også i Stortinget 12. juni i år. Men det er en kjensgjerning at jernbaneanlegg i Norge ebber ut etter hvert om da ikke Stortinget endrer sitt vedtak om ikke å bygge Nordlandsbanen videre fra Fauske og nordover.

Også innen andre grupper av våre medlemmer har det vært tendens til stor ledighet, særlig i vintermånedene. Det er å håpe at omleggingen av arbeiderformidlingen på statlig basis vil kunne redusere svingningene i beskjeftigelsestallene og at omskoling av voksen arbeidskraft kan få et større omfang enn hittil.

Når det gjelder gruppen vegarbeidere tror jeg det er riktig å kunne si at det er for mange som konkurrerer om plassene. Vi har ansiennitetsbestemmelsene som for så vidt skulle regulere forholdet med konkurransen, men framleis har de enkelte vegkontorer ansiennitetskort på et langt større antall vegarbeidere enn det som beskjeftiges innen rammen av de til enhver tid gitte bevilgninger.

Jeg nevnte omskoling. Endringene i samfunnsforholdene og forskyvningen i yrkesbefolkningen gjør det nødvendig med omskoling av arbeidskraften. Det er derfor et stigende behov for mer voksenopplæring. Jeg er glad for å kunne si at arbeidsdirektøren er merksam på problemene og har satt sine folk i arbeid med å søke å løse dem. Det er det samme problemet som gjør seg gjeldende i andre land.

Vi har også dette med spredning av industrien til industrifattige strøk. Her har sjefsdirektør Brofoss kastet fram interessante idéer om å skape store, nye industrisentra — ikke bare opprettelsen av ett stort industriforetak, men hele byer vil han vi skal bygge ved felles initiativ av stat, kommuner og private interessenter. Det samme har vært gjort i England. Om eksperimentet vil lykkes, er det ennå for tidlig å kunne si noe om.

Vi skjønner av tiden vi lever i, at store ting vil kunne skje i framtida. Vi lever i dag i en helt annen utgangsposisjon for videre framstøt enn da våre pionérer tok fatt på å organisere arbeiderklassen. Mye av det som har skjedd i retning av bedre levekår og høyere standard må tilskrives den tekniske utvikling. Sammen med den sterke posisjon arbeiderbevegelsen innehar, har den tek-

niske utvikling lagt til rette grunnlaget for en utbygging av landet vårt som var utenkelig for bare 50 år tilbake i tiden.

Det er nok å nevne et eksempel forbundets medlemmer sjøl har vært med om. Det ville ikke vært mulig overhodet å bygge ut kraftforsyningen i landet vårt — og dermed legge grunnlaget for annen industriell vekst, slik tilfellet har vært — om vi ikke hadde kommet lenger enn til feiselen og det vanlige gammeldagse borstålet.

Men utviklingen vil ikke stoppe med det som har skjedd. Hvilke muligheter ligger det ikke i en fredelig bruk av atomkraften? Menneskene behersker i dag verdensrommet. En skulle være ung nok til å få være med på opplevelsen av de enorme muligheter som ligger i morgendagens tilværelse. Skjønt vi som lever i dag jo har opplevd ting den siste menneskealder som generasjoner før oss aldri en gang kunne drømt om ville bli mulig å gjennomføre.

Den voldsomme tekniske utvikling fører med seg en stadig omlegging av menneskenes levemåte. Den skaper også problemer som vi må lære å løse. Vi har fått automasjonen, som skaper problemer med sysselsettingen. Det blir skapt for meget med færre utøvere i produksjonen. Arbeidstiden må ytterligere ned. Det vil gi oss større forpliktelser på det kulturelle området. Ren lediggang er ikke noe ønskemål sjøl om vi skulle livberge oss med en relativt kort arbeidstid pr. dag. Vi skal bli delaktig i alle livets goder, de økonomiske så vel som de kulturelle.

Den verden vi lever i, blir stadig mindre og mindre hva avstander angår. Derfor er også raseproblemene og utviklingslandenes problemer kommet oss inn på livet i langt sterkere grad enn tidligere. De gamle kolonimakter har måttet gi fra seg sine domener, men dette har igjen skapt nye problemer for de frigjorte folkeslag i utviklingslandene. Den internasjonale fagbevegelse har innsett de store forpliktelser vestens folk har på dette felt og skapt FFT's internasjonale solidaritetsfond, som det er vår plikt å støtte opp om. Den innsamlingsaksjon LO i Norge satte i gang ble ikke særlig vellykket. Vi har ikke kunnet oppfylle våre forpliktelser på samme måte som andre lands fagorganiserte. For å makte det har LO måttet gå til utskrivning av en kontingent på 50 øre pr. medlem pr. år fra forbundene. Arbeiderbevegelsen er bygd opp på solidaritetens grunn. Vi må gi dette solidaritetsbegrepet internasjonalt innhold. Gjør vi det ikke, vil det være den vestlige verden som til syvende og sist blir den tapende part.

Jeg har med vilje unnlatt å komme inn på tariffrevisjonene i denne åpningstalen. Vi har den faglige og økonomiske situasjon som eget punkt og likeledes muntlig beretning for 1963.

Det står også andre viktige saker på landsmøtets dagsorden. Jeg nevner blant annet innstillingen fra organisasjonskomitéen. En organisasjon som vil hevde seg og som vil følge med i utviklingen bør fra tid til annen kontrollere om kartet stemmer med terrenget, hvis det ikke gjør det, er det helt sikkert kartet som er galt. Forbundet er ikke noe mål i seg sjøl. Det er et instrument til fremme av medlemmenes interesser.

Våre organisasjonsformer innad har ikke tidligere være gjenstand for behandling på samme måte som vi har forutsatt på dette landsmøte. Innstillingen fra organisasjonskomitéen har vært til behandling i foreningene på forhånd. Vi har anmodet foreningene om å forhåndsdrøfte innstillingen uten dermed å binde de som skulle møte som representanter på landsmøtet. Det er først i dette forum at vi skal fatte vedtak.

Jeg skal ikke på dette tidspunkt foregripe noe, men la meg likevel si at vi ikke skal lukke øynene for at det eksisterer visse svakheter ved det organisasjonsmønster vi har i dag. Til tross for de mange foreninger som er spredt rundt om, går medlemstallet ikke oppover, og det i en tid da sysselsettingen i vårt organisasjonsområde er ganske høy i forhold til det samlede medlemstall. Det er ikke som det burde være.

Mange av våre avdelinger er heller ikke i stand til å løse forholdsvis enkle tvistesaker. Alt for mange av disse sakene kommer til forbundet uten at det på forhånd har vært mulig å søke sakene løst på det lokale plan. Her har vi en stor og uløst oppgave skal vi kunne skape den nødvendige respekt for inngåtte tariffavtaler. Vår motpart spekulerer ofte i forholdene slik de er i dag. Vi må ruste oss bedre, skal tariffavtalene få den betydning hovedpartene har lagt i dem.

La meg slutte med å si at vi ved alle tidligere landsmøter etter frigjøringen har kunnet rose oss av å ha en parlamentarisk situasjon her i landet, som gjorde det mulig under arbeiderstyret å løse mange og viktige saker til beste for det arbeidende folk. Ved dette landsmøtet kan vi ikke rose oss av det samme. Splittelsen i arbeiderbevegelsen får ta skylden for det. Hvor lenge vi skal ha en så usikker parlamentarisk situasjon, vil derfor være avhengig av hvor snart det vil lykkes å fjerne den splittelse som er oppstått.

Dette forbundslandsmøte holdes midt oppe i sluttspurten av kommunevalgkampen. Utfallet av dette valget vil gi oss en pekepinn for hvorledes stortingsvalget vil kunne løpe av om 2 år. Betingelsene for å kunne løse de oppgaver som står foran oss, er at vi står sammen — ikke bare om å ta fordelene, men også de byrder gjennomføringen av oppgavene legger på oss.

Det er fortsatt nødvendig å se det faglig-politiske arbeid som en enhet, skal vi komme videre i vårt arbeid for å skape et lykkelig samfunn, fritt for nød og fritt for frykt. Det vi ikke makter å gjennomføre på den faglige front, må vi søke å løse ad politisk veg, slik vi har gjort det med arbeidstidsforkortelsen og nå sist ved økingen av feriegodtgjøringen.

Jeg er sikker på at toleranse og kameratskap vil prege landsmøtets forhandlinger, og at de vedtak vi skal fatte på dette landsmøtet vil tjene fellesskapets interesser og være til gagn for våre medlemmer.

Med dette ønsker jeg igjen representanter og gjester velkommen og erklærer det 25. ordinære landsmøte i Norsk Arbeidsmandsforbund for åpnet.

FORMANNEN PRESENTERER GJESTENE

Walter Kristiansen presenterte gjestene med disse ord:

Som vanlig ved våre landsmøter har vi også denne gang den glede å ha blant oss, representanter for våre samarbeidende organisasjoner i inn- og utland.

Det var en stund uvisst om vi som så ofte før ved våre landsmøter skulle få gleden av å ha en representant for Regjeringen til stede. Finn Gustavsen var ikke enig i dette, og Trygve Bratteli, som skulle møtt som statsråd, møter inntil videre som nestformann i partiet. Han vil sikkert om ikke så lenge igjen sitte i Kongens Råd.

De øvrige gjester representerer først og fremst de tre yrkesinternasjonaler vårt forbund er tilsluttet. Det er:

Presidenten for Internasjonale Fabrikkarbeiderføderasjon, *J. Matthews*, England.

Presidenten for Miners Internasjonal Federasjon, *H. Gutermuth*, Tyskland og *Karl Van Berk* fra samme internasjonale.

Internasjonal Bygnings- og Treindustriarbeiderunion er representert med sitt norske eksekutivmedlem, *Klaus Kjelsrud*, formann i Norsk Skog- og Landarbeiderforbund.

Vi har også gleden av å ha den nye amerikanske arbeiderattasjéen, *George Andersson*, til stede.

Som representanter for våre nordiske yrkessammenslutninger møter:

Fra Fabrikkarbeiderføderasjonen: *Knut Herrström*, Sverige.

Fra Veg- og Anleggsarbeiderunionen: *Sigvard Forsmark*, Sverige.

Fra Bygnings- og Trearbeiderføderasjonen: *Harry Christensen*, Danmark.

Fra Funksjonærsammenslutningen: *Laust Larsen*, Danmark.

Våre samarbeidende nordiske forbund er representert ved:

Dansk Arbeidsmands- og Spesialarbeiderforbund: *Ferdinand Mad-
sen og Aakjær Sørensen.*

Kvindeligt Arbejderforbund, Danmark: *Johanne Kongsaa.*

Keramisk Forbund, Danmark: *Henry Hansen og Johs. Schou.*

Dansk Funksjonærforbund: *Laust Larsen og Frank Steffensen.*

Svenska Fabriksarbetareförbundet: *Knut Herrström og Evert
Eriksson.*

Svenska Gruvindustriarbetareförbundet: *Vilhelm Isaksson og Hol-
ger Hillbom.*

Svenska Vegarbetareförbundet: *Sigvard Forsmark og Oscar Fred-
riksson.*

Svenska Byggningsarbetareförbundet: *Olof Torstensson og Arne
Karlsson.*

Finlands Arbetareförbund: *Tapio Malmivuori og Ahti Salli.*

Finlands Glas- och Porslinsarbetareförbund: *Jouko Slaminen og
Kaarlo Tolppanen.*

Finlands Byggnadsarbetareförbund: *Viljo Pennanen, Carl Sundberg
og Veikko Väiliranta.*

Som tolk for de finske gjester møter Onni Andersson, og som tolk
for Matthews og Gutermuth møter fru Judit Berg.

Fra våre innenlandske organisasjoner møter som gjester:

Fra LO: *Thorleif Andresen og Alf Andersen.*

Fra DNA: Som nevnt *Trygve Bratteli og Haakon Lie.*

Fra LO's presse- og informasjonskontor: *Per Haraldsson.*

Fra Statstjenestemannskartellet: *Fritz Torgersen.*

Fra Norsk Kommuneforbund: *Viktor Jensen.*

Fra Norsk Byggningsindustriarbeiderforbund: *Walter Broe og Markus
Gustavsen.*

Fra Norsk Kjemisk Industriarbeiderforbund: *Ragnar Hansen og
Trygve Nordby.*

Fra Norsk Papirindustriarbeiderforbund: *Kaare Pehrson og Olav
Bratteli.*

Fra NNN: *Arne Andresen.*

Fra Norsk Tekstilarbeiderforbund: *Bjarne Baardsen og Anna Nilsen.*

Fra Norsk Jernbaneforbund: *Sverre Kortvedt og Sigurd Kvilekval.*

Fra Norsk Skog- og Landarbeiderforbund: *Klaus Kjelsrud og Thor
Thorsen.*

Fra Norsk Tjenestemannslag: *Hjalmar Andersen og Gerd Raaer.*

Fra Norsk Elektriker- og Kraftstasjonsforbund: *Johan Henriksen
og Per Ask.*

Fra Arbeidernes Opplysningsforbund: *Gunnar Nilsen.*

Foruten de gjester vi her har nevnt har vi to spesielt innbudte,
nemlig *Elias Volan*, som tidligere har vært formann i forbundet og
Alfred M. Nilsen, mangeårig formann i kontrollkomitéen.

Likeledes har vi til åpningsmøtet i dag invitert vinnerne av brev-
ringkonkurransen «Søkelyset på organisasjonen». 1. premie var en
reise til Oslo og overværing av åpningsmøtet. Vinnerne kommer fra
Selbu- og Tydal Vegarbeiderforening og navnene er:

Asbjørn Overvik, ringleder. Han møter for øvrig som represen-
tant også. *Jens Overvik, Olav O. Overvik, Emil Sæther, Jon O.
Stokke og Jens G. Sesseng.* Sesseng har forfall.

Det vil nå bli holdt endel hilsningstaler og jeg gir ordet til
J. Matthews fra Fabrikkarbeiderinternasjonalen.

GJESTENE HILSER LANDSMØTET

Presidenten for Den internasjonale Fabrikkarbeiderfederasjonen,
Jim Matthews, hilste landsmøtet med disse ord:

Formann, kamerater.

Jeg bringer hilsener fra nesten to millioner arbeidere som repre-
senterer 25 forskjellige land, alle tilsluttet Fabrikkarbeiderinter-
nasjonalen.

Vår internasjonale er i sterk vekst, og det kan sies uten fare for
motsigelse at ingen industri kan eksistere uten de produkter som
medlemmene tilsluttet vår Internasjonale framstiller. Vi har fått
nye medlemmer fra Grekenland, Tyrkia og Japan i de siste to måne-
der, hvilket vitner om vår anseelse i verden, men det er med opp-
riktig sorg vi har mottatt meddelelse om at deres forbund akter å
forlate oss. Dere har vært Internasjonalens lojale medlemmer i en
årrekke, og vi liker ikke å miste gamle og trofaste venner, så jeg
håper inderlig det ikke er for sent å ta deres beslutning under
overveielse.

Vi fagorganiserte står ansikt til ansikt med en verden som for-
andrer seg i løpet av natta, og derfor er det nødvendig for oss å være
forberedt på framtiden. Den mest nærliggende oppgave vi må kon-
sentrere oss om er selvsagt å bruke all vår energi over hele verden
for å kunne stoppe opprustningen og særlig utbredelsen av atom-
våpen.

Det er ingen ting som er så hellig på jorda som menneskeheten,
og vi må alle arbeide for å bevare den. Atomkraften har uante
muligheter, både til godt og vondt, for arbeiderne og for hele sam-
funnet, men det er avhengig av om man med mot og fantasi kan
treffe de riktige beslutninger. Moskva-avtalen om stans i atom-

prøvene har vist at med litt godvilje fra begge sider kan menneskene få puste litt lettere, men atskillig mer må ennå utrettes. Mens alle nasjonaler arbeider for deres egne nasjonale interesser, må de samtidig også arbeide for å trygge menneskeheten. Å eliminere krig er i begge parters interesse, og som kjent vil de vestlige allierte aldri starte en krig.

Vi vil ikke ha en krig, og vi venter ikke en krig! Denne verden har allerede hatt nok av vepnede konflikter. Det er derfor vår oppgave å bygge en verden i fred, hvor de svake kan være trygge og de sterke rettferdige. Men vi må gjøre det helt klart for alle at om vi ønsker fred, vil vi ikke ha fred for enhver pris, og vi skal være forberedt på når som helst å kjempe for de svake. Derfor arbeider vi for freden og ikke for tilintetgjørelsen.

Vi ble svært skuffet da vi fikk melding om at Det norske Arbeiderparti hadde mistet regjeringmakten, men vi håper partiet snart vil overta den igjen.

Jeg ønsker deres landsmøte god framgang.

Presidenten i Gruve-Internasjonalen, *H. Gutermuth*, hilste landsmøtet med disse ord:

Formann, mine damer og herrer, kjære kamerater.

Det er en stor ære for meg å kunne være til stede på Norsk Arbeidermandsforbunds landsmøte. I Gruveinternasjonalens navn vil jeg gjerne takke for innbydelsen og understreke med hvor stor glede jeg har tatt imot den.

Norge er et vakkert land, fullt av naturherligheter som søker sin like på hele kloden. Det gleder meg særskilt av den grunn å få anledning til å besøke dere. Min kamerat, Karl van Berk, og jeg er ikke her bare for å representere. Vårt nærvær er også et symbol på internasjonal solidaritet og kameratslig samhörighet mellom Gruveinternasjonalen og deres forbund.

Som president i Gruveinternasjonalen vil jeg gjerne overbringe dere hjertelige hilsener fra gruvearbeidere som tilhører 30 nasjonale forbund og som gjennom 26 land er tilsluttet Gruveinternasjonalen. Gruveinternasjonalen er meget stolt over å kunne telle dere blant sine medlemmer, og setter særlig stor pris på at det gjennom eksekutiven består et meget vennskapelig samarbeid med deres forbund. Fagforbundenes vennskapelige og kameratslige samarbeid på tvers av landegrensene er en forutsetning for at vårt arbeid skal bære frukter på det internasjonale plan.

De frie fagforbund har i det hele tatt oppnådd store forbedringer for sine gruvearbeidere på det økonomiske og sosiale område i

mange land. Det har lyktes å heve lønningene og forkorte arbeidstiden. Fjernere mål er derved kommet i sikte: lenger ferie og også ytterligere framskritt på det sosiale område. Når vi ser nøkternt på det vi har oppnådd hittil over hele verden, kan vi si oss tilfreds, særlig når vi tar i betraktning den dyptgående krise mange lands gruveindustri befinner seg i dag.

Likevel skal hverken Internasjonalens eller de nasjonale forbunds aktivitet minske. Tvert i mot, en må mobilisere alle krefter. Det fins jo land hvor leve- og arbeidsvilkår fremdeles er utilfredsstillende. Fundamentale krav i gruvearbeidernes kår er ennå ikke oppfylt. Dette er tilfellet i enkelte land i Europa, men særlig gjelder det Afrika, Asia og Latin-Amerika. Gruveinternasjonalen og de tilsluttede forbund må føle det som en forpliktelse med alle mulige midler å hjelpe våre brødre i deres kamp for en mer menneskelig tilværelse.

Ikke bare fagforbundene, også stater og nasjoner i den frie verden står foran en stor oppgave her, det er jo fremdeles millioner av mennesker i verden som sulter. I mange land er det fattigdom og nød, og fremdeles fins det mennesker som er undertrykt og er tvunget til å leve i ufrihet. De høyt industrialiserte land må ikke svikte utviklingslandene. Vår tids, vårt århundres oppgave: å bli herre over sult og undertrykkelse står fremdeles foran oss.

Arbeiderbevegelsen har vist et godt eksempel her. De betydelige beløp som ble gitt Faginternasjonalens Solidaritetsfond, hvor også norske forbund har ytet sin skjerv, er det beste bevis på dette. Det norske Arbeiderpartis beslutning i mai måned om å opprette et solidaritetsfond for utviklingslandene, har fylt meg med stolthet og glede. Dette er ekte internasjonal solidaritet som kan tjene som forbilde for den frie verdens nasjoner.

To eksempler skulle kunne belyse hvilke problemer vi har å hankses med på det internasjonale plan, og hvilke vanskeligheter det er forbundet med løsningen av disse: Blant Afrikas ca. 230 millioner innbyggere er bare 6 millioner beskjeftiget i yrkeslivet, og av disse igjen er det bare en brøkdel som er fagorganisert. Disse tall skulle gjøre det lysende klart hvilke oppbyggingsoppgaver som venter på oss her. Det er foruroligende og trist å tenke på at mens det blir produsert et overskudd av matvarer i høyt industrialiserte land i verden, er det mangel på viktige næringsmidler, og sult hersker i land hvor jordbrukere utgjør 80 prosent eller mer av landets befolkning.

Når jeg har fastslått at alle krefter må settes inn for å kunne bekjempe nød og elendighet, må disse utredninger bare bekrefte det. Arbeiderbevegelsen skulle innse nødvendigheten av sin hjelp og

sitt initiativ på dette område. I denne sammenheng vil jeg gjerne føye til enda noen ord for å belyse situasjonen i Europa:

Den økonomiske slagkraft til Europas frie nasjoner kunne gjøres enda sterkere gjennom opprettelse av Europas Forente Nasjoner.

Et fritt, forenet Europa som partner til den øvrige frie verden, ville være i stand til å yte et enda viktigere bidrag til bekjempelse av sult og fattigdom, ufrihet og undertrykkelse. Europas frie fagforbund går i bresjen for et forenet Europa. Også Norge vedkjenner seg denne målsetting. På møtet i Europarådet i mai i år har den norske utenriksminister Lange gitt sin tilslutning til en europeisk enhetspolitikk, slik at også USA kommer med i samarbeidet.

De frie fagforbund vil gjennom sin innsats for fred, frihet og forståelse mellom folkene oppnå: En politisk forening av alle demokratiske land i Europa. Dette Europa kan da som en stabil politisk maktfaktor sette inn sin hele kraft for bevaring av fred over hele verden.

Kjære kamerater.

Ved siden av hjertelige hilsener fra Gruveinternasjonalen vil jeg gjerne få lov å overbringe kameratslig hilsener også fra Det tyske gruvearbeiderforbund og dets 500 000 medlemmer.

Jeg vil gjerne gi uttrykk for at de tyske gruvearbeidere står på deres side når dere vil gjennomføre dagens og framtidens oppgaver til gruvearbeidernes og alle andre arbeideres beste, og de står også sammen med Gruveinternasjonalen for å kjempe for fred, frihet og sosiale framskritt.

Dere skal nå behandle forbundets og gruvearbeidernes problemer.

Deres vedtak og beslutninger skal bestemme den framtidige politikk som Arbeidsmandsforbundet skal føre til beste for deres medlemmer og for hele det norske folk.

Jeg ønsker dere framgang i deres arbeid.

Lykke til.

Klaus Kjelsrud fra International Bygnings- og Treindustriarbeiderunion hilste fra IBTU og fra dets generalsekretær Arne Hagen. Hagen beklaget at han ikke kunne komme, men årsaken er enkel: IBTU står midt i forberedelsene til sin egen internasjonale kongress som blir åpnet i Lugano 23. september.

Han hilste også fra Nordiska Byggnads- og Träarbetarefederationen.

IBTU har i dag to millioner medlemmer og driver en utstrakt virksomhet. Men forbundet forbereder også nye framstøt, opptakten

til disse skal planlegges i Lugano. Det gjelder særlig i de nye statene i Afrika og Latin-Amerika der arbeidsforholdene mange steder er utrolig slette, og der også organisasjonsforholdene er vanskelige. En av IBTU's oppgaver er å hjelpe til med å bygge opp organisasjonsapparatene på disse stedene.

Hva IBTU håper på, er forståelse fra de tilsluttede forbundene, særlig for å sikre det økonomiske grunnlaget for en slik virksomhet. I første omgang vil denne virksomheten koste en halv million kroner, men han tvilte ikke på at forbundene ville slutte opp om arbeidet.

Trygve Bratteli hilste fra Det norske Arbeiderparti.

— Av grunner som allerede er gitt av formannen, kan jeg ikke hilse fra Regjeringen, sa han. Men jeg vil gjerne hilse fra medlemmene av den Regjeringen som ble felt for tre uker siden, og jeg vil takke de representantene som er til stede her og som har støttet oss i gode og vonde dager.

Hverdagens arbeid er ikke alltid solskinnbris. Det stiller store krav, ikke minst til tiden, og det er ikke alltid at tiden strekker til. Store og små avgjørelser skal treffes hver dag, og det blir ikke alltid tid til den kontakt man kunne ønske. Derfor kan det oppstå misforståelser og friksjoner. Men selv om vi kan ha delte meninger om detaljer, og selv om vi kan være uenige om hvordan sakene skal løses, så er vi likevel enige om hovedsaken: Å skape et samfunn for frie, likeverdige kvinner og menn. Det arbeidet står vi i dag midt oppe i.

Det er lett å få venner i medgang, det gjelder både enkeltmennsker, organisasjoner og politiske partier. Men det er i motgang at samhold og vennskap blir satt på prøve. I denne tiden har det vært en stor oppmuntring for oss å se oppslutningen om Arbeiderregjeringen fra tillitsmenn og organisasjoner.

De har ikke behøvd å studere lærde verk for å finne ut om en Arbeiderregjering er å foretrekke framfor en borgerlig regjering. Det er et gammelt ord som sier at megen lærdom gir megen gremmelse. Det er nå ikke helt sant. Sann lærdom frigjør menneskene. Men sikkert er det at en del mennesker med tro på sin egen lærdom, og fylt av sin gremmelse, fylket seg bak den fronten som felte Arbeiderregjeringen som har eksistert i 28 år.

Den nye situasjonen kaller oss til ny samling og til nytt arbeid. Vi har ikke tid til å henge med hodet. Det konservative stormløp må stanses og slås tilbake. Dette er dagens hovedoppgave for hele den demokratiske arbeiderbevegelse.

Arbeidsmandsforbundet har gjort en pionérgjerning både ved grunnleggingen av fagbevegelsen og partiet. Hos få forbund kan man klarere lese i historien hva en regjering betyr. Dette forbundet har sin naturlige plass i brodden av arbeiderbevegelsens fylking. I dag gjelder det å slutte rekkene og gå til arbeidet, og jeg vil slutte med å sitere et vers av Jim O'Connell:

Vi løfter flagget høyt mot sky
og står og faller for dets ry.
Sving høyt vårt morgendags symbol
og bær det frem i storm og sol.

Henry Hansen fra Keramisk Forbund i Danmark, hilste fra de gjestende danske organisasjoner. Han sa at det var en glede å hilse fra danske organisasjoner som føler og tenker etter samme grunnleggende prinsipper som de norske.

— Vi tror at dere i Norge er et godt stykke på vei, særlig på det sosiale område har dere skapt ting som vil bli stående, sa han. Men vi håper om kort tid å komme etter.

Hansen sammenliknet de danske SF'eres oppførsel med de norske. Også i Danmark gikk SF sammen med den ytterste konservative høyre. — I Danmark førte det til at vi sluttet oss tettere sammen, jeg tror det samme vil skje i Norge, sa han.

Vilhelm Isaksson hilste fra de svenske og finske forbundene som var til stede på landsmøtet.

— Jeg vil takke for den gode kontakt det alltid har vært mellom våre forbund, sa han. Vi har med interesse fulgt arbeidet deres, og vi er opprørt over at den tragiske Kings Bay-ulykken ble utnyttet av de borgerlige partiene. Vi er overbevist om at dere vil komme over krisen og fortsette framgangen.

Alf Andersen hilste fra Landsorganisasjonen, de gjestende innenlandske forbund, Statstjenestemannskartellet og AOF.

— Denne gjestelisten er uttrykk for at dette forbundet har mange venner, sa han. Hvis alle skulle si det de mente, ville vi knapt få tid til annet. Vi vet alle hva Arbeidsmandsforbundet har betydd for norsk arbeiderbevegelse.

Landsmøtet skal først og fremst bedømme den utviklingen som har funnet sted, men også trekke opp linjene for utviklingen framover. Og det er en rik utvikling å spore i den fire-årsperioden vi nå har bak oss. Ingen periode har vært så framgangsrik, både produktjonsmessig, sosialt og økonomisk. På den andre siden har vi også hatt skuffelser og tilbakeslag. Den politiske situasjon har ført

til et hardere politisk klima, og dette har også gitt seg utslag på den faglige fronten og tariffrenten. Ikke på mange år har vi vært så nær en storikonflikt som i år. Historien gjentar seg.

Den situasjon som oppsto etter Kings Bay, har lenge vært forberedt av de borgerlige. Mange har spurt seg selv hvordan det kunne være mulig at en slik situasjon kunne oppstå.

Skal vi ikke innrømme at de rolige forhold vi har hatt, har ført til en falsk trygghetsfølelse som på mange måter har gitt seg utslag i sløvhet og passivitet. Fagbevegelsen og Arbeidsmandsforbundet vet av bitter erfaring hva det betyr at en borgerlig regjering har makten. Dette landsmøtet må slå tilbake angrepene på arbeiderbevegelsen. Det må si klart fra at vi vil fortsette det byggende arbeid her i landet. Den amerikanske presidenten sa under krigen: Se til Norge! Jeg vil omskrive hans ord litt og si: Se til dette forbund!

Walter Kristiansen takket gjestene for de gode ønsker og utba seg landsmøtets fullmakt til å vise vanlig gjestfrihet.

Denne fullmakt ble enstemmig gitt.

ORIENTERING OM LANDSMØTEPROTOKOLLEN

Walter Kristiansen ga så denne orientering om landsmøteprotokollen:

Før vi går over til konstitueringen vil jeg gjøre landsmøtet kjent med at vi denne gang gjennomfører et nytt system når det gjelder landsmøteprotokollen — altså referatet av forhandlingene.

Et referentteam med *Henry Harm* som den ansvarlige sjef sørger for trykking av en protokoll for hver dag, som representantene neste formiddag får lagt på sitt bord ved møtets begynnelse. Det er å betrakte som et korrekturavtrykk, og det som står der kan det bli anledning til å endre på.

Hvis noen av de som har hatt ordet finner at deres uttalelser er blitt gjengitt ukorrekt eller hvis noen oppdager faktisk uriktige ting, har de adgang til å sende inn rettelser til *Henry Harm*. Slike rettelser må være skriftlige og helst leveres samme dag heftet foreligger og senest før landsmøtet slutter. Ved redigeringen av den endelige protokoll vil det bli tatt tilbørlig hensyn til disse rettelser.

For å unngå misforståelser vil jeg gjøre merksam på at denne protokoll som jeg her snakker om ikke har noe med landsmøteprotokollen som de valgte sekretærer fører og som leses opp for godkjenning her på landsmøtet. Det som står i de trykte heftene er ikke gjenstand for behandling her på landsmøtet.

Vi håper den nye service vil være dere til hjelp og at dere vil bli fornøyd over ordningen. Den vil hjelpe hver enkelt til senere i sine foreninger å kunne redegjøre for det som har foregått på landsmøtet, fordi dere får referatet med dere hjem med én gang.

FULLMAKTSKOMITÉENS INNSTILLING GODKJENT

Hovedkasserer *Bernt Alfsen* refererte fullmaktskomitéens innstilling:

Fullmaktskomitéen har gjennomgått de til forbundet innkomne fullmakter for representanter til forbundets 25. ordinære landsmøte.

Ved fristens utløp den 5. august var i alt innkommet fullmakter for 186 representanter som fordeler seg på 10 avdelinger med rett til 2 eller flere representanter, 76 avdelinger som alene velger 1 representant, 88 valgkretser hvor flere avdelinger i fellesskap velger 1 representant.

8 avdelinger eller valgkretser har meldt forfall og møter ikke.

For øvrig er det flere avdelinger og valgkretser som ikke har deltatt i valgene og som således ikke er representert på landsmøtet.

Ved gjennomgåelse av fullmaktene har komitéen ikke funnet noe som tyder på at det ved valgene er gått fram på andre måter enn det som er foreskrevet i forbundets vedtekter, og de retningslinjer som er forelagt foreningene i rundskriv.

Etter fristens utløp den 5. august er imidlertid innkommet ytterligere 4 fullmakter, nemlig fra avd. 39, Bud Vegarbeiderforening, avd. 46, Vaktfunksjonærenes Forening, avd. 120, Gjerpen Arbeiderforening og avd. 425, Herøy og Sande Vegarbeiderforening.

Fullmaktene er mottatt i forbundet henholdsvis den 7. og 8. august.

Disse avdelinger er tilskrevet og gjort oppmerksom på at fristen for innsendelse av fullmakter var overskredet og at fullmaktene av denne grunn ikke kunne godkjennes.

Under henvisning til dette vil komitéen foreslå for landsmøtet:

De ved fristens utløp den 5. august 1963 innkomne fullmakter godkjennes.

Oslo, den 21. august 1963.

Bernt Alfsen. *Selma Holmquist.* *Karl Pettersen.*

Innstillingen ble enstemmig godkjent.

Nestformannen *Paul Sundt* foretok så navneoppprop.

(Fortegnelse over representanter og gjester finnes på side 213.)

DAGSORDEN OG FORRETNINGSORDEN VEDTATT

Formannen, Walter Kristiansen, refererte dagsordenen og forslag til forretningsorden:

DAGSORDEN

1. Landsmøtets åpning og konstituering.

- a) Fullmaktenes godkjenning.
- b) Vedtakelse av dagsorden og forretningsorden.
- c) Valg av 3 ordstyrere og 4 sekretærer.
- d) Valg av komitéer:
Valgkomité.
Budsjettkomité.
Redaksjonskomité.

2. Beretninger, regnskaper og revisjonsrapporter.

- a) Beretning for 1959, 1960, 1961 og 1962.
- b) Regnskap for 1959, 1960, 1961 og 1962.
- c) Revisjons- og kontrollkomitéens rapporter for samme tidsrom.
- d) Muntlig beretning for 1963.

3. Forandring av forbundets vedtekter.

- a) Organisasjonskomitéens innstilling.
- b) Fagorganisasjonens stønadskasse.
- c) Forbundsvedtektene.
- d) Foreningsvedtektene.
- e) Vedtektene for ulykkestrygden.

4. Den faglige og økonomiske situasjon.

- a) Innkomne tarifforslag.
- b) Forslag om sysselsettingen.
- c) Forslag om pensjonsspørsmål.

5. Forbundets internasjonale forbindelser.

6. Agitasjons- og opplysningsvirksomheten.

7. Forskjellige forslag.

8. Bevilgninger.

9. Valg.

- a) Tillitsmenn.
- b) Forbundsstyret.
- c) Landsstyret.
- d) Revisjonsutvalget.
- e) LO's representantskap.
- f) Tariffråd.

10. Avslutning.

FORSLAG TIL FORRETNINGSORDEN

1. Møtets forhandlinger er ikke offentlige. Dog har arbeiderpressens representanter adgang. Likeledes har forbundets medlemmer adgang til galleriet som tilhørere, unntaken når en sak besluttes behandlet for lukte dører.
Representantene må forevise adgangskort og tilhørere medlemsbok ved inngangen.
2. Til å lede møtet velges 3 ordstyrere. Ordstyrerne ordner innbyrdes møtenes ledelse. Til å føre protokollen velges 4 sekretærer.
3. Møtene holdes fra kl. 9.00 til kl. 13.00 formiddag og fra kl. 15.00 til 18.00 ettermiddag.
4. Ingen har rett til å få ordet mer enn 3 ganger i samme sak. Unntaken for innledningsforedragene begrenses taletiden til 10 minutter første og 5 minutter annen og tredje gang.
Ordstyreren har for øvrig, når han finner det påkrevd, rett til å stille forslag om ytterligere tidsbegrensning og strek med de inntegnede talere. Til forretningsordenen gis ingen ordet mer enn 1 gang og høyst 2 minutter til hver sak.
Talerne skal tale fra den dertil bestemte plass i salen.
5. Forslag må leveres skriftlig til ordstyreren, undertegnet med vedkommendes navn og navnet på den forening han representerer. Ikke noe nytt forslag kan tas opp etter at det er besluttet satt strek med de inntegnede talere.
Forslag som ingen forbindelse har med de på dagsordenen oppførte saker, kan ikke behandles.
6. Alle beslutninger avgjøres med alminnelig flertall. I tvilstilfelle eller når 20 representanter forlanger det, foregår avstemningen ved navneopprop.

7. I protokollen innføres bare forslagene og avstemningene samt de fattede beslutninger.
8. Protokollen oppleses ved hvert møtes begynnelse og for siste møte ved dets avslutning.

Begge deler ble enstemmig vedtatt.

MØTEFUNKSJONÆRER OG KOMITÉER

Fra landsstyret forelå følgende innstilling:

Dirigenter: Alfred Haugen, Erling Evanger og Kjartan Olsen.

Sekretærer: Edv. Laxå, Alfred Guddal, Johs. Sandnes og Knut Husum.

Budsjettkomité: Bernt Alfsen, Arne Pedersen, Høibert Karlsen, Ally Lund og Th. Solli.

Redaksjonskomité: Walter Kristiansen, Mathilde Kjærland, John Stokke, Alf Olsen og Olger Rønningen.

Valgkomité: Ludvig Wangsmo, landsstyret, John Kullberg, Veg, Amund Hjulstad, Veg, Mathis Randa, Veg, Arthur Magnussen, Statens Kraftanlegg, Peder Dalen, Statens Kraftanlegg, Ruth Karlsen, Rengjøring, Paul Nordal, Gruve, Ivar Storvoll, Gruve, Ola Sande, Private Anlegg, og Einar Valle, Havnevesenet.

De innstilte dirigenter og sekretærer ble valgt enstemmig og uten debatt.

BUDSJETTKOMITÉEN

Arne Pedersen, Knardalsstrand, foreslo i sitt sted Arne Pedersen, Kilbotn, som medlem av komitéen.

Forslaget ble forkastet mot én stemme.

De andre medlemmene ble valgt enstemmig.

Redaksjonskomitéen og valgkomitéen ble valgt i samsvar med innstillingen.

Formannen ba om landsmøtets fullmakt til å sende hilsningstelegram til tidligere landsstyremedlem, Thorleif Ørsal, Sunndalsøra, som er alvorlig syk.

Fullmakten ble gitt ved akklamasjon.

REISE- OG DIETTUTGIFTER OG TAPT ARBEIDSFORTJENESTE

Hovedkasserer *Bernt Alfsen* ga denne orientering: I mappene for landsmøtet vil representantene finne skjema for dette oppgjøret som vi ber om blir utfyllt og levert i løpet av dagen. Landsmøtet avsluttes fredag ettermiddag, og vi regner med at de aller fleste vil kunne reise samme kveld. Representanter som har hatt ekstra reiseutgifter ut over billettregningene fra Norsk Folke Ferie fører opp disse med angivelse av reise­strekning og transportmiddel. Statsarbeidere med permisjon og lønn i permisjonstida fører opp sin lønn pr. time eller dag. Dersom lønnen er lavere enn forbundets satser for tapt arbeidsfortjeneste, får de utbetalt differansen, slik at alle får samme godtgjørelse for tapt arbeidsfortjeneste.

Ifølge forbundets vedtekter er det landsstyret som fastsetter satsene for tapt arbeidsfortjeneste og diett. Landsstyret har besluttet at vi skal bruke Landsorganisasjonens satser. De er kr. 60.00 pr. dag i tapt arbeidsfortjeneste, kr. 35.00 pr. dag i diett og kr. 30.00 i natt­tillegg, slik at døgndietten blir kr. 65.00.

Av hensyn til skattetrekk i godtgjørelsen for tapt arbeidsfortjeneste, bes de som har med skattekort om å levere inn dette sammen med oppgjørsskjemaet. Ellers må vi trekke 30 prosent.

TEATERKVELD I EDDERKOPPEN

Walter Kristiansen redegjorde for landsmøtets teaterkveld: I stedet for landsmøtefesten har vi lagt opp til en teaterkveld for representantene i Edderkoppen onsdag kveld. Det har ennå ikke vært premiére på denne forestillingen, så vi blir de første som får se den. Vi er klar over at endel av dere har kona med, og andre bor så nær at de kan budsende henne. Så langt det er mulig vil vi skaffe 2 billetter til disse og om mulig ordne det slik at de kan få sitte sammen.

Dagsordenens pkt. 2.

Beretninger, regnskaper og revisjonsrapporter.

Dirigenten: Vi er kommet fram til saklistas punkt 2, beretninger. Vi tar år for år, og dirigenten vil innskrenke seg til å referere overskriftene over hvert avsnitt. Representanter som har merknader må da be om ordet til det enkelte avsnitt.

Beretningen for 1959.

Dirigenten refererte deretter beretningen for 1959 som ble godkjent uten bemerkninger.

Beretningen for 1960

ble referert og godkjent uten bemerkninger.

Beretningen for 1961.

Erling Evanger, Stord, sa under avsnittet om bergverkene, at paragrafen om overtid hadde fått en uheldig utforming når det gjelder tilfeldig skiftarbeid. Arbeidsgiverne benytter seg av dette, slik at arbeiderne ikke får de tillegg de skal ha.

Gruvesekretær *Øystein Larsen* sa at en i forbundet hadde merket lite til disse problemer, men det er på det rene at det har skjedd en innskjerping av bestemmelsene. Hvis en ønsker noen forandring i bestemmelsene, bør det i så fall bli overlatt til det nye tariffrådet som landsmøtet skal velge.

Arne Pedersen, Knardalstrand, sa om paragraf 10, godtgjøring for bevegelige helligdager og 1. og 17. mai, at B-ordningen kan tolkes på forskjellige måter, og mange er i tvil, særlig når det gjelder oppsparingsbeløpene som en risikerer å miste ved sykdom eller skoft i forbindelse med en helg.

Walter Kristiansen forklarte årsakene til den forskjell som er mellom A- og B-ordningen. De som kommer inn under A-ordningen får et nærmere bestemt beløp som godtgjørelse for bevegelige helligdager, såfremt de ikke skifter dagen før og dagen etter en slik helligdag. B-ordningen er til for de yrker der arbeiderne ofte skifter arbeidsplass og arbeidsgiver i løpet av året. Tapsreglene er de samme som under A-ordningen. I stedet for et bestemt beløp pr. dag blir det avsatt et ørebeløp pr. arbeidet time i opptjeningsperioden under B-ordningen. Dette fordi som nevnt en arbeider kan ha forskjellige arbeidsgivere i perioden. Oppsparingsordningen er nødvendig fordi A-ordningen ville virke urimelig for den enkelte arbeidsgiver om den som har vedkommende i arbeid dagen før en helligdag skulle belastes med hele godtgjørelsen dersom arbeideren bare hadde vært hos vedkommende en kort tid. Ved oppsparingsprinsippet fordeles godtgjørelsen for helligdagene på de arbeidsgivere som har hatt vedkommende i arbeid i opptjenings­tiden. Ordningen er en fordel for sesongarbeidere som ellers i mange tilfelle ikke ville få noen godtgjørelse.

John Stokke, Orkanger, mente at A-ordningen heller ikke alltid var så rettferdig. Han nevnte et eksempel fra Orkla-konsernet der

flere arbeidere sluttet ved årsskiftet, uten å få noen utbetaling for 1. nyttårsdag. Det gjaldt oppsigelser, og arbeiderne fikk derved ikke rett til godtgjøring for 1. januar, til tross for at det ikke var deres skyld at de ikke var i arbeid 2. januar.

Karl Kolstad, Marnardal, savnet i beretningen en oversikt over gjennomsnittsfortjenesten for vegarbeidere. Han hadde fått opplyst at den lå på 14 000 kroner, og ville vite hvorfor en slik oversikt ikke var med.

Walter Kristiansen svarte at han hadde ventet spørsmålet. Heller ikke han var tilfreds med at en slik oversikt ikke var med. Grunnen er at det bare blir gitt ut en lønnsstatistikk fra Statistisk Sentralbyrå en gang i året. Statistikken bygger på 3. kvartal hvert år og forbundet får den så sent at den ikke kan komme med i årets beretning. Vi får den som regel ikke før et halvt år etter. Man kan selv sagt ta oversikten med i neste års beretning, hvis det er ønskelig. Vi får se om vi skal gjøre det.

Beretningen fra 1961 ble så godkjent.

BERETNINGEN FOR 1962

Aksel Gullesen, Giken, tok opp spørsmålet om pensjonsavtalen for gruvearbeidere under dagen.

— Fra 1. januar har vi begynt å betale, men faktum er at i Sulitjelma er avtalen ennå ikke brakt i orden. I pensjonsavtalens bestemmelser er det anbefalt å betale pensjon til eldre arbeidere, dette angår særlig de som er født før 1902, men det er ennå ikke tatt noen avgjørelse om hvordan det skal skje.

Nå vil jeg gjerne vite hvordan det er ordnet andre steder slik at vi har noe å gå ut fra når vi skal ta opp dette spørsmålet, sa han.

Sekretær *Øystein Larsen* opplyste at denne saken ville komme opp senere på landsmøtet, og at han ville forsøke å gi en utredning om spørsmålet da.

Arne Pedersen, Knardalstrand, tok opp et spørsmål vedrørende 40-timersuken. — Dette er en delikat sak. Jeg vil kort nevne et par ting når det gjelder praktiseringen. Da staten fikk sin avtale som gikk forut for avtalen med de private arbeidsgiverne, gikk vi ut fra at retningslinjene for denne avtalen også ville gjelde de

private. Også stortingsproposisjonen gikk ut fra at det ikke skulle være noen diskriminering av f.eks. tunnelarbeiderne ved private anlegg.

Men jeg står her med et rundskriv fra Entreprenørenes Landsammenslutning, der det bl. a. heter:

«Forbundets representanter påberopte seg under forhandlingene meget sterkt den avtale de var kommet fram til for statens anleggsdrift. Kompensasjonsprosentene er de samme i vår avtale som i statens, men vi har dog unngått å kompensere endel mindre tillegg, og dessuten oppnådd en gunstigere avtale angående inndelingen av arbeidstiden.»

Nestformannen *Paul Sundt* svarte at det er riktig at man i staten har sett bedre avtaler enn for private.

— De fleste kjenner til hva avtalen går ut på. Kravene ved forhandlingene med entreprenørene gikk ut på det samme som ved jernbanens anlegg og statens kraftanlegg.

Men i og med at fellesoppjøret ble vedtatt, hadde forbundet ikke annet å gjøre enn å oversende saken til firemanns-utvalget som skulle opprettes mellom Arbeidsgiverforeningen og LO. Saken er oversendt dit, og utvalget skulle hatt møte i forrige uke, men det måtte utsettes på grunn av sykdom. Jeg vet ikke om vi vil få noen løsning på spørsmålet der, men jeg tror ikke vi kan regne med det før ved neste års tariffoppgjør.

Walter Kristiansen var redd for at Sundt gikk litt for hurtig fram når han nå var inne på fellesoppjøret i 1963. Vi behandler jo nå beretningen for 1962. Til Arne Pedersen ville han si at det hadde sin spesielle årsak når forbundet fikk en bedre avtale med staten om praktiseringen av 40 timers uke, enn tilfellet var med Entreprenørenes Landssammenslutning.

Ved tariffrevisjonen i 1961 fikk forbundet inn en protokolltilførsel i overenskomsten med staten om forhandlinger hvis arbeidstiden skulle bli satt ned i tariffperioden. Det samme gjorde vi med Entreprenørenes Landssammenslutning, men i avtalen med staten sto det at vi kunne si opp plassene om vi ikke ble enige om 40 timers uka. Så langt greide vi ikke å komme med Entreprenørene. Vi sto derfor mye svakere under forhandlingene med Entreprenørene enn med staten da loven om 40 timers uke kom.

Arbeidsgivernes sterke argument var, at etter deres mening var våre beregninger ikke riktige. Med alle fridagene var arbeidstiden i gjennomsnitt *lavere* enn 45 timer. Vi fikk likevel en bra kom-

pensasjonsordning for de timelønnte og akkordarbeidere, men dette er hovedgrunnen til at vi ikke fikk en ordning som etter Arne Pedersens mening er like god for de private som for staten.

Arne Pedersen, Knardalstrand, svarte at ifølge proposisjonen, trodde han det var av helsemessige grunner at vi fikk en 40-timers uke. Når vi sparer tid til eventuelle frilørdager eller lengre ferier, så er det ikke av helsemessige grunner. Og arbeidsgiverne er ikke en gang villige til å diskutere en annen ordning.

Walter Kristiansen repliserte at Pedersen ikke burde si at arbeidsgiverne ikke er villige til å diskutere en annen ordning. Vi har diskutert opp ad stolper og ned ad vegger både under og etter tariffoppgjøret. Men hvis han mener at det firmaet der han er ansatt ikke vil diskutere, kan han ha dekning for det. Det er de eksperter som mener at lenger ferie er like helsemessig forsvarlig som å forkorte den daglige arbeidstiden.

Arne Pedersen, Knardalstrand, ville presisere at det var på de forskjellige arbeidsplasser man nektet å diskutere en annen ordning.

Johan Folgerø, Skorovatn, pekte på at beretningen viser tilbakegang i medlemstallet, og han mente at en stor del av årsaken til det var at man ute i lokalavdelingene hadde vanskeligheter med å tolke overenskomstene.

Walter Kristiansen svarte at han skulle være den første til å innrømme at overenskomsten ofte kunne være vanskelig å forstå. Man må være klar over at overenskomsten er et kompromiss som partene er blitt enige om ved en tarifforhandling.

Det er sikkert en feil at vi ikke redegjør nok for de kravene forbundet har stilt, slik at medlemmene kunne sammenlikne dem med den endelige overenskomsten. Den er jo til syvende og sist framkommet etter langvarige forhandlinger fram og tilbake. Ordlyden er ikke alltid tilfredsstillende. Vi er halvt fornøyde og Arbeidsgiverforeningen er halvt fornøyd. Formuleringen gir ofte årsak til tvil og fortolkningsspørsmål. Men der bruker vi juridisk hjelp på samme måte som Arbeidsgiverforeningen. Ofte er det rene juridiske spørsmål som oppstår.

Jeg mener det må være bedre å få med bestemmelser i overenskomsten selv om de kan fortolkes på forskjellig vis på det lokale plan, enn at forbundet helt skal droppe kravene om arbeidsgiveren ikke helt vil imøtekomme disse uten endringer i ordlyden. Et kompromis er bedre enn ingenting.

Forbundets medlemstall håper jeg vi får komme tilbake til når landsmøtet skal behandle organisasjonsspørsmålene.

Beretningen for 1962 ble godkjent med de merknader som var framkommet.

REGNSKAPENE

Dirigenten refererte regnskapene for 1959, 1960, 1961 og 1962. Det var ingen merknader til regnskapene, som ble enstemmig godkjent etter at revisor Kåre Lindemark hadde referert kontrollkomitéens beretning for samme tidsrom.

FORMANNENS MUNTlige BERETNING

Walter Kristiansen avga følgende muntlige beretning for virksomheten i 1963:

Virksomheten inneværende år har vært preget av tariffrevisjonen for alle våre medlemsgrupper. Den muntlige beretning for 1963 vil derfor vesentlig omfatte disse spørsmål.

Før jeg kommer inn på selve tariffrevisjonen for vårt forbunds vedkommende, er det nødvendig å se litt på bakgrunnen til det som har skjedd på tariffrenten.

I slutten av september i fjor vendte Regjeringen seg til LO, Norsk Arbeidsgiverforening og de store jordbruksorganisasjoner med et ønske om å få kontakt med partene foran og under de store oppgjør som var ventet i vår. Alle organisasjoner som fikk henvendelsen stilte seg positive. Meningen fra Regjeringens side med å opprette denne kontakt var å få best mulig samordning i tid av de økonomiske oppgjør som skulle finne sted.

En mente det var viktig å få hele avtalekomplekset slik lagt opp at de økonomiske virkninger av den nye jordbruksavtalen var kjent når vårfagene i arbeidslivet skulle fastsette sine nye avtaler. Det ble satt ned et utvalg og alle parter som var med i dette kontaktutvalget — som det ble kalt — ga sin prinsipielle tilslutning til tanken om en best mulig samordning av de store oppgjørene.

Møtene i utvalget ga på den ene side Regjeringen verdifull informasjon om gangen i forhandlingene mellom partene, samtidig som Regjeringen holdt partene informert om den alminnelige økonomiske situasjon i landet.

I Nasjonalbudsjettet for 1963 var det forutsatt en produksjonsøkning på 4 prosent, en øking av det private forbruk på 3 prosent, og en øking i det sivile offentlige forbruk på 5 prosent. Det var

innenfor rammen av denne 3 prosent-økningen i det private forbruk at Regjeringen mente man måtte søke å innrette sine økonomiske oppgjør på de forskjellige interessefelter. For lønnskakerne mente man dessuten at en del av 3 prosent-økningen alt var tatt ut eksempelvis i form av en halv ukes ekstra ferielønn.

LO's representantskap i desember 1962 trakk opp retningslinjene for denne store tariffrevisjonen. Retningslinjene var sterkt preget av at den økonomiske situasjon i landet vårt ikke var så lys som en kunne ønske. Det var sviktende avsetning for flere av de viktigste eksportnæringene. Den langvarige depresjon på fraktmarkedet holdt valutainntektene nede. Vår hvalfangst spiller ikke lenger den samme rolle som tidligere, og det var usikkerhet i bergverkene, treforedlingsindustrien og deler av den kjemiske industri og i jern- og metallindustrien.

I en slik situasjon mente Representantskapet at det var av særlig betydning at det ble ført en politikk som sikrer arbeidsplassene og holder produksjonen oppe. Representantskapet viste til Nasjonalbudsjettet for 1963, der det var forutsatt en øking av forbruket på 3 prosent. Man mente at inntekts- og prispolitikken måtte legges opp med sikte på en rettferdig fordeling av forbruksøkningen. Om en kunne bidra til dette ville en dermed ha medvirket til å nå de andre mål som er satt opp i Nasjonalbudsjettet for 1963.

Norsk Arbeidsgiverforening ga før møtet i Representantskapet uttrykk for at de ønsket et fellesoppgjør og prolongasjon av tariffavtalene. Selv om den økonomiske situasjon ikke var så gunstig som ved tariffoppgjøret i 1961, kunne ikke LO og forbundene gå inn på en slik linje. Representantskapet i LO anbefalte derfor at forbundene hver for seg tok kontakt med sine tariffmotparter for å drøfte revisjon av overenskomstene. Dessuten anbefalte Representantskapet at en denne gang skulle ta sikte på å slutte tariffavtaler for ett år.

Vårt forbunds landsstyre holdt møte umiddelbart etter representantskapsmøtet i LO. Her ble vedtaket i LO's representantskap tatt til etterretning. Landsstyret trakk deretter opp linjene for tariffrevisjonen innenfor vårt forbunds virkeområde. Landsstyret la særlig vekt på at det denne gang skulle tas sikte på å rette opp lønnsforholdene for de lavest lønte grupper i forbundet.

Forhandlingene med Arbeidsgiverforeningen begynte i løpet av februar og fulgte slag i slag utover i mars. Det var på forhånd kommet til brudd i rutebilforhandlingene og streik var inntrådt 12. januar. Denne varte om lag en måned.

Arbeidsgiverforeningen var fullstendig negativ under forhandlingene med de enkelte forbund. LO godkjente plassoppsigelse for

bergverkene, tekstilindustrien, trikotasjeindustrien og sementindustrien, i alt for om lag 17 000 arbeidstakere. Denne plassoppsigelse ble møtt med lockoutvarsel fra Norsk Arbeidsgiverforening for 116 000 arbeidere og funksjonærer med avtaler som løp ut 31. mars. Det ble videre bebudet lockout for resten av vårfagene.

Partene ble så innkalt til konferanse hos Riksmeglingsmannen som gjerne ville orientere seg om partenes syn. Etter et par møter sa LO's forhandlingsutvalg seg villig til å forsøke en felles mekling. Det var da på det rene at Arbeidsgiverforeningen måtte forlate sin prolongasjonslinje. Uten det ville det ikke vært mulig for LO's forhandlere å gi seg inn på noe fellesoppgjør.

Meklingen om de generelle spørsmål ved tariffrevisjonen ble så berammet til 5. april. Men etter to dagers mekling viste det seg umulig å komme fram til noe resultat. Meklingen ble brutt, og LO varslet arbeidsstans ved arbeidstidens slutt fra 19. april. Arbeidsgiverforeningen varslet på sin side arbeidsstans fra samme tidspunkt for de som var omfattet av lockoutvarselet. En sto nå overfor den alvorligste situasjon i norsk arbeidsliv siden storlockouten i 1931.

Riksmeglingsmannen bestemte seg imidlertid for å gjøre et nytt forsøk og kalte partene sammen 17. april. Arbeidsstansen ble utsatt til 23. april, slik at det skulle være tid til å finne fram til en ordning hvis det viste seg å være grunnlag for det. Det ble fire hektiske dager. Søndag morgen 21. april kunne Riksmeglingsmannen meddele at det forelå et anbefalt meklingsforslag.

Regjeringen måtte legge fram en tilfredsstillende erklæring om et stabilt prisnivå ut året 1963. På denne bakgrunn anbefalte LO's representantskap — som igjen var innkalt — det framsatte meklingsforslag. I den senere uravstemning blant medlemmene ble forslaget vedtatt med stor margin. Det ble i alt avgitt 156 874 ja-stemmer og 52 017 nei-stemmer. Det er et flertall på 104 857 ja-stemmer. Stemmedeltakelsen var 73,9 prosent.

Innen vårt forbund ble det avgitt 5674 ja-stemmer og 1419 nei. Stemmedeltakelsen var 70 prosent.

Opgjøret for vår del omfattet bergverkene, de private anlegg, skifer- og mineralindustrien, rengjøringssektoren og en del andre mindre grupper. Det ble så foretatt oppgjør med de arbeidsgivere som sto utenfor NAF på samme grunnlag.

Men ennå gjensto store grupper i forbundet. Det gjaldt statens jernbane- og kraftanlegg, vegarbeiderne, fyr- og merke og statens havnevesen og medlemmene i den kommunale sektor innenfor Norges By- og Herredsforbunds forhandlingsorganisasjon, likeledes rengjøringssektoren i staten.

Under tariffrevisjonen for statens arbeidere krevde Lønns- og prisdepartementet overfor LO at man også her måtte følge fellesoppgjøret fullt ut. Det ble holdt et orienteringsmøte med de interesserte forbund, hvor det ble konstatert at ca. ¼ av de overenskomstlønte arbeidere i staten hadde fått tillegg året i forvegen i forbindelse med oppgjøret for statens tjenestemenn.

Enkelte forbund som hadde revisjon i år, var villig til å ta fellesoppgjøret som grunnlag for revisjon med staten. Det skyldtes forskjellige grunner, bl. a. at praksis fra tidligere var å ta de samme tillegg som i den private sektor.

Vårt forbund fant ikke å kunne godta at fellesoppgjøret ble lagt til grunn for de som ikke hadde akkordarbeid. Deres lønn var for lav sammenliknet med andre statsarbeidere, som hadde fått et bedre oppgjør i forbindelse med revisjonen for tjenestemennene. Vi nektet derfor å godta statens tilbud om de samme tillegg som i fellesoppgjøret.

Under forhandlinger og mekling for fyr- og merkearbeidere og havnearbeiderne, la staten fram et noe bedre tilbud på samlet 25 øre pr. time. Forbundet brøt meklingen og fikk LO's godkjenning for arbeidsstans.

Etter henstilling fra kommunal- og arbeidsministeren gikk vi imidlertid med på å gjenoppta meklingen, og da samtidig mekle for vegarbeiderne, hvor det også var blitt brudd. Dette ble gjort fordi vi skjønte at staten ikke lenger sto så steilt på fellesoppgjøret. Pris- og lønnsministeren var selv med i konferansen hos Skogly.

Forutsetningen var at vi først skulle begynne forhandlinger for statens jernbane- og kraftanlegg på grunnlag av fellesoppgjøret og så gjenoppta meklingen for de andre jeg har nevnt.

I forhandlinger 30. og 31. mai ble partene enige om et forslag til revisjon av overenskomsten for jernbane- og kraftanleggene og for brakkebetjeningen. Overenskomsten ble gjort ettårig med de samme tillegg som i fellesoppgjøret.

På samme måte som i fellesoppgjøret fikk anleggsarbeiderne ved jernbane- og kraftanleggene og brakkebetjeningen lønnstillegg gjort gjeldende fra 16. april i år i stedet for fra utløpstiden som var 30. juni.

Avstemningen ga til resultat 969 ja-stemmer og 466 nei-stemmer. Brakkebetjeningen vedtok forslaget med 50 ja mot 8 nei.

For de grupper som nå gjensto i staten, fyr- og merkearbeiderne, havnearbeiderne og vegarbeiderne, ble det holdt fellesmekling 5. til 7. juni. Som nevnt nektet forbundet å gå med på fellesoppgjøret for disse grupperes vedkommende.

Selv om det etter hard mekling ble et oppgjør som gikk vesentlig

ut over fellesoppgjøret, må likevel forslaget sees i lys av dette. En må likeledes se det i sammenheng med Regjeringens erklæring om prisstabilitet.

Det var likeledes helt på det rene at om det ikke var blitt satt fram et forslag som kunne anbefales av forhandlerne, ville arbeidsstans kunne inntrådt i alle de nevnte etater. Da ville også den antasiperte ordning med tillegg fra 16. april falt bort.

Det ble gitt et samlet lønnstillegg på fra 50 til 54 øre pr. time for tidlønte, mens akkordarbeiderne fikk 14-ørestillegget som i fellesoppgjøret mellom NAF og LO.

Godtgjørelsen for bevegelige helgedager ble forhøyet som i fellesoppgjøret. Det ble likeledes oppnådd visse andre forbedringer, som det vil føre for langt å gå inn på i denne forbindelse.

Ved avstemningen ble forslaget for vegarbeiderne vedtatt med 4288 ja mot 3053 nei. Fyr- og merkearbeiderne vedtok sitt forslag med 34 mot 22 stemmer og havnearbeiderne vedtok sitt med 217 mot 58 stemmer.

Oppgjøret i den kommunale sektor og i fylkene for så vidt angår vegarbeidsdriften har senere fulgt oppgjøret for statens vegarbeidere.

I det virkelig store kommuneoppgjøret, hvor Norsk Kommuneforbund er det dominerende, har vårt forbund deltatt i forhandlinger og mekling for ca. 600 medlemmer.

Det ble et meget hardt og langvarig oppgjør med forhandlinger og mekling både dag og natt. Det var fra LO's side gitt grønt lys på forhånd for å søke å oppnå det samme lønnsnivå som man hadde fått for statens tjenestemenn. Det hadde nemlig etter hvert blitt noe av et problem at lønningene i tilsvarende stillinger i kommunene var blitt liggende betraktelig under statstjenestemennenes lønninger. Dette skyldtes at man i kommunene hadde hatt en tre-årig tariffperiode uten lønnsreguleringer, mens man i statstjenesten i samme periode hadde hatt til dels betydelige lønnsoppgjør.

De lønnsoppgjør som ble gitt i kommunesektoren var varierende. De timelønte fikk 60 øre i tillegg pr. time. Med virkning fra 1. juni 1964 skal kommunale lønnstakere som lønnes etter kommunenes lønnsregulativ overføres til det alminnelige regulativ for statens tjenestemenn.

Avstemningen var felles for de tre LO-forbund, Norsk Kommuneforbund, Norsk Elektriker- og Kraftstasjonsforbund og vårt forbund.

Resultatet av avstemningen ble at forslaget ble vedtatt.

Tariffrevisjonen for statens rengjøringskvinner er gjennomført i

statstjenestemannskartelletts regi og ga samme resultat som fellesoppgjøret.

For de øvrige grupper av rengjøringskvinner i vårt forbund, som ikke arbeider i staten eller i bedrifter tilsluttet NAF, er det foretatt oppgjør på linje med fellesoppgjøret.

Så meget om de tariffoppgjør som har funnet sted i år. Det var selvsagt mange flere detaljer som kunne vært tatt med, bl. a. noe om de krav som ble stilt. Men jeg tror det vil føre for langt å gå for meget i detaljer. La meg likevel få nevne en side ved kravene forbundet har stilt både denne gang og ved en rekke tidligere revisjoner.

Det berører selve lønnsystemet for blant annet vegarbeiderne og andre grupper i staten som har lite eller ingen akkordfortjeneste. Her har vi reist krav om avlønning i samsvar med lønnsregulativet for tjenestemenn.

Staten hevder på sin side at de vanskelig kan gå med på dette kravet av hensyn til at de det gjelder enten har sesongarbeid eller også skifter de mellom anlegg og vedlikehold flere ganger i året og enkelte har også akkord fra tid til annen.

Vårt argument er at akkordarbeid i vedlikeholdet er så forsvinnende lite at dette ikke skulle by på problemer. Vi får fortsatt fastholde kravet om regulativlønn inntil det lykkes oss å få det gjennomført.

Det er nå på det rene at oppgjøret i staten vil skje noenlunde samtidig både for tjenestemenn og arbeidere, kanskje dette vil kunne endre noe på situasjonen med hensyn til avlønningen.

For ordens skyld nevner jeg også at de forskjellige tariffråd har vært innkalt i tur og orden under forberedelsen av tariffrevisjonen for de enkelte grupper. Her har innkomne forslag fra avdelingene vært gjennomgått og behandlet.

Opplysningsarbeidet.

Forbundet har i likhet med tidligere år bevilget stipend for våre medlemmer for deltakelse i ukekurs og helgekurs arrangert av AOF og av våre stedsstyrer. Det er dessuten holdt en brevringkonkurranse i emnet «Søkelys på organisasjonen». Forbundet ser gjerne at flere deltar i kurser og annet opplysningsarbeid. Vi får aldri for mange søkere til utdanningskurs i tillitsmannsarbeid og annet som vedrører vårt organisasjonsarbeid.

Agitasjonsarbeid.

Reisesekretæren har stadig vært på farten i agitasjonsøyemed. Det blir tegnet nye medlemmer, men fluktasjonen oppveier dess-

verre nytegningen. Vi kan selvsagt ikke av den grunn slutte med å drive agitasjon for organisering av nye medlemmer.

Forbundet har trykt to agitasjonsbrosjyrer til bruk i det lokale agitasjonsarbeid, som skulle lette dette arbeid for medlemmene. Det er likeledes blitt trykt møteplakater og plakater med melding om hvem som er tillitsmenn og verneombud på arbeidsplassen.

Twister.

Det forekommer til stadighet twister på det lokale plan som forningene sender forbundet for at dette skal ordne opp. Vi plikter å søke tvistene løst best mulig. Det var likevel ønskelig at man på det lokale plan sørget for å få forhandlingsmøte og satt opp protokoll over forhandlingene, slik overenskomstene forutsetter. Dessverre er det oftest slik at det enten ikke er holdt lokale forhandlinger eller også har man unnlatt å sette opp protokoll. Dette sinker arbeidet med tvistebehandlingen på forbundsplanet.

Forsikringer.

I løpet av de to første kvartaler i år er det utbetalt tilsammen kr. 290 520.00 til medlemmer av forbundet i form av bidrag fra forsikringskassen og fra ulykkestrygden. Utbetalingen fra ulykkestrygden alene utgjør for 1. og 2. kvartal kr. 90 720.00.

Avslutning.

Mange andre ting kunne selvsagt vært tatt med i den muntlige beretning. Antall saker som er behandlet, møter som er holdt osv. Beretningen for 1963 skal jo imidlertid også trykkes og vil bli behandlet av neste landsmøte. Jeg slutter derfor av med å uttale at forbundets daglige arbeid går for fullt som det pleier gjøre.

Forbundets byggeplaner.

I tillegg til det jeg har nevnt vil jeg også gi en kort redegjørelse for forbundets byggeplaner, slik at representantene kan bli orientert om hvor disse står i dag.

Landsmøtet i 1959 ga forbundsledelsen enstemmig fullmakt til å gå i gang med arbeidet for å reise et nybygg på forbundets eiendom i Møllergata 3, og vi er full gang med byggeplanene. OBOS har påtatt seg å være byggekonsulent og tar seg av alle praktiske spørsmål. Nå er forholdet at også eieren av naboeiendommen, som

tilhører KFUM, har byggeplaner, og også her vil OBOS fungere som konsulent. For å få godkjent størst mulig byggehøyde har det vært nødvendig å behandle begge disse bygg under ett. Det vil nå bli reist et bygg på 9 etasjer med full utnyttning av tomta til 4. etasje. I etasjene over vil det bli en innsnevring. Vi har søkt om byggetillatelse, men den ble ikke innrømmet for 1963. Vi har fraflyttet kontorene i Møllergata 3 og har midlertidige kontorer i Folkets Hus. Det er mulig at denne midlertidigheten vil bli lengere enn vi har regnet med, men vi håper at vi kan være under tak i det nye huset når vi samles til vårt neste landsmøte.

Som dere vil ha sett av regnskapene går eiendommen i Møllergata 3 med underskudd. Det henger sammen med at vi hele tiden har operert med de gamle leiene. Det er en gammel og avfeldig gård, og vi har ikke funnet det forsvarlig å øke leiene, bl. a. fordi vi da ville pådratt oss store vedlikeholdsplikter, noe som ville være urimelig med tanke på at gården skal rives.

Når det gjelder den nye gården har vi ingen bekymringer for driften. Folk står i kø for å skaffe seg moderne kontorer i sentrum. 1. og 2. etasje vil bli utnyttet til forretningslokaler, og i de øvrige etasjer blir det kontorer.

ORDSKIFTET OM DEN MUNTlige BERETNING

Aksel Gullesten, Giken Grubearbeiderforening, ga uttrykk for at tariffoppgjøret var en skuffelse for gruveindustrien. I Salten og Helgeland forsøkte vi å forberede oppgjøret ved å samordne kravene, men det er ikke stort av det vi krevde som er innvilget. Det er også en urimelig ting at etterbetaling ikke gis fra den gamle overenskomstens utløp. For ettertida bør våre forhandlere sørge for at vi får det vi skal ha i så måte. Formuleringene i overenskomstene må også bli klarere, slik at vi kan slippe unna alt juristeriet med fortolkningskunster i overenskomstperioden. Det må i hvert fall la seg gjøre å sende ut overenskomsten med kommentarer til de punkter som det kan være tvil om.

Olav Stavrum, Malm, henviste til det formannen hadde sagt om rammen for fellesoppgjøret, at det ikke var økonomisk grunnlag for større krav. Han henviste også til statsråd Trastis ord om at lønnsoppgjøret burde holdes innenfor en ramme på 3 prosent. Han trodde at dette hadde vært utslagsgivende for avstemningsresultatet, og at det ikke hadde blitt så mange Ja-stemmer for oppgjøret hvis det ikke hadde vært for at arbeiderne følte ansvar for at oppgjøret måtte ligge innenfor en slik ramme. Men når vi så kom til oppgjøret i den kommunale sektor, opplevde vi at det ikke eksisterte noen

slike hensyn. Slikt skaper dårlige forhold rundt på arbeidsplassene, og misnøye blant dem som skal være med på å betale tilleggene til de kommunalansatte.

Asbjørn Overvik, Selbu, ville gjerne si noen ord om oppgjøret i vegsektoren. Det har vært sagt på mange landsmøter at vegarbeiderne er samfunnets stedbarn, og det ser ut til at de skal fortsette å være det. Formannen var inne på at oppgjøret for vegsektoren sprengte Regjeringens og LO's ramme. Det er vel til en viss grad riktig at det gjorde det, men det sprengte neppe landets økonomiske bæreevne. Hvis vi fikk en oversikt over den gjennomsnittlige timefortjenesten for vegarbeiderne, ville den neppe vise særlig hyggelige tall, men de kunne uten tvil være nyttige bl. a. for våre forhandlere. Avstemningsresultatet ga uttrykk for misnøye i vegsektoren, og det er rimelig for de ligger langt tilbake for sammenlikningsbare grupper. Vi opplever også stigende arbeidsledighet. En tredje ting er myndighetenes konsentrasjon av bevilgningene til vegarbeidsdriften. Vi står i fare for at vi må begynne å flytte fra anlegg til anlegg igjen, noe som vil bety en ny og stor belastning for folkene. Forbundet må i framtida være spesielt oppmerksom på disse problemene.

Han komplimenterte eller forbundets for opplegget av opplysningsarbeidet, og som leder for studieringen i Selbu som vant førsteprisen i forbundets konkurranse, ville han takke for denne.

Erling Evanger, Stord, ville be om at en for framtida fikk stemmetallene oppgitt for de enkelte avdelinger i bergverkssektoren, ikke samlet, slik som ved siste oppgjør. Det er en liten sak, men det har sin betydning å kunne se hvordan reaksjonen er på de enkelte steder.

Arne Pedersen, Knardalstrand, fant det uheldig at statsrådene Trasti og Cappelen hadde uttalt seg som de gjorde på et tidlig tidspunkt under lønnsoppgjøret.

Han henstilte ellers til landsstyret å gå inn for å få Arbeidstilsynet sterkere med når det gjelder verneombudenes arbeid, og få gjennomført en regelmessig inspeksjon.

Om utformingen av avtalene fremmet han følgende forslag:

Landsmøtet pålegger de respektive forhandlingsutvalg å påse at avtaler i overenskomstene for ettertiden får en slik grei og enkel utforming at tvil ikke kan voldes juridisk sett.

Karl Kolstad, Marnardal, viste til forslag som hans avdeling hadde sendt inn i forbindelse med tariffoppgjøret der en bl. a. gikk inn for å øke kompensasjonstillegget fra 1.75 til 5 og 6 kroner, et krav som måtte være berettiget.

Bedriftslegeordningen er også veldig viktig. Den sterke mekanisering av vegarbeidsdriften utsetter arbeiderne for større helsefare. Det burde gjennomføres en undersøkelse av skadevirkningene, bl. a. når det gjelder silikosefaren ved steinstøvet.

De kommunevalgte arbeidstilsyn ser vi lite til på arbeidsplassene. Dette landsmøtet burde gå inn for å få revidert Arbeidervernloven og få et mer effektivt og sakkyndig lokalt arbeidstilsyn. Han fremmet i denne forbindelse følgende to forslag som han ba landsmøtet gi sin tilslutning til:

Arbeidervernloven bør tas opp til en omfattende revisjon. Ved denne bør det spesielt tas sikte på at lønnstakernes organisasjoner får større medbestemmelsesrett enn de nå har.

Et viktig spørsmål i forbindelse med revisjonen må være å utbygge arbeidstilsynet. Den nåværende distriktsinndeling er ikke lenger tilfredsstillende, da de er for store og ikke gir muligheter for tilstrekkelig inspeksjon. De må derfor erstattes av fylkesvise distrikter med ansatte inspektører.

Ved tilsetning av personale må anleggssektoren med sin forholdsvis store ulykkesprosent særlig tilgodesees.

I den utstrekning loven kommer til å beholde lokalt arbeidstilsyn, må loven få konkrete regler om at det offentlige dekker de nødvendige utgifter til tapt arbeidsfortjeneste m. v., slik at det i motsetning til den nåværende ordning kan bli en reell mulighet for inspeksjon.

MOTIVERING:

Arbeidervernloven er nå moden for revisjon. Den er ikke lenger å jour med det moderne arbeidsliv. Dette gjelder både de ansattes medbestemmelsesrett på sin arbeidsplass, og at de nåværende tilsynsdistrikter er så store at det er mange arbeidsplasser som tilsynet ikke rekker å kunne besøke. Også på en rekke andre områder er loven foreldet.

Ved lovrevisjon er det om å gjøre å komme bort fra de nåværende forhold med ineffektivt lokalt tilsyn, som dels p. g. a. manglende interesse og dels av økonomiske grunner i det hele tatt ikke utfører noe tilsyn eller et høyst mangelfullt sådant.

Den store betydning det har for den enkelte og for samfunnet at arbeidernes liv og helse blir effektivt beskyttet bør tilsi at lovrevisjonen blir påskyndet mest mulig, og at forbundet ser det som en av sine vesentlige oppgaver å påse at det blir gjort.

BEDRIFTSLEGEORDNINGEN

Det bør settes alt inn på å få gjennomført bedriftslegeordning for samtlige som er ansatt i Statens vegvesen og alle som kommer inn under Norsk Arbeidsmandsforbunds virkeområde, slik at samtlige kan bli gjenstand for en regelmessig legek kontroll etter Arbeidervernloven.

MOTIVERING:

Under hensyntaken til den ulykkes- og helsefare som alt anleggsarbeid fører med seg, blant annet fare for silikose og gasspåvirkning, yrkesnevrose, ved bruk av pressluftmaskiner og nervøse og revmatiske lidelser m. v., er det av den største betydning at arbeiderne kommer under regelmessig legek kontroll, slik at uheldige helsepåvirkninger kan bli oppdaget i tide og bli tatt under behandling før det er for sent.

Walter Kristiansen fikk ordet til forretningsordenen og sa at han ikke hadde noe imot en debatt om den muntlige beretningen, men han ba representantene unngå å ta opp spørsmål som en vil komme tilbake til under andre punkter på saklista. Både Arbeidervernloven og vernearbeidet vil således komme opp senere.

Karl J. Kvalness, Kvalnes, ville si noen ord om avstemningen over forslaget for vegvesenet. Vi hadde bare en uke til å få ut avstemningsmateriellet på, og særlig i de store avdelingene er det altfor kort tid. Personlig hadde han i den tiden arbeidet på en arbeidsplass flere timer unna post og telefon, og under slike omstendigheter ville det være vanskelig å få avviklet avstemningen i rett tid hvis alle som forslagene angår skal få høve til å delta.

Tellef Rislå, Herefoss, understreket at et viktig hensyn under tariffoppgjørene er å hjelpe dem som ligger lavest. Han ville gi honnør til forbundets forhandlere fordi de under det siste oppgjøret hadde gått inn for dette.

Jakob Jakobsen, Hofstad, var klar over at det ikke alltid var like lett å få kravene gjennomført, og at forbundet ofte sto overfor store og vanskelige oppgaver. Personlig mente han at det kunne være vanskelig å få noe mer ut av fellesoppgjøret, men endel ting er det grunn til å peke på, særlig akkordtillegget, kompensasjonstillegget og tariffrådet. Tariffrådet burde ha vært etablert så tidlig at et samlet forslag ble framlagt for avdelingene for uttalelse. Kompensasjonstillegget burde ha vært hevet til fem kroner, men det er ikke tatt tilstrekkelig hensyn til dette. Videre burde 40-prosent-tillegget ha blitt endret til minstesats. Nå brukes det som utregning pluss 14-øres-tillegget. Jakobsen mente man heller burde ha prøvd en åpen konflikt.

Hans Kleiven, Vågåmo, mente man burde gå inn for et landsomfattende akkordsystem for f. eks. maskinførere. I dag har man fellesakkorder for fylket og innenfor mindre enheter, men det burde kunne la seg gjennomføre å få et akkordsystem på landsplanet.

— Sysselsettingsproblemet ved statens vegvesen er også et stort problem. Jeg så i en avis forleden at det ble forlangt at staten skulle overføre en større del av arbeidet til private entreprenører. Men de private er ikke interessert i en stabil arbeidsstokk, de vil helst rekruttere sine arbeidere fra grupper som ikke tar det så nøye om de bare arbeider 7—8 måneder i året, ugifte og folk som driver med vegarbeid som bijobb.

Jeg vil henstille til det nye landsstyret som skal forberede neste tariffperiode, at de retter søkelyset mot tariff- og akkordsystemet både til maskinførere og vedlikeholdsarbeidere.

Johan Skrede, landsstyret, sa at han hadde sittet i tariffrådet i flere år, og etter hvert blitt mer og mer klar over at én ting er hva man burde, en annen ting hva man kan make å oppnå.

— Det siste lønnsoppgjøret var kanskje det hardeste vi har hatt, sa han. — Vi i vedlikeholdssektoren mente at det ikke var nok, at vi ikke kunne godta opplegget. Vi sa nei. Men når man står overfor valget mellom et framlegg fra meklingsmannen eller ikke noe framlegg, er det ikke så enkelt. Det er ikke så lett for fire-fem mann å avgjøre hva som er riktig. Vår største oppgave nå er å få gjennomført det vi allerede har oppnådd, og som allerede er vedtatt i overenskomsten.

Opplysningssekretær *Ole Flesvig* tok opp overenskomstenes klarhet.

— Det er tre ord som brukes i overenskomster: *kan*, *bør* og *skal*, tre ord av forskjellig hardhetsgrad og som ofte gir årsak til uenighet og misforståelser. Mange mener at vi ikke bør benytte de to første, men ofte kan de være meget vanskelige å få inn i overenskomsten selv i sin moderate form. Senere er det lettere å få det svakere *bør* skiftet ut med det sterkere *skal*.

Man kan ikke komme i mål med en gang, å få til en god overenskomst er et langvarig og møysommelig arbeid, man må ta ett trinn om gangen, og trinnene er mange ganger disse uklare bestemmelsene som vi må slått for å få inn i overenskomsten.

Vegsekretær *Jorulf Haugli* sa at det var riktig at forslagene ble vedtatt med blandede følelser. De ble sterkt diskutert mann og mann imellom.

Årsakene er at to grupper står sterkt atskilt: Vedlikeholdsarbeiderne som går på timelønn og anleggsarbeiderne som har akkorder.

Både i forhandlingsutvalget og blant medlemmene var det alminnelig enighet om at man skulle satse på vedlikeholdsgruppen. I 1961 fikk denne gruppen et tillegg på 80 øre. 1. juli 1962 ble denne satsen ytterligere økt med tolv øre. Samtidig ble en rekke andre tillegg økt betydelig, og vi hadde fått kompensasjonstillegget som var noe nytt. I år ble det gitt tillegg på femti øre for vedlikeholdsgruppen, pluss etterbetaling. Ser man på oppgjørene og sammenlikner det med andre, kan man ikke si det er dårlige oppgjør. I årlig arbeidsinntekt dreidde det seg om ca. 1900 kroner, og i år 13—1400 kroner.

Ved tariffoppgjøret i 1961, fikk vi en bestemmelse om at i tilfelle det i løpet av det første halvåret skulle vise seg at bestemmelsene om akkord ikke ble overholdt, skulle man kunne ta opp spørsmålet om tilleggsbestemmelser. Vi sendte da ut et rundskriv i 390 eksemplarer med en del spørsmål. I skrivet het det:

«I meklingsforslaget for Statens vegarbeiderdrift av 28. juni 1961 er inntatt som ny protokolltilførsel 2, § 7 følgende: I tilfelle det i løpet av 2. halvår 1961 skulle vise seg at akkorden ikke blir utsatt i rett tid, er partene enige om etter 1. januar 1962 å ta opp spørsmålet om tilleggsbestemmelser for å sikre utsetting av akkorder i rett tid.»

Vi ba om å få svar på om det ble ført reelle forhandlinger om akkordpriser, om akkordseddel ble utskrevet og underskrevet av begge parter, om akkordseddel ble utskrevet i rett tid og hvor stor timefortjenesten var, for å få klarlagt dette så nøye som mulig. Vi fikk bare førti svar, mange av dem var så mangelfulle at de ikke var brukbare.

40-prosent-tillegget er meget omdiskutert, og fremdeles et åpent spørsmål. Personlig mener jeg dette tillegget er skadelig.

Ommund Kløvfjell, Åmli, kunne ikke være enig i den linje som var valgt ved forhandlingene.

— Det er lagt vekt på akkorder i vedlikeholdssektoren. Jeg kan ikke se at dette fører til noen endelig løsning for vedlikeholdet, for mange steder er det umulig å gi akkord.

Ved neste forhandling må det være riktig å se bort fra akkorder og heller satse på å gjennomføre regulativlønn som kan gi arbeiderne den samme timefortjenesten. I dag kan akkordarbeiderne tjene et par tusen mer i året enn de timelønte på samme arbeidsplass.

Walter Kristiansen sa at innleggene i diskusjonen klart avslørte hvor vanskelig det var å oppnå enighet om spørsmålene.

— Det er ikke godt å få i stand et oppgjør som kan tilfredsstillende alle.

Når det gjelder etterbetalinger, er det et forhandlingsspørsmål for hvor lang tid man kan oppnå dette.

Tidsfristen ved stemmegivning kan ofte bli utilfredsstillende kort. Ved forhandlingene er det ofte vanskelig å oppnå den tid man kunne ønske. Arbeidsgiverne forlanger gjerne en kort tidsfrist for å unngå for lang etterbetalingsperiode. Men det kan nok la seg gjøre å strekke denne fristen litt dersom vi får sterke krav om dette fra avdelingene.

Jakobsen sa at han trodde de fleste ville ha stemt nei dersom de hadde vært klar over at forbundets kommentarer ikke gjaldt alle. Dette kan jeg ikke forstå. Det står jo klart i forbundets kommentarer og i slutten på meklingsforslaget hva etterbetalingen gjelder.

Så har vi spørsmålet om 40-prosenttillegget. Hvis vi vil ha det bort, kan vi nok kanskje klare det. Men vi skal være klar over at mange steder i landet hjelper den til å få akkord.

Det har vært hevdet at kompensasjonstillegget er for lavt. For bare to revisjonsperioder siden hadde vi det ikke i det hele tatt. Men selvsagt må vi arbeide for å få det hevet.

Jakobsen mente vi burde tatt en konflikt. Men han kan ikke mene at forhandlerne bare skal avbryte arbeidet når vi vet at vi ikke kan få et bedre forslag. Når vi anbefaler et forslag, så er det fordi meklingsmannen forlanger at forslaget skal være anbefalt før han sender det ut. Det behøver ikke bety at vi er så overvettets fornøyd med det. Vi kan ikke gå til streik uten å legge det fram for medlemmene, til å forkaste eller godta.

Jeg er enig i at vi kan komme lenger i arbeidet med å få landsomfattende akkorder for vedlikeholdssektoren. Men dersom det på enkelte steder ikke oppnås akkorder, er dette en tvist som kan sendes forbundet.

De private entreprenører var så vidt berørt. Vi skal huske at en stor gruppe av våre medlemmer arbeider hos private entreprenører.

Jeg er hundre prosent enig med Kløvfjell i at målet for vedlikeholdsarbeiderne må være en skikkelig regulativlønn. Men så lenge vi ikke er nådd dit, må vi bruke akkorder.

Johan Folgerø, Skorovatn, pekte på tillitsmennes rolle ved enkelte bedrifter.

— Den bedriften der jeg arbeider, er delt opp i flere avdelinger, og vi må ofte se på at stedets fremste tillitsmenn blir satt utenfor. I hvert fall formannen burde ha en sjanse til å følge forhandlingene på nært hold.

Vilhelm Furnes, landsstyret, kunne ikke si seg fornøyd med oppgjøret. Det er fremdeles altfor stor forskjell på gruppene i samfunnet. Han nevnte til eksempel skolelærere som i sitt første år får 17 000 kroner i årslønn.

— For min egen del har jeg etter 44 år ikke mer enn 12 000 kroner. Det er soleklart at her må det være en skjevhet. I mange år har det vært hevdet at man har tatt sikte på å heve de lavest

lønte grupper, og jeg er ikke i tvil om at man har forsøkt det. Men det er ikke nok det som er gjort.

I debatten er det blitt etterlyst en statistikk over lønnsforholdene for vegarbeidere. Jeg har mine tvil om en slik statistikk ville gi et riktig bilde. Statistikken er ikke alltid å stole på. Den gjengir gjennomsnittet, men ikke ytterpunktene.

Det er en ting jeg vil be om når det skal føres forhandlinger: Enighet. Jeg har opplevd at under forhandlinger går den som er valgt til tillitsmann mot det som er vedtatt.

Furnes tok også opp kokkenes stilling ved anlegg.

— Jeg håper at vi ved neste korsvei kan få fastslått at kokkene skal lønnes av anlegget.

Jakob Jakobsen, Hofstad, mente det var beklagelig at hans innlegg om vegarbeidernes tariffrevisjon skulle bli misforstått.

— Når Haugli nevner at det gjennom de siste års revisjoner er foretatt høyning av timelønnen for vedlikeholdsarbeidere, så må en jo der nevne at de har ligget langt tilbake i forhold til andre lønnsgrupper. Vegarbeidernes lønnsforhold er dårlige, sett i sammenheng. Årsinntekten ligger på 13—14 000 kroner.

Når Walter Kristiansen oppfattet mitt innlegg slik at ikke vegarbeiderne har lest forslaget før uravstemning, så er det feil. Jeg mente det de festet seg mest ved var forbundets kommentarer. Det var også tidsnød da svaret skulle avgis.

Jeg er enig med Kristiansen i at det er vanskelig å få i stand reelle akkorder på vedlikeholdssektoren, men hvis 40-prosenttillegget har vært betraktet som et tak, er det grunnlag for å ta opp spørsmålet.

Helge Tosseviken, Sperillen, mente at man altfor ofte fikk til svar at det var vanskelig eller umulig å fastsette akkorder i vedlikeholdsarbeidet. Han mente vi heller burde få et lønnsregulativ. Han fant det påfallende at de som hadde minst betaling, også som regel hadde de dårligste ordningene når det gjaldt lørdagsfri.

Arvid Forså, Mosjøen, mente at man ikke hadde oppnådd noen reelle forbedringer ved oppgjøret.

— Furnes var inne på det gamle stridsspørsmålet om kokker. Det har vært reist ved de to siste tarifforhandlingene, men jeg har ikke sett at det er blitt behandlet.

Så vil jeg også nevne velferdsarbeidet. Vi har hørt at det eksisterer et velferdsfond, og vi har hørt at det blir delt ut midler av

det, men vi har ikke sett noe til dette til dags dato. Vi som ligger i ødemarken, 5—6 mil fra nærmeste by eller tettbebyggelse, har ofte ikke en radio, ikke en avis eller en god stol. Disse spørsmålene har vi hatt oppe før, men de er ikke blitt gjort noe med.

Bedriftslegeordning har vi heller ikke fått. Vi må vel snart være den eneste bedrift der det ikke er noen slik ordning.

Jeg har inntrykk av at vegvesenets folk i de høyere stillinger saboterer samarbeidsutvalgene. Vår forening leverte åtte forslag til samarbeidsutvalget, men har ikke hørt noe til dem senere.

Det er ofte ikke lett for småforeningene å ta opp forhandlinger. Det fins foreninger på våre kanter som ikke har hatt et møte på åtte år. Hvordan kan folk som ikke har vært på et fagforeningsmøte på en årrekke vite hvem de skal stemme på? Det fins også foreninger hvis eneste administrasjon er en kasserer.

Olav Stavrum, Malm, kunne ikke forstå hvorfor overenskomstene skulle være så uklare.

— I livet er det slik at når to parter enes, så vet de som oftest hva de er enige om. Men når det gjelder overenskomster, så er det annerledes. Hverken arbeidere eller bedriftsledelse vet hva de har å holde seg til. Det vil gi overenskomstene større slagkraft at en vet hundre prosent hva de betyr. Jeg vil henstille at overenskomstene blir forenklet.

Ingen er uenige i den linjen at de lavest lønte må løftes opp. Men jeg har en følelse av at lønnsstigningen skjer fortere, jo høyere opp man kommer i gradene.

Jens P. Kines, Sørfold, mente at debatten hadde tatt et for vidt omfang. Vel gjelder det aktuelle ting, men debatten dreier seg for en stor del om detaljer og tariffsaker som hver avdeling kunne behandle og sende forslag om.

— Vi har jo ennå en tid på oss før neste tariffoppgjør, og det er tid til å behandle sakene i foreningene og komme med forslag til tariffrådet for de forskjellige grupper. Det er reist kritikk mot tariffrådets sammensetning, men det er det jo full anledning for landsmøtet til å rette på.

Agnus Angell, Finnsnes, var overrasket over at vedlikeholdsgruppen — som han selv tilhører — kunne få så bra tillegg som det var oppnådd.

— Hvis man ikke er fornøyd, må man lete etter feil andre steder enn hos forhandlerne og landsstyret.

Etter mitt skjønn skulle det være lett å fastsette en akkord på en stor del av vedlikeholdet. Når det ikke blir gjort, tror jeg det ofte skyldes oppsynsmennene som er av den gamle skolen. De skal spare og spare, selv når det ikke tjener noen hensikt.

Forbundet bør sende en henstilling til rette vedkommende om at en oppsynsmann ikke får fortsette en dag etter at han er fylt 68 år. Man bør slippe de unge krefter til!

Daniel Martinsen, landsstyret, mente at man i debatten gikk vel mye i detaljer.

— I en debatt som denne, bør vi finne fram til ting som det har vært arbeidet med i mange tariffperioder uten å komme fram til noen løsning, og ta dem opp til drøfting.

Statens anleggsvirksomhet er så omfattende at det alltid vil være stor lønnsmessig forskjell på de forskjellige anlegg.

Vi kommer ikke fram til noen løsning på dette spørsmålet før vi får et statens anleggsdirektorat, et organ som samordner all statlig anleggsvirksomhet. Da kan vi også håpe å komme bort fra 40-prosent-tillegget.

Når det gjelder de lite aktive avdelingene, vet jeg ikke annen råd enn at vi får ta oss selv i kraven og etterlyse aktivitet fra den enkelte arbeider. Vi har god anledning til å gjøre oss gjeldende, hvis vi vil og arbeider for det.

Leif Hj. Andersen, Sarpsborg, mente at det ikke var riktig å kritisere forbundet hvis man ikke var fornøyd med tariffoppgjøret. Det må være arbeidernes plikt å granske kommentarene fra forbundet ved en avstemning. Gjør de ikke det, er det dårlig stell. Han takket forbundet for oppgjøret, både for vegarbeiderne og i kommunesektoren.

Bernhard Reines, landsstyret, mente om at ved årets tariffrevisjon var det LO's representantskap som trakk opp retningslinjene.

— Den økonomiske situasjon i landet vårt var ikke slik at vi bare kunne kreve. Da Representantskapet trakk opp retningslinjene, var også landsstyret innkalt. Det ble understreket at ved denne tariffrevisjonen måtte vi få opp de lavest lønte. Den linjen tror jeg er blitt fulgt, også ved fellesforhandlingene.

Vi er en stor organisasjon, og vi skal holde sammen. Vi kunne ikke holde sammen uten at alle fikk tillegg, men hovedtendensen ved oppgjøret var at de lavest lønte skulle opp.

Hvis man skal reise kritikk, bør den ikke rettes mot forbundets ledelse, men mot tariffrådene og forhandlingsutvalgene.

Jakob Jakobsen, Hofstad, understreket at han ikke hadde rettet kritikk mot noen.

— Men jeg tenkte det var anledning til på et landsmøte å ta opp arbeidernes lønnsforhold, selv om tarifforslaget er vedtatt. Vi skal jo trekke opp retningslinjene for senere tariffrevisjoner.

Karl Pettersen, forbundsstyret, sa at alle de tarifforslag som forbundet har sendt ut, har vært anbefalt av forhandlerne.

— Selv om vi ofte kunne ønske dem bedre, så må også forbundsstyret anbefale dem når de forskjellige grupper gjør det. Hvis vegvesenet anbefaler et forslag for sine medlemmer, kan ikke forbundsstyret nekte å godta det. Kritikken må i like sterk grad rettes mot forhandlingsutvalgene som mot forbundsstyret dersom man ikke er fornøyd med oppgjøret.

Walter Kristiansen: Ordet kritikk har vært nevnt her noen ganger, men jeg oppfatter ikke det som har vært sagt i dette ordskiftet som noen kritikk. Det vi kan slå fast er at det ennå er ting vi ikke er fornøyd med og slik må det jo være.

Spørsmålet om overenskomstens bestemmelser for førere av gravemaskiner og høvler av forskjellig størrelse er blitt trukket inn. Men denne bestemmelsen er nå tatt ut av overenskomsten og skulle ikke lenger volde noen tvil.

Når det gjelder tariffrådenes sammensetning, er tariffrådet for vegvesenet sammensatt av representanter for de grupper som vi mener må være med.

Kristiansen sa ellers at det ikke er noen uenighet om at lønnsnivået for vegarbeiderne er for lavt, men i de senere oppgjørene, både i 1958, 1961 og 1963, har de fått høyere tillegg enn de andre grupper.

En annen sak er at vi må sørge for å utnytte de muligheter overenskomsten gir oss. Det er praktiseringen av overenskomsten som i mange tilfeller er årsak til for dårlig fortjeneste rundt om på arbeidsplassene.

Kristiansen ba Arne Pedersen trekke tilbake sitt forslag om klarere formulering av overenskomstene. I utformingen av overens-

komstene må vi ta hensyn til at vi har en egen domstol som skal dømme i rettstvister. En slik domstol ville være overflødig hvis det var mulig å få en så klar formulering av overenskomstene som Arne Pedersen ønsker. Da måtte vi velge den negative formuleringen at det har en krav på, og det har en ikke krav på, og likevel er det vel tvilsomt at en unngikk tvil og tvister.

Spørsmålet om lørdagsfri for vegvedlikeholdet har vi reist, men vegvesenet hevder at hensynet til trafikksikkerheten og publikumsreaksjonen gjør det nødvendig å sikre at vedlikeholdsmannskapet kan arbeide også i helgene.

Diettbestemmelsene med en tidsbegrensning på 21 dager er de samme som gjelder for tjenestemenn. En kan si at tidsbegrensningen er en svakhet, men det må kunne utrettes noe med dette lokalt, f. eks. gjennom bedre akkordsatser når diettiden er ute.

Når det gjelder kokkelønna har vi fått en liten innrømmelse, og så får vi bygge videre på dette grunnlaget.

Spørsmålet om velferd i brakkene er også nevnt. — Jeg kan ikke se det annerledes når det gjelder et spørsmål som dette enn at vi må få en annen kampånd inn i avdelingene, sa Kristiansen. — De må gå kraftigere inn for å få overenskomsten gjennomført og respektert.

Til Martinsens krav om et Statens anleggsdirektorat, sa Kristiansen at det spørsmålet har vært reist, men de respektive etater har liten tro på at det er praktisk mulig å gjennomføre en sentral ledelse av hele statens anleggsvirksomhet, i hvert fall foreløpig. I stedet er det rettet en henvendelse til vårt forbund om å gjennomføre slike ansiennitetsbestemmelser at det blir lettere å flytte folk mellom de forskjellige grener av statens anleggsvirksomhet. En slik ordning er neppe så lett å få til, og den vil sikkert ikke vekke begeistring blant alle.

Til slutt sa Kristiansen: Gå inn for å få overenskomsten gjennomført! Aktiviser medlemmer og tillitsmenn, så skal vi se at vi kommer mye lenger.

Mathilde Kjærland, Bergen, sa at som medlem av Det norske Arbeiderparti var hun enig i at det måtte tas hensyn til den samfunnsmessige bæreevne ved et lønnsoppgjør, og hun la stor vekt på at folk har arbeid og slipper å gå ledige. Men hun hadde også tanke for alle de lavtlønte, og hun syntes det var høyst berettiget når vegarbeidere med 14 000 kroner i årslønn ikke er fornøyd. Etter opplysninger hun hadde fått skal en familie leve med måtehold for å klare seg med 17 000 kroner i året. Det er på tide at vi tar for

oss og gransker de lavtløntes levekår, sa hun. Og selv om det er slik at en heller klarer seg med et lite tillegg enn å risikere streik og lockout, trodde hun ikke at det i lengden går an å se på at det er så stor forskjell på lønningene som det faktisk er.

Helge Tosseviken, Sperillen, kunne ikke skjønne hva vegvesenet skal bruke vegvokterne til i helga når det ikke har bruk for dem i uka. Når det gjaldt bestemmelsene om lønnsgradering etter maskinstørrelsen, som *Walter Kristiansen* hadde hevdet er gått ut av overenskomsten, siterte *Tosseviken* Vegdirektørens sirkulære til vegsjefene, gjengitt i forbundets beretning for 1960, side 66, der det etter hans skjønn går fram at denne bestemmelsen fremdeles praktiseres. — Jeg har selv kjørt alle de maskiner som nevnes i sirkulæret, sa *Tosseviken*, og jeg kan ikke skjønne at det er noen forskjell på å kjøre dem.

Arne Pedersen, Knardalsstrand, ville etterkomme formannens anmodning om å trekke sitt forslag om utforming av overenskomstene, og satte fram dette forslaget i stedet:

Landsmøtet henstiller til forhandlingsutvalgene at det i mest mulig utstrekning ikke voldes tvil i fortolkningen av overenskomstene.

Formannens muntlige beretning for 1963 ble deretter tatt til etterretning.

FORSLAGENE OVERSENDT REDAKSJONSKOMITÉEN OG FORBUNDSSTYRET

Karl Kolstads forslag om Arbeidstilsynet ble vedtatt oversendt redaksjonskomitéen, mens hans forslag om bedriftslegeordningen ble oversendt det nye forbundsstyret.

Sekretær *Jorulf Haugli* gjorde oppmerksom på at *Arne Pedersen*s annet forslag var framsatt etter at strek var satt, og derfor var innlevert for sent.

Dirigenten bekreftet dette, og spurte om *Arne Pedersen* da ville opprettholde sitt opprinnelige forslag.

Arne Pedersen bekreftet dette.

*Arne Pedersen*s opprinnelige forslag ble deretter vedtatt oversendt redaksjonskomitéen.

Dagsordenens pkt. 3 a. Organisasjonskomitéens innstilling.

Innstillingen fra organisasjonskomitéen var sålydende:

Forbundets organisasjonsform.

På forbundets landsmøte 1959 ble det vedtatt at det skulle velges en organisasjonskomité på 7 medlemmer. Komitéen fikk i oppdrag til neste landsmøte å fremme innstilling om forbundets framtidige organisasjonsform. Landsstyret fikk fullmakt til å oppnevne komitéens medlemmer.

I landsstyrets møte 23.—25. mai 1960 ble komitéen oppnevnt og fikk følgende sammensetning:

Walter Kristiansen og *Bernt Alfsen*, forbundets administrasjon, *Mainer Pedersen*, *Sulitjelma*, *John Kullberg*, *Østfold*, *Martin Toset*, *Sunnalsøra*, *Kjartan Olsen* og *Karine Pedersen*, begge Oslo.

Tosett er senere avgått ved døden og landsstyret har i hans sted oppnevnt *Ludvik Wangmo*, *Sunnalsøra*.

Som arbeidsutvalg er valgt: *Walter Kristiansen*, *Bernt Alfsen* og *Kjartan Olsen*.

Komitéens mandat.

Komitéen oppfattet sitt mandat dit hen at den kan ta opp til behandling alle spørsmål og problemer vedrørende forbundets framtidige organisasjonsform, herunder foreningenes og forbundets sammensetning, forholdet til andre LO-forbund, forbundets administrasjon og tariffarbeidet.

Komitéen har sett det som sin oppgave:

- 1) å analysere de nåværende organisasjonsformer for å kunne belyse svakhetene og styrken i de eksisterende organisasjonsforhold,
- 2) å fremme innstilling om en framtidig organisasjonsform med sikte på å skape et mer mobilt og rasjonelt organisasjonsapparat på det lokale plan og sentralt i forbundet.

Forbundets sammensetning.

Norsk Arbeidsmandsforbund er satt sammen av en lang rekke forskjellige yrkesgrupper. Det kan bringe tanken hen på at antall grupper er i største laget. Enkelte av yrkesgruppene er dessuten så forskjellige-artet fra andre grupper at det kan virke forvirrende at de skal stå i ett og samme forbund. Tenk bare på rengjøringskvinner kontra gruvearbeidere, eller vegarbeidere kontra rengjøringskvinner og gruvearbeidere. Her må en søke forklaringen i det forhold at forbundet fra starten av var et forbund for ufaglærte. I et land som Danmark, hvor det også er et Arbeidsmandsforbund, står likevel rengjøringskvinnene i et annet forbund, som samler bare kvinner — Kvindeligt Arbejderforbund i Danmark. Dette forbund organiserer kvinnene i nær sagt alle yrker.

Norsk Arbeidsmandsforbund et et samleforbund, som foruten å organisere bestemte grupper, også organiserer de som ikke naturlig hører hjemme i andre forbund. Våre kvinnelige medlemmer arbeider i handel- og kontorsektoren. Det vil si de gjør rent på arbeidsstedene i denne sektor. Forsåvidt kunne man hevde at de da hørte hjemme i det forbund som organiserer funksjonærene i nevnte sektor. Skal vårt forbund fortsatt bestå som samleforbund, er det imidlertid ingen grunn til å skyve våre kvinnelige medlemmer fra oss.

Det er enighet i komitéen om at en skal legge fram en innstilling som bygger på den sammensetning forbundet har i dag og fortsatt holde på det organisasjonsområde Fagkongressen 1957 vedtok for vårt forbunds vedkommende. Vi tror det fortsatt er bruk for et samleforbund i LO ved siden av de respektive fag- og industriforbund.

Organisasjonsformene slik de er i dag i foreningene.

Forholdet i dag er at det finnes en blanding av små og store foreninger, små og store geografiske enheter, rene yrkesgruppeforeninger og en blanding av flere yrkesgrupper i samme forening.

Komitéen har i de følgende avsnitt tatt for seg de enkelte grupper innen forbundet for å få klarlagt deres organisasjonsform på det lokale plan.

Vegsektoren.

Det er i dag noe over 300 vegarbeiderforeninger i forbundet. Det finnes fylkesforeninger, vedlikeholdsforeninger, anleggsforeninger, en blanding av begge deler, og foreninger med både vegarbeidere og andre grupper utenom vegetaten. En forenkling er nødvendig uten at det trenger gå ut over effektiviteten. Mange av foreningene har i dag svært

få møter. En omlegging skulle derfor ikke behøve å svekke virksomheten, snarere tvert om.

I hvert fylke er det et vegkontor med en vegsjef, som administrerer både statens og fylkenes vegstell. I mange tilfelle administrerer også vegkontoret det kommunale vegarbeid. Mulighetene for å få forhandlet om tvister med vegsjefen er begrenset og koster penger. Dette på grunn av de store avstander i enkelte av fylkene våre. Vegsjefen har under seg avdelingsingeniører, og disse har igjen under seg oppsynsmenn. Sistnevnte har ikke mandat til å avgjøre noe i en forhandling om tvister. Da det er kostbart å forhandle sentralt burde det åpnes adgang til for oppsynsmennene å kunne forhandle. Løsningen av lokale tvister burde i første rekke overlates til de lokale tillitsmenn. Tillitsmannsapparatet på arbeidsplassen må styrkes betraktelig. Føring av protokoller fra lokale forhandlinger må gjennomføres i langt sterkere grad enn hittil.

Vegvesenet legger nå om sin egen administrasjonsordning og kommer til å bygge på *funksjonsdeling* i framtiden. Denne er allerede gjennomført i enkelte fylker. Ordningen går ut på at det fortsatt skal være en vegsjef i hvert fylke. Det nye er at vedlikeholdsarbeid og anleggsarbeid får sine egne ingeniører og oppsynsmenn. Tidligere administrerte avdelingsingeniørene og oppsynsmennene begge disse arbeidsgrener.

Den kommunale sektor.

I enkelte kommuner står de kommunale veg- og anleggsarbeidere i vårt forbund. Deres lønns- og arbeidsforhold er ordnet gjennom felles lønnsregulativ, hvor så vel Kommuneforbundet som Elektrikerforbundet og vårt forbund er part.

LO-kongressen 1957 vedtok at vegarbeiderne fortsatt skulle tilhøre vårt forbunds organisasjonsområde. De øvrige hører strengt tatt hjemme i Kommuneforbundet. Noen av disse foreninger er ikke villig til å la seg overføre, mens medlemmene andre steder overfører seg til dette forbund, selv om de arbeider som vegarbeidere, og som nevnt, fortsatt skulle stå i vårt forbund.

Foreningene i denne sektor har som regel også medlemmer fra statens og fylkenes vegarbeidsdrift. Disse skal i tilfelle ikke overføres.

Jernbanesektoren.

Av jernbaneanleggsarbeiderforeninger er det i dag tilbake noe under 20 foreninger. Jernbanearbeiderne er stort sett organisert i egne foreninger innen anleggsdistriktet.

Bygging av jernbaner tar til å minke. Stortinget har vedtatt at det skal være en pause på 10 år for videreføring av Nordlandsbanen. Det er ennå uvisst om denne banen blir videreført nordover fra Bodø. Det

eneste man kan regne med i nærmeste framtid er bygging av sentralstasjonen i Oslo og videreføring av dobbeltsporanlegget Asker—Brakerøya. En kan vel også regne med en omlegging av Bergensbanen Oslo—Hønefoss.

Som nevnt er jernbanearbeiderne stort sett organisert i *egne foreninger innenfor hvert distrikt*. En unntakelse er forholdene i Oslo, hvor jernbanearbeiderne ved sentralstasjonen står tilsluttet Oslo og Omegn Arbeidsmandsforening som en samleforening av arbeidere fra jernbanen og de private anlegg. Størrelsen av denne forening har medført at de nå har 2 lønte tillitsmenn. Forbundet hjelper til med et tilskott foreløpig som en prøveordning for ett år.

Statens kraftanlegg.

Ved statens kraftanlegg er det gjerne en forening for hvert anlegg. Antall kraftanlegg er forholdsvis lite, men anleggene er til gjengjeld store og arbeiderne er spredt over store avstander innen hvert anleggsområde. Ved forbundets mellomkomst er det gjennomført en ordning med fastlønnnet tillitsmann ved Tokke-anlegget, 3 dagers lønn pr. uke for tillitsmannen ved Røssåga-anlegget (Rana-anleggene) og 2 dagers lønn ved Aura-anlegget. Det er staten som lønner disse tillitsmenn for nevnte dager pr. uke.

Kan man også i framtiden regne med lønte tillitsmenn ved statens kraftanlegg, er det ingen grunn til å endre på den praksis at det er *en stor forening ved hvert kraftanlegg*. Ordningen har virket bra. Det er ennå flere store kraftanlegg i emning, bl. a. utbygging av Kvina-Sira i Vest-Agder, som fullt utbygd vil bli det største i landet.

Privatanleggene.

Ved de private anlegg har tendensen også vært en forening for hvert anlegg, når dette har vært av noen størrelse. En del anleggsarbeidere står imidlertid tilmeldt andre foreninger. En *svakhet* ved denne ordning er at foreningen blir stiftet ved oppstartingen av anlegget og legges ned når anlegget er ferdig.

Det er i dag ca. 60 anleggsarbeiderforeninger i forbundet.

Pukkverk og sandtak.

Der produksjonen leveres i det åpne marked tilhører organisasjonsområdet vårt forbund. Disse medlemmer har i enkelte tilfelle egne foreninger, men står for det meste som grupper i andre foreninger. Ennå finnes det en rekke arbeidssteder innenfor dette område hvor medlemmene fortsatt står tilmeldt Bygningsindustriarbeiderforbundet, fordi

de vegrer seg for å overføre sitt medlemskap. Det er mulig forholdene ville bedre seg om en fikk dannet fylkesvise foreninger innen denne sektor.

Asfaltarbeiderne.

Forbundet har også endel medlemmer hos private entreprenører som utfører asfaltering av vegdekker, flyplasser m. v. En del står også tilmeldt Bygningsindustriarbeiderforbundet. Det er ikke egne foreninger av asfaltarbeidere. De står tilmeldt andre bestående foreninger.

Maskinentreprenørene.

En gruppe arbeidere tilmeldt forbundet, er de som arbeider for maskinfirmaer tilmeldt Maskinentreprenørenes Forening. Det er en fåtallig gruppe, men med Landsoverenskomst. Folkene står tilmeldt de forskjellige foreninger rundt om. En landsforening ville muligens bedre på organisasjonsforholdene i denne sektor.

Bergverkssektoren.

I *gruveindustrien* er det som regel en forening ved hver gruve, men det finnes også unntak. I Sulitjelma er det en rekke foreninger og ved Sydvaranger er det en forening i Kirkenes og en ved Bjørnevattn.

Det er i dag noe under 40 gruveforeninger i forbundet.

Ved kullgruvene på Svalbard er det en forening ved hvert foretak. I Longyearbyen har forbundet tillitsmann som blir lønnet av selskapet 3 dager i uken. Det er ingen grunn til å endre forholdet med to foreninger her, grunnet avstanden mellom de to arbeidsplasser, Longyearbyen og Kings-Bay.

Kvarts- og kalksektoren.

Foruten gruveforeningene har forbundet i bergverkssektoren en del foreninger innen kvarts- og kalkindustrien. Disse har nå felles overenskomst under betegnelsen Mineralindustrien. Organisasjonsmessig har disse medlemmer forening, enten ved hver arbeidsplass, eller flere kvartsbrudd står i en og samme forening i distriktet.

Det er i dag 15 foreninger i kvarts- og 12 i kalkindustrien.

Skiferindustrien.

Det som er sagt ovenfor om kvarts og kalk gjelder også skiferbruddene.

Det er i dag 7 foreninger i skiferindustrien.

Statens fyr- og merkevesen.

Arbeiderne ved Fyr- og merkevesenet har sin egen landsomfattende forening. Denne ordning ser ut til å virke tilfredsstillende og bør opprettholdes. Det er tillitsmenn som tar seg av sakene på de enkelte arbeidsplasser.

Statens Havnevesen.

Foreningene innen Havnevesenet er fordelt på de forskjellige havnedistrikter langs kysten. Det er i dag 10 slike foreninger.

Organisasjonsforholdene i denne sektor er ikke god. Den vil sikkert ikke bli noe bedre om en går over til en landsomfattende forening, slik som i Fyr- og merkevesenet. Statens Havnevesen har en del vedlikeholdsstasjoner spredt rundt i de forskjellige havnedistrikter. Dessuten har de arbeidsfartøyer og en rekke havneanlegg. Fartøylene i Fyr- og merkevesenet, som tidligere kom inn under vårt forbund, er overført til Sjømannsforbundet. Det er spørsmål om ikke også Havnevesenets *båtmannskaper* med fordel kunne overføres til samme forbund.

Rengjøringssektoren.

I *rengjøringssektoren* finnes foreninger med bare rengjøringskvinner, mens disse andre steder kan stå i en lokal fagforening av andre yrkesgrupper.

Det er egne foreninger i Oslo, Bergen, Trondheim, Stavanger, Bodø, Harstad, Namsos og Grenland i Telemark. Tidligere fantes egne foreninger i Ålesund og Askim, men ingen av disse har vært særlig virksomme. Andre steder står rengjøringskvinnene i andre foreninger.

Det er sikkert mye brakkmark innenfor dette organisasjonsfelt. Skal forbundet fortsatt ha denne sektor som sitt organisasjonsområde, kunne det komme på tale å få ansatt en egen sekretær for de kvinnelige medlemmer. Hun ville sikkert kunne få organisert en god del på alle de steder der det nå bare finnes uorganiserte. Til å begynne med måtte det bli en god del reisevirksomhet for å få organisert nye grupper rundt om i landet. Tariffmessig skulle det ligge noe enklere an mot tidligere, nå da det er gjennomført landsomfattende overenskomster for rengjøring både med NAF, HAF og DKT.

Vaktfunksjonærene.

Forbundet organiserer også de som arbeider i private vaktelskaper. I Oslo er det egen forening for disse. Andre steder står de tilmeldt de stedlige foreninger. Siden det som nevnt er 2 lønte tillitsmenn i Oslo og Omegn Arbeidsmandsforening kunne det være en tanke å få

vaktfolkene overført til denne forening. De kunne likevel ha egne klubb- eller gruppemøter med eget styre.

Fellesstyrer.

I veg- og jernbanesektoren er det vanlig med fylkesvise fellesstyrer. Spørsmålet er også tatt opp i gruvesektoren, og ordningen med fellesstyrer er delvis gjennomført.

Foreningenes framtidige organisasjonsform.

Det er et stort spørsmål om man skal la organisasjonsformen i grunnorganisasjonene være avhengig av de spesielle gruppeinteresser, slik det stort sett er i dag, eller om en skal søke å samle forbundets medlemmer i stedlige foreninger uansett yrke. Dette kan gjøre det lettere å slå små og svake foreninger sammen. På den annen side er komitéen merksam på at en slik tanke vil kunne vekke sterke følelser til live blant de som mener gruppens interesser vil bli skadelidende ved å stå i samleforeninger. Det er imidlertid en kjensgjerning at forbundsapparatet er tungrodd fordi en har for mange små foreninger. En bør finne fram til en organisasjonsform som kombinerer mulighetene for møtevirksomhet, aktivitet på arbeidsplassen, forhandlinger med motparten om tvistespørsmål og bedre service overfor medlemmene.

Tendensen i dag er at det er vanskelig å få den enkelte til å ofre fritid for andre. Utviklingen i våre naboland går i retning av å skape store foreninger som har økonomi til å lønne tillitsmenn på det lokale plan. Oppgavene vokser dag for dag og dette gjør sitt til at kravene til den enkelte tillitsmann stadig øker i takt med oppgavene.

Komitéen mener en må søke å skape sentra for forbundets virksomhet i distriktene og om mulig komme fram til en ordning med lønte tillitsmenn i større utstrekning. Den nye Hovedavtalen mellom NAF og LO inneholder bestemmelse i retning av større godtgjørelse til tillitsmannsutvalgets formann enn fastsatt i Hovedavtalens § 8. Flere bedrifter lønner da også tillitsmannen fullt ut. Vi viser for øvrig her til det som er nevnt i innstillingen vedrørende statens kraftanlegg.

Når det gjelder sammenslåing av små foreninger for å skape større organisasjonsenheter, er komitéen av den oppfatning at dette bør skje uten hensyn til gruppeinteressene, men slik at gruppene likevel kan velge sine gruppestyrer. Komitéen mener videre at forbundet må kunne pålegge foreninger å gå sammen. Velger en å la foreningene frivillig ta stilling, er komitéen av den oppfatning at det i de fleste tilfelle ikke vil bli effektivt noen sammenslåing.

Komitéen innstiller på at det skal velges representantskap i større foreninger for å få økt tilslutning til møtene. Arsmøtene skal derimot være åpne for alle medlemmer.

Organisasjonsapparatet må stadig være underlagt utviklingens lov. Etter hvert som forholdene endrer seg må også organisasjonsformen tas opp til vurdering, så en ikke risikerer å bli stående med et stivbeint organisasjonsapparat ute av stand til å yte medlemmene den nødvendige service og vareta deres interesser på en forsvarlig måte. Det vil alltid være nødvendig med et sentralt organ på forbundsplanet. Styrken av dette avhenger imidlertid i høy grad av effektiviteten i de nedre organisasjonsledd. Dette gjelder ikke minst arbeidsplassen. Det er på arbeidsplassen man får den mest direkte føling med fagorganisasjonen. Svikter det her vil dette ha skadevirkninger på fagforeningsarbeidet og videre oppover på det sentrale plan.

Den mest betydningsfulle oppgave er derfor å legge grunnlaget til rette for økt aktivitet på arbeidsplassen. Det må ikke mangle valgte tillitsmenn på noen arbeidsplass innenfor forbundets organisasjonsområde. Men tillitsmenn er ikke nok om disse ikke er i stand til å utføre sitt verv tilfredsstillende. I så fall vil de heller være en belastning. Tillitsmennene må derfor øves opp til å kunne utføre sitt tillitsmannsarbeid, behandle tvister og ha innsikt i føring av forhandlingsprotokoller. Ved å skape større organisasjonsenheter i distriktene er det komitéens oppfatning at en vil lettere kunne få i stand kurser for opplæring av tillitsmenn fra arbeidsplassene. Her vil en i første omgang kunne oppnå mye ved å arrangere helgekurs i den enkelte forenings regi. Kursplanen bør omfatte overenskomsten, lovene som gjelder i arbeidslivet, forhandlingsteknikk og protokollføring.

Forbundets vedtekter.

Forbundets vedtekter inneholder fra før en del bestemmelser i § 3 B om antall foreninger på hvert sted. Det heter om dette:

§ 3 B, pkt. 2.

«Ikke mer enn én forening i samme fag eller yrke på samme sted kan opptas i forbundet.»

Komitéen vil foreslå følgende endring i nevnte punkt:

«Ikke mer enn én forening innen forbundets organisasjonsområde på samme sted kan opptas i forbundet. Forbundsstyret kan bestemme grensene for foreningenes virkeområde. Forbundsstyret kan likeledes dispensere fra bestemmelsen om en forening på hvert sted.»

«Hvor forholdene ligger til rette for det, kan forbundsstyret pålegge mindre foreninger å gå sammen uansett yrkesfordeling blant foreningens medlemmer.»

§ 3 B, pkt. 3.

«På steder hvor det er flere direkte opptatte medlemmer skal disse i fellesskap danne en gruppe av forbundet. Gruppen velger en tillitsmann som danner bindeledd med forbundet. Når gruppen teller 5 medlemmer skal den danne fagforening.»

Denne bestemmelse foreslås sløyfet med den begrunnelse at den ikke kan sies å ha noen praktisk betydning. Det vil heller ikke være overensstemmende med komitéens syn at en skal ha fagforeninger med ned til 5 medlemmer.

§ 3 B, pkt. 5, har i dag følgende ordlyd:

«En eller flere fagforeninger på et sted eller innen samme yrkesområde i et distrikt kan opprette representantskap eller stedsstyrer (industrigrupper). Myndighets- og administrasjonsområdet for disse fastsettes ved instruks som godkjennes av forbundsstyret.»

Dette punkt foreslås tilføyd punkt 5:

«Fagforeninger med minst 150 medlemmer skal danne representantskap. Forbundsstyret kan dispensere fra denne bestemmelse.»

Organisasjonskomitéen vil foreslå for landsmøtet å gjøre følgende vedtak:

1. Landsmøtet anser det ikke formålstjenlig å opprettholde et stort antall mindre foreninger, som hver for seg har liten innflytelse på arbeidsplassen. Større lokale enheter vil skape et bedre organisasjonsmiljø og gi mulighet for økt aktivitet, ved at foreningens økonomi kan danne grunnlag for ansettelse av fastlønt tillitsmann.
2. Landsmøtet pålegger forbundsstyret å gjennomføre ordningen med sammenslåing av foreninger i distrikter der forholdene ligger til rette for det. Sammenslåingen kan gjøres uavhengig av yrkesgrupperingen i forbundet. Hvor avdelinger med ulike grupper blir slått sammen, kan det om ønskes, velges gruppestyrer underlagt foreningens styre.
3. Forbundets vedtekter endres slik at de kommer i overensstemmelse med ovenstående punkter.

4. Når det gjelder representantordningen til landsmøtet foreslår komitéen at den samme representantfordeling som er nå, fortsatt skal gjelde inntil neste landsmøte. På dette landsmøte (1967) tas hele representantordningen opp til revisjon.

Oslo, den 14. februar 1963.

Walter Kristiansen. Bernt Alfsen. Kjartan Olsen.

Karine Pedersen. Mainer Pedersen. Ludvig Wangsmo.

John Kullberg.

WALTER KRISTIANSSENS INNLEDNING

Walter Kristiansen redegjorde for organisasjonskomitéens innstilling.

Når jeg nå skal redegjøre for organisasjonskomitéens innstilling, vil jeg ta mitt utgangspunkt i det som etter min mening er fagbevegelsens grunnidé — den som samler oss fagorganiserte i en organisasjon. Det er solidaritetstanken. Det å stå samlet til fremme av medlemmenes lønns- og arbeidsvilkår. Dette er framleis organisasjonens viktigste forutsetning. Vi har andre målsettinger og andre oppgaver ved siden av det å føre tarifforhandlinger og søke å løse tvister på arbeidsplassen, men de tar alle sikte på å skape bedre kår for medlemmene og arbeiderklassen i det hele. Alt dette er uttrykt i vår formålsparagraf.

Organisasjonen er ikke noe mål i seg sjøl. Den er et instrument — et verktøy til fremme av våre oppgaver. Vil det da ikke være naturlig at vi søker å gjøre dette verktøyet så effektivt som mulig? Slik at det best mulig svarer til sin hensikt — det å fremme medlemmenes interesser på arbeidsplassen? Dette vil alle uten tvil være enig om. Enigheten er kanskje ikke så fullstendig når det gjelder den enkeltes oppfatning av måten dette skal gjøres på — med andre ord hvorledes organisasjonsmønstret skal se ut.

Noen vil hevde at vi har forbundet som sentralt skal ta seg av dette med tariffrevisjoner og som også skal ta seg av og ordne tvister på arbeidsplassen. Fagforeningen skal være det stedet en kan stå som medlem og den skal sørge for at tvister som oppstår på arbeidsplassen blir sendt over til forbundet. Ja, enkelte mener også — og det er ikke så få — at de lettest kan få ordnet tvister ved å vende seg direkte til forbundet, uten å gå gjennom foreningen med saka.

Noen tenker på at fagforeningen skal holde møter en og annen gang og da er det ikke så greitt med lange avstander. Andre har fagforeninger som omfatter hele fylker. Så mangslungent som vårt forbund nå engang er satt sammen, vil det også være delte meninger om fagforeningenes oppbygging og sammensetning. Noen mener felles fagforeninger for forbundets medlemmer lar seg høre, andre vil hevde at de forskjellige yrker må ha sine egne foreninger. Noen vil dele dem opp enda mer og ha vegvoktere i én forening, redskapsentraler i en annen og anleggsarbeidere i en tredje.

Men hvilken praktisk rolle spiller den enkelte fagforening for medlemmene i dag med det organisasjonsmønster vi har? Holder man faste møter og slutter medlemmene opp om møtene? Ja, det er så ymse. Noen gjør det, men det er sikkert de færreste. Fagforeningsmøtene spiller ikke lenger den samme rolle for de enkelte som den gjorde tidligere. Det blir bare de aller mest aktive som besøker møtene. De andre overlater til de aktive å ordne opp i sakene.

Det har mange forklaringer at folk ikke lenger er så møteinteressert. De fleste har fått andre interesser å ta vare på, noe som skyldes blant annet velstandsutviklingen. Men skal vi ikke se på om vi kan finne andre former som er mer arbeidsdugelige?

Organisasjonskomitéen har i innstillingen på sidene 4—8 analysert de forhold som rår i dag innen de forskjellige grupper i forbundet på fagforeningsplanet. Det er så vidt vi vet første gang i forbundets historie at problemene om vårt lokale organisasjonsmønster er satt opp på en landsmøtedagsorden. Tidligere landsmøter har nok diskutert oppbyggingen av forbundsapparatet. Men den gang var forbundet i enda høyere grad et samleforbund av ulike grupper. Vi skal huske at mange av de forbund som har gjesterepresentanter på landsmøtet vårt i dag, er startet med utgangspunkt i vårt forbund.

Debatten på tidligere landsmøter har stått om oppbyggingen av selve forbundsapparatet. Det vi denne gangen tar sikte på å nå fram til, er å legge grunnlaget for et mer mobilt og rasjonelt organisasjonsapparat både på det lokale plan og sentralt i forbundet. Sentralt arbeider en best når det lokalt er skapt det rette grunnlag for det. Tillat meg da å sitere avsnittet på side 9 og 10 i innstillingen, siden dette er sjølve kjernepunktet i det vi vil nå fram til.

Kristiansen refererte avsnittet om Foreningenes framtidige organisasjonsform.

Komitéen legger atskillig vekt på dette med service fra organisasjonens side. Sentralt er det ikke mulig å nå ut til alle arbeidsplasser. Men kan vi ved å skape større enheter i distriktene legge til rette mulighetene for en bedre service gjennom å få flere fastlønte tillitsmenn lokalt, vil mulighetene stige. Ser vi på oppbyggingen av f. eks. Bygningsindustriarbeiderforbundet, vil vi finne at dette forbundet har løst problemet med fastlønte tillitsmenn rundt om i avdelingene. Mange av dem er kontrollører og oppmålere og virksomheten finansieres gjennom målegebyr, men gjør det noen vesentlig forskjell?

Å skape større organisasjonsheter lokalt opptar flere forbund både i vårt land og i våre naboland. Det skjer i erkjennelse av at utviklingen krever en omlegging. De små fagforeninger greier ikke å skape et økonomisk grunnlag for sin virksomhet så fremt en mener fagforeningen har en misjon å fylle. En forening som bare søker å samle medlemmene til et eller annet medlemsmøte og ellers bare holder årsmøter, vil lett miste medlemmenes interesse. Dermed svekkes også det lokale tillitsmannsapparat på arbeidsplassen. Mange steder blir det ikke en gang bygd opp noe tillitsmannsapparat. Det går igjen ut over medlemsvervingen. Med større oppslutning, større organisasjonsprosent, vil foreningens økonomi bli bedre. Med bedre service vil det bli lettere å få nye medlemmer. De uorganiserte vil lettere se fagorganisasjonens betydning. Dette er bakgrunnen for innstillingen.

Det er noe nytt som foreslås, men vi skal ikke vike tilbake for å prøve noe nytt, hvis vi mener det vil tjene medlemmenes interesser. Om landsmøtet vedtar innstillingen har vi dermed ikke løst problemene. Selve omorganiseringen gjenstår og den vil sikkert ta sin tid. Landsmøtet viser vegen vi skal gå, men vi vil måtte ta flere hensyn og vurderinger når ordningen skal gjennomføres.

Jeg slutter med å anbefale innstillingen vedtatt.

ORDSKIFTET

Jakob Jakobsen, Hofstad, hadde inntrykk av at denne innstillingen var mottatt med blandede følelser. Vi har mange gode foreninger. Ofte er det store foreninger. De tåler ingen sammenslåing med andre, fordi de vil miste kontakten med medlemmene. Disse foreningene arbeider godt. De har tillitsmannsutvalg på alle arbeidsplasser og ordner selv opp i de fleste lokale problemer.

Vi har andre avdelinger som ikke arbeider like godt, men det er ikke alltid noen løsning å slå dem sammen i store områder. Fastlønte tillitsmenn kan ikke erstatte medlemsaktiviteten, selv om den

er liten. Ofte vil de ødelegge den, fordi medlemmene vil overlate arbeidet til tillitsmennene. Dessuten koster det med lønte tillitsmenn, og dermed må kontingenten økes.

Jakobsen var ikke imot en endring i organisasjonsformene, men organisasjonskomitéens forslag løser ikke problemene. Vi har også små avdelinger som arbeider godt, sa han. Hvis det skal foretas sammenslutninger må dette bare skje når det er enighet om det i distriktene. Vi bør derfor få spørsmålet om sammenslåing bedre utredet, sa han, og i dette utredningsarbeidet må distriktene tas med.

Ommund Kløvfjell, Åmli, syntes komitéen hadde vært svært dristig, men han ville gi innstillingen sin fulle tilslutning. Slik som det er i dag i avdelingene rundt om på landsbygda kan foreningene ikke ta seg av de enkelte medlemmers rettigheter, sa han.

Arvid Forså, Mosjøen, mente at det var flere årsaker til at mange ikke ville gå inn i foreningene.

— Men når det kommer til konflikt, kommer de til oss, selv om de kanskje ikke vet hva en tillitsmann er. Det er da ikke særlig morsomt for en tillitsmann å forhandle på dette grunnlaget.

Olav Stavrum, Malm, mente det var en dristig innstilling organisasjonskomitéen hadde lagt fram. Han refererte forslaget til tillegg til § 3 B, pkt. 5: «Fagforeninger med minst 150 medlemmer skal danne representantskap. Forbundsstyret kan dispensere fra denne bestemmelse». Representantskap er ikke noe nytt, men vi har ikke bare heldige erfaringer med dette, hevdet han. Det kan føre til at en del medlemmer som ikke er med i representantskapet kan føle seg som en slags mindreverdige medlemmer, og det kan føre til svekkelse og mindre aktivitet. Han mente det måtte være riktig å si «bør» i stedet for «skal» i forslaget, slik at det ble opp til de enkelte foreningene å bestemme selv.

Han satte fram følgende forslag:

§ 3 B, pkt. 5. — Dette punkt er foreslått: Fagforeninger med minst 150 medlemmer skal danne representantskap.

Jeg foreslår at ordet «skal» byttes med «bør».

Karlo Tronstad, Hell, sa at innstillingen er i pakt med den tiden vi lever i. I de siste årene har vi opplevd både kommunale og organisasjonsmessige sammenslutninger for å komme fram til bedre og mer hensiktsmessige former.

I mitt fylke har vi en viss erfaring i konsentrering av organisasjonsapparatet. For det første i Vegarbeidernes stedlige styre, der-

nest i min forening som har ca. 70 medlemmer fra fylkesgrense til fylkesgrense. Erfaringene er gode. Jeg vil oppfordre landsmøtet til å tiltre organisasjonskomitéens innstilling.

Kjartan Olsen, Oslo, påpekte at det i de siste årene hadde vært økende sysselsetting samtidig som medlemstallet i forbundet ikke hadde økt.

— Det må være en feil et eller annet sted. Ved forrige landsmøte ble det foreslått kontingentforhøyelse for å kunne ansette en organisasjonssekretær. Forslaget ble ikke vedtatt, og organisasjonskomitéen har måttet finne andre muligheter for å stimulere organisasjonsapparatet. En har altså kommet fram til sammenslåing som en brukbar løsning.

Etter mitt skjønn er det bedre å få store avdelinger som kan gi bedre service for medlemmene, som har større slagkraft og større styrke. Innen Oslo-området er denne organisasjonsformen allerede praktisert mange steder. Vi har grupper på 100 medlemmer og vi har grupper på 5—6, delvis spredt over store avstander.

Eldre medlemmer synes kanskje det er vemodig at avdelingen deres skal gå opp i større enheter, men vi kan ikke ta slike hensyn. Det er ikke i dag, som i gamle dager, at tillitsmennene ofret både tid og personlig økonomi på sitt arbeid. I dag er det mangel på tillitsmenn.

Det vil ta sin tid å innarbeide det nye systemet, men i det lange løp vil både medlemmene og forbundet tjene på det. Jeg anbefaler forslaget vedtatt.

John Stokke, Orkanger, takket organisasjonskomitéen for arbeidet den hadde utført.

— Men jeg tror også at et representantskap kan virke uheldig. Jeg er selv med i en forening der det ofte er vanskelig å få medlemmene til å møte. Jeg er klar over at medlemmer av representantskapet ofte vil føle et større ansvar, og at det kan føre til en effektivisering av organisasjonen.

På den andre siden kan vi risikere at i et representantskap vil ikke de samme meningsforskjellene komme til uttrykk som på et alminnelig medlemsmøte. Det kan også føre til at medlemmene sier at de ikke fikk anledning til å si sin mening på tilbørlig vis. Ellers er jeg godt fornøyd med organisasjonskomitéens innstilling.

Asbjørn Overvik, Selbu, fant det naturlig at en slik sak fikk en bred plass på landsmøtet. Han mente å kunne utlede av debatten, at det hersket usikkerhet om hvilke konsekvenser et vedtak som det

foreslåtte ville få. Han fant det riktig at landsmøtet ofret tid på å finne botemidler mot de svakheter som fins i forbundets organisasjonsapparat, svakheter som er blitt større med årene.

— Hensikten med innstillingen må vel være å få tilbake litt av gamle dagers glød og kampånd. Men jeg kan ikke se at komitéen har vært ubetinget heldig i sin utforming, med sitt grep på saken.

Jeg tror årsakene til organisasjonssvikten må granskes mer grundig enn komitéen har gjort det. Man kan peke på mange årsaker, feil som er gjort på arbeidsplassene, i lokalavdelingene og i hovedorganisasjonen. Det fins ikke noe trylleformular som kan rette på dette. Det er heller ikke så enkelt som å si at feilen ligger i de mange, små foreninger. Noen av de små foreningene arbeider godt, andre dårlig.

Mange føler at organisasjonskomitéens forslag faller mellom to stoler. En av begrunnelsene er at det er nødvendig å få så store enheter at man kan få lønte funksjonærer. Men det er også nødvendig å beholde tillitforholdet og kontakten mellom arbeidere og tillitsmenn i foreningene. Dette forholdet må ikke bare beholdes, det må utdypes og gjøres sterkere. Hvis forbundet pålegger foreningene sammenslutning mot deres vilje, rokker det ved en av grunnpillarene i organisasjonsarbeidet.

Jeg tror komitéen er kommet til en konklusjon som ligger foran sin tid. Etter nøye overveielser er jeg kommet til at det er riktig å legge an dette syn på saken. Jeg tror vi skal være varsomme med å gjennomføre et vedtak som vi ikke kjenner konsekvensene av. Konsekvensene bør i hvert fall klargjøres mer. De lokale tillitsmennene bør kontaktes slik at det ikke blir foretatt noen sammenslutning som gir grunnlag for uenighet. Forslaget kan, om det blir vedtatt, vise seg å være en boomerang som slår tilbake i negativ retning. Selve grunnlaget bør få en smidigere behandling enn i komitéens innstilling.

Halldor Bjørke, Geilo, trodde ikke man behøvde å være så redd for konsekvensene av et vedtak som det organisasjonskomitéen foreslår.

Men jeg er glad for at ordet «kan» i stedet for ordet «skal» er brukt i forslaget punkt 2.

Den foreningen jeg representerer, vil øke sitt medlemstall til mellom 1000 og 1100 medlemmer. Det blir for mye å gjøre for tillitsmannen. Men jeg ser at man planlegger å slå sammen så ulike grupper som veg og anlegg. Det kan ikke være ønskelig, selv om det blir opprettet gruppestyre innen foreningen.

Ved en sammenslåing, er det viktig å passe på at ingen blir tilside-satt, at alles interesser blir tatt hensyn til.

Aksel Gullesen, Giken, Sulitjelma, sa at man av Walter Kristiansens uttalelse kunne få det inntrykk av at vi allerede for førti år siden fikk pålegg om å danne en forening i Sulitjelma. Det er slett ikke tilfelle. Vi fikk vedtaket om industriforbundsformen i 1923, men det er en annen sak.

Vi har ikke bare heldige erfaringer med sammenslåinger i Nord-Norge, sa han. Vi kan se hva det førte til i Mo. En sammenslåing kan føre til at det blir vanskelig for den enkelte å hevde seg. Vi har kjempet hardt i Sulitjelma, ingen skal beskyldes oss for å være unnvikende.

Tilbakegangen skyldes andre forhold, blant annet en gjennomgripende rasjonalisering som har kuttet arbeidsstokken radikalt ned. Ungdommer faller ut, og de gamle forsvinner.

Jeg har også andre innvendinger å komme med: Om vinteren er det meget vanskelig å komme fram på våre kanter. Man må ta hensyn til de forskjellige vilkår man lever under i landet vårt. Det ble sagt at de kommunikasjonsmessige forhold i landet vårt nå er så gode alle steder at de ikke skulle hindre en sammenslåing. Da kjenner man sitt land dårlig. Jeg kan ikke gå inn for forslaget.

Dessuten vil jeg etterlyse vårt forslag om organisasjonsforholdene, som vi ennå ikke har sett noe til, til tross for at det er datert den 10. juni i år.

Tellef Rislå, Herefoss, sa at som formann i fellesutvalget hadde han fått et godt kjennskap til hvor vanskelige forhold de små foreningene arbeider under.

I dag er vi inne i en tillitsmannskrise. Tillitsmennene går trette, og det er ikke noe å si på det. Vi må se dette forslaget som en hjelp til de foreningene som arbeider tungt. En større forening kan yte godtgjørelse til dem som tar tillitsmannsarbeidet og på mange måter virke stimulerende på det faglige arbeidet.

Det blir alltid bråk når noe nytt skal gjennomføres. Jeg tror at forbundsstyret vil sørge for at ordningen blir gjennomført så elastisk som mulig, og jeg vil støtte forslaget.

Daniel Martinsen, landsstyret, mente at det nok kunne tenkes at forslaget var mottatt med en viss skepsis mange steder. Han kunne tenke seg at dersom arbeidsstokken var konsentrert, ville ikke en ordning som den foreslåtte virke så sterkt som der arbeidsstokken er spredt.

Men som for eksempel i vegvesenet, der arbeiderne er spredt, byr forslaget på store fordeler. Vi ser at interessen er heller liten i de små og middelsstore foreningene. Men det er alltid noen som går på

møtene, og når flere slår seg sammen, vil forholdene ligge vel til rette for disse å danne et representantskap.

Jeg skulle også tro at den innstillingen som representantskapet sender ut til foreningene, vil kunne bidra til å øke interessen, i større grad enn formannens henvendelse på et medlemsmøte.

Jeg vil anbefale forslaget.

Inge Mikalsen, Skaland, sa at det nok var riktig at mange av de små foreningene ikke arbeidet så effektivt som ønskelig. Men noen er effektive. Spørsmålet blir, når sammenslåing skal finne sted, om man tar tilstrekkelig hensyn til disse, at de ikke blir slått sammen med større og mindre effektive foreninger. Vi fra Nord-Norge vet også at kommunikasjonene ofte kan by på store vansker.

Det er blitt sagt på møtet her at enkelte avdelinger ikke har hatt valg på seks år. De som taper på slike forhold, er medlemmene og ingen andre. Det har medført at vi her på møtet har fått høre kritikk mot tariffråd, forbundet og forhandlingsutvalg. Men den virkelige kritikken må rettes mot organisasjonsapparatet. Kan vi effektivisere arbeidet ved en sammenslåing, vil et stort mål være nådd.

Andreas Aspelund, Bøstrand, sa at han mange ganger hadde ønsket at han kunne ta en dag fri slik at han fikk tid til å snakke med medlemmene og drøfte forskjellige forhold med dem. Men det har aldri vært mulig. Det er klart at det ville være en fordel om foreningen hadde råd til det. Men på den andre siden trodde han at de mindre foreningene arbeider best. Han hadde bitre minner fra tidligere sammenslåinger.

Han refererte forslaget til endring av vedtektenes § 3 B, pkt. 2: «Ikke mer enn én forening innen forbundets organisasjonsområde på samme sted kan opptas i forbundet. Forbundsstyret kan bestemme grensene for foreningens virkeområde . . .»

Han mente denne formuleringen var for hard, og at den kanskje burde erstattes med en noe smidigere formulering.

Karl J. Kvalness, Kvalnes, sa at i hans forening var det en positiv innstilling til organisasjonskomitéens innstilling. Innstillingen er ikke noe diktat, men en pekepinn om at der tilhøva ligger til rette for det bør det være høve for avdelingene til å gå sammen. En rekke forhold kan tilsi slike sammenslutninger. Det vil alltid være avhengig av medlemmenes egen innsats hva en skal få ut av arbeidet i en forening. Einar Gerhardsen sa det slik en gang at det er de som står bak som teller, ikke de som står utenfor. — Jeg vil stemme for innstillingen.

Fridtjof Indrebø, Førde, var også tilhenger av større enheter i forbundet. Ved å få færre og større avdelinger vil forbundsstyret og distriktsstyrene lettere kunne gi de enkelte en hjelpende hånd på en rekke områder, blant annet når det gjelder opplysningsarbeidet. I Førde forsøkte vi å få i gang en studiering, men vi måtte gå sammen med en rekke andre foreninger for at det skulle være mulig. Det er i og for seg ingen dårlig løsning, men om vi hadde hatt større avdelinger kunne vi kanskje klare å komme i gang med noe på egen hånd.

Indrebø opplyste ellers at avdelingene i Naustdal og Førde, som også tidligere hadde vært én avdeling, men ble delt, nå har gått sammen igjen, og det bekrefter behovet for større avdelinger.

— Denne saka har ellers mint meg om det som skjedde da vi fikk den nye skolelova, sa Indrebø. De gamle skolehusene, som alle før hadde kritisert, ble plutselig så populære da det ble snakk om å skape sentralskoler og større enheter. Det er sikkert riktig som det har vært sagt her at det er mange små avdelinger som driver godt og har dyktige tillitsmenn. Men tillitsmennene blir ikke mindre dyktige fordi om avdelingene blir større, og de kan gjøre bedre nytte for seg der. En annen sak er at større avdelinger vil avlaste forbundet i arbeidet, og det er rimelig at de får noe igjen for dette i form av økonomiske tilskudd til administrasjonen.

Indrebø ville ellers gjerne at organisasjonskomitéens innstilling, pkt. 2, om gjennomføringen av sammenslåingene skulle omarbeides noe, med sikte på å slå fast at stedsstyrene skal komme sterkt inn i bildet ved den praktiske gjennomføringen.

Indrebø ga også uttrykk for at det må bli slutt på ved tariffoppgjørene å sammenlikne lønnsnivået blant forbundets medlemmer med de som ellers er dårligst lønnet. Det riktige må være å se på de høyere lønte innenfor vårt eget arbeidsområde og ta sikte på å komme nærmere dem. Han sammenliknet her en vegoppsynsmanns lønn på 22 000 kroner med vegarbeiderens 10—12 000.

Sekretær *Ludv. Wangsmo*, landsstyret, ville gjerne si, bl. a. til representanten fra Sulitjelma som hadde trukket inn endel lokale forhold, at slike forhold ikke kan bli avgjørende for innstillingens skjebne. Den må ikke strande på lokale problemer. Komitéen har for øvrig hatt et medlem fra Sulitjelma som har gått inn for innstillingen, og det samme har et av landsstyrets medlemmer derfra gjort. Til Overvik, som hadde gitt innstillingen både ros og ris, og hadde sagt at innstillingen lå foran sin tid, ville Wangsmo gjerne si at han betraktet ikke det som noen kritikk. Men det er vel

riktigere å si at tida har løpt så mye fra oss, at selv om innstillingen akkurat nå kan synes noe foran sin tid, så vil det ikke vare lenge før den er i pakt med tida.

Personlig kunne Wangsmo være tilhenger av en mer radikal innstilling, men innså at det er nødvendig å ta hensyn til de forhold som gjør seg gjeldende ute i avdelingene. Omleggingen vil også skje gradvis, slik at det blir høve til å høste lærdom og erfaringer underveis.

Det er ellers en kjensgjerning som ingen kan ha unngått å registrere at altfor mange av avdelingene er for passive, og det er ikke gjennom passive avdelinger vi vinner tilslutning til fagbevegelsen. Vi må sørge for at medlemmene får den hjelp og service de har krav på for å holde orden på lønns- og arbeidsforhold, og det kan vi bare klare gjennom aktive avdelinger. Men skal vi få dyktige tillitsmenn til å ta seg av dette arbeidet, kan det ikke i lengden baseres på gratisarbeid. Dette er jeg sikker på at medlemmene vil forstå etter hvert som de ser at de får mer igjen på grunn av avdelingenes og tillitsmennenes virksomhet, sa Wangsmo, som konkluderte med å si at innstillingen er et skritt i riktig retning som han ville anbefale landsmøtet å stemme for.

Opplysningssekretær *Ole Flesvig* slo fast at det stort sett så ut til at landsmøtet gikk inn for innstillingen, selv om det var reist en rekke innvendinger.

— Det ser ut til at alle er enige om at noe bør gjøres med organisasjonsformen.

Reservasjonene kan bero på så mange ting. Det er et gammelt ord som sier at man vet hva man har, men ikke hva man får. Men det er også et annet ord som sier at den som intet våger, intet vinner. Hvis det viser seg at en ny ordning ikke går, er det jo mulighet for å gå tilbake på det.

Overvik var redd for at innstillingen var lite gjennomtenkt. Det kan være mye i det. Det er ikke mulig for en komité å overskue alle detaljene i en slik sak. Men det ligger atskillig mer arbeid bak innstillingen enn det man finner trykt. Man kan ikke trykke en hel bok for en innstilling.

Det er nevnt avstander som en innvending. I Sulitjelma har man en avstand på en mil. Det er ingen avstand å snakke om i dag. Mange foreninger har 8—10 miles avstander innen sitt virkeområde, noen kan ha opptil 20—30 mil, men i bilenes tidsalder er slike avstander overkommelige.

Store avdelinger er ikke noe mål i seg selv. Meningen er å gi medlemmene noe igjen. Medlemmene forlanger service, som for-

mannen nevnte, og det er særlig med henblikk på dette, at forslaget kan by på fordeler.

Sammenslåingen er faktisk allerede begynt. Foreninger har søkt forbundet om å få slå seg sammen.

En sammenslåing vil ikke virke like bra alle steder. Bosetningen er vidt forskjellig rundt om i landet. Best skulle forholdene ligge til rette der det er noenlunde tett bebyggelse og virksomhet som faller inn under vårt forbund.

Man kan ikke ta for seg hele landet, det vil føre for langt, men jeg vil nevne noen eksempler:

I Bergen har vi innenfor et område på 4—5 mil femten avdelinger med et medlemstall på vel 1000. To av disse representerer 600 medlemmer, da kan man regne ut at det ikke blir mange igjen til de andre.

I Møre og Romsdal er det mange foreninger, et femti-tall. I hele fylket har vi 1800—1900 medlemmer. Der er det kanskje noe verre å få til sammenslutninger enn i Bergen, men i Molde—Åndalsnes-området skulle det være en mulighet.

I Trøndelag har vi eksempler på at man har gått en motsatt vei. Der fikk vi for få år siden nye foreninger; foreninger som ble utskilt av en gammel forening.

Om vi går til denne omleggingen, kan det tenkes at man ikke slavisk behøver følge fylkesgrensene, særlig hvis man kan oppnå så store avdelinger at det blir mulig å ansette fastlønte tillitsmenn som kan yte hjelp både i det daglige organisasjonsarbeidet og ved lønnsforhandlinger.

Leif Andersen, Sarpsborg, understreket at den foreslåtte ordningen kunne by på mange fordeler. Han for sin del hadde alltid vært stemt for større foreningsenheter.

— Vi må da kunne arbeide sammen. Jeg vil så sterkt jeg kan anbefale innstillingen.

Hovedkasserer *Bernt Alfsen* uttrykte sin glede over at så mange var positivt innstilt til innstillingen.

I dag har vi i forbundet 520 foreninger. Det er et stort tall. Det kan ikke være tvil om at mange med fordel kunne vært slått sammen. Vi har allerede hatt flere sammenslutninger. For 5—6 år siden var det 560 foreninger. Hittil har vi høstet gode erfaringer. Skal man få utrettet noe, må man ha penger. Når en forening ikke har mer enn 9—10 medlemmer, sier det seg selv at den ikke kan skaffe tilstrekkelige midler til å arbeide for. Hundre medlemmer som

hver betaler 50 øre uka, blir 50 kroner, men tusen medlemmer kan skaffe 500 kroner. Og for det kan man utrette atskillig.

Da foreningene ble stiftet, var forholdene ganske annerledes enn i dag. De holdt til på avstengte steder, og det var mange ganger ikke mulig å finne noen annen form. Men vi må følge med i utviklingen. Det er naturlig at det organisasjonsapparatet vi hadde for 40—50 år siden, ikke lenger er hensiktsmessig.

Det er sagt her at vi vet hva vi har. Ja, det er nettopp hva vi vet, vi vet at vi har et tungrodd apparat.

En sak som denne kan ikke gjennomføres med ett slag. Om forslaget blir vedtatt, kan vi ikke begynne med sammenslåing over hals og hode. Det må ta sin tid; vi må vurdere forholdene på hvert sted. Jeg tror nå at tiden er inne til å få et bedre organisasjonsapparat, og jeg vil så sterkt jeg kan, anbefale innstillingen.

Mathis Randa, Langvasseid, ville beklage en del punkter i innstillingen. Han siterte komitéens forslag til endring i § 3, pkt. 2: «Ikke mer enn én forening innen forbundets organisasjonsområde kan opptas i forbundet. Forbundet kan bestemme grensene for foreningens virkeområde. Forbundet kan likeledes dispensere fra bestemmelsen om én forening på hvert sted.»

— Et sted kan forstås på mange måter. Jeg kommer ikke til å stemme for innstillingen i den form den foreligger. Jeg vil henstille til forbundet å være meget varsom med å bestemme grensene for en forenings virkeområde.

Randa mente også at neste avsnitt i forslaget: «Hvor forholdene ligger til rette for det, kan forbundsstyret pålegge mindre foreninger å gå sammen, uansett yrkesfordeling blant foreningens medlemmer,» smakte av diktat.

— Jeg tror vi må snakke ut om tingene, og ikke diktere bestemmelser av denne art, sa han. Jeg er ikke begeistret for ordet *pålegge*. *Henstilling* er bedre. Som formann i en forening, har jeg en gang iblant vært nødt til å gi pålegg, men et pålegg skal man være varsom med å gi, og det bør bare gis når man kan gjennomføre det. Jeg tror *henstilling* vil gjøre større virkning.

Randa nevnte også forslaget om å sløyfe § 3, pkt. 3, om at direkte opptatt medlemmer skal danne gruppe. Han mente at om bestemmelsen ble sløyfet, ville det kunne gå ut over særlig eldre medlemmer som mistet sin forening, og håpet at forbundsstyret kunne finne en løsning på det.

Randa siterte så organisasjonskomitéens forslag, punkt 1 og 2.
— Jeg er ikke så sikker på at store avdelinger arbeider bedre enn mindre. Og jeg forstår ikke hvordan man skal kunne få i stand

et effektivt samarbeid når avstandene er opptil 20—30 mil. Jeg kan være enig i at sammenslåing bør finne sted der forholdene ligger til rette for det. Men ikke alle steder gjør de det. I Pasvik har vi for eksempel to foreninger innenfor et område på 90 kilometer. Det er et godt samarbeid mellom dem, og når det er nødvendig, møtes styrene.

For noen år siden diskuterte vi en sammenslåing, men hovedkassererne protesterte. De mente det ble altfor mye arbeid for dem. Kassererne har nå en liten godtgjørelse for sitt arbeid, og på årsmøtene blir det gjerne bevilget et mindre ekstrabeløp. Hovedkassererne må bruke sine frilørdager, og kanskje søndagen med for å få arbeidet gjort; i en større forening vil de ikke make det.

Hvis vi skulle ha en stor forening, måtte vi slå oss sammen med Kirkenes og Bjørnevatn. Formannen måtte da holde til på det største stedet, og han ville ikke kunne sette seg inn i detaljene på de mindre stedene. Jeg har den største respekt for alle som har anbefalt innstillingen, men jeg kan ikke være enig i den formen den har fått.

Ola Granli, Tokke, mente at ordningen ved Tokke, der man har en fastlønt formann, fungerer bra.

— Anlegget er stort, det er ti mil fra den ene enden til den andre. Tillitsmennene kan ha store vansker med å nå fram til møter de forskjellige stedene, men foreningen er i stand til å erstatte tapt arbeidsfortjeneste og til å gi skyssgodtgjørelse. Vi pleier å ha tillitsmannsmøter. Det kan være et kolossalt arbeidspress for formannen. I dag har han kontor og telefon, og det letter arbeidet betydelig, og han er i stand til å arbeide effektivt.

Vi håper at den avgåtte regjering kommer tilbake snart, slik at vi kan få en tillitsmann lønnet av vegvesenet på samme måte som det vi har i dag i vassdragsvesenet.

Uten en stor forening, ville vi ikke ha maktet våre oppgaver. Jeg vil støtte innstillingen.

Jakob Jakobsen, Hofstad, mente det var sørgelig at man skulle bli uenige om et spørsmål som organisasjonsformen. I rundskrivet om denne saken som ble sendt foreningene, ble det sagt at representantene til landsmøtet burde stå fritt når saken ble behandlet og avgjort. Dette mente han var rart, sett i lys av vanlig bestemmelsesrett.

— I min forening er denne saken drøftet nøye, først på arbeidsplassene, i styret og sist i halvårsmøtet 8. september 1963. Jakobsen refererte uttalelsen fra møtet som frarådte sammenslåing.

— Jeg er klar over at organisasjonskomitéen har lagt ned et stort arbeid med denne innstillingen. Men det forslag som er fremmet for landsmøtet, har ikke en slik form at jeg kan stemme for det.

Jeg tror det er riktig å si at organisasjonsapparatet i de store og mellomstore foreningene er ganske bra. Avdeling 403 hadde 80—90 medlemmer i 1958, i dag er medlemstallet om lag 200.

Uttalelser om sammenslutning bør først innhentes fra de enkelte fylker, for eksempel fra Fellesutvalgene. Disse har de beste forutsetninger for å se saken fra et distriktssynspunkt. Uttalelsene må så legges fram for organisasjonskomitéen, som kan legge fram et utredet forslag for landsmøtet.

Ute i distriktene er det delte meninger om forslaget vil ha betydning for medlemmenes lønnsforhold.

Jeg vil fremme følgende forslag, prinsipielt og subsidiært:

PRINSIPIELT:

1. Landsmøtet anser det ikke formålstjenlig å opprettholde et stort antall mindre foreninger, som hver for seg har liten innflytelse på arbeidsplassen.
2. Landsmøtet gir forbundsstyret fullmakt til å gjennomføre ordningen med sammenslåing av foreninger i distrikter der forholdene ligger til rette for det, og etter at avdelingene har gitt sin uttalelse om saken.
3. Forbundets vedtekter endres slik at de kommer i overensstemmelse med ovenstående punkter.

SUBSIDIÆRT::

Foreliggende forslag om ny organisasjonsform kan ikke vedtas av landsmøtet.

Saken utredes etter at uttalelse fra de fylkesvise avdelinger (Fellesutvalg), og vedtektene endres i samsvar med det endelige vedtak på landsmøtet 1967.

Hans O. Kleiven, Vågåmo, ville støtte innstillingen fullt ut som et arbeidsprogram.

— Jeg kan ikke være enig med Jakobsen i at det ikke er et godt utgangspunkt.

Men i et så stort forbund som vårt, reiser det seg mange spesielle problemer. I sin redegjørelse sa hovedkassereren at forbundet består av 520 foreninger. 300 av disse finnes i vegsektoren. Jeg vil finne det riktig at man ved en sammenslåing tar hensyn til de spesielle forhold i de forskjellige foreninger. Det må være riktig å bygge på stedsstyret og fellesstyret i de forskjellige fylker.

Jeg har her en statistikk over antallet sysselsatte vegarbeidere i de forskjellige fylker. Den viser at tallet varierer meget, fra 283 i Vestfold til 809 i Møre og Romsdal. Det er i vegarbeidssektoren de største problemene er.

Likevel finner jeg, på grunnlag av det som er sagt i debatten og innstillingen, at denne innstillingen er et godt grunnlag å arbeide videre på.

STREK BLE SATT

Dirigenten: Det har tegnet seg 8—9 talere. Dirigenten vil foreslå at det blir satt strek.

Forslaget ble enstemmig vedtatt.

Walter Kristiansen sa at man i komitéen hadde vært klar over at innstillingen ville reise sterke følelser.

— Men jeg er gledelig overrasket over de mange positive uttalelser som er kommet fram her på landsmøtet.

Hverken organisasjonskomitéen, forbundsstyret eller landsstyret har noen interesse av å få landsmøtet til å vedta et forslag som river forbundet i stykker. Tvert om. De er alle interessert i å styrke forbundet.

Når det er reist innvendinger mot ordlyden, så kan det vel komme av at ikke alle legger det samme innholdet i ordene. Det ligger mye i setningen «Der forholdene ligger til rette for det». Hvis en forening er enstemmig mot sammenslåing, så ligger ikke forholdene til rette for det. Da får vi se på det, la saken modnes, la den bero inntil forholdene ligger til rette.

Det var enighet i komitéen om at hvis man *bare* skulle bygge på frivillig grunnlag, ville man ikke oppnå det som var tilsiktet. På den andre siden er det tatt med en setning om at landsstyret kan dispensere fra bestemmelsen om én forening på hvert sted. Forslaget er med andre ord en mellomting av frivillig og pålegg.

Stavrum har foreslått at ordet *skal* skiftes ut med *bør*. Jeg for min del har ingen innvendinger mot det, men da må den neste setningen om at «Forbundsstyret kan dispensere fra denne bestemmelse», gå ut.

«Der forholdene ligger til rette for det», er også et svar på Overviks innlegg. Jeg syntes han var positiv. Ligger vi foran vår tid på en riktig måte, så er det en fordel.

Det er klart at vi ikke uten videre vil tvinge forskjellige grupper til å gå sammen. Ved statens kraftanlegg har man egne foreninger, og denne ordningen virker bra, det har ingen hensikt å innføre noe nytt der. På samme måte er det med de private og kommunale kraftanlegg.

Det har vær meningen å trekke opp linjene for en sammenslåing i samråd med stedsstyrene.

Randa var inne på vanskelighetene for dem med direkte medlemskap, at de ville stå uten forening. Nei, paragraf 3 skal stå.

Det som går ut, er pålegget om å danne grupper og fagforening når gruppen teller minst fem medlemmer. Denne bestemmelsen har ikke vært praktisert og kan like godt gå ut. Jeg tror vi vil være tjent med å vedta komitéens forslag på dette punkt.

Så var det nevnt økt støtte fra forbundet som et alternativ. Det vil jo ha konsekvenser kontingentmessig. Men det får vi se på under marsjen.

Gullesen etterlyste et forslag om organisasjonsforholdene.

Kristiansen refererte korrespondansen mellom forbundet og foreningen, og sa:

— Representanten må være så snill å fremme sitt forslag under behandlingen av saken.

Kristiansen nevnte også et brev fra Vestfold der det ble spurt om det var anledning til å gå sammen.

— Også i våre naboland og i andre forbund innen vårt eget land er de samme problemene opp til behandling. Sist var det Norsk Elektriker- og Kraftstasjonsforbund som gikk inn for større enheter.

Han nevnte også et eksempel fra Sverige der det var innført «tvingende bestemmelser».

— Jeg håper forslaget får landsmøtets prinsipielle støtte. Hvis de framsatte endringsforslag blir nedstemt, håper jeg at de som har framsatt disse, likevel vil gå inn for innstillingen slik at vi kan få et enstemmig vedtak.

Jens P. Kines, Sørfold, hadde personlig vært i tvil om denne saken, men godtok at idéen er positiv. Saken er blitt godt belyst gjennom ordskiftet, og det synes i hvert fall å være enighet om at organisasjonsformen ikke lenger er tilfredsstillende slik den nå er. Vi har også på andre områder foretatt endringer i organisasjonsformen, bl. a. når det gjelder samorganisasjonene. Det er delte meninger om fordelene også ved den ordningen, og erfaringen er nok at den står og faller med hvor gode styrene er. Hovedsaken er at en får prøvet en ny organisasjonsordning i praksis. Viser den seg god, vil den vinne fram.

Asbjørn Overvik, Selbu, sa at alle vel er enige om at det ikke er noen ulykke skjedd ved at landsmøtet har diskutert denne saken. Det vil heller ikke være noen ulykke om prinsippene som ligger til grunn for innstillingen blir gjennomført. Men jeg føler meg bundet av vedtaket i min forening der vi sier oss enig i prinsippene, men uttrykker engstelse for konsekvensene av å vedta organisasjonskomitéens forslag hvis det blir uheldig gjennomført, sa Overvik. Han hadde gjerne sett at forslaget hadde fått en rundere

form. Den økonomiske side av saken skulle også vært nærmere klarlagt. For sin del kunne han stemme for med små endringer, slik at pkt. 1 fikk en mindre kategorisk form og at en i pkt. 2 tok inn at gjennomføringen skal skje i nøye samarbeid med de lokale avdelinger. Han henstilte til organisasjonskomitéen å overveie en slik endring i forslaget. Alle er jo interessert i at flest mulige står bak vedtaket. Uten endringer kan jeg ikke stemme for forslaget, og jeg må da stemme for det utsettelsesforslag som er framsatt av Jakob Jakobsen.

Arne Pedersen, Knardalstrand, ba om at forslaget blir nøyere utredet, særlig med tanke på vanskene i den private anleggsdrift, med mange småanlegg spredt omkring. Han var redd for at en gjennomføring av innstillingen slik den er utformet kan få konsekvenser for medlemstilgangen. Han ba også om at det ble overveiet å gjennomføre hyppigere tillitsmannsbesøk ute i avdelingene, selv om dette måtte føre til en utvidelse av den ansatte tillitsmannsstab. Hvis det ikke var mulig å få moderert innstillingens paragraf 3, punkt 2, ville han henstille til landsmøtet å ikke vedta innstillingen i det hele tatt.

O. J. Solberg, Verdal, sa at det ikke er noe nytt i at små avdelinger slutter seg sammen eller samarbeider. Han hadde selv så langt tilbake som i 1922 medvirket til et slikt samarbeid mellom 5 avdelinger, trass i at det var langt mellom avdelingene og dårlige kommunikasjoner. De fem dannet et felles stedlig styre, og fikk hjelp fra forbundet til å finansiere stedsstyrets reiseutgifter, og det viste seg å være en vellykket ordning. Det var stedsstyret som etter hvert kom til å drive arbeidet. Det er således ikke noe å være engstelige for når det gjelder innstillingen fra organisasjonskomitéen.

Lars Nilsen, Alta, ga uttrykk for glede over innstillingen, og det var en oppfatning han delte med sin avdeling, der man har vært inne på tanken tidligere. — I mitt distrikt i Finnmark har vi tre avdelinger som arbeider for samme vegkontor, sa han. Erfaringen har vært at én forening har kunnet oppnå fordeler som det har gått lang tid før de andre har fått. Han nevnte flere eksempler på dette, bl. a. når det gjaldt skyss til og fra arbeidet en gang hver fjortende dag, fritt arbeidstøy m. v. Kontakt mellom avdelingene gjorde at alle etter hvert fikk disse fordelene. — Men ved gjennomføringen av innstillingen må det tas hensyn til de lokale forhold, bl. a. når det gjelder kommunikasjonene, sa Nilsen. Særlig nordpå har vi

vansker i så måte som ikke gjør seg så sterkt gjeldende lenger sør i landet.

Ellers mente han at en sammenslutning til større avdelinger vil by på en rekke foredel, og pekte her spesielt på studie- og opplysningsvirksomheten som utvilsomt vil vinne på det.

Mathilde Kjørland, Bergen, ville sette et spørsmålsteget ved organisasjonskomitéens innstilling når det gjaldt fastlønte tillitsmenn. Fra Bergen hadde hun den erfaring at foreninger med fastlønte tillitsmenn nok hadde glede av det, bl. a. når det gjaldt økonomien, men det er langt flere foreninger som er uten fastlønte tillitsmenn, og hun trodde ikke medlemsinteressen og aktiviteten var mindre der. Derimot har det tidligere vært på tale at forbundet skulle ansette fastlønte sekretærer for Vestlandet og Trøndelag, en ordning som hun hadde tro på. Hun kunne også tenke seg at det ble ansatt en sekretær spesielt for rengjøringspersonalet, der det ligger store muligheter for nye medlemmer.

Egil Aspaas, landsstyret, sa at tankene i innstillingen er gamle. Utviklingen i Avdeling 21, der han er medlem, hadde overbevist ham om betydningen av å ha fastlønt tillitsmann i større avdelinger. Den organisasjonsmessige brakkmarken ligger først og fremst i den private sektor, og han henstilte særlig til de representanter som arbeider på private anlegg om å stemme for innstillingen. Det vil de få glede av, sa han.

Torodd Borch, Kiberg, mente at innstillingen — om den blir vedtatt og gjennomført — ville virke uheldig for de som arbeider i Statens havneanleggsvirksomhet. Vanskene med å komme sammen til møter i disse avdelingene er store som de er. Om vinteren er det praktisk talt uråd. En sammenslutning til større avdelinger ville gjøre det enda vanskeligere.

Aksel Gullesen, Sulitjelma, ville si til de som hadde nevnt at representanter fra Sulitjelma hadde deltatt i behandlingen av innstillingen både i organisasjonskomitéen og landsstyret uten å dissenter, at han hadde liten tro på at formannen, som landsstyremedlem, kunne ha gitt sin tilslutning når han samtidig visste at formannen hadde undertegnet avdelingens brev av 10. juni, der avdelingen går mot innstillingen. En annen sak var det når det gjaldt representanten i organisasjonskomitéen. Han hadde ikke møtt fram da avdelingen behandlet innstillingen. Avdelingen går imot, og jeg har pålegg om ikke å stemme for innstillingen, sa han.

Han sa ellers at det har skjedd en konsentrasjon av foreningsvirksomheten i Sulitjelma. Mens det tidligere var 18 foreninger der, er tallet nå om lag halvparten. Landsmøtet kan ikke diktere avdelingene hva de skal gjøre. Han hadde vært tillitsmann siden 1925, men skjedde noe slikt, ville han melde pass. Han ville gå inn for å finne andre midler til å aktivisere medlemmene, og granske årsakene til deres passivitet. Han ba om at avdelingens forslag ble tatt opp til behandling.

Andreas Aspelund, Bøstrand, satte stor pris på den tillitserklæring hans avdeling hadde gitt ham ved å sende ham til landsmøtet uten bundet mandat i denne saka. Det hadde gitt ham anledning til å lytte til ordskiftet og vurdere det som kom fram der helt fritt og deretter gjøre seg opp en mening. Han hadde reist til landsmøtet med en skeptisk innstilling, men han var blitt overbevist om at det vil bli gått fram etter en nøye vurdering av hver sak, uten bruk av diktat, og derfor kunne han med god samvittighet stemme for innstillingen, sa han.

ENDRET INNSTILLING FRA ORGANISASJONSKOMITÉEN

Walter Kristiansen opplyste at organisasjonskomitéen hadde sittet sammen i møte for å finne fram til mulige nye formuleringer som kunne samle landsmøtet. Han ba om at landsmøtet ville godta organisasjonskomitéens nye forslag som endringsforslag som ikke ble berørt av at det var satt strek. Han refererte deretter ordlyden i de reviderte forslag og gjorde oppmerksom på at de ville bli stensilert i full ordlyd og delt ut til representantene. Fordi det var satt strek ville det ikke kunne bli noe ordskifte om endringene, men han håpet at representantene, når de fikk anledning til å lese forslagene grundig igjennom, ikke lenger ville føle seg bundet av eventuelle vedtak i avdelingene om å gå mot innstillingen fra organisasjonskomitéen, og at et eventuelt mindretall ville bøye seg lojalt for flertallet uten å reise hjem med følelsen av at de hadde vært utsatt for diktaturmetoder. Kristiansen opplyste ellers at komitéen helt har tatt ut den passus som Jakob Jakobsen har levert endringsforslag til.

Organisasjonskomitéens endringsforslag lyder slik:

1. Landsmøtet anser det lite formålstjenlig å opprettholde et stort antall mindre foreninger. Større lokale enheter vil kunne skape et bedre organisasjonsmiljø og gi mulighet for økt aktivitet og økonomisk grunnlag for ansettelse av helt eller delvis fastlønte tillitsmenn.

2. Landsmøtet pålegger forbundsstyret i nøye samarbeid med foreningene å gjennomføre ordningen med sammenslåing av foreninger i distrikter der forholdene ligger til rette for det.
Resten uendret.

FORBUNDETS VEDTEKTER § 3, MEDLEMSKAP B) OPPTAING AV FAGFORENINGER OG GRUPPER

Pkt. 1 endres sålydende:

Alle foreninger av lønnstakere som erklærer at de vil følge forbundets og LO's vedtekter og de vedtak som blir gjort av disse, kan opptas i forbundet, såfremt det ikke på forhånd består en forening innen forbundets organisasjonsområde, som medlemmene naturlig bør tilslutte seg.

Pkt. 2 og 3 utgår.

Tilføyelse til pkt. 5:

Fagforeninger med minst 150 medlemmer bør danne representantskap.

ORDSKIFTET OM DEN ENDREDE INNSTILLING

Dirigenten refererte det nye forslaget fra organisasjonskomitéen og foreslo en kort debatt over det endrede forslag med taletiden begrenset til fem minutter.

Forslaget ble enstemmig vedtatt.

Jakob Jakobsen, Hofstad, ville først be om unnskyldning for at han i sitt forrige innlegg hadde overskredet taletiden.

— Når man har sittet 18 år i et borgerlig kommunestyre, er man ikke vant til å gi seg uten videre, sa han.

Jakobsen tok opp pkt. 1 i organisasjonskomitéens forslag. Han var fornøyd med endringen, men mente at man burde kunne ta ut dette om ansettelse av helt eller delvis fastlønte tillitsmenn som begrunnelse for sammenslåing til større lokale enheter.

— Jeg tror disse ordene vil virke uheldig på mange foreninger, og mener det er mer riktig å pålegge forbundsstyret å samarbeide med de forskjellige foreningene. Hvis foreningene arbeider godt uten fastlønte tillitsmenn, er det ingen grunn til å innføre det.

Jakobsen nevnte også forslaget til endringen av § 3 B, pkt. 1, om at alle foreninger av lønnstakere som erklærer at de vil følge

forbundets og LO's vedtekter og de vedtak som blir gjort av disse, kan opptas i forbundet.

— Det er da ingen som ikke vil det, jeg kan ikke se at en slik endring skulle være nødvendig, sa han.

Walter Kristiansen repliserte at det allerede står i forbundets vedtekter § 3 A, pkt. 1, at alle lønnstakere som godkjenner forbundets vedtekter, kan bli medlemmer av forbundet. Den nye formuleringen er bare en sammenslåing og forenkling av punktene 1 og 2.

— Tar vi ut ordene om fastlønte tillitsmenn, vil det være å ta bort hele vitsen ved forslaget.

Forslaget innebærer ikke kritikk mot noen forening. Jeg kan ikke stå her og si at noen arbeider godt og andre dårlig. Det er klart at vi ikke er interessert i å presse fastlønte tillitsmenn på noen forening som allerede arbeider godt.

Skulle noen av de andre forslagene som er framsatt, ikke bli trukket tilbake, er det ingen annen utvei enn å votere alternativt over dem mot organisasjonskomitéens forslag.

Asbjørn Overvik, Selbu, mente at det måtte være en selvsagt plikt for alle medlemmene av forbundet å være med på å skape en sterk og levedyktig organisasjon.

— Etter den debatten som er ført i dag, kan vi ikke ta denne oppgaven mindre alvorlig. Jeg tror debatten har vært nyttig, både for representantene ved landsmøtet, for landsstyret, forbundsstyret og tillitsmenn. Bare ved et effektivt samarbeid kan vi komme videre og finne nye veier i organisasjonsarbeidet.

For min egen del håper jeg at vi om ikke så lenge skal se resultatene av den omleggingen av organisasjonsformen som blir vedtatt her.

Vi kan ikke slå oss til ro med vedtaket. Så enkelt er det ikke. Det indre liv som skal skapes som et resultat av vedtaket, kan bare skapes av medlemmene selv.

Endringene som er gjort, gjør at jeg finner å kunne stemme for forslaget.

Arne Pedersen, Knardalstrand, kunne ikke skjønne at Jakosen først gikk inn for store enheter og så ikke ville ha fastlønte tillitsmenn.

— Hvordan mener han en frivillig tillitsmann skal kunne ta seg av alt arbeidet i en forening med kanskje 1000 medlemmer og der det er store avstander?

Pedersen ville anbefale det nye forslaget.

Ernst Evjen, landsstyret, sa at han under behandlingen av denne saken i landsstyret hadde stilt seg meget reservert. Han sluttet seg likevel til den enstemmige innstillingen.

— Da vi fikk saken oversendt til vår avdeling, var jeg med og diskuterte den på et medlemsmøte. Der kom det fram forslag om protestskriv, men jeg kunne ikke støtte en protest mot det forslaget jeg selv har gått inn for.

Dirigenten: Ingen flere har forlangt ordet. Fastholder Jakobsen sitt forslag.

Jakobsen: Ja.

Dirigenten: Forslagene settes da under votering.

Jakobsen: Forslaget trekkes tilbake.

Dirigenten: Jakobsen trekker forslaget tilbake, da tas organisasjonskomitéens innstilling opp til votering.

DEN ENDREDE INNSTILLING VEDTATT

Organisasjonskomitéens innstilling ble vedtatt mot 4 stemmer.

Fagorganisasjonens Stønadskasse.

LO's hovedkasserer, *Alf Andersen*, innledet om dette spørsmålet. Han uttalte bl. a.:

En samordning av fagbevegelsens sosiale tiltak ble tatt opp første gang i 1911. De forskjellige forbund hadde stønadsinstitusjoner i form av sykekasse, arbeidsløshetskasse, forsikringskasser og ulike hjelpekasser. Mesteparten av de behov de forskjellige tiltak tok sikte på er etter hvert avløst av samfunnsmessig lovgivning. Men én ting er ikke løst — den førstehjelp som forsikringskassene tok sikte på å yte. Derfor er disse opprettholdt.

Svakhetene har vært at de forskjellige forbund har ulike bestemmelser når det gjelder ytelsene. Dette har vært foranledningen til at en gang på gang har tatt opp spørsmålet om en samordning.

I 1953 ble spørsmålet tatt opp av LO med tanke på å komme fram til en gruppelevsfor sikring for hele fagbevegelsen, men dette viste seg av forskjellige grunner praktisk ugjennomførlig. Senere behandlet LO-kongressen i 1957 saken, og der fikk Sekretariatet

i oppdrag å arbeide videre med en løsning. Umiddelbart etter kongressen satte Sekretariatet ned en komité til å forestå utredningen. Innstillingen fra denne komitéen ble behandlet på kongressen i 1961 som gjorde vedtak i overensstemmelse med innstillingen som innebar opprettelse av Fagorganisasjonens stønadskasse.

Alf Andersen gikk så nøyere inn på motiveringen for det sterke ønsket om en samordning av fagorganisasjonens stønadstiltak, bl. a. opptjeningsstid, ulike ytelser m. v., og pekte på de uheldige virkninger av dette f. eks. ved overføring av medlemskap fra et forbund til et annet. En oversikt viser at av 38 forbund hadde 3 forbund en maksimal utbetaling på under kr. 1000.00, 9 forbund hadde kr. 1000.00, 1 forbund hadde kr. 1200.00, 17 forbund hadde kr. 1500.00, 4 forbund kr. 2000.00, 5 forbund kr. 2500.00 og 1 forbund kr. 3000.00.

Opptjeningsstida i de 17 forbundene som hadde kr. 1500.00 i toppytelse — og disse forbund representerte 325 000 medlemmer eller 61,3 prosent av LO's samlede medlemstall — var: 1 forbund 10 år, 9 forbund 15 år, 5 forbund 20 år, 1 forbund 25 år og 1 forbund 30 år. Med andre ord varierte opptjeningsstida for det samme stønadsbeløp på kr. 1500.00 fra 10 til 30 år.

For stønad i levende live varierte ytelsene i de samme forbund fra kr. 400.00 til kr. 1500.00. Tilsvarende ulikheter gjaldt når det dreide seg om andre stønadsformer, f. eks. utbetaling ved ektefelles død. Alt dette bidro i LO-kongressens øyne til å understreke behovet for en samordning.

Etter kongressvedtaket ble forbundene anmodet om å ta stilling til FSK, med tanke på at den skulle komme i gang fra 1. januar 1962. Det viste seg å ta noe lenger tid, men etter at saken var behandlet på en rekke forbunds landsstyremøter og landsmøter var saken kommet så langt og tilslutningen blitt så stor at en kunne holde det første representantskapsmøte i stønadskassen den 12. september 1962. Forutsetningen for å sette i gang den felles stønadskasse var at den fikk tilslutning fra minst halvparten av LO's medlemstall, og denne forutsetning var oppfylt høsten 1962, da 15 fagforbund med tilsammen 320 000 medlemmer var tilmeldt. Kassen kom så i gang fra 1. januar 1963. Medlemstallet i dag er 16 forbund med tilsammen 340 000 medlemmer.

Alf Andersen gjennomgikk så kassens vedtekter når det gjelder kontingent og ytelser. Han konstaterte at kassen allerede i løpet av den korte tid den har funksjonert har vært i stand til å utbetale betydelige stønadsbeløp. Tilsynelatende hadde påkjenningen på kassen vært stor, men han antok at dette var et overgangsfenomen som i første rekke skyldes at mange medlemmer med lang opp-

tjeningsstid har fått utbetalt forskudd på stønad. Dette vil etter hvert jevne seg ut. Han trodde derfor at den fastsatte kontingent på 50 øre pr. merke ville vise seg tilstrekkelig.

Han tok også for seg bestemmelsene som regulerer forholdet til forbund som står utenfor FSK, bl. a. når det gjelder gjensidig oppgjør, og den frist som er satt for tilmelding uten å bli berørt av disse bestemmelsene. Alf Andersen konkluderte med å anbefale forbundets landsmøte om å vedta tilslutning til stønadskassen. — Skal det bli likestilling mellom medlemmene i de enkelte forbund på dette område, er dette veien å gå, sa han.

ORDSKIFTET

Walter Kristiansen anbefalte landsstyrets innstilling om at forbundet slutter seg til Fagorganisasjonens Stønadskasse. Han opplyste at det ville bli midler igjen i forbundets forsikringskasse og ulykkestrygden også etter en eventuell tilmelding, og disse midler ville bli plasert i et fond som fortsatt ville kunne gi bestemte ytelser. Han understreket stønadskassens bestemmelser når det gjelder forbund som står utenfor, og pekte på den betydelige merutgift et forbund som står utenfor i hvert enkelt tilfelle får der medlemmer overføres til forbund som står i stønadskassen.

Han nevnte i denne forbindelse forbundets medlemmer ved Rana gruber som ble overført til Jern og Metall. Hvis et slikt tilfelle skulle inntreffe, med overføring av et større antall medlemmer til et forbund som står i stønadskassen, mens ens eget forbund står utenfor, ville utgiftene bli så store at bare risikoen for noe slikt burde tilsi tilmelding.

Walter Kristiansen opplyste ellers at tilslutning til FSK må medføre at forbundets ulykkestrygd opphører. Skulle en fortsette med den, ville det medføre en øking i kontingenten.

Landsstyret har også fremmet forslag om at forbundet tegner en kollektiv hjemforsikring for forbundets medlemmer i Forsikringsselskapet Samvirke. Han så gjerne at også dette spørsmålet ble drøftet i ordsiftet, men gjorde det klart at det nødvendigvis måtte sees i sammenheng med spørsmålet om tilslutning til FSK.

Hovedkasserer *Bernt Alfsen* gjorde rede for forbundets forsikringskasse.

— Når det gjelder de økonomiske forpliktelser forbundet har overfor medlemmene vedrørende opptjente rettigheter i forsikringskassen, er det vanskelig å si nøyaktig hvor store disse er. De endres fra dag til dag.

Grunnen er at stillingen blant medlemmene i forhold til bestemmelsene om utbetaling fra forsikringskassen stadig blir forandret. En rekke medlemmer blir strøket eller overført til andre forbund, og rettighetene i forsikringskassen faller derved bort. Medlemmer som blir overført til vårt forbund fra andre forbund har opptjent meget varierende rettigheter, og disse blir da overtatt av vår forsikringskasse.

Videre kan forsørgelsesforholdene for medlemmer som faller bort, ha endret seg slik at i stedet for utbetaling av hele det opptjente forsikringsbeløp, blir det bare utbetalt begravelsesbidrag.

Slike ting har forbundet ikke kjennskap til før utbetaling finner sted.

For å få en noenlunde oversikt, har jeg gått gjennom kartotekene pr. 30. oktober 1962 og funnet følgende antall kontingentfrie medlemmer:

Medlemmer med hvilende rett	2617
Æresmedlemmer	1195

Tilsammen 3812

Disse medlemmene har tjent opp en forsikringssum på vel 4,2 millioner kroner, gjennomsnittlig 1108 kroner pr. medlem. De samme medlemmene har fått utbetalt 564 000 kroner. Det gjestående beløp i forsikringsrettigheter utgjør vel 3 660 000 kroner, i gjennomsnitt 960 kroner pr. medlem.

Ifølge vedtektene for den nye Fagorganisasjonens Stønadskasse overtar denne forpliktelser overfor kontingentfrie medlemmer som er sluttet i arbeid, med inntil 1000 kroner for hvert medlem. Den 30. oktober 1962 var det 1422 medlemmer som hadde rettigheter på over 1000 kroner. De samlede rettighetene for disse medlemmene utgjorde 1 835 600 kroner. Den nye stønadskassen 1000 kroner for hvert medlem med tilsammen 1 422 000 kroner. Restbeløpet, 413 600 kroner, blir forbundet fortsatt stående ansvarlig for.

Så vidt jeg kan se, må det være en fordel for våre medlemmer å bli overført til den nye kassen. Den har ikke bare større forsikringssum, men utbetaler også et større beløp til medlemmene i levende live enn ifølge de bestemmelsene vi har i vår forsikringskasse.

Både Alf Andersen og Walter Kristiansen har vært inn på vanskelighetene med de store beløpene som må overføres om vi ikke går inn i den nye kassen. Det gjelder medlemmer som i en årrekke har opparbeidet seg rettigheter i andre forbund og som kanskje

bare kommer til vårt forbund i en kort tid. Det kan også hende at vårt forbund må betale rettigheter som et medlem har opparbeidet seg andre steder. Andersen var også inne på fordelene ved like rettigheter, at man slipper bort fra systemet med at hvert forbund har sine satser og rettigheter.

Også ulykkestrygden er lagt opp etter opptjeningsprinsippet. Beløpet i den nye kassen er på 8000 kroner, hos oss er det 6000. I den nye kassen blir det ved dødsfall utbetalt 2/3 av forsikringsbeløpet på 8000 kroner, mens vårt forbund bare utbetaler 4000 kroner.

Vår forsikringskasse hadde både i fjor og i år underskudd. Grunnen kan være at forsikringsbeløpet ble forhøyet, og også forskuddet til æresmedlemmene, uten at kontingenten ble forhøyet. Vi har også mange eldre medlemmer nå. For 30—40 år siden fikk vi mange nye medlemmer som nå begynner å falle fra. Det fører til store uttellinger.

Jeg vil anbefale at forslaget blir vedtatt.

Erling Evanger, Litlabø, sa at saken hadde vært diskutert i hans forening, og at det der hadde vært stor tilslutning til forslaget.

— Men det er ett punkt jeg gjerne vil ha klarlagt: Hvordan stiller det seg med medlemmer som har gått av med pensjon etter 30 års medlemskap, men som ikke har tjent opp mer enn f. eks. 900 merker?

Mathias Randa, Langvasseid, mente det var æresmedlemmer vel undt at de fikk 1000 kroner etter 30 års medlemskap.

— De unge vil kanskje opparbeide seg rettigheter, men det fins mange medlemmer som ikke har sjanse til å opparbeide seg slike, p. g. a. at de har drevet med sesongarbeid eller ikke vært i arbeid av andre grunner. De kan ha kommet opp i årene, slik at det er for sent å opparbeide seg rettigheter. Personlig synes jeg det er leit at disse ikke får opparbeide seg rettigheter, enten det skyldes arbeidsløshet eller andre ting.

Karlo Tronstad, Hell, fant det rimelig at det var en uholdbar situasjon med en rekke forbund som alle opererte med hver sine satser.

— Det er konsentrasjonstanken som går igjen her, og den har i dette tilfellet utvilsomt mye for seg.

Jeg foreslår at vi setter saken under avstemning uten videre debatt.

Alf Andersen ba om ordet til en supplerende opplysning.

— Det gjelder alle stønadskasser, enten de er felles eller bare for et forbund, at inn- og utgifter må gå opp i opp.

Selv om stønadskassen har vært mer rimelig enn noen kan forlange med hensyn til innbetalinger av kontingent, så har den kunnet gjøre det, fordi den er bygd på solidaritetsprinsippet. Noen forsvinner fra sine rettigheter og sine plikter, dette kommer da andre til gode. Ved overgangen overtar FSK de forpliktelse forbundene har overfor de fritatte medlemmene og æresmedlemmene. Stønadskassen dekker inntil 1000 kroner, men mottar ingen kontingent. Det overskytende hefter forbundet for.

Når det gjelder disse medlemmene, er det ikke spørsmål om merker. Etter 30 års medlemskap i LO og etter fylte 60 år, kan medlemmene få utbetalt inntil halvparten av det opptjente beløp, begrenset oppad til 1000 kroner. Merker spiller ingen rolle, eneste betingelsen er 30 års medlemskap og fylte 60 år.

Dirigenten: Ingen flere har forlangt ordet.

INNMEDELING I FSK ENSTEMMIG VEDTATT

Landsstyret innstiller:

1. **Forbundet tilmeldes Fagorganisasjonens Stønadskasse fra 1. januar 1964.**
2. **Den kollektive ulykkesforsikring med Samvirke oppsies med lovlig varsel fra samme dato.**
3. **De midler som vil bli tilbake i forbundets forsikringskasse og de midler Ulykkestyrgden eier, besluttet overført til et eget forsikringsfond. Forsikringsfondet er en egen økonomisk og juridisk selvstendig institusjon, som ikke hefter for andre forpliktelser enn de som påhviler forsikringskassen og Ulykkestyrgden etter at tilmelding til Fagorganisasjonens Stønadskasse er gjennomført.**

Innstillingen ble enstemmig vedtatt.

DEN KOLLEKTIVE HJEMFORSIKRING

Dirigenten: Vi går over til forslaget om kollektiv hjemforsikring. Oscar Brattli vil orientere om forsikringen.

Oscar Brattli fra Samvirke uttalte bl. a.:

Det er nødvendig først å si noen ord om den utviklingen som har preget forsikringen her i landet for å sette forslaget i et større perspektiv.

Jeg går ut fra at alle som er til stede her kjenner den politikken Samvirke har ført på forsikringsmarkedet de siste årene, og at de

også kjenner til at de private selskapene har fulgt etter i denne utviklingen, både når det gjelder premie og dekningsomfang av forsikringene.

Denne utviklingen begynte i 1957 da Samvirke gikk ut av Tarifforeningen for forsikringsselskapene. Dette skapte en helt ny situasjon. Samvirke satte ut i livet nye forsikringsformer, bl. a. kollektive, kombinerte forsikringer, og det ble en innbitt konkurranse mellom forsikringsselskapene. Konkurransen førte til at premiene ble brakt ned på et forsvarlig nivå.

Samvirke fortsatte sine framstøt i samarbeid med LO og fagforbundene. Vi måtte finne nye veier, og bryte med det kostbare akkvisisjons- og administrasjonsapparatet. Også LO var opptatt av dette, særlig når det gjaldt kollektiv ulykkesforsikring.

Kollektive avtaler bygger på solidaritetsprinsippet. De er atskillig rimeligere enn individuelle avtaler og har ført til at premiesatsene kan settes på et relativt lavt nivå.

Samvirke utarbeidet også opplegg til hjemforsikring på kollektiv basis.

Den kollektive forsikringsformen gir store besparelser og fordeler, både når det gjelder akkvisisjon og administrasjon.

Vi kan ta vårt utgangspunkt i dette forbundet. Skulle vi gå rundt til hvert enkelt medlem og fylle ut en polise for hver og én, ville det bli en dyr og vanskelig affære. Vår inkassoavdeling måtte dessuten hvert år sende ut et girokort.

Legger vi det opp kollektivt, oppnår vi store besparelser og forenklinger. Vi kan sløyfe all poliseutstedelse, og nøye oss med å skrive ut en polise som ligger hos forbundets formann. Man har regnet ut at det i dag koster femten kroner å skrive ut en polise. Vi kan trykke et kort på samme størrelse som medlemsboka, som gir hvert enkelt medlem opplysninger om alt det han trenger å vite vedrørende forsikringen. Og vi kan kutte ned på inkassoavdelingens arbeid. Vi bygger her på inkasso gjennom det apparatet som allerede eksisterer i fagforeningen.

Dette gir store muligheter både for redusert premie og større ytelser.

Forsikringen omfatter, som dere kan se av de stensilerte redegjørelsene, et vidt område, fra brann og ulykke til innbrudd og vannskade.

Hva sparer så det enkelte medlem på en slik ordning?

I dag koster en slik kombinert forsikring 61 kroner for trehus, 53 kroner for murhus og 40 kroner for betonghus.

Dette kan Samvirke tilby for 25 kroner for alle, samtidig som man ikke opererer med noen begrensning av forsikringssummen.

I dag er forholdet det at tegner man en K-forsikring, settes det en bestemt sum, en øvre grense.

I dette kollektive opplegget er den øvre grense sløyfet, det vil si at alt dere eier er forsikret, uansett hvor mye det er.

Hvis uhellet er ute, vil man få utbetalt dagens detaljpris for det som er ødelagt, uten fradrag for slitasje slik det ellers er vanlig.

Det er ofte slik at for å spare noen kroner, blir forsikringen satt i laveste laget. Vår beregningsavdeling mener at 90 prosent av hjemmene er underforsikret. Og når skadene skal gjøres opp, får man svi.

Men med denne avtalen, elimineres dette problemet for samtlige fagorganiserte, som spesielt har fått lide for dette tidligere. Uansett hvor store investeringer man gjør i sitt hjem, er det fullt forsikret.

Så litt om et par problemer av teknisk og organisatorisk karakter som gjerne reiser seg.

Det kan være en del familier der det er flere fagorganiserte, og altså flere premiebetalere. Da er det mange som trekker den enkle slutningen at det ikke blir noen besparelse. Til dette er å si at det er tatt hensyn til det i beregningen av premiegrunnlaget, og det er også tatt hensyn til at voksne, hjemmевærende barn, som oftest ved en vanlig forsikring ikke vil få erstattet sine private eien-deler. Med denne forsikringen får de det.

Et annet problem som kan oppstå, er om den fagorganiserte fal-ler bort, hvordan forsikringen vil virke for den eventuelle enken når det ikke lenger er noen kontingentbetaler.

Vi har ment å ha løst dette problemet ved at enken blir tilskrevet av Samvirke og at hun får tilbud om å fortsette forsikringen på samme fordelaktige vilkår som tidligere, og at betalingen skjer gjennom forbundet.

Vi har regnet ut at når vi får gjennomført denne forsikringen, vil det representere 8—10 millioner kroner i besparelse for de fag-organiserte i Norge.

Hvis ordningen skulle gå med overskudd, fins det en bestem-melse om at halvparten av overskuddet skal tilbakebetales for-bundet. Dette vet vi enda ikke, for vi har ingen erfaringer å støtte oss til. En slik avtale, er den første i verden i sitt slag. En reservasjon har vi måttet ta: Hvis utviklingen skulle føre til synkende kroneverdi og økende prisnivå, kan det bli nødvendig å justere satsene.

Alt i alt er denne forsikringen et steg på vegen i retning av en demokratisk kontroll med forsikringskapitalen.

Dirigenten takket Brattli for redegjørelsen.

ORDSKIFTET

Walter Kristiansen presiserte at LO prinsipielt gikk inn for kollektiv hjemforsikring med Samvirke på betingelse av at fagorgani-sasjonen ble representert i Samvirkeselskapenes besluttede og ut-øvende organer. En slik forespørsel ble sendt Samvirke, og en har fått svar tilbake om at spørsmålet må tas opp med NKL som er hovedaksjonær i Samvirke. Hvis det mot formodning skulle vise seg at LO ikke kan føre kontroll med denne kapitalen, er Lands-organisasjonen ikke interessert i en slik avtale.

— Dette er to sider av samme sak, sa Kristiansen. Derfor har innstillingen fått den utformingen som tilfellet er. Vi ville ikke vente til en slik avtale mellom Samvirke og LO var en kjensgjerning, vi mente det var riktig å ta saken opp på landsmøtet.

Det er innlysende at i hvert fall for familiefolk, ligger det her store besparelser i selve premien, og også en økt trygghetsfølelse i at utbetalingsbeløpet ikke er begrenset. I dag er det slik at om man har tegnet forsikring for 20 000 kroner, men har verdier for f. eks. 40 000 kroner, regner man at man bare har forsikret 50 prosent, og man kan risikere ikke å få mer enn 10 000 kroner utbetalt. Andre som kanskje bare eier en sjel og en skjorte vil si at dette er ikke *jeg* interessert i. Til det er det bare å svare at her må prinsippet én for alle og alle for én gjelde. Det er naturlig at vi knytter premien til forbundskontingenten, og det vil si at den går opp med 50 øre uka. Til gjengjeld kan man si opp sine hjem-forsikringer og oppnå netto besparelse.

Kurt Mortensen, Kirkenes, gikk ut fra at hjemforsikringen ikke omfatter hus, og ville vite om Samvirke ville sørge for en rimelig ordning av husforsikringen for de som omfattes av den kollektive hjemforsikringen. — Mange har gått over til å plasere sine forsik-ringer i Samvirke etterat selskapet gikk inn for reduserte premier og gjennomførte sin Hus- og hjemforsikring, sa han, og det ville være uheldig om den forsikringen en fremdeles må opprettholde på hus ikke blir tilsvarende billig.

Vilhelm Furnes, landsstyret, ville vite hvordan det vil bli med verdiansettelsen av innbo.

John Stokke, Orkanger, hadde tenkt mye på denne saken etter at han ved et tidligere høve hadde fått høre en redegjørelse om den, og han hadde satt sitt håp til at forbundet ville gå inn for ordningen. I denne forbindelse ville han minne landsmøtet om den

betydning en slik sak vil ha for fagbevegelsen når det gjelder ver-ving av nye medlemmer og for å beholde de gamle. Han minte også om at det i mange hjem er slik at kona ofte kan synes at fagforeningskontingenten er en utgift som hun synes hun ser lite igjen av. Her kan hun i hvert fall se en klar fordel, og det taler også for at landsmøtet bør gå inn for ordningen.

Mathilde Kjørland, Bergen, var begeistret for forslaget, og sa at det var godt mottatt i Bergen. Personlig hadde hun da saken ble aktuell sagt opp sin brannforsikring i et privat selskap og hadde gått over til Samvirke. Det viste seg at hun etter takst av en av Samvirkes folk måtte øke forsikringssummen til over 50 000 kroner, som selskapet forlangte vel 70 kroner i årspremie for, mens hun tidligere hadde betalt over 100 kroner årlig for en forsikring på 30 000 kroner i det private selskap.

Det var imidlertid ett punkt hun var i tvil om, og det var hvordan Samvirke ville forholde seg i de tilfeller hvor flere i samme husstand, f. eks. mann og kone, arbeider og er fagorganiserte, om de da må betale hver sin forsikringspremie.

Sekretær *Oscar Brattlie*, Samvirke, sa at selskapet i første omgang ikke hadde funnet det mulig å gå inn for en kollektiv forsikringsordning for hus, av flere grunner, men blant andre den at mange fagorganiserte ikke har eget hus og derfor heller ikke behov for forsikringen. Men selskapet har parallelt med den kollektive hjemforsikringen omarbeidet husforsikringstariffene, slik at de fagorganiserte vil få spesielt gunstige tariffer.

Om kontrollen med summen av verdier i et hjem, sa Brattlie at dette vil bli lagt på hver enkelt forsikringstaker som vil få utlevert løssørefortegnelse som skal ajourføres for hvert rom til dagens gjenskaffelsespriser og suppleres etter hvert som nyanskaffelser gjøres. Skadeutbetalingene vil skje etter takst.

Fagforbund med over 200 000 medlemmer har nå sluttet seg til denne ordningen, sa Brattlie.

Enstemmig vedtak.

Landsstyrets forslag ble etter dette tatt opp til votering og enstemmig vedtatt. Det er sålydende:

Landsmøtet gir i prinsippet sin tilslutning til tegning av en kollektiv hjemforsikring for forbundets medlemmer i Forsikrings-selskapet Samvirke.

Landsmøtet gir forbundsstyret fullmakt til å arbeide videre med en slik forsikring, og saken blir å forelegge landsstyret til endelig avgjørelse.

Forutsetningen for å inngå en avtale med Forsikrings-selskapet Samvirke må være at fagorganisasjonen blir tilstrekkelig representert i Samvirke-selskapenes besluttede og kontrollerende organer. Forbundsstyret må holde seg i nøye kontakt med Landsorganisa-sjonen i denne saken.

Blir det aktuelt i landsmøteperioden å tegne en kollektiv hjem-forsikring, er landsmøtet enig i at forsikringspremien blir tillagt forbundskontingenten som da blir å forhøye med et beløp som svarer til ukepremien for forsikringen.

Dagsordenens pkt. 3 c. Forbundsvedtektene.

Landsmøtet gikk deretter over til behandling av vedtektene.

Formålsparagrafen.

Dirigenten refererte de foreliggende forslag angående endringer i § 2, Formål, nemlig disse:

§ 2.

FORMÅL

Avd. 223, Selbu og Tydal Vegarbeiderforening foreslår:

Punkt 5 og 6 går ut. Isteden foreslås følgende: Å arbeide for en sosialistisk samfunnsutvikling, slik at produksjonsmidlene blir overført til samfunnseie, da i første rekke de finansielle institusjoner, så som bank og forsikring.

Motivering:

Den stadig stigende arbeidsløshet og den stadig større infiltrering av den utenlandske storfinans i landet vårt skulle vel gjøre motivering unødvendig.

Landsstyret innstiller:

Forslaget kan ikke tiltres. I stedet foreslås § 2 punkt 5 b endret således: Å sikre lønnstakerne en tilfredsstillende innflytelse i næringslivet ved blant annet å arbeide for en sterkere samfunnsmessig kontroll over bank og forsikringsvesen.

Asbjørn Overvik, Selbu, sa at både hans avdeling og landsstyret åpenbart var av den mening at formålsparagrafen i lovene bør endres. Og det er riktig å sjekke forbundets kurs en gang iblant,

helst ikke altfor sjelden. I dagens situasjon er det spesielt nødvendig med en sjekking av målsettingen. Forbundsformannen var selv inne på dette med en dristigere målsetting i sin åpningstale. Og den må ikke tulle inn i vatt. Det er mer nødvendig enn på lenge å si klart ifra hvor vi står og hva vi står for. I så måte trefte forslaget fra Selbu og Tydal midt i blinken, og dagens situasjon er motivering god nok.

Walter Kristiansen refererte de punkter i formålsparagrafen som forslaget fra Selbu og Tydal tar sikte på å endre og spurte om det ikke allerede i den målsetting som paragrafen nå inneholder ligger noe av det samme som i avdelingens forslag. Forskjellen er bare at avdelingens forslag er så uten forbehold. Når det gjelder overføring av eiendomsretten til samfunnet, tas det for eksempel ingen forbehold overfor bedrifter som vi ikke er tjent med å overføre. La meg nevne at forbundet tidligere har krevd gruveindustrien sosialisert. Vi må jo spørre oss selv om det har noen hensikt å overføre til samfunnet eiendomsretten til anlegg som sliter for å holde det gående eller gruver som vil bli tømt i løpet av få år.

Vi må også ta i betraktning at vi har en grunnlov som forutsetter at det skal ytes erstatning for eiendom som samfunnet overtar.

Han sto ellers fast ved det han tidligere hadde sagt om å føre en mer radikal politikk. Men i denne sammenheng hadde han ikke minst tatt i betraktning at vi tidligere har tatt store hensyn til opposisjonen. Nå har den avslørt seg. Den har ikke tatt noe hensyn til oss, og så får vi ta konsekvensen av det.

Walter Kristiansen sa ellers at han håpet landsmøtet ville få såpass tid at man kunne overføre Gerhardsens tale i Stortinget onsdag — og den erklæring han eventuelt kommer med — til landsmøtesalen.

Om landsstyrets forslag sa Kristiansen at det tar sikte på å gi arbeiderne en større innflytelse gjennom lovgivningen.

Han ville også stille et spørsmål til Overvik i forbindelse med avdelingens motivering for sitt forslag: Mener Overvik at det er riktig at vi har stigende arbeidsledighet?

I motiveringen snakkes det også om den stadig større infiltrering av den utenlandske storfinans. Overvik er så klok at han vel må erkjenne nødvendigheten av kapitaltilførsler for å skape nye arbeidsplasser og grunnlag for økende produksjon. Vi selger ikke vår målsetting av den grunn.

Avdelingens forslag er en gjenganger i LO og fagforbundene, og det er alltid blitt avvist, sa Walter Kristiansen, som henstilte til landsmøtet at det ikke vedtar det.

Jakob Jakobsen, Hofstad, kunne være enig med Overvik i at mange venter et ord om situasjonen fra dette landsmøtet, men det de venter på er ikke en endring av formålsparagrafen. Han hadde ventet et forslag fra landsstyret til en uttalelse om å velte «Kings Bay-regjeringen». Det viktigste vi nå har å gjøre er å sørge for at vi får igjen arbeiderregjeringen, sa Jakobsen.

Walter Kristiansen ville anbefale landsstyrets forslag. Jakobsens etterlysning av en uttalelse kunne han besvare med at den er under arbeid, men før den endelige utforming ville en gjerne ha kjennskap til koalisjonsregjeringens erklæring og eventuelt høre Einar Gerhardsens tale og erklæring i Stortinget. Forslaget vil komme.

Asbjørn Overvik, Selbu, regnet seg selv for en liten mann som hverken kunne gjøre fra eller til når det gjelder å innsette eller avsette regjeringer. På den annen side tar ikke forslaget fra Selbu og Tydal sikte på å innsette en borgerlig regjering, sa han.

Til forbundsformannen ville han si at det neppe er så mye de var uenige om, men han ville ha rett til å betvile at arbeidsledigheten er avtagende, i hvert fall i hans distrikt. Det kan selvfølgelig til en vis grad skyldes lokale forhold, men forslaget har i hvert fall bakgrunn i disse forholdene. Han kunne innrømme at vi har bruk for kapital, men det er ikke likegyldig hvor kapitalen plasseres og hvorfor.

Han ville anbefale forslaget fra sin avdeling og for landsmøtets skyld og den samlede arbeiderbevegelses skyld håpe at det ikke er på grunn av ordet sosialisme det ikke blir vedtatt. Årsaken til dagens situasjon er at ordet sosialisme har hatt for liten realitet i de senere år.

Kurt Mortensen, Kirkenes, syntes han hadde gjenkjent slagordene fra 1930-åra da han hørte Einar Gerhardsen i Stortingets Kings Bay-debatt og da han leste Konrad Nordahls tale på Youngstorget for en tid siden. Han håpet at dette innebar noe mer enn slagord.

Han repliserte ellers til Walter Kristiansens ord om at forslaget fra Selbu og Tydal var for konsekvent og bastant, og leste formålsparagrafen for Det norske Arbeiderparti. Hvis avdelingens forslag er for bastant, hva da med Arbeiderpartiets formålsparagraf?

Jakob Jakobsen, Hofstad, var ikke uenig med Overvik om ordet sosialisme. Men ordet har innhold alt ettersom hvilket synspunkt en ser det fra, og det kan sees fra mange. Overvik ser det fra sitt

og jeg fra mitt, sa Jakobsen. Tross alt har det foregått en utvikling mot sosialismen, og det kan vi takke Det norske Arbeiderparti for. Han ville anbefale landsstyrets forslag.

Walter Kristiansen: Overvik hevder at vi bare gjennom en sosialistisk samfunnsordning kan få innflytelse over den innenlandske og utenlandske kapital. Overvik vet sikkert like godt som jeg at under et sosialistisk samfunnssystem ville vi ikke ha noen utenlandsk kapital, den ville forsvinne fra landet. Han kunne forsikre at det ikke er ordet sosialisme som skremmer, ordet vil komme med i innstillingen.

Til Kurt Mortensen og hans meningsfeller ville han si at hvis de synes Det norske Arbeiderpartis formålsparagraf er så utmerket, så burde de gå inn der og sørge for at arbeiderbevegelsen blir samlet. Det er splittelsen som ødelegger våre muligheter.

Inge Mikaelson, Skaland, ville gjerne si at vi strides om ord. Det er tre partier som gjerne vil kalles sosialistiske. De som gjerne vil bruke dette ordet burde tenke over om det ikke er på tide å samle kreftene så vi slipper denne striden. Hadde vi samlet oss i Det norske Arbeiderparti hadde vi sloppet å oppleve en statsminister Lyng.

Saken ble deretter tatt opp til votering, og landsstyrets forslag ble vedtatt mot noen få stemmer.

§ 5. LANDSMØTET

Dirigenten refererte forslaget fra Avd. 75, Giken Grubearbeiderforening og landsstyrets innstilling.

Punkt 3.

Avd. 75, Giken Grubearbeiderforening foreslår:

Første avsnitt forandres til følgende: Landsmøtet består av de av foreningene valgte representanter og av landsstyrets medlemmer. Foreningenes representasjonsrett regnes ut etter det reelle medlemstall foreningene har siste kvartal før landsmøtet. Ingen fagforening kan dog ha mer enn 4 representanter på landsmøtet.

Motivering:

Med den tidligere tekst ble syke og æresmedlemmer holdt utenfor, da disse ikke betaler ordinær kontingent. Vår oppfatning er at dette i høyeste grad er udemokratisk og diskriminerende overfor

medlemmer som uforskyldt skader seg eller blir syk. For æresmedlemmene er det ennå verre. Etter å ha vært organisert og oppfylt betingelsene til æresmedlemskap er de altså ikke verdig til å telle med i foreningenes representasjonsrett lenger. Dette må nå endres på så de virkelig kan føle seg som æresmedlemmer.

Landsstyret innstiller:

Forslaget kan ikke tiltres og paragrafen foreslås opprettholdt som nå.

Walter Kristiansen henviste til at æresmedlemmer og andre med hvilende rettigheter har full anledning til å delta i avdelingens arbeid, til å ha tillitsverv og til å motta valg som landsmøtorepresentanter. Men når det gjelder beregningsgrunnlaget for avdelingens rett til representasjon på landsmøtene må det være den betalte kontingenten. Vi må alltid se representasjonen i forhold til forbundets økonomi. Også andre forbund har de samme bestemmelser. Han ville anbefale landsstyrets innstilling.

Aksel Gullesen, Sulitjelma, sa at han hadde møtt de samme argumenter som Kristiansen nå hadde framført mange ganger. Hans personlige mening var at det måtte være bedre å beregne representasjonen på et annet grunnlag. Tidligere ble medlemmene i hans avdeling automatisk æresmedlemmer når de fylte 60 år. Senere er dette økt til 65 år. Men de er fortsatt i arbeid. Likevel skal de som æresmedlemmer frarøves sine rettigheter.

Jakob Jakobsen, Hofstad, ville gi sin tilslutning til forslaget fra avdeling 75. Han ville også påpeke det uheldige i at beregningsgrunnlaget for landsmøtorepresentasjonen er de tre siste månedene i året før landsmøtet, og det er nettopp i disse månedene sesongledigheten regelmessig gjør seg sterkest gjeldende. Hadde beregningsgrunnlaget siste år vært noen av de tidligere måneder, ville hans avdeling hatt to representanter på landsmøtet. Det burde være mulig med en endring av bestemmelsene slik at man kan ta litt hensyn til sysselsettings situasjonen.

Agnus Angell, Finnsnes, mente det ville hjelpe om en skjøtt tida for beregningsgrunnlaget to måneder fram. Han trodde ikke representasjonen på landsmøtet av den grunn ville bli så mye større at det betød noe nevneverdig økonomisk for forbundet, men det ville virke mer rettferdig.

Karl J. Kvalness, Kvalnes, ville slutte seg til det som var sagt av *Jakobsen* og *Angell*. De 6 foreningene som han representerte kom på et absolutt lavmål i tallet på betalende medlemmer på grunn av sysselsettinga nettopp i de måneder som danner beregningsgrunnlaget. Han ville derfor be om at det ble gjennomført en endring.

Aksel Gullesten, Sulitjelma, pekte på at hans avdeling ved årskiftet hadde 274 medlemmer. Av disse gikk 54 ut på grunn av hvilende rettigheter. Dessuten var tidspunktet uheldig fordi mange medlemmer befant seg andre steder på grunn av sysselsettingsforholdene.

Walter Kristiansen mente det ikke burde være umulig å endre reglene slik at en f. eks. kan bruke andre måneder som beregningsgrunnlag. Han trodde neste landsmøte ville ta hensyn til de argumenter som var framført for dette. Han undret seg imidlertid over at det var fra Sulitjelma disse klagene i første rekke kom. Så vidt han kunne finne ut befant det seg 5 representanter fra Sulitjelma i salen, foruten at de er representert i landsstyret. Han misundte ikke Sulitjelma representasjonen, men han ville gjerne nevne dette, og peke på hvor mye dårligere representasjon f. eks. de andre gruve-samfunn har.

Landsstyrets innstilling ble deretter vedtatt med stort flerall.

§ 6. LANDSMØTETS MYNDIGHETSOMRÅDE

Dirigenten refererte forslaget fra vegarbeidernes samarbeidsutvalg for Vest-Oppland og Valdres om nytt punkt i § 6.

Vegarbeidernes samarbeidsutvalg for Vest-Oppland og Valdres foreslår:

Som nytt punkt i § 6 foreslås: Treffe avgjerd i tariffsaker.

Motivering:

Vi mener dette er riktig da landsmøtet er forbundets høyeste myndighet hvor hele landet er representert, og at det derfor kunne bli drøftet på et bredere grunnlag saker av felles interesse. Dette kunne også bli en pekepinn for forbundets forhandlere.

Landsstyret innstiller:

Forslaget ansees overflødig, i det paragrafens punkt 1 alt fastslår at landsmøtet kan behandle og gjøre vedtak i alle saker som

er oppført på den vedtatte dagsorden. Detaljerte endringsforslag i gjeldende overenskomster vil ta for meget tid på landsmøtet og bør oversendes tariffrådene i de enkelte grupper.

Walter Kristiansen ville gjerne knytte noen ord til forslaget og landsstyrets innstilling, selv om det i enkelte forbund ble brukt den praksis at et forslag skulle tas opp på landsmøtet før det kunne bli satt under votering.

Tar man forslaget bokstavelig står det at «landsmøtet skal treffe avgjerd».

Selvsagt er det ikke slik ment. Det man mener er at landsmøtet skal treffe avgjørelser som er bindende for tariffrådet. Vi mener det vil føre for langt, særlig i et forbund som vårt med så mange forskjellige grupper. Derfor har landsstyret uttalt at detaljerte endringsforslag i gjeldende overenskomst vil ta for meget tid på landsmøtet og bør oversendes tariffrådene i de enkelte grupper.

Landsstyrets innstilling ble vedtatt mot to stemmer.

DAGSORDENEN BLIR FULGT

Jakob Jakobsen, Hofstad fikk ordet til forretningsordenen, og sa at pensjonssaken lå ham meget på hjertet.

Kan vi ikke få en representant fra regjeringen — vår regjering, ikke Kings Bay-regjeringen — til å være til stede her onsdag, slik at vi kan få drøftet denne saken.

Walter Kristiansen trodde det var nødvendig at de tidligere medlemmene av regjeringen var til stede i Stortinget der behandlingen av regjeringen Lyngs tiltredelseserklæring tar til onsdag kl. 10.

Jeg tror ikke det er nødvendig å forrykke behandlingen av pensjonssaken på dagsordenen. Vi kan nå gå gjennom vedtektene så langt vi rekker, og onsdag starte med orientering om den faglige situasjon, og senere når vi vet noe mer om det som skjer i Stortinget, om den politiske situasjon.

Arbeidsdirektør *Gunnar Braaten* har sagt seg villig til å orientere om sysselsettingen onsdag. Han kan bare gjøre det da, ikke torsdag og ikke fredag. Jeg tror vi skal få behandlet pensjons-saken ganske inngående innen vi går fra hverandre.

Det har vært uttalt ønske om å ha en representant for pensjonsordningen til stede under behandlingen av pensjonsspørsmålet. Jeg tror ikke det skulle bli nødvendig. Jeg sitter selv som representant for arbeiderne i styret for pensjonsordningen. Selvsagt kan jeg be

kontorsjef Næss være til stede, men han ville neppe kunne gjøre noe fra eller til med hensyn til en utvidelse av pensjonsordningen til å omfatte fylkene og kommunenes vegarbeidere. Samferdselsnemnda har sagt sin mening om pensjonsforholdet i forbindelse med innstillingen om ny veglov. Vi får arbeide videre med spørsmålet og ta det opp med Sosialdepartementet og Finansdepartementet.

AVSTEMNINGSRISULTATENE OG DERES KUNNGJØRING

Dirigenten refererte forslaget fra vegarbeidernes samarbeidsutvalg for Vest-Oppland og Valdres:

§ 15.

AVSTEMNING OVER TARIFFORSLAG

Vegarbeidernes samarbeidsutvalg for Vest-Oppland og Valdres foreslår:

Avstemningsresultatene fra de enkelte foreninger kunngjøres i Arbeidsmanden.

Motivering:

Dette mener vi er et rettferdig krav, da medlemmene derved kan få se hvor forslaget er forkastet eller vedtatt. Det skulle også la seg gjøre å gi en oversikt over timefortjenesten i de enkelte fylker, slik at en fikk se hvordan gjennomsnittsfortjenesten framkommer.

Landsstyret innstiller:

Forslaget kan ikke tiltres. Det vil falle svært kostbart å trykke i fagbladet detaljerte avstemningsresultater og dessuten ta for meget spalteplass. Forbundet bør i stedet sende foreningene innen de enkelte grupper en oversikt over stemmeresultatene.

Hans Lehre, Jaren, mente det ville være av stor interesse å se disse resultatene, spesielt oppunder tariffoppgjørene og ved forhandlingene, bl. a. for å komme fram til en beregning av gjennomsnittlig timefortjeneste.

Sekretær *Edvard Laxå* fikk ordet til forretningsordenen, og sa at forslag som ikke var tatt opp, ikke burde tas opp til avstemning, og ikke skulle inntas i protokollen, som formannen sa.

Walter Kristiansen understreket at han ikke sa noe om at slike saker ikke skulle tas opp til votering. — Det jeg sa, var at enkelte forbund anvender denne praksis. Men vi har ikke votert over det, og får derfor fortsette som vi har begynt.

Forslaget fra vegarbeidernes samarbeidsutvalg for Vest-Oppland og Valdres ble tatt opp til votering. Landsstyret forslag ble vedtatt.

AVSTEMNINGSRISULTATENE

Dirigenten refererte forslaget fra avd. 223, Selbu og Tyddal Vegarbeiderforening:

Avd. 223, Selbu og Tydal Vegarbeiderforening foreslår:

Det rettes følgende henstilling til Landsorganisasjonen:

Avstemningsreglene endres slik at alle tarifforslag skal legges fram for medlemmene, og at et flertall av de som har deltatt i avstemningen avgjør om et forslag er forkastet eller vedtatt.

Motivering:

De medlemmer som stemmer over et tarifforslag avgjør dets skjebne.

Landsstyret innstiller:

Forslaget kan ikke tiltres og paragrafen foreslås opprettholdt som nå. Landsstyret viser for øvrig til at LO kongressen 1961 understreket betydningen av å nytte uravstemningsmetoden som et prinsipp for forbundenes avstemninger over tarifforslag.

Asbjørn Overvik, Selbu, håpet at ikke forslaget førte til en politisk debatt.

Det er jo ingen motsetning mellom det forslag som fremmes her, og adgangen til uravstemning. Snarere er det en komplettering til uravstemningen. Det fører heller ikke i udemokratisk retning. Jeg vil få anbefale forslaget vedtatt.

Walter Kristiansen sa at det ligger i landsstyrets forslag at de regler som LO har godkjent skal opprettholdes.

Når det gjelder avstemningsreglene, er de avhengig av den formen vedtektene har i LO. Å sende en henstilling til LO om å endre vedtektene når vi vet at de var oppe til behandling på Landsorga-

nisasjonens kongress i 1961, har liten hensikt. LO kan i hvert fall ikke endre sine vedtekter før ved neste kongress.

Vi går inn for å nytte uravstemning. Da får medlemmene anledning til å studere forslagene i ro og mak.

Men det er en farlig veg å gå inn på at bare de som har deltatt i en avstemning skal avgjøre om et forslag er forkastet eller vedtatt, særlig hvis det er mange som ikke har stemt. Hvis et avstemningsresultat vipper mellom forkastelse eller vedtakelse kan man komme ut for den situasjon at et knapt flertall av de som har stemt, men som likevel kan være et mindretall blant de avstemningen gjelder, avgjør at det skal bli konflikt.

Det forundrer meg at ikke alle sier sin mening ved en avstemning, men det kan vel ha så mange årsaker. Arbeidsgiverforeningen bruker jo den metoden at alle som ikke svarer, er ja-stemmer. Så langt har vi ikke gått, men det vil heller ikke være riktig å gå en veg som dette forslaget antyder.

Forslaget ble satt under votering. Landsstyrets forslag ble vedtatt mot 6 stemmer.

§ 17. STØNAD UNDER ARBEIDSSTANS

Landsstyret foreslår:

§ 17. Stønad under arbeidsstans.

Satsene endres til:

Kontingentklasse heltbetalende:

Antall personer å forsørge:

0	1	2	3	4	5	6	7	8
45	55	60	65	70	75	80	85	90

Kontingentklasse halvtbetalende:

Antall personer å forsørge:

0	1	2	3	4	5	6	7	8
30	40	45	50	55	60	65	70	75

Bernt Alfsen orienterte om endringene og sa bl. a.:

Landsstyret foreslår samme satsene som ble brukt under gruvestreiken i 1961, da det viste seg at de gamle satsene var altfor lave.

De nye satsene foreslås hevet for heltbetalende medlemmer fra 24 til 45 kroner i klasse 0, fra 27 til 45 kroner i klasse 1, fra 30 til 60 kroner i klasse 2, fra 33 til 65 kroner i klasse 3, fra 36 til 70 kroner i klasse 4, fra 39 til 75 kroner i klasse 5, fra 42 til 80 kroner i klasse 6, fra 45 til 85 kroner i klasse 7 og fra 48 til 90 kroner i klasse 8.

For halvtbetalende medlemmer foreslås satsene hevet fra 13 til 30 kroner i klasse 0, fra 15 til 40 kroner i klasse 1, fra 17 til 45 kroner i klasse 2, fra 19 til 50 kroner i klasse 3, fra 21 til 55 kroner i klasse 4, fra 23 til 60 kroner i klasse 5, fra 25 til 65 kroner i klasse 6, fra 28 til 70 kroner i klasse 7 og fra 31 til 75 kroner i klasse 8.

John Stokke, Orkanger, ville vite om paragrafens tilføyelse om at forbundsstyret kan sette satsene opp eller ned, fortsatt skal gjelde.

Bernt Alfsen bekreftet at det bare var tallene som ble forandret.

Jakob Jakobsen, Hofstad, mente man kunne ta eksempel av andre forbund, for eksempel Transportarbeiderforbundet som nettopp har hatt rutebilfolkene ute i konflikt.

— Det er ikke greit for en arbeidsmann, særlig ikke når han har familie, å klare seg på de lave streikebidragene. Jeg vil på ingen måte gå mot landsstyrets forslag, men mener at det er nødvendig å forhøye streikebidragene. Når vi går til streik, må vi ha trygghet, sikkerhet, et grunnlag å bygge på. Jeg tror det er nødvendig med flere uttalelser om dette forslaget før det blir vedtatt, jeg tror ikke det byr tilstrekkelig sikkerhet. For eksempel burde vi kunne få satser som følger arbeidsløsetrygden.

Sekretær Ole Flesvig understreket at forslaget fra landsstyret innebar en kraftig forhøyelse, nær en fordobling av satsene.

— Dette er også et økonomisk spørsmål. Forhøyer vi satsene så drastisk som Jakobsen er inne på må vi også være forberedt på å få en større øking i kontingenten. Den kontingentforhøyelse som er foreslått av landsstyret vil nok da bli for snau.

Walter Kristiansen slo også fast at størrelsen på streikebidragene måtte ses i sammenheng med kontingenten. Satsene for arbeidsløsetrygden er svært forskjellige fra de satsene som er foreslått her. Tar jeg ikke feil, ligger de i klasse I på ca. 17 kroner dagen. Det er umulig å si i farten hva det vil medføre om et forslag som det Jakobsen antyder, blir vedtatt. Og selv om Jakobsens forslag

ikke blir vedtatt, vet vi hvor fort formuen minker under en konflikt.

Jakobsen nevnte at forbundet kan se på satsene i andre forbund. De er ikke alltid like gode.

Jeg er enig i at det ikke er lett å leve på et lavt streikebidrag, men pengene skal jo tas et sted fra. Hadde vi hatt like store midler som arbeidsløysefondet å ta av, var det ingen sak.

Jakob Jakobsen, Hofstad, sa at så vidt han husket, var minste-satsene for rutebilsjåførene under konflikten 10 kroner, som økte til 13 i neste klasse. Men klasse I skal jo også leve. Man kan ikke sende kona på bygda fordi om man er i streik.

Jeg vil sette fram følgende forslag:

Streikebidraget forhøyes til den til enhver tid gjeldende sats for dagpenger av arbeidsløysetrygden.

Erling Evanger, Litlabø, mente satsene måtte gjøres mer familievennlige. Han påpekte at den som har to å forsørge, får 60 kroner, mens den som har åtte å forsørge, får 90. Forskjellen er for liten, sa han.

Bernt Alfson foreslo saken oversendt budsjettkomiteén.

Karl Kolstad, Marnadal, sa at hvis han husket riktig, ble bidragene fra NAF økt seks ganger under rutebilkonflikten.

Han mente det ville være farlig å sette bidragene så høyt at man ble nødt til å skrive ut ekstrakontingent for de medlemmene som ikke var i streik. Resultatet ville bli at mange kom til å melde seg ut på grunn av kontingenten, og derved bli potensielle streikebrytere.

Dirigenten: Saken er foreslått oversendt budsjettkomiteén. Er det noen innvending mot forslaget?

Forslaget ble enstemmig vedtatt.

BUDSJETTKOMITÉENS INNSTILLING OM STØNADSSATSER

Senere i landsmøtet forelå budsjettkomiteéns innstilling til behandling. Budsjettkomiteén foreslo:

Landsstyrets forslag til satser endres til:

Kontingentklasse heltbetalende.

Antall personer å forsørge:

0	1	2	3	4	5	6	7	8
50	60	65	70	75	80	85	90	95

Kontingentklasse halvtbetalende.

Antall personer å forsørge:

0	1	2	3	4	5	6	7	8
35	45	50	55	60	65	70	75	80

Forslaget ble enstemmig vedtatt.

KONTINGENTSPØRSMÅLET

Her forelå følgende forslag:

§ 19.

KONTINGENT

Avd. 48, Tokke Arbeidsmandsforening foreslår:

Istedenfor ukemerker nyttes månedsmerker. Disse utstedes i $\frac{1}{4}$, $\frac{1}{2}$ og $\frac{1}{1}$ merker.

Motivering:

En overgang til månedskontingent vil lette arbeidet både for under- og hovedkasserer i avdelingene. Man vil også kunne unngå en del av merkesvinnet som forekommer.

Avd. 48, Tokke Arbeidsmandsforening foreslår:

Praktikanter og lærlinger betaler $\frac{1}{2}$ merker i den tid de arbeider på praktikant- eller lærlingelønn inntil fylte 21 år.

Motivering:

Da det er mange praktikanter som unnsår seg å bli medlem på grunn av kontingentens størrelse og begrensede inntekt, tror vi dette vil bidra til å få flere av disse med i forreningene.

Landsstyrets innstilling:

Pkt. 1. Den ordinære kontingent er kr. 3.00 pr. uke for heltbetalende og kr. 2.00 pr. uke for halvtbetalende. For F-merker betales ingen kontingent.

Kontingenten fordeles slik:

Heltbetalende: Til forbundskassen kr. 2.00 pr. uke, til kampfondet kr. 0.50 pr. uke, til Stønadskassen kr. 0.50 pr. uke.

Halvtbetalende: Til forbundskassen kr. 1.00 pr. uke, til kampfondet kr. 0.50 pr. uke, til Stønadskassen kr. 0.50 pr. uke.

Pkt. 2. Kontingenten for direkte medlemmer er kr. 3.50 pr. uke for heltbetalende og kr. 2.50 pr. uke for halvtbetalende. Kontingenten fordeles slik:

Heltbetalende: Til forbundskassen kr. 2.50 pr. uke, til kampfondet kr. 0.50 pr. uke, til Stønadskassen kr. 0.50 pr. uke.

Halvtbetalende: Til forbundskassen kr. 1.50 pr. uke, til kampfondet kr. 0.50 pr. uke, til Stønadskassen kr. 0.50 pr. uke.

Regulering av kontingent i landsmøteperioden.

Hvis tariffrevisjoner eller indeksreguleringer i årene framover gir en lønnsøkning på 4 prosent eller mer på timelønnsatsene, forhøyes forbundskontingenten automatisk for heltbetalende med 5 øre pr. uke for hver prosent, for halvtbetalende med 5 øre pr. uke for hver prosent, såfremt landsstyret ikke treffer avgjørelse om en mindre samlet forhøyelse av kontingenten enn fastsatt. Forhøyelsen trer i kraft fra 1. oktober det år bestemmelsen kommer til anvendelse.

Hvis denne regel blir aktuell allerede i 1964 etter en lønnsøkning på f. eks. 5 prosent, må lønningene økes ytterligere 4 prosent for å bevirke ny automatisk kontingentforhøyelse.

Utgangspunktet for prosentberegningen blir timelønnsatsene i overenskomsten for Statens Vegvesen 1963.

§ 21.

Kontingentfrie medlemmer.

Pkt. 1. Under sykdom, arbeidsløshet, arbeidsstans eller militærtjeneste i lengre tid enn 1 uke fritas medlemmer for kontingent om de ikke har lønn under sykdom, tilleggstrygd, lønn under militærtjeneste.

Pkt. 2. Under arbeid på innskrenket tid eller deltidsarbeid betales kontingent på følgende måte:

Ved 24 timers arbeid i uka betales kontingent annenhver uke.

Ved 32 timers arbeid i uka betales kontingent i 2 på hverandre følgende uker og hver tredje uke er kontingentfri.

Ved 40 timers arbeid i uka og mer betales full kontingent.

Samme regler gjelder for de som må ta full ferie uten å ha opparbeidet seg rett til full feriegodtgjørelse.

HOVEDKASSERER BERNT ALFSENS REDEGJØRELSE

Hovedkasserer *Bernt Alfsen* redegjorde for saken. Innledningsvis gjorde han oppmerksom på at forslaget fra landsstyret vedrørende regulering av kontingenten i landsmøteperioden innebar at forbundskontingenten for halvtbetalende skal reguleres med 5 øre for hver 2 prosent lønnsøkning, ikke for hver prosent som det var gjengitt i dokumentene. Alfsen sa ellers at skal forbundet være i stand til å ta seg av sine oppgaver på en måte som medlemmene er tjent med, er det ikke til å unngå at det trengs en god del penger. Forbundets virksomhet er omfattende. Det har medlemmer spredt utover hele landet.

Tariffoppgjørene i det senere har budt på vansker. I 1961 hadde vi konflikt i bergverksindustrien, og i forbindelse med tariffoppgjøret i år var situasjonen en tid meget tilspisset. Til neste år skal det forhandles igjen og vi vet ikke hvordan det vil utvikle seg.

Når det gjelder kontingenten i vårt forbund er den lav sett i forhold til forbund vi kan sammenlikne oss med. Flere forbund har kr. 3.50 i ukekontingent, og enkelte har enda høyere satser.

I forbundets vedtekter er det bestemt at det skal opparbeides et kampfond som svarer til minst kr. 100.00 pr. medlem. Midler til kampfondet har imidlertid ikke vært anbrakt på en særskilt konto, idet man har sett det slik at forbundets midler måtte betraktes som kampfond. I den innstilling som landsstyret har vedtatt å legge fram for landsmøtet, foreslås det at den ordinære kontingent skal være kr. 3.00 pr. uke for heltbetalende og kr. 2.00 pr. uke for halvtbetalende. For F-merker skal det ikke betales kontingent.

Det er da forutsetningen at av denne kontingenten skal det avsettes 50 øre pr. uke til kampfondet og 50 øre pr. uke til stønadskassen både av heltbetalende og halvtbetalende merker.

Dette vil da innebære at kontingenten til forbundskassen vil bli 25 øre lavere pr. uke for heltbetalende og 40 øre for halvtbetalende enn den er nå.

Det overskuddet som tidligere har vært i forbundskassen vil da for ettertiden tilfalle kampfondet.

Den avgiften på 20 øre som har vært lagt på F-merkene har vært kontingent til forbundets ulykkestrygd. Med tilmelding til Stønadskassen er det ikke lenger grunnlag for denne avgiften. Det foreslås derfor at F-merkene skal være gratis.

Når det gjelder eventuell regulering av kontingenten i landsmøteperioden foreslås at en går inn på den ordning som blant andre Norsk Treindustriarbeiderforbund har vedtatt. Denne ordning går ut på at dersom den tariffmessige lønn i årene framover øker med 4 prosent eller mer forhøyes kontingenten automatisk for

heltbetalende med 5 øre pr. uke for hver prosent og for halvtbetalende med 5 øre pr. 2 prosent.

For medlemmene betyr ordningen en begrensning av kontingenten oppover i landsmøteperioden, og for forbundet betyr det adgang til dekning av høyere utgifter på grunn av eventuell lønnsstigning og prisstigning i perioden.

Når det gjelder § 21 som inneholder bestemmelser om kontingentfritakelse, foreslås endel endringer i teksten i punkt 1 for å få klarere bestemmelser når det gjelder vilkårene for fritakelse fra kontingent.

Tidligere heter det i dette punktet at under sykdom, arbeidsløshet, arbeidsstans eller militærtjeneste i lengre tid enn 1 uke fritas medlemmer for ordinær kontingent om de ikke har ordinær lønn. Forandringene framgår av forslaget. Det framgår da av dette at om man er syk og har bare sykepenger, så skal det ikke betales kontingent.

Når det gjelder punkt 2 i samme paragrafen, som omhandler kontingent ved innskrenket arbeidstid, så er denne nå også gjort gjeldende for halvtbetalende medlemmer.

I forslaget er det også inntatt mer utfyllende bestemmelser for betaling av kontingent i slike tilfelle.

Når det gjelder foreningenes egen administrasjonskontingent, foreslås denne forhøyet til minst 50 øre pr. uke både for halvtbetalende og heltbetalende. Dette medfører at teksten i avdelingenes vedtekter, § 4, punkt 1, annen setning, må forandres slik: «Ingen må likevel betale mindre enn kr. 3.50 for heltbetalende og kr. 2.50 for halvtbetalende pr. uke.»

Det er nå så lenge siden minstesatsen for foreningenes kontingent ble fastsatt at 50 øre i dag vel i realiteten ikke er mer enn 25 øre den gang. Foreningene har jo også mange viktige oppgaver å ta seg av, og det er meget viktig at de ikke hindres i sin virksomhet av dårlig økonomi.

Det forslag som legges fram om kontingentforhøyelse er beskjedent. Det innebærer ingen fortjeneste til forbundskassen, tvert om får forbundskassen mindre inntekt enn hittil.

Men forslaget forutsetter opparbeidelse av et fond som skal være til rådighet om det oppstår konfliktsituasjoner. Forbundsstyret og landsstyret har drøftet denne saken meget inngående og samvittighetsfullt, og jeg tror det er et godt forslag som det vil være fornuftig å vedta, sa hovedkasserer Alfsen.

Om forslaget fra Tokke Anleggsarbeiderforening om å gå over til månedskontingent, sa han at landsstyret var av den mening at så lenge de fleste av forbundets medlemmer er timelønnte anses ord-

ningen med ukekontingent mest hensiktsmessig. For de som ikke har fast beskjeftigelse, vil månedskontingent heller ikke være egnet. Det framlagte forslag fra landsstyret bygger derfor fortsatt på ukekontingent.

ORDSKIFTET

Tellef Rislå, Herefoss, anbefalte forslaget fra Tokke Arbeidsmandsforening om at det nyttes månedsmærker.

Motiveringen her er at overgangen til månedskontingent vil lette arbeidet for både under- og hovedkasserere i avdelingene og en vil unngå en del av merkesvinnet. Jeg vil støtte forslaget til denne ordningen.

Anker Dahl, Skogfoss, nevnte problemene for de små foreningene.

Vi har en liten forening. Da jeg overtok, var det 300 kroner i kassa. Kassereren var nødt til å reise, og det som kassa kan yte, går med til slike utgifter. Det burde være en måte som forbundet kunne støtte småavdelingene på.

Her har det vært snakket om lønte tillitsmenn. Skal vi hos oss lønne en sekretær, vil det vi får tilbake bli alt for lite til å drive foreningen.

Dahl nevnte det som var sagt om assuransen i Samvirke.

Kan Samvirke tjene på en slik assuranse, burde det være en tanke at vi tok det selv.

Jakob Jakobsen, Hofstad, trodde at den innbetalingsordningen som en i dag har, er bra.

Men når det gjelder kontingentforhøyelse, så er det et ømt punkt og en vanskelig sak å legge fram for medlemmene. Vi burde være forsiktige med å gå til en forhøyelse.

Jeg vil ikke sette fram noe motforslag, og det er vel riktig når det ble nevnt at andre forbund har høyere kontingent enn oss.

Men ser en på vegsektoren, så er vegarbeidernes lønnsforhold dårlige, og de tåler lite en øking i utgiftene. Den lønnsstigning som har funnet sted, dekker neppe det prosenttal som er nevnt i forslaget om regulering av kontingenten.

Også andre utgifter er øket. Vi har fått forhøyet pensjonstrygden, som vises godt igjen på en arbeidsmanns lønningsliste.

Den foreslåtte forhøyelse er kanskje beskjeden, men alt trekker oppover, og utover på arbeidsplassene spør man om vi ikke snart skal få en lavere kontingent.

Hvis en forhøyelse blir vedtatt, må jeg i hvert fall foreslå at den blir utsatt til 1. januar 1964.

Asbjørn Overvik, Selbu, mente at det vil være vanskelig å gå til kontingentforhøyelse i noen form.

Det er sagt at vårt forbund har en lav kontingent sammenliknet med de forbund det er naturlig å sammenlikne oss med. Det er kanskje riktig. Men som Jakobsen pekte på, er det også riktig å se dette spørsmålet i sammenheng med at store deler av vår medlemstokk tilhører dem som ligger lavest på lønnsstigen.

En annen ting som taler til fordel for lavest mulig kontingent, er spørsmålet om medlemskap i foreningene. Vi som har til oppgave å verve nye medlemmer, vet at det ofte er spørsmål om kontingentens størrelse om vi skal lykkes å få nye medlemmer inn i foreningen.

Jeg mener forbundet skal ha en kontingent som står i forhold til de ytelsene forbundet gir. Vi må være villige til å betale i forhold til den nytte og hjelp vi kan få av forbundet, og det må også være riktig å se saken fra landsstyrets side. Vi plikter å veie disse synspunktene mot hverandre. Jeg håper at landsmøtet også her finner den beste løsning.

For min del vil jeg si at jeg ikke kan gå med på det siste punktet i landsstyrets forslag om regulering av kontingenten i landsmøteperioden. Særlig når det gjelder prosentøking av timelønnsattsene, skal vi være klar over at økingen her ikke alltid er en reell øking.

Jeg vil framsette følgende forslag:

Siste avsnitt: Regulering av kontingenten osv. går ut.

Arne Pedersen, Knardalstrand, sa at vi alle er klar over at kontingenten er lav.

Men jeg er ikke sikker på om vi har mandat til å vedta en forhøyelse. I hvert fall synes jeg ikke det siste punktet i landsstyrets forslag om indeksregulering av kontingenten passer inn.

Vegarbeiderne som nå ligger lavest på lønnsstigen, skal ha lønningene sine opp. De vil da bli mer belastet enn andre, og vil måtte betale en større del av økingen.

Jeg vil støtte Overviks forslag på dette punkt.

Fridtjof Indrebø, Førde, understreket at kontingentforhøyelse alltid var en sak man kviet seg for.

Vi vet hva det vil si å komme tilbake til foreningene og fortelle om en kontingentforhøyelse.

Dirigenten opplyste at det allerede hadde tegnet seg en rekke talere, og foreslo

taletiden satt til 5 minutter.

Dette ble vedtatt.

Fridtjof Indrebø, Førde, henviste til det han hadde sagt i et innlegg under diskusjonen om organisasjonskomitéens innstilling, om at en sammenslutning til større avdelinger ville føre til økte utgifter for avdelingene, men trolig til en besparelse for forbundsledelsens arbeid. På den annen side var han klar over at vedtak som allerede er gjort på landsmøtet pålegger forbundet nye oppgaver som skal finansieres, og medlemmene må ta konsekvensen av dette og legge på kontingenten.

Indeksreguleringen av kontingenten var han imidlertid imot. Han hadde også oppfattet forslaget slik at kontingentforhøyelsen skulle gjennomføres allerede fra 1. oktober, og dette syntes han var for tidlig. Landsmøtorepresentantene må få tid på seg til å orientere medlemmene om landsmøtets vedtak for å gi dem en riktig bakgrunn for og forståelse av årsakene til at en kontingentforhøyelse var nødvendig.

Walter Kristiansen fremmet forslag om at de nye vedtektene blir gjeldende fra 1. januar 1964.

Wilhelm Furnes, landsstyret, mente det måtte være bedre med en såpass høy ordinær kontingent at en under konfliktsituasjoner slapp det som så ofte er tilfelle, nemlig å gå til utskrivning av ekstrakontingent. Det har alltid vært upopulært. Han anbefalte derfor landsstyrets forslag. Ellers trodde han det syndes mye med bruk av F-merker, og dette beklaget han. Det burde være en æressak for medlemmene å betale sin kontingent når de er i arbeid.

Lars Nilsen, Alta, var klar over at spørsmålet om kontingentøkning er ømtålelig og at det kan bli vanskelig for mange å komme hjem og forklare et slikt vedtak. Men han var overbevist om at saken var nøye vurdert av landsstyret. Vi hører også stadig krav fra avdelingene om mer hjelp, og det er bare rimelig at vi må betale for det. Han trodde også det var bedre for forholdet til medlemmene at man holder en tilstrekkelig høy ordinær kontingent og slipper ekstrakontingent ved konflikter.

Hans erfaring var ellers at det ikke var kontingenten som skremte folk fra å organisere seg når de fikk se hvilke resultater som kunne oppnås ved forbundets hjelp. Han var ellers ikke helt enig i reguleringsforslaget og spurte om en kunne regne med at kontingenten går ned om lønningene går ned.

Hans O. Kleiven, Vågåmo, repliserte til Overviks betenkeligheter og Jakobsen som var redd for å reise hjem med en kontingent-

forhøyelse, at ukekontingenten på 3 kroner er det en flaske øl koster og litt mer enn en pakke sigaretter. Vi burde ikke se på et slikt beløp når vi vet at pengene går til å aktivisere forbundets arbeid. — Jeg har vært fattig i hele mitt liv, sa han, men så fattig har jeg aldri vært at jeg har reagert mot fagforeningskontingenten. Derimot ville han be om en bedre kontingentordning. Den vi har er så tungvint at en vanskelig får valgt kasserere. I hans avdeling hadde de vært nødt til å gjennomføre den metoden å velge kasserer ved akklamasjon etter at man hadde plasert håndfaste folk til å holde for munnen på den som var utpekt, slik at han ikke fikk protestert. Han ville be hovedkassereren om å se på mulighetene for en mindre arbeidskrevende ordning.

Mathis Randa, Langvasseid, var enig i at kontingenten er et smertensbarn. Mange sier at en 50-øring har lite å si. Han var enig i det, for deres vedkommende som har mange av dem. Men de som har arbeid bare en del av året har ikke mange av dem. Også han hadde heftet seg ved at indeksreguleringsbestemmelsen for kontingenten ikke var foreslått å gjelde også ved eventuell lønnsnedgang. Han ville ellers peke på at landsmøtets vedtak om hjemforsikring også innebærer en utgift for medlemmene.

Karl Kolstad, Marnardal, sa at kontingenten er den økonomiske ryggraden i forbundets virksomhet, og en må ikke glemme at mange av de øvrige vedtak landsmøtet har gjort bare kan settes ut i livet hvis økonomien tillater det. Han var heller ikke enig i reguleringsforslaget, men han ville ikke stemme imot.

Kontingentinnkrevningen mente han at en etter hvert måtte søke å få overført til lønningskassererne.

Ellers ville han for å begrense antall og lengde på innleggene på senere landsmøter gjerne ha gjennomført en bestemmelse om at hver landsmøtorepresentant fikk tildelt en total taletid som han så fikk disponere.

Johan Folgerø, Skorovass, framsatte følgende forslag:

Foreslår at det blir nedsatt en komité, som får i oppdrag å utarbeide nye former for kontingentbetalingen.

Motivering:

Det er ikke rettferdig at en som tjener 10 000 kroner i året, skal betale like mye som en med fortjeneste på 20 000 kroner i året.

Aksel Gullesen, Sulitjelma, kunne gå inn for punkt 1 og 2 i innstillingen, men reguleringsforslaget var han i mot. Om misbruket

av F-merker mente han at en måtte gjøre hva en kunne for å komme dette til livs. Det ville straks bedre kontingentinngangen.

Han var også i mot kontingent med tilleggstrygd for syke, og fremmet dette forslaget til endring av § 21:

Ordet «tilleggstrygd» utgår.

Ellers ville han at avdelingene selv skulle kunne bestemme størrelsen på sin administrasjonskontingent.

Sekretær Alfred Haugen, sammenliknet forbundets kontingent med sammenliknbare forbund. Han fant den foreslåtte øking svært moderat, og stilte spørsmålet om forbundskontingenten står i rimelig forhold til lønnsnivået. Han hadde funnet en medlemsbok fra 1936, og der var det betalt en ukekontingent til forbundet på kr. 1.85 pr. uke, i en tid da timelønnen ved Statens jernbaneanlegg var fra kr. 1.50 til kr. 1.70. Til påstanden om at kontingenten forholdsvis har økt mer enn arbeidsfortjenesten, ville han peke på at f. eks. vegarbeiderne som de lavestlønte gjennom to tariffoppgjør hadde oppnådd en samlet lønnsøking på kr. 62.55 pr. uke, mens den ordinære kontingentforhøyelse vil dreie seg om 25 øre pr. uke.

Misbruken av F-merkene belyste han ved å peke på at omtrent en fjerdepart av forbundets medlemmer har F-kontingent.

Han var enig i å søke gjennomført en trekkordning for kontingenten gjennom lønningskassererne slik som en har det ved jernbanen.

Johan Skrede, landsstyret, hadde heftet seg ved det som var sagt om at kontingentforhøyelse ville bli dårlig mottatt spesielt blant vegarbeiderne. Hans erfaring var at det kanskje var denne gruppen som var de beste kontingentbetalere. De som reagerer sterkest er oftest de som har den beste lønnen. De har råd til å kjøpe bil, men de protesterer mot fagforeningskontingenten. Vi må heller ikke glemme at det er gjennom kontingenten vi skal finansiere forbundets arbeid og øke dets slagkraft slik at det bedre kan hjelpe de enkelte grupper til å utnytte de muligheter overenskomstene gir. Først og fremst vil denne hjelpen komme de lavestlønte til gode, og dette er vegarbeiderne villige til å betale litt for.

Han sa ellers til de som hadde innvendinger å gjøre mot kontingentbestemmelsen for de som er syke at det er de som har full lønn under sykdom som pålegges full kontingent.

Erling Evanger, Stord, kunne godt forstå landsstyrets forslag, men han var redd for reaksjonen blant medlemmene. For å møte mis-

nøyen mente han det ville være en fordel å gå over til måneds-kontingent, og fremmet følgende forslag til punkt 1:

Den ordinære kontingent er kr. 13.00 pr. måned for heltbetalende og kr. 9.00 pr. måned for halvtbetalende.

Evanger trodde heller ikke reguleringsbestemmelsen ville bli særlig godt mottatt blant medlemmene.

Walter Kristiansen: Når det gjelder de innvendinger som er reist mot gjennomføring av indeksregulering av kontingenten vil jeg gjerne peke på at vi aldri hører innvendinger mot indeksbestemmelser i overenskomstene. De vil medlemmene gjerne ha med automatisk virkning. Landsstyrets forslag innebærer ingen automatisk regulering, idet landsstyret selv kan bestemme at forhøyelsen skal være mindre enn prosenttilleggene tilsier.

Datoen 1. oktober har ikke noe med gjennomføring av kontingentforhøyelsen nå å gjøre, men er den dato som reguleringen skal bli effektiv i de år bestemmelsen kommer til anvendelse.

Til de som hadde reist spørsmålet om en regulering den motsatte vei dersom lønningene går ned, ville han si at forslaget ikke innebærer en øking på 25 øre pr. time, men 25 øre pr. uke. For medlemmene kan ikke dette bety så mye, men for forbundet betyr det om lag 250 000 kroner pr. år. I denne sammenheng mente han om at det skal avsettes 50 øre pr. uke til kampfondet.

Ellers nevnte han at F-merkene nå blir kontingentfrie. Han håpet dette vil motvirke den utstrakte bruk av F-merker, fordi avdelingene hittil har hatt høve til å ta administrasjonskontingent av F-merkene, noe det ikke lenger blir anledning til.

Han anbefalte landsstyrets forslag.

Arvid Forså, Mosjøen, hadde fått et litt annet syn på saken etter å ha hørt Walter Kristiansen. Til Johan Skrede sa han at lønn under sykdom og lønn under sykdom er to ting, akkordarbeiderne får ikke sin akkordfortjeneste i den tiden de er syke, og dermed får de så mye lavere lønn at det ikke kan kalles full lønn. Måneds-kontingent fant han ikke å kunne gå inn for. Den ville være nesten umulig å praktisere i vegarbeidssektoren.

Vanskene med å fagorganisere arbeidskameratene tilskrev han det forhold at det ofte var lettere for folk utenfra å få arbeid. Det er småbrukere og andre, sa han, som stikker til ingeniør eller oppsynsmann en steik, litt egg eller flesk, og det gjør at de lettere får arbeid enn å si at en er fagorganisert.

Inge Mikalsen, Skaland, var klar over at medlemmene ville reagere mot en kontingentforhøyelse. Men som ansvarlige representanter må vi ta konsekvensen av våre vedtak her, og da må kontingenten opp. Også han var uenig i reguleringsforslaget, og fremmet følgende endringsforslag:

Landsmøtet henstiller til forbundsstyret om nødvendig å regulere kontingentsatsene i landsmøteperioden, om det skulle finne sted en reell lønns-øking i forhold til prisstigningen for forbundets medlemmer.

Tyger Mundal, Fjærland, opplyste at det i hans forening var motstand mot landsstyrets forslag, men han mente at når landsmøtet har gjort de vedtak som er gjort, og som en får håpe blir satt ut i livet, kunne han ikke gå imot kontingentforhøyelsen.

Han anbefalte forslaget, bortsett fra reguleringsforslaget, og han ville anbefale at avdelingene selv får bestemme sin administrasjonskontingent.

Torodd Borch, Kiberg, mente en ikke måtte glemme at det finnes medlemmer som tjener så lite at de har vansker med å betale kontingenten. På den annen side venter vi at forbundet skal være arbeidsdyktig, og da må vi være villige til å betale for det.

Hjalmar Sundt, Oslo, varslet om at det ville bli holdt særmøter for representanter fra jernbaneanleggene, og likeledes for representanter fra Statens kraftanlegg i middagspausen.

Agnus Angell, Finnsnes, hadde aldri syntes kontingenten til forbundet var for stor. Skal vi vente noe arbeid fra forbundet må det ha såpass. En stor del av ansvaret for at kontingenten må økes er sløsing med F-merkene. Dette ville bli bedre hvis kontingentinnkrevningen foregikk hos lønningskassererne.

Jakob Jakobsen, Hofstad, henviste til det han hadde sagt tidligere, og trodde ikke han hadde tatt for hardt i. De som hadde trukket fram kontingentforholdene i andre forbund hadde ikke sagt noe om hvilke lønnsgrupper dette gjaldt.

STREK BLE SATT I KONTINGENTORDSKIFTET

Dirigenten: Det har nå tegnet seg ti talere. Jeg vil foreslå strek, og at de som har eventuelle nye forslag å stille, gjør det med en gang.

Dirigentens forslag ble vedtatt.

Mathis Randa, Langvasseid, sa at selv om noen kanskje kunne bli noe krass av og til, var det ikke nødvendig at det skulle føre til uløselige motsetninger.

Mathilde Kjærland, Bergen, sa at første punktet i forslaget om § 21 er vi alle enige om, men når det kommer til punkt 2, er vi ikke fullt så enige. Hun siterte forslaget til punkt 2, og sa at det er dette hun vil ha endret.

Ved vår avdeling er det et mindretall som arbeider 7½ time pr. dag, og som ifølge forslaget vil komme opp i full kontingent. Hovedgruppen arbeider ikke så mange timer, men har likevel betalt full kontingent. Denne praksis er innarbeidet, og jeg tror det vil være uheldig å forandre den nå, både sett fra forbundets og foreningens side. Vi har så mange utgifter at vi trenger de inntektene vi kan skaffe til å drive et effektivt foreningsarbeid for. Vi har et fåtall mannlige medlemmer som går på dårlig timebetaling, men jeg vil likevel gå inn for mitt forslag som lyder slik:

Med 24 timers arbeid i uken og derover, betales med kr. 2.50 pr. uke.
Under 24 timers arbeid i uken, betaler eller får medlemmet 1 eller 2 timermerker som tidligere praksis.

For å oppnå dette, må bestemmelsen om betaling av ordinære merker oppstrammes.

Walter Kristiansen mente at debatten stort sett minte om de forhandlingene forbundet førte med arbeidsgiverne for å få opp timelønnen.

Randa opplyste at man i hans avdeling hadde en administrasjonskontingent på 25 øre pr. uke. Forslaget om at ingen kan betale mindre enn kr. 3.50 for heltbetalende og kr. 2.50 for halvtbetalende pr. uke, innebærer at administrasjonskontingenten ikke kan bli mindre enn 50 øre.

Gullesen nevnte at enkelte foreninger ikke trenger så stor administrasjonskontingent. Hvis foreningen vil påta seg alle de oppgaver den bør, hvis den skal arbeide effektivt, tror jeg at det vil gå med minst 50 øre.

Så er det foreslått at ordet «tilleggstrygd» i § 21 går ut. Jeg vil advare mot det, og gjøre merksam på at vanlige trygdepenger pluss tilleggstrygd er skattefrie.

Kjærlands forslag kan ikke godtas i den formen det er stilt, da det bare tar hensyn til halvtbetalende medlemmer, og vi kan ikke ta inn i vedtektene en henvisning til tidligere praksis, som strengt tatt ikke er lovlig etter vedtektene. Men hvis Kjærland mener at vårt forslag er dårligere, skal vi nok kunne finne en

orden på det. Jeg håper vi kan få anledning til å se nærmere på forslaget hennes, så vi ikke her vedtar noe overilet.

Når det gjelder indeksregulering av kontingenten, har jeg fremmet et subsidiært forslag om regulering av kontingenten, i tilfelle landsstyrets forslag ikke skulle bli vedtatt. Det er sålydende:

Fra 1. januar 1965 forhøyes den ordinære kontingent med 15 øre pr. 1/1 merke og 10 øre pr. 1/2 merke utover den kontingent landsmøtet fastsetter fra 1. januar 1964.

Vi har diskutert forslag om månedskontingent fram og tilbake. Når vi ikke kan gå inn for det, så skyldes det vanskelighetene med administreringen av F-merkene. Hvis et medlem blir syk i en eller to uker, skal han ha F-merker, men det kan bli vanskelig når vi har månedskontingent.

Til Randas merknad om virkningen av vedtaket om hjemforsikring, vil jeg si at det her blir et spørsmål om vi enten skal utjevne den på ordinære merker eller om vi skal fastsette samme kontingent på F-merker, det vil si 50 øre pr. uke for disse.

Til forslaget om inndeling av kontingenten i klasser, vil jeg si at vi selvsagt kan få nedsatt en komité til å se på spørsmålet. Men komitéen kan ikke legge fram sin innstilling før til neste landsmøte, og praksis kan ikke endres i perioden. Det er ikke umulig å finne fram til en løsning med kontingentklasser, men vi er for langt ut i landsmøtet til at vi kan få løst det her.

Thorleiv Myrvang, Skarnes, hadde framsatt følgende forslag:

De som tjener inntil 14 000 kroner pr. år uendret.
De som tjener fra 14 000—18 000 kroner i året, kr. 3.00 pr. uke.
De som tjener fra 18 000—22 000 kroner i året, kr. 3.50 pr. uke.
De som tjener fra 22 000 kroner og derover, kr. 4.00 pr. uke.

Etter dette forslag må en nødvendigvis gå over til månedskontingent med halve og hele merker.

Kontingent betales etter siste års liknings bruttofortjeneste.

Johan Skrede, landsstyret, mente det måtte foreligge en misforståelse når det var hevdet i debatten at lønn under sykdom bygger på lønn pluss akkord. Den bygger på timelønnen pluss akkordav-savn og andre bestemmelser som gjelder i overenskomsten for vedkommende gruppe.

Rudolf Norderhaug, Rena, sa at man på hvert landsmøte hadde fått debatt om kontingentspørsmålet.

Vi som møter her med bundet mandat, har det ikke så enkelt. Det ser ut til å være enklere nå, når det siste punktet går ut, kan jeg være med og stemme for det.

Det ble nevnt her at man burde forsøke å få en ordning med trekk i lønnen for kontingenten. Det kan nok være mulig når det gjelder staten og store arbeidsgivere, men jeg tror ikke de private entreprenører vil ta det bryet.

Walter Kristiansen ville gjøre oppmerksom på at han ikke hadde foreslått at landsstyrets forslag går ut, men at han hadde stilt et subsidiært forslag i tilfelle landsstyrets innstilling ikke ble vedtatt. Han mente det ikke var riktig av foreningene å sende representanter til landsmøtet med bundet mandat, strengt tatt er det ikke adgang til det. Hvis ikke debatten her har noen betydning, hva skal man da med landsmøter?

Asbjørn Overvik, Selbu, håpet at det denne gangen skulle være mulig å unngå at landsmøtet ble delt på et spørsmål om kontingenten.

Jeg forstår det slik at alle representantene i salen er enige om nødvendigheten av en kontingentforhøyelse som den som er foreslått.

Men jeg tror det ville være best for så vel landsstyret, forbundsstyret som medlemmene om man nøyet seg med det i dag. Det er bedre at alle representantene reiser hjem med vissheten om at forhøyelsen var absolutt nødvendig for vår bevegelses eksistens, det er bedre enn at et mindretall må reise hjem og si at de ikke var enige i den forhøyelsen som ble foreslått.

Jeg henstiller til både landsstyret og forbundsstyret om å trekke sine forslag tilbake. Også formännens subsidiære forslag innebærer en ytterligere forhøyelse om det blir vedtatt.

Jeg ber om at vi for en gangs skyld kan gjøre et enstemmig vedtak om en kontingentforhøyelse på landsmøtet, og vil anbefale mitt forslag.

Lars Nilsen, Alta, var mot tanken om at arbeidsgiverne skulle kreve inn kontingenten.

En representant nevnte at arbeidsgiverne neppe vil gå med på det. Vår organisasjon bør kunne klare sine saker uten hjelp av arbeidsgiverne. Vi skal selv ordne opp i kontingentforholdene og ikke blande arbeidsgiverne bort i det.

Torod Borch, Kiberg, anbefalte forhøyelse av kontingenten, selv om han trodde den kunne føre til vanskeligheter når man kom tilbake til foreningen og skulle forklare nødvendigheten av det.

Walter Kristiansen opplyste at Mathilde Kjærland trakk sitt forslag tilbake mot at ordet *heltbetalende medlemmer* i § 21, pkt. 2, ble erstattet av *betalende medlemmer*.

VOTERINGEN

Dirigenten refererte så de framsatte forslag.

Inge Mikalsen, Skaland, trakk etter forespørsel fra dirigenten sitt forslag tilbake.

Forslaget fra Folgerø ble etter dirigentens forslag vedtatt oversendt det nye forbundsstyret.

Forslag nr. 15 om månedskontingent ble forkastet mot 3 stemmer.

De øvrige forslag om dette, falt da bort.

Kontingentforhøyelse ble enstemmig vedtatt.

Landsstyrets forslag om regulering av kontingenten i landsmøteperioden ble etter forslag av dirigenten satt opp mot Overviks forslag.

Hans O. Kleiven, Vågåmo, lurte på om det ble benyttet riktig framgangsmåte.

Hvis landsstyrets forslag blir vedtatt, faller Kristiansens subsidiære forslag bort.

Dirigenten: Vi må først votere over landsstyrets forslag kontra Overviks forslag.

Kurt Mortensen hadde ordet til voteringsmåten, og *Walter Kristiansen* opplyste at den voteringsmåten som Mortensen foreslo ville bli fulgt.

Ved voteringen som foregikk ved navneopprop ble Overviks forslag vedtatt med 104 stemmer mot 98, som ble avgitt for landsstyrets forslag.

Deretter ble *Walter Kristiansens* subsidiære forslag om kontingentsatsene satt under votering. Det ble foretatt en prøvovotering

som viste at dette var vedtatt med stort flertall. Det ble bekreftet ved en endelig votering.

Landsstyrets forslag om at den nye kontingentordningen gjennomføres fra 1. januar 1964 ble vedtatt enstemmig. Det samme ble landsstyrets forslag om fordeling av kontingenten — § 19, pkt. 1 og 2.

§ 21.

KONTINGENTFRIE MEDLEMMER

Til § 21 forelå forslag fra avd. 197, Namsen Vegarbeiderforening og avd. 48, Tokke Arbeidsmandsforening om endringer av pkt. 5.

Avd. 197, Namsen Vegarbeiderforening foreslår:

Punkt 5 endres til: Medlemmer som har fylt 60 år og som har vært medlemmer av Norsk Arbeidsmandsforbund i minst 25 år og har innbetalt 1000 ordinære kontingentmerker til forbundet, opptas som æresmedlemmer av forbundet og fritas for kontingent.

Avd. 48, Tokke Arbeidsmandsforening foreslår:

Punkt 5 endres sålydende: «Ved fylte 63 år og innbetalt 1250 betalende merker, opptas som æresmedlemmer uansett hvilket forbund de har vært tilsluttet innen LO.»

Motivering:

Da det i dag er mange medlemmer som har 30—40 års medlemskap, men har vært i forskjellige forbund, vil disse aldri kunne få den honnør for sitt virke og medlemskap.

Da det er mange som i dag må gå på den tarifferte timelønn, på grunn av alder, bør disse kunne få den honnør.

Landsstyret innstiller:

Forslagene kan ikke tiltres. Blir det for mange som får kontingentfritakelse mens de fortsatt er i arbeid, vil dette medføre at de øvrige medlemmer må betale høyere kontingent. Det vises for øvrig til at Fagorganisasjonens Stønadskasse har en bestemmelse i vedtektenes § 6 D, som lyder: «Etter 30 års uavbrutt medlemskap i LO og fylte 60 år kan medlemmet få opp til halvparten av sitt opparbeidede stønadsbeløp, begrenset oppad til kr. 1000.00 utbetalt som forskudd.»

Hovedkasserer *Bernt Alfson* mente at den endring av paragrafen som de to avdelinger foreslår på mange måter vil virke urettferdig for medlemmer som av forskjellige grunner ikke får nytte godt av ordningen, selv om de står i arbeid i et langt liv, og anbefalte landsmøtet å følge landsstyrets innstilling.

Landsstyrets innstilling ble enstemmig vedtatt.

Ved voteringen over landsstyrets forslag til formulering av § 21, Kontingentfrie medlemmer, pkt 1 ble landsstyrets forslag vedtatt mot få stemmer som ble avgitt for Aksel Gullekens forslag om å stryke ordet «tilleggstrygd».

Landsstyrets forslag til endringer i pkt. 2 ble trukket tilbake og Mathilde Kjærlands forslag om å endre ordet «heltbetalende» til «betalende» i nåværende tekst ble enstemmig vedtatt.

PKT. D. FORENINGSVEDTEKTENE

§ 4.

MEDLEMSKONTINGENT

Avd. 21, Oslo og Omegn Arbeidsmandsforening foreslår:

Administrasjonskontingenten i avdelingene settes til minst kr. 1.00 pr. solgte heltbetalende merke. Ingen administrasjonskontingent på F-merker.

Motivering:

Den nåværende ordning i avdelingene utover landet med liten eller ingen administrasjonskontingent hemmer avdelingenes arbeid i fagorganisasjonens interesse. For avd. 21 er dette et stort problem når det gjelder overføring av medlemmer fra disse avdelinger.

Landsstyrets forslag til § 4, Medlemskontingent, punkt 1, 2. setning ble enstemmig vedtatt, og får følgende formulering:

Ingen må likevel betale mindre enn kr. 3.50 for heltbetalende og kr. 2.50 for halvtbetalende pr. uke. Det skal ikke legges administrasjonskontingent på F-merker.

§ 31.

VEDTEKTER FOR FORSIKRINGSKASSEN

Til § 31, Forsikringskassen,

forelå forslag fra Bjørkåsen Grubearbeiderforening (nr. 21 i den trykte saklisten), og landsstyrets innstilling (nr. 22).

Avd. nr. 92, Bjørkåsen Grubearbeiderforening foreslår:

Punkt 4 endres sålydende: Dør et medlem som er berettiget etter nærværende lov, utbetales forsikringsbeløpet til medlemmets ekte-

felle, barn eller den som står avdøde medlem nærmest. En forsikring etter vedtektenes oppsatte tabell. Har medlemmet ingen pårørende som foran nevnt, utbetales til den som hadde utgiftene til begravelsen kr. 500.00 i begravelsesbidrag, dersom medlemmet hadde opparbeidet seg slik rettighet. Det resterende beløp som medlemmet ved sin død hadde krav på etter vedtektenes tabell, utbetales til den avdeling hvor medlemmet hadde sitt siste medlemskap med plikt til denne å besørge gravsten reist på avdødes grav.

Landsstyret innstiller:

Det vises til forslaget om tilmelding til Fagorganisasjonens Stønadskasse. Blir tilmelding vedtatt, vil det være vedtektene for Stønadskassa som blir gjort gjeldende.

Andreas Aspelund, Bøstrand, var klar over at forslaget ikke kunne vedtas i den formen det hadde fått etterat det nå er vedtatt å gå inn i Fagorganisasjonens Stønadskasse, men han mente det måtte gå an å få stønadskassens vedtekter endret i samsvar med forslaget. Han ba landsmøtet forstå bakgrunnen for forslaget fra Bjørkåsen.

Vi har så alt for mange av våre liggende i ukjente graver, sa han. Kan vi få gjennomført en ordning som den avdelingen foreslår, kan vi få rettet på det. I Bjørkåsen er vi snart bare gamle igjen. De unge må flytte. Men når det hender at de kommer tilbake til hjemstedet, burde de kunne være i stand til å finne ut hvor de gamle ligger.

Ved voteringen ble landsstyrets innstilling vedtatt.

PKT. E. VEDTEKTENE FOR ULYKKESTRYGDEN

Fra landsstyret:

Det vises til landsstyrets innstilling under dagsordenens punkt 3 b. om tilmelding til Fagorganisasjonens Stønadskasse. Blir denne vedtatt, oppheves vedtektene for ulykkestrygden.

Denne innstilling ble enstemmig vedtatt.

Dagsordenens pkt. 4.

Den faglige og økonomiske situasjon.

Før landsmøtet tok fatt på behandlingen av dette punkt fikk forbundsformannen, *Walter Kristiansen*, ordet og sa: Som jeg sa i går, skal vi forsøke å få overføring av Gerhardsens tale i Stortinget kl.

10.00. Jeg foreslår at vi hører foredraget og etterpå slipper til sekretær Thorleif Andresen i LO.

Høytalerne ble koblet til radioen, og forsamlingen kunne lytte til Einar Gerhardsens programtale i Stortinget.

SEKRETÆR THORLEIF ANDRESENS INNLEDNING

I sin redegjørelse for den faglige situasjon tok *Thorleif Andresen* sitt utgangspunkt i Einar Gerhardsens tale som var blitt overført fra Stortinget.

— Mye av det som ligger innenfor rammen av den faglige situasjon ble avklart ved partiformannens redegjørelse, sa han.

Da jeg hørte på debatten på landsmøtet mandag, etter formannens muntlige redegjørelse, slo det meg at en stor del av de ankepunktene som ble reist mot siste tariffrevisjon, ble tatt opp ut fra enkelte medlemmers særinteresser. Slik vil det gjerne være i et forbund med så mange ulike grupper som dette.

Men noen talere var også inne på den rent generelle linje i tariffpolitikken. Fagbevegelsen vil alltid i sin tariffpolitikk være avhengig av den økonomiske situasjon på det tidspunktet vi har tariffrevisjon. Den situasjon som forelå siste gang, hadde vi oversikt over. Vi visste hvilke muligheter det var til å ta ut et bestemt beløp som så skulle fordeles så rettferdig som mulig.

I og for seg gjorde Trasti ikke annet enn å legge fram den økonomiske situasjon. Man kan si at han derved spilte kortene i hendene på arbeidsgiverne. Men tror noen at NAF ikke hadde økonomer som kunne regne ut de samme grunnlinjene?

Jeg er enig med den representanten som sa at han kunne godt ha ventet til LO's representantskap hadde tatt stilling til saken. Men det er jo riktig som formannen pekte på, at myndighetene hadde tatt skritt til et såkalt samordnet oppgjør for hele næringslivet, et oppgjør som også omfattet fiskernes og bøndenes organisasjoner. Fagbevegelsens tariffpolitikk har to mål: et langsiktig og et kortsiktig. Det kortsiktige mål er det oppgjøret man står inne i, det langsiktige trekkes opp av kongressen hver fjerde år.

Av langsiktige mål som ble tatt opp ved dette oppgjøret, må jeg nevne de to hovedprinsippene som er løst i år.

I 1961 fikk vi en rammeavtale om likelønn. Dette spørsmålet skal være endelig løst i 1967. Ved den tekniske tilpasningen i år, ble det i flere avtaler kortet betydelig inn på denne tiden. Ja, enkelte grupper løste spørsmålet helt ved revisjonen i 1963, og med ikke uvesentlige tillegg.

Så er det spørsmålet om full erstatning for bevegelige hellig-

dager. Dette er ikke lenger et tariffkrav, og det vil være løst innen 1967.

Ved inngangen til dette tariffoppgjøret, sto vi på et poengtall på 112. En av talerne i debatten mandag mente at lønnstillegget oppgjøret skulle være en realøkonomisk forbedring. Jeg så selv mandag at indekstallet er gått ned til 110,8 poeng, altså en utvikling i samsvar med opplegget fra myndighetenes side.

Prognosen for den videre utvikling går fram til desember, og viser at vi stort sett dette året vil ligge på et indekstall på omkring 111. Det forteller oss at under enhver omstendighet vil oppgjøret føre til en realøkonomisk forbedring for lønnstakerne, allerede var oppspist før det ble gitt. Dette dekker ikke de faktiske forhold. I erklæringen fra Regjeringen ble det understreket at

Vi har en såkalt teknisk revisjon som er knyttet til firemannsutvalget. Her er en god del av de tingene som er tatt opp i perioden blitt løst.

Et annet spørsmål er garanti mot tap av feriegodtgjørelse ved konkurs. Her er vi kommet så langt at det bare står igjen å skrive under erklæringen som skal sendes til myndighetene. Arbeids-giverne går inn for et garantifond som skal skape sikkerhet mot tap.

Når LO's representantskap anbefalte de opptrukne linjer i forslaget om samordning av tariffoppgjøret, var det ikke minst på grunn av den erklæringen som forelå fra Regjeringen. Det har nå vist seg at forutsetningene for denne har holdt stikk.

Det er produksjonen som skal betale enhver øking av velstanden. Utviklingen viser en markert stigning av produksjonen her i landet, og også internasjonalt. I det økonomiske fellesskapet vi er med i, innenfor EFTA, har det særlig stor betydning for oss at England nå har sett bunnen og er på vei oppover.

Vi skulle nå kunne stake opp veien for det videre arbeidet. LO's representantskap er innkalt til møte i desember, men jeg kan selvsagt ikke i dag si hvilke resultater man vil komme fram til der. Endel problemer vet vi ennå er uløste. Ved siste tariff-revisjon var særlig spørsmålet om arbeidstid for skiftarbeidere i forgrunnen. Vi klarte ikke å løse det da, men det vil ha prioritet denne gangen. Så har vi også spørsmålet om arbeidstiden i sin alminnelighet. Partiformannen, Gerhardsen, var inne på dette spørsmålet, og en kan nå si at det er flyttet over på det politiske plan. Hovedsaken for oss er at det blir løst. Det fins ingen annen måte å gå fram på, enn ved samarbeid, og det fins bare én arbeider-bevegelse.

Denne gangen har den politiske situasjon ført til at endel poli-

tiske krav som er trukket opp i langtidsplanen, blir forsert fram. Jeg vil ta opp et spesielt punkt fra Lyngs tiltredelseserklæring, og håper landsmøtet vil si sin mening om dette.

En av debattantene nevnte private entrepriser, og slo fast at dette også var et sysselsettingsproblem i hans distrikt. I sin erklæring bebuder Lyng mer offentlig arbeid satt ut på entreprise, naturlig nok, fordi den tragiske Kings Bay-ulykken ble brukt som et angrep på Arbeiderpartiets industripolitikk.

En arbeiderregjering vil nå ta fatt på spørsmålet om 4 ukers ferie og forkortelse av arbeidstiden så fort som Lyng er falt. Gerhardsen sa at dette må skje i samarbeid med arbeidslivets organisasjoner.

Her i forbundet har dere forslag om pensjonsspørsmålet, og har deres egne problemer. Jeg vil understreke at FTP (Felles-ordningen for Tariffestet Pensjon) ikke er et mål i seg selv, men et middel på veien fram til en folkepensjon.

Vi har endelig fått en avklaring av hvem som skal betale den, det er nå slått fast at økingen i sin helhet skal belastes arbeidsgiverne.

Aspengren-komiteén er i arbeid med spørsmålet om demokrati på arbeidsplassen. Om spørsmålet skal løses ad tariffvei eller gjennom lov, er ennå ikke avgjort, men det skal løses. Det er allerede nå slått fast at når det gjelder offentlige bedrifter, skal det løses ved lov. Her får vi vente til Aspengren-komiteéns utredning foreligger.

I disse dager har det vært endel spekulasjoner om et møte mellom LO og NAF, om det drøftes opplegg til et fellesoppgjør. Det er ingen grunn til slike antakelser. Ved siste tariffoppgjør ba NAF om en konferanse på forhånd, og det var ingen grunn til å nekte det.

Slik situasjonen nå er på den faglige front, skulle en anta at det også blir tid til å ta seg av de indre faglige problemer som dette landsmøte har drøftet. Fagbevegelsen har ført en linje som har ført til økonomisk vekst, men har savnet den tilslutningen som resultatene av denne linjen skulle betinge. Kanskje har vi ikke alltid lagt den nødvendige vekt på arbeidet på agitasjons- og opplysningssektoren, men jeg håper at den situasjonen vi har hatt i disse hektiske ukene, vil være en vekker for mange.

På mange måter kan man si vi har stått stille i mange år. En viss øking har det vært, mest blant funksjonærene. Men hver på vår front, i grunnorganisasjonene og avdelingene, kan vi gjøre vår innsats for å få opp medlemstallet.

Det vil også være et svar.

UTTALELSE OM DEN POLITISKE SITUASJON

Walter Kristiansen: Vi behandler nå dagsordenens punkt 4, den faglige og økonomiske situasjon, forslag nr. 26 til og med 42. I tillegg foreligger nå landsstyrets forslag til uttalelse om den politiske situasjon. Som tidligere nevnt ville vi gjerne vente med den endelige utforming av denne uttalelsen til vi hadde sett regjeringen Lyngs erklæring og likeledes hadde hørt Gerhardsen i Stortinget. Forslaget har fått følgende ordlyd:

Norsk Arbeidsmandsforbunds landsmøte har behandlet den politiske situasjon i landet vårt og vil uttale:

Landsmøtet tar avstand fra den aksjonen som ble reist mot Arbeiderpartiets regjering. Arbeiderpartiet kom til makten på et program. Den borgerlige regjering kom til makten gjennom en utnyttning av ulykkene i Kings Bay-gruvene. Det var ikke noe sterkt grunnlag for et regjeringsskifte, og landsmøtet har merket seg at det var dette som ble samlingsgrunnlaget for de borgerlige partiene.

Det er en opposisjons rett og plikt å kritisere en regjering politisk, og vi kunne ha respektert et mistillitsforslag på et saklig politisk grunnlag. Men flertallet av velgerne har ikke skapt noe grunnlag for en borgerlig regjering, og landsmøtet krever at arbeiderflertallet i Stortinget snarest mulig sørger for en regjering utgått av Arbeiderpartiet.

Landsmøtet uttaler sin takk og anerkjennelse til Arbeiderpartiet for den innsatsen det har gjort i de årene partiet har hatt regjeringmakten. Vi støtter partiets arbeid med å gjennomføre sitt program på det økonomiske, sosiale og kulturelle området.

Vi har tillit til at Arbeiderpartiet ved lovforslag, gjennom budsjettene og ved andre tiltak vil sikre en samfunnsutvikling i sosialistisk retning på den måten og i det tempo som folket i valg til enhver tid måtte godkjenne.

Landsmøtet sier seg tilfreds med og støtter fullt ut den erklæringen som nå er blitt lagt fram av Arbeiderpartiet i Stortinget. Særlig er vi tilfreds med:

at partiet nå tar opp til gjennomføring det industrielle demokratiet både i offentlig og privat næringsliv,

at partiet vil gå inn for en pensjonsordning som skal gjelde alle lønnstakergrupper slik at ulikheten på dette området blir opphevet, og

at partiet vil gjennomføre fire ukers ferie og utrede spørsmålet om forkortelse av arbeidstida.

Erklæringen fra Arbeiderpartiet viser klart betydningen av det faglig-politiske samarbeidet i arbeiderbevegelsen. Vi har bare oss selv å stole på. Det må komme klart til uttrykk ved kommunevalget mandag.

Gjennom kommunevalget vil partiene prøve å skaffe seg den best mulige utgangsstilling for stortingsvalget om to år. Landsmøtet vil derfor oppfordre forbundets medlemmer til å slutte opp om Det norske Arbeiderparti.

Walter Kristiansen sa videre at han håpet uttalelsen kunne vedtas så tidlig som mulig. Vi kan ikke vente lenger med å tilkjenne vårt syn på det som skjedde ved regjeringsskiftet. Han la samtidig fram følgende forslag med henblikk på Lyng-regjeringens erklæringspunkt om veibyggingen:

Landsmøtet i Norsk Arbeidsmandsforbund protesterer mot en utvikling i samferdselssektoren slik den borgerlige regjering har erklært at den vil gå inn for.

Hovedprinsippet ved anlegg av veger må være at anleggene fortsatt i størst mulig utstrekning skal utføres i statlig regi.

Han gjorde samtidig merksam på at Karl Kolstads forslag om endringer i Arbeidervernloven ville bli behandlet i redaksjonskomitéen og samarbeidet med landsstyrets innstilling om vernearbeidet på arbeidsplassen.

Når det gjelder den framtidige tariffpolitikk, vil landsstyret bli innkalt etterat Landsorganisasjonens representantskap har hatt møte, slik det er vanlig.

ORDSKIFTET

Asbjørn Overvik, Selbu, ba om ordet til forretningsordenen og fremmet følgende forslag:

Behandlingen av uttalelsen om den politiske situasjon utsettes til representantene har fått se nærmere på forslaget.

Hans O. Kleiven, Vågåmo, hadde heftet seg ved formuleringen i første avsnitt i uttalelsen, der det står: Det var ikke noe sterkt grunnlag for et regjeringsskifte osv. Han ville si at det var et svakt grunnlag, osv., så svakt at det er første gang i nordisk parlamentarisk historie en regjering er blitt felt på noe slikt.

Walter Kristiansen: Jeg har gjentatte ganger under dette landsmøtet hatt inntrykk av utålmodighet blant representantene over å få vedtatt en uttalelse mot regjeringen Lyng. I en slik situasjon

er det søkt av Asbjørn Overvik å forlange utsettelse av behandlingen. Representantene er ikke uforberedt. Vi har hørt Einar Gerhardsen, og må kunne betrakte hans foredrag i Stortinget og den erklæringen han refererte som en innledning. I uttalelsen har vi tatt med forbundets aktuelle krav og vi har til og med fått med ordet sosialisme som Overvik savnet så sterkt i formålsparagrafen i går. Men jeg forstår at det er siste avsnitt i forslaget Overvik ikke er enig i. Til det vil jeg gjenta så sterkt jeg kan hva jeg tidligere har sagt mange ganger, at det er splittelsen i arbeiderbevegelsen som har brakt oss opp i den nåværende politiske situasjon, og det er bare gjennom en samling av kreftene vi kan komme ut av den igjen.

UTSETTELSESFORSLAGET FORKASTET

Dirigenten refererte Overviks utsettelsesforslag og tok det opp til votering.

Forslaget falt mot noen få stemmer.

Johan Folgerø, Skorovatn, erklærte seg enig med Hans O. Kleiven, og ville ha uttrykket i første avsnitt endret til «svakt grunnlag».

Johan Skrede, landsstyret, var enig i det forslaget som var lagt fram, men ville ha formuleringen i første avsnitt endret til: «Det var ikke noe grunnlag for et regjeringsskifte osv.»

Kurt Mortensen, Kirkenes, beklaget at utsettelsesforslaget ikke var vedtatt. Han ville forbeholde seg å komme tilbake med endringsforslag. Til *Walter Kristiansens* ord om samling i Arbeiderpartiet, ville han si at han kunne være enig i Arbeiderpartiets formålsparagraf, men han var ikke enig i måten den blir gjennomført på. Han var heller ikke enig i at en i uttalelsen fra landsmøtet skulle rette en takk bare til Arbeiderpartiet, men til hele bevegelsen. I den tiden *Løvlien* satt i Stortinget støttet han ofte de forslag Arbeiderpartiet fremmet, og ofte fremmet han forslag som var bedre. Han var enig i de kravene som er formulert i uttalelsen, men han var ikke enig i siste avsnitt om oppslutning om Det norske Arbeiderparti.

Lars Nilsen, Alta, var helt enig i at landsmøtet snarest mulig avgir en uttalelse mot regjeringen Lyng. — Jeg er ikke medlem av DNA, sa han, og jeg har aldri vært det. Jeg er heller ikke medlem av Kommunistpartiet, selv om jeg har vært det tidligere. Men når

de borgerlige partier styrter arbeiderregjeringen på en arbeidsulykke, vil jeg støtte det som kan gjøres for å få arbeiderregjeringen tilbake. Han var også enig i å takke Det norske Arbeiderparti. Selv om vi kan ha vært uenig i mye av det som er gjort, bør vi ikke derfor unnlate å takke for alt det gode som er gjort.

Jakob Jakobsen, Hofstad, var glad for at uttalelsen endelig forelå, men han syntes formuleringen gjerne kunne ha vært sterkere. Han viste til det han sa i går om at landsmøtets største oppgave er å fjerne den borgerlige regjering. Vi må ikke glemme hvordan den kom til makten. Ingen av de som er rammet av ulykkene i Kings Bay har noensinne gjort regjeringen Gerhardsen ansvarlig, men de borgerlige — med hjelp av SF — brukte en arbeidsulykke som springbrett for sin politiske ærgjerrighet. Han gjentok at uttalelsen burde vært sterkere i sin uttrykksmåte. Personlig ville han ikke være redd for én ukes opphold på Møllergata 19 for å bruke de uttrykk som best karakteriserte hans oppfatning av de borgerlige og SF's handlemåte.

Trass i de svake formuleringene ville han likevel stemme for forslaget.

Karl J. Kvalness, Kvalnes, ville sette fingeren på et par punkter han fant uheldig formulert. Det gjaldt uttrykket «ikke noe sterkt grunnlag» som andre talere hadde nevnt, og det gjaldt ordet «sammenlikningsgrunnlaget» i samme avsnitt som han antok skulle være «samlingsgrunnlaget». Han sa ellers at han ikke var tilhenger av å lage noen tannløs resolusjon for å oppnå enighet, men det må være mulig å bli enig om det forslag som foreligger. Til formannens forslag om uttalelsen i forbindelse med regjeringen Lyngs erklæring om veitbyggingen, ville han be om at den ble forsterket slik at det klart går fram at forbundet går inn for å la Vegvesenet stå for all vegbygging både i stat og kommune.

Walter Kristiansen: Ordet «sammenlikningsgrunnlag» i uttalelsen er en skrivefeil. Ordet skal være «samlingsgrunnlag» og representantene bes om å rette det i forslaget. Han var ellers enig å ta ut ordet «sterkt» i setningen om regjeringsskiftet, slik at formuleringen blir: «Det var ikke noe grunnlag for et regjeringsskifte.» Han rettet også sitt forslag om vegutbyggingen slik at ordet *statlig* byttes ut med *offentlig*. Ordet offentlig dekker både stat og fylke.

Til *Mortensens* innvending mot å takke Det norske Arbeiderparti og ikke de øvrige, sa han at det tross alt var Arbeiderpartiet som hadde hatt regjeringsansvaret. Hadde arbeiderregjeringen frem-

deles vært på plass kunne en i uttalelsen ha rettet takken til denne, men når det ikke lar seg gjøre, er Arbeiderpartiet den rette adressen.

Sekretær Jorulf Haugli, hadde ventet at vi kunne vedta denne uttalelsen uten noen strid, men hvis det virkelig er slik at noen i salen er så uenig i det som står at de ikke kan stemme for, så må de i herrens navn gjøre som de vil.

Mathilde Kjærland, Bergen, hadde også ventet enighet om dette forslaget. Til de som var uenige i å takke Arbeiderpartiet, og ville rette takken også til andre, ville hun spørre om det også var deres mening å takke Sosialistisk Folkeparti. Hun ville ellers si at hvis en nå — etter å ha hørt Einar Gerhardsens tale i Stortinget — ikke er fornøyd, så visste hun ikke når vi skulle bli det.

Inge Mikalsen, Skaland, mente også at det burde være mulig å bli enige om en uttalelse nå etter å ha hørt Gerhardsen. Selv de mest radikale i bevegelsen burde være tilfredse, men han støttet Haugli i at de som ennå ønsker å være uenige bare får markere det ved å stemme mot uttalelsen.

Asbjørn Overvik, Selbu, sa at en etter hvert opplever mye rart. Etterhånden blir en vant til det, men det er likevel forstemmende, når en i et forum som dette ikke kan sette visse minstekrav til redelighet. Når en opplever å bli beskyldt for at en heller vil ha en borgerlig regjering enn en regjering fra Arbeiderpartiet bare fordi en vil ha tid på seg til å studere et forslag, begynner begeret å bli fullt. Jeg har ikke uttalt meg om forslaget hittil, men jeg ville gjerne bidra til at det får en formulering som kan samle sterkest mulig oppslutning fra møtet, sa han. I hovedtrekkene var han enig i forslaget, og han ville gjerne ha arbeiderregjeringen tilbake. Men derfra og til å ville gjøre oss alle til medlemmer av Arbeiderpartiet er skrittet for langt, sa han. Det snakkes om samling, men da må sakene legges til rette slik at samling er mulig. Men det finnes krefter som vil opprettholde splittelsen. Det er de som appellerer til oppslutning om Arbeiderpartiet, noe de vet andre ikke kan stemme for. Han la fram følgende endringsforslag til uttalelsen:

5. avsnitt: Landsmøtet støtter den erklæring — osv.
Nest siste avsnitt (tilføyes): «Ved sterk oppslutning om en venstreretning i politikken.»
Siste avsnitt: Går ut.

På dette grunnlag trodde han det var mulig å få en sterk oppslutning om uttalelsen.

Sekretær Ole Flesvig hadde festet seg ved Mortensens uttalelse om Arbeiderpartiets formålsparagraf, som han var positivt innstilt for. Men da er jo grunnlaget til stede for en politikk som fører fram til samfunnsformen Mortensen vil ha. Etter min mening finnes det ikke noe annet alternativ til samling av arbeiderbevegelsen enn samling i Det norske Arbeiderparti. I uttalelsen krever vi en utvikling i sosialistisk retning. I formålsparagrafen for forbundet har landsmøtet vedtatt at vi vil følge de private finansinstitusjoner med oppmerksomhet.

Flesvig henviste også til dagens utgave av «Friheten» og de krav som der er formulert, og som en må gå ut fra er tilfredsstillende i kommunistenes øyne, men når en så har hørt Gerhardsen må det være klart for alle at disse krav også er reist av DNA. Bevegelsens styrke er at den står sammen utad, selv om vi kan ha ting å strides om innad. Derfor bør vi kunne bli enige om denne uttalelsen.

Tellef Rislø, Herefoss, gjorde oppmerksom på at vi nok ikke unngår kamp om de saker Gerhardsen reiste i sin tale i dag, og det maner til samhold. Skal vi nå fram må vi slutte opp om Det norske Arbeiderparti. Vi må ha husbondsretten til landet tilbake. Han anbefalte forslaget.

Aksel Gullesen, Sulitjelma, mente at en måtte kunne diskutere formuleringen i forslaget. Personlig ville han nevne trygdepremiene, i forbindelse med det Gerhardsen hadde sagt om pensjon. De er en stor belastning for de lavest lønte, og vi bør få med i uttalelsen at trygdepremiene bør bli mer rettferdige. Ellers støttet han forslaget.

Kurt Mortensen, Kirkenes, mente at Gullesen var inne på noe vesentlig i sitt innlegg.

— Uttalelsen bør ikke være for lang, og den bør ikke inneholde for mange detaljer. Men i Gerhardsens erklæring merket jeg meg at han ikke nevnte ens beskatning over hele landet. Det er et faktum at inntekten i Finnmark er lavere enn ellers i landet. Det kunne også være andre ting man gjerne vil ha med.

Men når jeg tok ordet, var det for å gjøre klart at jeg ikke med ett ord har sagt at jeg er enig med den borgerlige regjering. Tvert om, jeg håper Stortinget vil velte Lyngs regjering, og jeg er ikke enig i SF's holdning i Stortinget.

Jeg vil støtte Overviks endringsforslag.

Jakob Jakobsen, Hofstad, ville støtte Flesvigs uttalelser om formen.

— Men jeg vil også be om at vi står samlet, og at Overvik trekker sitt forslag tilbake.

Vi er fagforeningsfolk. Vi kjemper for våre rettigheter. Det er ikke noen politisk avstemning vi skal foreta, den politiske avgjørelse skal foretas ved kommunevalget. Hovedsaken for oss er å få fjernet den borgerlige regjering. Jeg tror ikke en uttalelse med delte meninger kan føre fram. Spørsmålet om den politiske situasjon hører hjemme i en annen krets enn her.

Arne Ødegårdstuen, Biri, tok opp en formulering i andre avsnitt av uttalelsen: «... landsmøtet krever at arbeiderflertallet i Stortinget snarest mulig sørger for en regjering utgått av Arbeiderpartiet.»

— Jeg forstår ikke at Arbeiderparti-flertallet kan sørge for det. Hadde vi hatt et arbeiderflertall, ville ikke denne situasjonen ha oppstått. Går det ikke an å finne en annen formulering?

Hans O. Kleiven, Vågåmo, tok opp en formulering i første avsnittet: «Det var ikke noe sterkt grunnlag for et regjeringsskifte, og landsmøtet har merket seg at det var dette som ble samlingsgrunnlaget for de borgerlige partiene.»

— Det virker uheldig at det ikke er noe grunnlag som ble samlingsgrunnlaget. Jeg ville ha føyet til et par ord, eller endret formuleringen.

Til Overvik vil jeg gjerne ha sagt at det arbeidet som SF har gjort i Stortinget, neppe fortjener takk fra noen i arbeiderbevegelsen.

Agnus Angell, Finnsnes, hadde ikke tenkt seg det skulle bli debatt om en slik uttalelse.

Han henstilte til dem som hadde satt fram endringsforslag å trekke disse tilbake.

— Forslaget dekker grunnlaget for det vi er enige om. Vi kan ikke sende en uttalelse i 184 variasjoner.

Olav Stavrum, Malm, hadde forstått de uttalelsene som var kommet dit hen at det var et alment ønske å støtte arbeiderregjeringen.

— Det viktige er ikke detaljer, men at vi sier tydelig fra at vi vil ha en Arbeiderparti-regjering. Splittelse er ikke av det gode. Der SF har stilt lister, har det ført til bitter strid. Vi i arbeiderbevegelsen må stå samlet, vi har ingen annen måte å stå sammen på enn i våre partier og organisasjoner.

Walter Kristiansen var enig med Stavrum i at det viktigste ikke var å gå i detaljer.

— Når det gjelder skattereglene, vil dette komme opp senere på landsmøtet, og saken blir tatt opp da.

Jeg vil gjerne spørre Overvik hvordan han tror en uttalelse om å støtte venstreretningen i politikken vil bli mottatt? Det kunne like gjerne ha stått venstreretningen innen arbeiderbevegelsen, det er det han sikter til. Vi har lært av historien at splittelse er farlig. Det må kunne gå an for dem som har venstremeninger å få gitt uttrykk for disse innen partiet.

Jeg er enig i Kleivens forslag om en bedre formulering i første avsnittet av uttalelsen. Jeg vil anbefale at ordet «dette» blir byttet ut med Kings Bay-ulykken. Innholdet vil bli det samme, men det blir bedre norsk og klarere.

Uttalelsen ble vedtatt med overveldende flertall.

Dirigenten satte forslaget til uttalelse under avstemning.

Det ble vedtatt med overveldende flertall.

PKT. A. DE INNKOMNE TARIFFORSLAG

En gikk over til å behandle de innkomne tarifforslag.

Dirigenten refererte tre forslag fra Valdres Vegarbeiderforening og fra Nedre Lågendal Vegarbeiderforening.

Avd. 195, Valdres Vegarbeiderforening foreslår:

Vegvesenets faste arbeidere må komme inn på Statens Lønnsregulativ.

Avd. 195, Valdres Vegarbeiderforening foreslår:

Ordningen med bedriftslege må gjennomføres også for arbeiderne ved statens vegarbeidsdrift i likhet med de øvrige statens bedrifter.

Avd. 143, Nedre Lågendal Vegarbeiderforening foreslår:

Dietspørsmålet for vegarbeidernes tas opp på landsmøtet.

Motivering:

Det er innlysende at når man må ligge borte på arbeid hele uken, så blir kostholdet vesentlig dyrere i forhold til de som kan reise hjem hver kveld. De som arbeider ved telefon- eller telegrafverket har i en årrekke hatt diett- eller marktillegg, som er et etterforholdene bra tillegg. Det tillegg vegarbeiderne får, er så lite at det er liten hjelp i det.

Landsstyret innstiller:

Forslagene nr. 26, 27 og 28 oversendes det nye forbundsstyret for behandling i tariffrådet for vegarbeiderne.

Walter Kristiansen opplyste at dirigenten hadde glemt å votere over hans forslag til uttalelse om avsnittet om utførelsen av vegarbeidet i regjeringen Lyngs erklæring.

Dirigenten beklaget dette og refererte forslaget som ble satt under votering og enstemmig vedtatt.

Einar Bø, Fagernes, sa at forslaget om å få Vegvesenets faste arbeidere inn på Statens lønnsregulativ, var blitt grundig diskutert og overveiet i hans forening.

Det viser seg at vegarbeiderne slik forholdene er nå, ikke blir tilgodesett, og vi vil gjerne at landsmøtet tar stilling til denne saken.

Walter Kristiansen mente at landsmøtet ikke godt kunne vedta at vegarbeiderne skulle inn på Statens lønnsregulativ. Det er et tariffspørsmål.

Jeg sa under debatten om beretningen at vi har stilt krav om det flere ganger, men vi skal ikke gi oss. Det er et forståelig krav.

Men vi skal være oppmerksom på at en annen ting kommer inn her: plasseringen i Statens regulativ. Så vidt jeg husker, er det 26 klasser. Utgangspunktet er at fagarbeidere i staten er plasert i lønnsklasse 8, mens vanlige arbeidere står i lønnsklasse 6. Det kan bli vanskelig å få gjennomført en fordelaktig plassering her, og så blir det spørsmål om hvis vi kan få lønningene opp uten å låse dem fast i regulativet, om ikke *det* vil lønne seg.

Ellers vil jeg si det er vanskelig for landsmøtet å ta stilling til disse forslagene som alle dreier seg om tariffkrav fra vegarbeiderne. Dietten er et forhandlingsspørsmål, som blir tatt opp når tariffen skal revideres i 1964.

Karl J. Kvalness, Kvalnes, var klar over at disse forslagene dreide seg om tariffspørsmål, men mente at det likevel måtte være tillatt å be landsmøtet uttale sin mening om disse spørsmålene. Et forslag som f. eks. det om bedriftslegeordningen ligger i tråd med utbyggingen av velferdssektoren.

Kvalness satte fram følgende forslag:

Landsmøtet finner det rimelig at kompensasjonstilleggene for Statens vegarbeidere kommer på høyde med de diettilleggene som telefon- og telegrafarbeidere har.

5 MINUTTER TALETID

Dirigenten foreslo 5 minutters taletid. Dette ble vedtatt.

Arvid Forså, Mosjøen, framsatte følgende forslag og motiverte det:

Norsk Arbeidsmandsforbund søker å få i stand avtale med Statens Vegarbeidsdrift om kun å benytte organiserte arbeidere til vegarbeidsdriften. Fordelen for forbundet skulle jo være innlysende.

Ommund Kløvfjell, Amlie, var klar over at det ikke var mange som var berørt av spørsmålet om regulativlønn for vedlikeholdsarbeiderne i Vegvesenet. Likevel burde landsmøtet ta litt tid til å drøfte saken. Den beste løsning må være at en kommer inn under Statens regulativ. Bare ved å komme opp på den lønn som jernbanearbeiderne har ville bety en merfortjeneste på 2000 kroner årlig.

Han fremmet følgende forslag:

Landsmøtet pålegger forbundsledelsen i tariffperioden og forhandlerne ved kommende tarifforhandlinger å gjøre hva de kan for at vegvedlikeholdsarbeiderne i Statens Vegvesen må komme på regulativlønn, og der plasseres i lønnsklasser i likhet med de arbeiderne ved driften for statens jernbaner.

Tellef Rislå, Herefoss, var enig med Kløvfjell. Det system vi har i dag har overlevd seg selv. Han ville be tariffrådet legge bredsiden til for å få til regulativlønn.

Hans Lehre, Jaren, ville støtte forslagene fra Valdres Vegarbeiderforening, både når det gjaldt spørsmålet om regulativlønn og ordningen med bedriftslege. Han pekte på de uheldige konsekvenser av at det ikke er ordnede forhold når det gjelder regelmessige legeundersøkelser.

Einar Bø, Fagernes, sa at det nok var riktig når Kristiansen mente det ville bli vanskelig å få plasert arbeiderne ved Vegvesenet i Statens lønnsregulativ.

Men det er ikke stor forskjell på fagarbeid i Vegvesenet og andre av statens etater. Jeg kan nevne en sjåfør i NSB og en sjåfør i Vegvesenet som eksempel. Begge har noenlunde de samme kvalifikasjonene, men NSB's sjåfør vil ha kr. 1.37 mer i timen enn sjåføren ved vegvesenet. På samme måte kan man sammenlikne en banevokter og en vegvokter, en linjearbeider og en vegarbeider. De arbeider side om side på de samme plasser.

I debatten har det vært nevnt vegarbeidernes overtid. Ja, de er nødt til å arbeide overtid på grunn av lønnen, men det kan ikke være riktig at vegarbeidere skal basere sin lønn på overtid.

Rolf Fjeld, Skotterud, ville gå inn for forslaget fra Valdres Vegarbeiderforening. En vegarbeider bør ligge på samme nivå som en linjearbeider ved jernbanen. Selv om lønningene for de første nå har gått opp, har de hittil ligget alt for langt tilbake, og det er enda mye å ta igjen.

Kristiansen sier at det er mer fagarbeid ved jernbanen, men jeg kan ikke skjønne at forskjellen er særlig stor.

Vegsekretær Jorulf Haugli, mente at kravet fra Valdres Vegarbeiderforening om vedtak av sitt forslag, var overflødig.

Det har vært reist ved hver tariffrevisjon, og som Kristiansen tidligere har nevnt, vil det bli problemer med hvilken klasse i regulativet man skal kreve. Når det gjelder spørsmålet om bedriftslege, så vil dette bli tatt opp i forbundet.

Torodd Borch, Kiberg, mente at også arbeiderne ved Statens Havnevesen burde komme inn under Statens lønnsregulativ.

Jeg har sett nøyere på forskjellen mellom Statens lønnsregulativ og regulativet ved Statens Havnevesen. Det er stor forskjell, den ligger på om lag 2000 kroner. Det kan bli vanskelig, kanskje å få havnearbeiderne så mye opp, men det må være målet på lengre sikt. I havnevesenet er det stor forskjell på lønningene. De månedslønne og fast ansatte er dårlig betalt. For min egen del har jeg akkord, og det gir en rimelig fortjeneste. Kunne vi følge overskkomsten nøyaktig, ville vi komme langt.

Andreas Aspelund, Bøstrand, slo fast at vegarbeidernes representanter hadde vært toneangivende i debatten på landsmøtet.

Men når vi andre har tidd, kommer det ikke av at vi er så velfødde at vi ikke behøver å ta ordet, og heller ikke, tror jeg, at vegarbeiderne er så underbetalt sammenliknet med andre grupper.

Heller ikke i gruvene er det så bra forhold. Jeg har kikket i skatteprotokollen, og må si at vegarbeiderne ikke ligger så langt tilbake der, enten de tilhører vedlikeholds- eller anleggssektoren.

Jeg vil ikke laste dem for at de tar opp sine krav her, men jeg kan nevne en rekke grupper fra gruvene som er så underbetalt, at det ville være en stor fordel om også de kunne komme inn i Statens lønnsregulativ.

Walter Kristiansen ville først rette på en misforståelse fra Fjeld. Jeg har ikke sagt at det er mer fagarbeid ved jernbanen, jeg nevnte overhodet ikke noe sammenlikningsgrunnlag. Hva jeg nevnte, var vanskelighetene ved plassering i lønnsklasse.

Kristiansen henviste til tirsdagens referat, side 18, om sine uttalelser på dette punkt.

Hvor reelle disse vanskelighetene er, kjenner Bø godt til, som selv har deltatt i forhandlinger.

VERNEARBEIDET PÅ ARBEIDSPLASSEN

Landsstyret la fram følgende innstilling:

I årene etter den andre verdenskrigen har det skjedd forbedringer i Arbeidervernloven og arbeidstilsynet er blitt forsterket. Blant annet er det i loven kommet med bestemmelser om organiseringen av vernearbeidet i bedriftene.

I bedrifter med mer enn 20 arbeidere skal det velges verneombud, i bedrifter med mer enn 100 ansatte skal det også opprettes verneutvalg.

Det politiske ordskiftet i den senere tid har blant annet aktualisert spørsmålet om hvordan en best skal kunne verne de ansatte mot ulykker. Landsmøtet mener at myndighetene må gå videre i retning av en utbygging av Arbeidstilsynet. Særlig er det behov for en forsterkning av det distriktstilsynet. Skal bergmesterne fortsatt ha å gjøre med sikkerhetsbestemmelsene på arbeidsplassen, må bergmesterne skaffes nødvendig arbeidshjelp. Statens Arbeidstilsyn må utvides med eksperter på gruve- og tunneldrift.

Landsmøtet mener også at det ikke bør være noen grense i tallet på arbeidere når det gjelder plikten til å velge verneombud. I alle bedrifter må en ansvarlig representant for bedriftsledelsen fungere som verneleder, og bedriftene må bli forpliktet til å sette opp et program for vernearbeidet. Verneprogrammet må gjøres kjent både for arbeidsledere og øvrige ansatte, og verneprogrammet må omfatte skolering i vernearbeid og sikkerhetstiltak.

Ansvarsforholdet må bli klart presisert. Ansvaret for vernearbeidet må hvile på bedriftsledelsen, men det er en selvsagt ting at de ansatte aktivt slutter opp om dette arbeidet.

Det er de ansattes liv og helse det gjelder, og utgiftene til et effektivt vernesystem vil en få tilbake i form av økt effektivitet.

Når det ellers skjer ulykker på en arbeidsplass, bør bedriftens erstatningsplikt bli klarere fastslått. Slik Høyesterett har tolket loven, skal det overmåte mye til for å få kjent en arbeidsgivererstatningspliktig.

Landsmøtet slutter seg til det forslag LO's formann, Konrad Nordahl, satte fram i Stortinget under behandlingen av Kings Bay-saken. Forslaget gikk ut på endringer i loven om yrkesskadetrygd, slik at våre vanlige erstatningsregler fullt ut kommer til anvendelse på ulykker som omfattes av denne loven.

Landsmøtet slutter seg også til Nordahls forslag om opprettelse av en kommisjon for ettergransking av alle dødsulykker i arbeidslivet til lands og til sjøs.

Landsmøtet henstiller til Landsorganisasjonen i Norge å vurdere om det vil være hensiktsmessig å få med bestemmelser om vernearbeid i Hovedavtalen i tillegg til de lovreglene vi alt har.

Redaksjonskomitéens forslag:

Forslaget fra Karl Kolstad er blitt innpasset i landsstyrets uttalelse om vernearbeidet på arbeidsplassen.

Komitéen foreslår at følgende tilføyes første avsnitt:

Arbeidervernloven bør like fullt tas opp til revisjon. Ved denne bør det tas sikte på at lønnstakernes organisasjoner får større medbestemmelsesrett enn de nå har.

I 2. avsnitt i uttalelsen etter ordet «arbeidstilsynet» foreslås inntatt følgende:

Den nåværende distriktsinndeling er ikke lenger tilfredsstillende, da det er for store distrikter som ikke gir muligheter for tilstrekkelig inspeksjon. Det må derfor lovfestes fylkesvise distrikter med ansatte inspektører.

I 2. avsnitt, siste setning, tilføyes:
av hensyn til den store ulykkesfrekvens i denne sektor.

I 6. avsnitt foreslås tilføyet:

Arbeidervernloven må få konkrete regler om at det offentlige dekker de nødvendige utgifter til tapt arbeidsfortjeneste for medlemmer av de lokale arbeidstilsyn under inspeksjoner på arbeidsplassene.

Walter Kristiansen leste så opp det samordnede forslaget i sin helhet, og gikk gjennom forslagene fra 35 til 41.

Til forslag nr. 41 føyde han til:

Til motiveringen for forslaget, vil jeg gjerne si at når det ikke er en representant fra Nord-Norge i Tariffrådet for rengjøringssektoren, så skyldes dette den lave organisasjonsprosenten der. Vi fant det ikke tilrådelig å ta med en representant fra Nord-Norge, men mener landsmøtet at det er en feil og vil rette på det, har jeg selvsagt ikke noe mot det.

Når det gjelder forslaget fra Arne Pedersen, kan det ikke godtas i den formen det har fått. Han refererte så redaksjonskomitéens forslag:

Redaksjonskomitéen er av den oppfatning at Arne Pedersens forslag ikke kan vedtas i den form det var stilt, og komitéen vil i stedet foreslå følgende:

«Landsmøtet henstiller til forhandlingsutvalgene under tariffforhandlingene å gjøre sitt til at overenskomstene blir utformet på en slik måte at tvister om fortolkning av bestemmelsene blir færrest mulig.»

Dirigenten: Walter Kristiansen skulle egentlig vært siste taler, men det er ikke satt strek, og to nye talere har meldt seg. Jeg foreslår det blir satt strek.

Forslaget ble enstemmig godtatt.

Wilhelm Furnes, landsstyret, pekte på at når vegarbeiderne vistes igjen i likningsboka, så skyldes det overtiden.

For min egen del hadde jeg før det siste tariffoppgjøret en lønn innenfor ordinær arbeidstid på 12 000 kroner. Etter oppgjøret, er den hevet til vel 13 000 kroner, men selv dette er så lite at vi er nødt til å ta overtid for å klare oss, og det er vel ikke noen ønskelig situasjon.

Torodd Borch, Kiberg, tok ordet for å klargjøre forskjellen mellom Havnevesenets regulativ og Statens lønnsregulativ.

Han refererte regulativtallene fra 1954, 1958 og 1962.

I regulativets 5. klasse for arbeidere i staten i 1962 er lønnen 11 675 kroner, med topplønn 14 450 kroner. I Havnevesenet er lønnen 11 115 kroner med topplønn 12 519 kroner.

For spesialarbeidere er tallene 11 700 kroner med topplønn 13 127 kroner i Havnevesenet, mens staten betaler 12 325 kroner med topplønn 15 200 kroner for sine spesialarbeidere.

Dirigenten tok forslagene 26, 27 og 28 opp til votering. Landsstyrets innstilling ble vedtatt.

Kvalness' forslag ble av *dirigenten* foreslått oversendt det nye forbundsstyret, og dette ble enstemmig vedtatt.

Forså's forslag ble av *dirigenten* foreslått oversendt det nye forbundsstyret, og dette ble enstemmig vedtatt.

Kløvfjell's forslag ble enstemmig vedtatt oversendt det nye forbundsstyre.

Arne Pedersens forslag ble satt under votering. Redaksjonskomitéens forslag ble vedtatt mot én stemme.

Dirigenten refererte forslaget nr. 45 fra Vågan Arbeiderforening:

Forbundet må arbeide for å sikre de eldre arbeideres plass i Vegvesenet, ved at de så langt råd er får delta i de lettere arbeider som forekommer. Av hensyn til de helsemessige sider ved den mekaniserte drift, må det arbeides for en slik ordning at folkene veksler mellom vanlig vegarbeid og maskinkjøring.

Motivering:

Den sterkt økende mekanisering av arbeidsdriften i etaten har økt problemene med de gamle arbeideres plass i Vegvesenet. Det er ikke riktig å si opp slike folk som størsteparten av sitt liv har slitt i Vegvesenets tjeneste.

Det er en kjent sak at maskinførere ikke holder ut i mange år på grunn av rystelser og ensidig muskelbruk. Ved veksling mellom vegarbeid og maskinkjøring vil en få en mer allsidig bruk av kroppens muskler og en vil unngå at en maskinkjører er «utbrukt» etter 5—10 års tjeneste.

Landsstyret innstiller:

Forslaget foreslåes oversendt det nye forbundsstyret.

Forslaget ble enstemmig vedtatt.

ØVRIGE TARIFFORSLAG

Walter Kristiansen fikk ordet til forretningsordenen og gjorde oppmerksom på at det sto en rekke forslag igjen under punkt 4 A på dagsordenen, og foreslo at man også satte dem under votering.

— Dette er en korrekt framgangsmåte. Vi har debattert den faglige situasjon, og det er ikke noen feil at vi nå tar disse forslagene under avstemning

Kurt Mortensen, Kirkenes, trodde ikke streken også gjaldt disse forslagene.

Dirigenten: Hvis landsmøtet er enig, gjelder streken også for punkt A.

Jakob Jakobsen, Hofstad, mente ikke det var riktig at det ikke ble anledning til å ta opp enkelte punkter i de forslagene som ennå ikke var satt under votering.

Walter Kristiansen mente at forretningsmessig ville det være helt korrekt nå å slå fast at man hadde debattert den faglige situasjon, men for å unngå å komme i den situasjon at representantene mente at de ikke fikk gi uttrykk for sine meninger, ville han foreslå at man gikk gjennom forslagene hver for seg.

— Jeg håper at de som da tar ordet, vil holde seg til det forslaget saken dreier seg om, slik at vi kan unngå igjen å få en debatt om den faglige situasjon.

Dirigenten: Det er ikke noe å innvende fra dirigentenes side at vi annullerer det tidligere vedtaket om strek, hvis landsmøtet er enig. Dette ble vedtatt.

Avd. 53, Nordens Klippe, Kirkenes, foreslår:

Spørsmålet om tillegg (polartillegg) for arbeiderne som arbeider i de nordlige deler av landet oversendes LO til utredning.

Landsstyret innstiller:

Forslaget kan ikke tiltres. Landsstyret viser til at samme forslag ble avvist på LO kongressen 1961. En kan da ikke komme tilbake til LO med et likelydende forslag og tenke at dette skal ha noen hensikt.

Kurt Mortensen, Kirkenes, gjorde oppmerksom på at det bare var en utredning Nordens Klippe ba om, og ba om at landsmøtet tok opp saken om polartillegg selv om den hadde vært avvist før.

— Forholdet er jo at i de nordlige landsdeler er mange utgifter større, selv om vi lønnsmessig sett ligger på samme nivå. Jeg kan nevne fyringsutgiftene. Vi må fyre 8—9 av årets måneder. Når vi skal på ferie, må vi kanskje helt til Oslo for å finne et skikkelig ferieklima. For det samme beløpet kan en østlending reise til Italia. Så har vi frakttillegg på en rekke varer, og da jeg i pausen

gikk over torget her, merket jeg meg en del priser som ligger langt under det vi kan håpe på hos oss for frukt og grønnsaker. Jeg vil også henvise til hva skoledirektør Gjermundsen fra Finnmark uttalte i et avisintervju da han henviste til fordeler som arbeiderne i de nordligste delene har i de andre nordiske land.

Anker Dahl, Skogfoss, sa at alt er dyrere for den som bor i nord. Mat, klær, reiser, store avstander, osv.

— Jeg synes det er en skam at dette forslaget ikke kan oversendes LO. Før krigen var jeg på hvalfangst. Vi hadde den gangen en høyregering, men vi fikk trekke fra utgifter til klær med 250 kroner, som var mye penger da.

Reidar Winther, Bjørnevattn, sa at spørsmålet om polartillegg var reist flere ganger — også i andre forbund. Men det er fremdeles interesse for å få denne saken gjennom.

Vi skal være oppmerksomme på at andre grupper er blitt tilbudt tillegg for å arbeide i nord. Vi forlanger ikke tillegg som gir inntrykk av Nord-Norge som et forvisningssted, men det er naturlig å fremme krav som f. eks. fraktutjevning for å skape noenlunde like forhold rundt om i landet.

Jeg vil sette fram følgende forslag:

Landsmøtet i Norsk Arbeidsmandsforbund henstiller til LO om å påvirke myndighetene til å klarlegge og løse spørsmålet om fraktutjevning på levnetsmidler til Nord-Norge.

Jakob Jakobsen, Hofstad, tok opp spørsmålet om feriepenger for vegarbeiderne, og henstilte til formannen å skaffe en utredning om spørsmålet.

Torodd Borch, Kiberg, mente det var et rimelig krav om også Havnevesenets folk fikk polartillegg. I mange strøk har arbeiderne ingen muligheter for atspredelse, og de arbeider mange steder under vanskelige forhold, sa han.

Walter Kristiansen ville si til *Anker Dahl* at det ikke var noen skam at forslaget ikke kunne oversendes LO.

Vi sendte et likelydende forslag i 1961, og det ble da avvist. Vi kan ikke nå komme tilbake med samme forslaget, som om intet hadde skjedd. Det vil virke søkt.

Jakobsen må være så snill å søke kontakt med *Haugli* for en nærmere redegjørelse om feriepenger for vegarbeidere. Dette spørsmålet hører ikke hjemme i denne debatten.

Andreas Aspelund, Bøstrand, sa at han selv kom fra et sted der man hadde strevet for å få industri.

— Mange industriherrer har vært og sett på stedet, men trukket seg tilbake under forskjellige påskudd. Et polartillegg som øker utgiftene til arbeidskraft vil gi dem enda en unnskyldning for ikke å sette opp industri i nord.

Det fins andre måter å oppnå det samme på, hovedsaker som venter på å bli løst, som f. eks. utjevning av skatt. Vi i de fattige kommuner betaler mest skatt, og får igjen de dårligste sosiale ytelsene. Det er ikke billig for oss å sende våre barn i skole, kanskje mange mil borte.

Jeg ser på polartillegg som et slags mindreverdsstempel. Vi skal være i nord, vi trives der, vi behøver ikke noe spesielt tillegg for å bo der.

Thorleif Andresen, LO, gjorde oppmerksom på at spørsmålet allerede er utredet.

LO-kongressen har sagt at den vil ikke gå inn for en lønnsmessig sonedeling av Norge. Det er riktig at man i Sverige har en slags sonedeling, men utredningen er allerede foretatt for vårt land, og komitéen kom til at det ikke er den riktige veien å gå her. Det er liten hjelp i å forlange en ny utredning så lenge det ikke foreligger noen nye momenter i saken. Også spørsmålet om frakttillegg har vi hatt oppe utallige ganger. Det er gjennomdrøftet, men man har funnet at det må være andre og bedre måter å løse denne saken på.

STREK BLE SATT

Dirigenten foreslo strek.

Dette ble vedtatt.

Inge Mikalsen, Skaland, sa at leger og lærere ikke vil arbeide i Nord-Norge uten store tillegg.

Men vi som arbeider i Nord-Norge skal ikke være med på å gi denne myten om Nord-Norge som et forvisningssted noen berettigelse. Vi bør heller på det politiske plan arbeide for større utjevning mellom landsdelene. Jeg vil støtte det representanten fra Bjørkåsen sa, og ha for øye at det ofte kan være vanskelig å få etablert ny industri i nord.

Torodd Borch, Kiberg, spurte hvorfor andre grupper hadde Finnmarks-tillegg.

Hvorfor skal vi finnmarkinger belastes med alle ekstrautgiftene det medfører å bo der? Jeg syns polartillegget er et rimelig krav.

Jeg tror ikke én av de søringene som er til stede her, ville ha vinterarbeid i Finnmark. Vi forlanger ikke mer enn de andre, bare likestilling.

Kurt Mortensen, Kirkenes, sa at han var oppmerksom på vanskeligheter med å etablere industri, konsekvensene av polartillegg osv.

Det er derfor vi bare har bedt om å få spørsmålet utredet. Nå forteller LO's representant oss at det allerede er utredet. Da syns jeg den utredningen burde ha vært delt ut til oss.

Vi bør ikke overdrive vanskelighetene ved å bo i Finnmark. Men det er på mange måter forholdsvis dyrere. Når leger, lærere og andre har fått tillegg, så er det bl. a. på grunn av den lange fyringssesongen. Nå er det også snakk om at statstjenestemennene skal ha tillegg. Det ville da muligens være riktig at også andre grupper reiste samme kravet.

Landsstyrets innstilling ble vedtatt mot 27 stemmer.

Reidar Winthers forslag ble enstemmig vedtatt.

Dirigenten refererte forslag fra avd. 53, Nordens Klippe og landsstyrets innstilling.

Avd. 53, Nordens Klippe, Kirkenes, foreslår:

Landsmøtet vedtar at LO foretar undersøkelser ved bedriftene om skiftplanene ved helkontinuerlig drift er tidsmessige.

Videre mener landsmøtet at Arbeidervernloven må forandres slik at den skiftplan et flertall av arbeiderne ønsker, blir fulgt.

Landsstyret innstiller:

Forslaget tiltres.

Landsstyrets forslag ble enstemmig vedtatt.

Landsstyret foreslår:

Det reises krav overfor Kommunal- og Arbeidsdepartementet om at siste avsnitt i Arbeidervernlovens § 23, punkt 4, blir tatt ut, slik at de vanlige helgedagsbestemmelser også blir gjort gjeldende for gruvearbeidere under dagen.

Landsstyrets forslag om Arbeidervernlovens § 23, punkt 4, ble også enstemmig vedtatt.

Avd. 21, Oslo og Omegn Arbeidsmandsforenings forslag med landsstyrets innstilling ble referert.

Avd. 21, Oslo og Omegn Arbeidsmandsforening foreslår:

Landsmøtet oppfordres til å gå samlet inn for en oppfordring til rette vedkommende om at arbeid under overtrykk må likestilles med utsprenning av tunneler og bergrom hva arbeidstiden angår.

Landsstyret innstiller:

Forslaget tiltres.

Egil Aspaas, landsstyret, redegjorde for arbeidet i overtrykkskamre. Det er en usunn arbeidsplass, sa han, og han oppfordret landsmøtet til å slutte opp om forslaget.

Forslaget ble enstemmig vedtatt.

Dirigenten refererte forslag nr. 37 fra avd. 53, Nordens Klippe, og landsstyrets innstilling (38) om å tiltre forslaget.

Avd. 53, Nordens Klippe, Kirkenes, foreslår:

Landsmøtet henstiller til LO og myndighetene å se på spørsmålet om forandring av Ferieloven, slik at arbeidere som har helkontinuerlig skiftordning får ferien hel og ubeskåret.

Generelt går landsmøtet inn for lovfestet 4 ukers ferie.

Landsstyret innstiller:

Forslaget tiltres.

Torodd Borch, Kiberg, hevdet at alle arbeidere burde ha krav på sammenhengende ferie. I Statens Havnevesen praktiseres 14 dagers ferie, og det er for lite når folk ofte må bruke en uke til reisen hjem og bort. Sammenhengende ferie bør gjennomføres enten ferietiden er 3 eller 4 uker.

Olav Opland, Tokke, kritiserte at feriepengene er utregnet med prosent av arbeidstakernes inntekt. Beregningen burde ha et annet grunnlag. Slik som det er nå, får den som tjener minst også minst feriepenge. Det virker like galt som når lønnstillegg ved tariffoppgjør er beregnet i prosenter av den inntekt en har fra før. Også da blir de lavestlønte skadelidende.

Walter Kristiansen svarte Borch at forbundet ofte har hatt ferieavviklingen for havnearbeiderne oppe til behandling. Men en må ikke glemme at det ofte er et utpreget sesongarbeid, og det foregår

i områder hvor en er avhengig av gode værforhold. Sommer- sesongen er den beste driftstida, og en må forstå at Havnevesenet gjerne vil ha arbeidet gående mest mulig kontinuerlig i denne tida uten lange avbrekk p.g.a. ferie. Rent følelsesmessig vil vel enhver kunne slutte seg til at alle burde ha krav på ferie i den beste årstida, men en må ta hensyn til praktiske vansker, og dessuten er det vel også slik at mange gjerne vil ha ferie til andre tider enn akkurat i sommertida. Det er heller ikke alle som vil ha sammenhengende ferie. Og rent helsemessig kan det jo ha sine åpenbare fordeler å fordele den. Han var mye enig med Opland i spørsmålet om beregningsgrunnlag for feriepengene. Statens jernbaneanlegg har forsøkt en annen form, men har forlatt den. Der ble feriepengene regnet ut under ett for hele arbeidsstokken og så fordelt likt. Solidarisk sett er en slik ordning sympatisk.

Når det gjaldt lønnsoppgjørene med prosenttillegg, var han helt enig, men gjorde oppmerksom på at det er lenge siden en i forbundet har gjennomført noe tariffoppgjør hvor prosentberegning har vært anvendt.

STREK BLE SATT

Dirigenten foreslo strek med de inntegnede talere, og dette ble vedtatt.

Torodd Borch, Kiberg, repliserte til Walter Kristiansen. Lengden på reisen til og fra er uten betydning hvis arbeiderne har sammenhengende ferie. Han ville også anse det rimelig om Havnevesenets folk fikk tilskudd til reisen. Det en tapte i arbeidstid på anlegget ved sammenhengende ferie om sommeren, mente han delvis kunne kompenseres ved å holde på litt lenger om høsten. Det kan godt gjøres, sa han.

Ved voteringen ble forslaget enstemmig vedtatt.

Forslag fra avd. 99, Vestfold Vegarbeiderforening og landsstyrets innstilling ble referert.

Avd. 99, Vestfold Vegarbeiderforening foreslår:

Vedrørende valg av representanter for å forberede tariffrevisjonen innkalles en representant for hvert fylke.

Motivering:

Vi mener at hvis dette forslag blir vedtatt vil medlemmene i større utstrekning få kjennskap til de krav som stilles og kunne

muntlig legge fram de ting i tariff-avtalen som svikter mest i de enkelte fylker.

Landsstyret innstiller:

Forslaget kan ikke tiltres. Det vises til landsmøtevedtak 1959 om opprettelse av tariffråd. Denne ordning bør opprettholdes.

Ved voteringen ble landsstyrets innstilling vedtatt mot 6 stemmer.

Forslag fra avd. 491, Kvinnenenes Fagforening, Bodø, og landsstyrets innstilling ble referert.

Avd. 491, Kvinnenenes Fagforening, Bodø, forslår:

Landsmøtet tilgodeser Nord-Norge med en representant i Tariffrådet for rengjøringssektoren.

Motivering:

Grunnen til at vi tar opp dette spørsmål er at en har merket seg av Arbeidsmanden nr. 1/1963 at landsstyret, som ble holdt i Oslo 5.—6. desember 1962, har valgt tariffråd i rengjøringssektoren.

Vi syns det er meget beklagelig at Nord-Norge ikke har fått en representant med i dette rådet. Kravet skulle vel være like viktig for oss som for den øvrige landsdel.

I andre av de valgte tariffråd er jo vår landsdel representert, og da burde vi ikke bli holdt utenom når det gjelder rengjøringssektoren.

Vi håper derfor landsmøtet denne gang imøtekommer vårt krav.

Landsstyret innstiller:

Forslaget oversendes valgkomitéen.

Landsstyrets innstilling ble enstemmig vedtatt.

Dagsordenens pkt. 4 b.

Forslag om sysselsettingen.

Ordet ble gitt til arbeidsdirektør *Gunnar Braaten* til en redegjørelse om sysselsettingssituasjonen.

ARBEIDSDIREKTØR GUNNAR BRAATENS INNLEDNING

Gunnar Braaten sa at han ville forsøke å resonnerer litt over de sysselsettingsproblemer som en alltid vil stå overfor innenfor forbund som i likhet med Arbeidsmandsforbundet i stor utstrekning organiserer ufaglært arbeidskraft. Sysselsettingssituasjonen for

kommende vinter mente han det var grunnlag for å vurdere betydelig lysere enn siste vinter. Det ser ut som om verdensmarkedet, og dermed produksjonslivet her hjemme har nådd bunnen i den nedgangsperiode som vi har hatt de siste par år. Produksjonen ute og hjemme er på sakte fart oppover igjen. Det er klart at det allerede er lettere avsetningsforhold for en rekke av våre industriprodukter. Dette vil føre til en lettere situasjon på arbeidsmarkedet. For de partier som nå har regjeringmakten vil dette være en ønskesituasjon. Den gir grunnlag for en mer aktiv økonomisk politikk. Men konjunktorene må utnyttes riktig og til en planmessig politikk, og det er derfor å ønske at det kan skje en endring også i den politiske situasjon.

Arbeidsdirektoratet regner med at ledigheten til kommende vinter vil ligge mellom 7000 og 8000 lavere enn siste vinter. Det vil føre til en mye lettere situasjon for alle som er direkte eller indirekte berørt av disse problemer.

Om sesongledigheten sa Braaten ellers at det er de problemer som alltid volder det største besvær, fordi landets geografiske forhold og den økonomiske struktur i de forskjellige distrikter gjør mulighetene for en løsning av problemene så forskjellige. Vanskeligst er det der næringslivet er svakt og kommunene små uten de nødvendige tekniske etater.

Det er spesielt gruppene innenfor bygg og anlegg som har vært utsatt for vinterledigheten. Innenfor byggektoren er det igjen spesielt grunnarbeiderne som rammes. Dette er bakgrunnen for at en har søkt å presse gjennom en utjevning av byggevirksomheten på årstidene. Byggeløyveordningen har her vært det viktigste virkemiddel. Skulle den bli opphevet, vil vi få samme situasjon som for 10—12 år siden med hovedsakelig sommerarbeid.

Også veiarbeiderne har store vansker. Her har en forsøkt forskjellige virkemidler, først og fremst med ekstraordinært arbeid om vinteren. Det siste en har tatt i bruk er økt vinterdrift på hovedvegene. Dette siste er løst ved at en over statsbudsjettet har fått en bevilgning, spesielt øremerket for dette formål, på 30 mill. kroner. For dette beløpet kan en ikke sysselsette alle ledige vegarbeidere i de måneder det er aktuelt, men vi har ikke ønsket å gå inn for en øking av bevilgningene, fordi vi er redde for at vi til slutt skal stå uten hensiktsmessige arbeidsoppgaver for dette formål.

Braaten hadde hørt den nye regjeringens erklæring og bitt seg spesielt merke i det som ble sagt om vegarbeidsdriften og private entrepriser. Det er ikke første gang dette spørsmål har vært aktuelt. Hans reaksjon var at med en omlegging til drift med private entre-

prenører ville arbeidet bli utført bare på sommertida, og vegarbeiderne måtte innstille seg på å suge på labben om vinteren. Som mottrekk mente han at det ville være riktig om arbeidernes organisasjoner svarte følgende: Vel, vi er ikke prinsipielt mot private entrepriser, men da må vegarbeiderne først være sikret trygt arbeid hele året og tilsettes på årslønn. De lønnskakere som har valgt dette yrket må ha krav på helårsbeskjefteigelse så sant det er mulig. Skulle vegarbeidsdriften økes, kan entreprenørene trekkes inn.

Ellers kom Braaten inn på de overraskende slag livet gir på sysselsettingsområdet. Nordlandsbanen og nedleggingen av driften der kom for så vidt ikke som noen overraskelse, men var likevel et slag. Han hadde deltatt i et møte i Salten-området da dette problemet var akutt. Der hadde det lyktes å få enstemmig tilslutning til en plan om å prioritere de grupper som ble rammet for ett år når det gjaldt å komme inn på hovedveganleggene. Dermed tok en sikte på å løse de verste akutte problemer inntil en gjennomformidlingsapparatet og på annen måte kunne finne varigere løsning.

Orkla-problemet kom mer overraskende. Også der måtte en møte de akutte problemer bl. a. med økte bevilgninger til vegarbeidsdrift, til grunnlagsinvesteringer m. v. Men det som skjedde var et slag og et sjokk for folkene, og det var vanskelig å få dem til å tro på våre perspektiver for en framtidig løsning. Problemet er heller ikke løst, men en ting som hjalp oss stort når det gjaldt å gjenopprette tillitsforholdet til folkene var at vi plaserte fagforeningsformannen i arbeidsformidlingen. Ham hadde de tillit til, selv om bedriften ikke var bare glad, og denne ordningen har vært til uvurderlig hjelp når det gjelder å skape ny tillit til framtida.

Arbeidsdirektoratets oppgaver er å løse korttidsproblemene. Langsiktige oppgaver som industrireiseing ligger under Industridepartementet. Det har ennå ikke lyktes å løse de langsiktige problemer for Orkla-dalføret, men vi har i den tida som har gått klart å avbøte de verste skadevirkningene.

Enda et slag kom med Bjørkåsen gruver. Problemet var ikke nytt. Gang på gang har det vært sagt at nå er det muligheter bare for noen få års drift igjen, og hver gang har fristen blitt skjøvet fram. Til slutt gikk det inn i folks bevissthet at det blir nok en ordning denne gangen også. Når vedtaket om nedleggelse så endelig inntraff, kom det som et sjokk. Her vet vi ennå ikke helt bestemt hvordan saken blir grepet an. Fagforeningsformannen i Bjørkåsen er her på landsmøtet, og vi skal ha en konferanse med ham i Arbeidsdirektoratet på lørdag. Vi har et oppdrag fra den avgåtte regjering om i løpet av kortest mulig tid å utarbeide et korttidsprogram. Personlig ser jeg det slik, sa Braaten, at det ikke er nødvendig å

stoppe bedriften 1. januar 1964. Vi håper å få innrømmet et senere tidspunkt for fullstendig stopp, slik at vi kan komme over den verste vinteren. Det skulle se rart ut om det ikke er mulig. Ellers må vi ta i bruk forskjellige virkemidler også der. Vi regner med at vi har en gruppe arbeidere som gjerne vil fortsette i gruveyrket, og som vi må søke å plasere andre steder. Rana gruver vil komme i gang i 1964. En gruppe av de yngre kan det være hensiktsmessig å gi yrkesutdannelse slik at de kan komme seg over i annet arbeid andre steder. Men så har vi de eldre som det ville være fullstendig meningsløst å forlange skulle flytte hjemmefra. Her kommer på lengre sikt spørsmålet om nye bedrifter inn. Men problemet er hva en kan gjøre på kort sikt, og etter Braatens mening måtte det bli å sette i gang forsering av omleggingen av riksveien opp til Sjomenområdet og bygging av Sjomen bru. Der kan gruppen av eldre få en arbeidsoppgave over 2—3 år. Hva som siden vil skje kan det vanskelig sies noe bestemt om nå, men saken er jo at skal det kunne være mulig å få industri lagt til Ballangen-området, må det bli skikkelige veier. Vegbyggingen er således et naturlig ledd i arbeidet med å skape bedre eksistensmuligheter i distriktet. Skulle det så drøye ut før industrien kommer, vil vegen være like nødvendig for folk i distriktet som vil ta seg arbeid i området nærmere Narvik. Nøkkelen til løsning av problemene i Ballangen-området ligger altså under alle omstendigheter i kommunikasjonssektoren, men utbyggingen må skje med ekstraordinære bevilgninger slik at det ikke skapes problemer for den ordinære arbeidsdrift.

Utbyggingen av arbeidsformidlingen og overføringen av den til Staten har allerede gitt gode resultater. Det gis ingen patentmedisin når vi skal håndtere sysselsettingsproblemene. Vi må ta ballen på sparket, som det heter i fotballspråket. Fordelene ved at vi nå har fått bygd ut dette arbeidet, er i første rekke at vi alltid har full oversikt over hvordan situasjonen er og kan treffe forholdsregler i noenlunde tid. Vi kan varsle regjeringen om alle faresignaler. I denne forbindelse er det viktig at alle organisasjonstillitsmenn i distriktene alltid holder kontakt med arbeidsformidlingen og orienterer den når de skjønner at det er fare på ferde.

Vårt viktigste virkemiddel i arbeidet med ledighetsproblemet er yrkesutdannelsen for voksen arbeidskraft. Den er ennå ikke kommet opp i full størrelsesorden, men kommende halvår regner vi med å ha 6000—7000 på forskjellige kurs. De skal gå der i 6—8 måneder. Fra skolene går de direkte via formidlingen til arbeidsplassene. Vårt foreløpige mål er å kunne holde 8000 på slike kurs i slengen. Det utgjør omtrent en halv prosent av den totale arbeidsstyrke i landet. Men skolene sprenges, og vi må etter hvert bygge

egne lokaler for voksenopplæringen. De første er allerede under bygging. Kommende budsjettår regner vi med bortimot 20 millioner kroner bevilget til denne opplæringen.

I mange distrikter med svakt næringsgrunnlag er det ikke noe annet brukbart virkemiddel enn å lære folk et yrke. Og det er en plikt for samfunnet å skaffe folk den opplæring de vil ha og som de ikke har hatt høve til å skaffe seg tidligere. Voksenopplæringen må derfor bygges ut til en fast og varig institusjon.

Ellers går vi inn for grunnlagsinvesteringer i stedet for klattbevilgninger til mer eller mindre gode formål. Vi sier til kommuner som ber om hjelp: Har dere noen fornuftige oppgaver å sette i gang? Vi foretrekker å bruke midlene til f. eks. å planere et industriområde slik at det ligger klart med tomter, vei, vann og kloakk for om mulig å trekke virksomhet til et sted. Vi går så langt som til å bygge industribygg i samarbeid med kommunene, bygg som leies ut eller selges til bedriftene.

Vi har ennå ikke tapt noe på slike tiltak. Tvert imot. På Røros har vi en mann som heter Granlund som driver en stålrørsbedrift. Tidligere drev han i 6 umulige kjellerlokaler i Oslo. Vi spurte ham om han ville flytte til Røros, så skulle vi i samarbeid med kommunen bygge hus for bedriften som han kunne få leie billig i 5 år og så kjøpe, hvis han ønsket det. Han slo til, og driver i dag i lokaler som han allerede har vært nødt til å utvide, og med en arbeidsstokk på ca. 200. Hverken han eller kommunen — eller vi — har funnet noen grunn til å angre på dette.

I Kvænangen i Sørstraumen skal de sette i gang en skiferbedrift for norsk og hollandsk kapital. Kommunen kom og ba om penger til vinterarbeid, og det var klart at de helst ville ha pengene til en veistump. Vi sa at de skulle få 70 prosent av anleggskapitalen hvis de ville bygge en utskipningskai for denne skiferbedriften i stedet, og kommunen gikk med på det.

Det er slik vi tror at direktoratet kan bidra til å løse problemene både på kortere og lengre sikt.

ORDSKIFTET

Paul Sundt, forbundsstyret, sa at forbundet stadig hadde føling med de problemene som Braaten tok opp i sitt innlegg.

Blant de største problemene vi har hatt den siste tiden, er ledigheten ved Nordlandsbanen. Nordlandsbanen er jo ferdig, der er ikke mer å gjøre, og etter Stortingets vedtak i 1958, blir det ikke aktuelt å føre den lenger nordover med det første.

Forbundet har vært i kontakt med arbeiderne for på en eller

annen måte å få løst de problemene som oppsto. Vi er et stykke på vei.

Planen var at en del skulle overføres til Jernverket, en annen del til Rana Gruver, o.l. Så kom det beklagelige omslaget i konjunktorene som gjorde at disse bedriftene måtte innskrenke, og denne planen kunne ikke la seg realisere.

Arbeidsdirektøren har fått ansatt en egen arbeidsformidler for disse, og vi er selvsagt meget takknemlig for det. Alle som man visste ville bli ledige, er blitt intervjuet og har svart på spørsmål om hvor de helst ville arbeide. Svarene er kommet inn, og det viser seg at de fleste vil forsøke å skaffe seg arbeid i Nord-Norge.

Forbundet har holdt på ansiennitetsprinsippet, at ansienniteten skal betraktes for alle jernbanens anlegg under ett. Forbundets framgangsmåte er godkjent av jernbanen. Men jeg vil ikke si fra talerstolen her at alle problemer er løst ved overflytting.

På tidligere budsjetter har det vært bevilget for å holde de ledige arbeidere ved Nordlandsbanen i beskjeftigelse. Arbeidsdirektøren har sagt at man ikke kan holde på med dette lenger, og det er forståelig. Utgiftene til dette har forandret seg totalt siden siste landsmøte. Daværende samferdselsminister Varmann sa at for å holde en vegarbeider sysselsatt i ett år, måtte man ha en bevilgning på 20 000 kroner. For det inneværende år har vegsjefen uttalt at han må ha 70 000 kroner pr. arbeider i ekstraordinære bevilgninger. Han regner sikkert med midler til maskinkjøp o.l., men det er likevel et høyt beløp.

Vi har diskutert dette grundig både med arbeidsdirektoratet, statsmyndighetene og andre. Vi har ikke løst problemet, men har funnet at det er riktig at endel blir overført til Sør-Norge, av dem som har høyest ansiennitet, selv om det der må sis opp et tilsvarende antall. Ved frivillig ordning har seks reist sørover. Tvangsflytting er ingen bra utvei, men saken er fremdeles under behandling.

Jeg nevnte Jernverket og Rana gruver. Det har vært drøftet en eventuell overflytting dit når forholdene normaliseres, men det er et stykke fram før vi kommer så langt. I det siste har vi også opplevd en viss innskrenkning i visse gruvesamfunn.

Statens Vegvesens egne arbeider følger en noenlunde ansiennitet. Men også her har vi en viss vinterledighet. Arbeidsformidlingen i kommunene har aldri tatt hensyn til ansienniteten. Når Staten overtar mer av vegene, håper vi på en bedre og mer smidig ordning for vegarbeidere med lang tjenestetid.

Vi har tidligere diskutert private anlegg med arbeidsdirektøren, og hvordan man skal skaffe folk som er opp i årene full beskjeft-

igelse. Så vidt jeg vet har Bygningsarbeiderforbundet det samme problemet. Når man kommer opp i årene, hender det at private entreprenører ikke vil ta en inn.

En mann på 50 starter kanskje på et anlegg som varer 5—6 år. Når han er ferdig der, fins det ingen bestemmelser om at han skal holdes i arbeid. Vedkommende går da til entreprenøren og ber om nytt arbeid, men kan godt risikere ikke å få mer arbeid i det firmaet.

Braaten kjenner problemet. Han har tidligere sagt at vi får forsøke å få til en bestemmelse om at en viss prosent av arbeiderne ved private anlegg skal være over en viss alder. En slik avgjørelse må tvinge seg fram.

Walter Kristiansen sa at forslagene i dagsordenen nr. 43, 44 og 45 omhandlet de problemene som var tatt opp her. Han tok opp landsstyrets forslag om den fulle sysselsetting:

LANDSSTYRETS INNSTILLING

Full sysselsetting er et viktig mål for den økonomiske politikken, og i det alt vesentlige har det vært gode arbeidsmuligheter i Norge etter krigen.

Arbeiderpartiet har alltid sett det som vesentlig og nødvendig at staten og kommunene aktivt medvirker ved industrireising og utbygging av næringslivet i det hele tatt. Landsmøtet slutter opp om uttalelsen fra Arbeiderpartiets industrikonferanse 3. og 4. august om at partiet akter å opprettholde sitt syn på industripolitikken.

Landsmøtet mener at det fortsatt er nødvendig å føre en aktiv politikk for å reise ny virksomhet og skape flere arbeidsplasser.

Landsmøtet går inn for:

1. *Et fortsatt høyt tempo i kraftutbyggingen.*
2. *Reising av nøkkelbedrifter som grunnlag for et rikere næringsliv i alle landsdeler.*
3. *Opprettelse av et statens finansieringsinstitutt.*
4. *Offentlig støtte til industriell forskning.*
5. *Samarbeid mellom små og middelstore bedrifter for at de bedre skal kunne hevde seg i konkurransen.*
6. *Rasjonell utnytting av våre råvareprodukter i treindustrien, bergverkene og fiskeindustrien.*
7. *Tilførsel av kapital til utkantstrøkene.*
8. *Økt vegbygging.*
9. *Fortsatt planlegging gjennom blant annet langtidsprogrammet, nasjonalbudsjetter og distriktsundersøkelser.*

Kristiansen nevnte også problemet med de små bedriftene.

— Det er mye vanskeligere å skape gode arbeidsplasser der bedriftene er små og usikre. Det ville være en fordel om man kunne samordne produksjonen slik at de mindre bedriftene drev delproduksjon for de større.

Når det gjelder dette punktet, viser jeg til uttalelsen fra Arbeiderpartiets Industrikonferanse som er gjengitt på side 10 i det nummeret av Arbeidsmanden som er utdelt.

Kristiansen siterte denne uttalelsen og sa:

— Det kan være nødvendig å markere at vi går inn for en positiv industripolitikk i statlig regi.

Kristiansen tok til slutt opp landsstyrets innstilling.

Jakob Jakobsen, Hofstad, mente det var av stor interesse å høre Braatens redegjørelse.

— Særlig i vegsektoren er sysselsettingsproblemene store, sa han. Det gjaldt spesielt årene 1961 og 1962 da de faste vegarbeiderne i store deler av landet fikk lange ledighetsperioder. Det er vanskelig å holde full sysselsetting i vegsektoren, selv om de ordinære bevilgningene har økt. Spørsmålet er om de ikke må økes mer.

Ekstraordinære sysselsettingsmidler utpå høstparten gir ingen hjelp for de faste vegarbeiderne. Sysselsettingsproblemet må ses i sammenheng med dette.

Det vi må kreve, er økede ordinære bevilgninger. Det er de som gir seg utslag i den faste sysselsetting.

Braaten var inne på at staten i størst mulig utstrekning bør utføre arbeidet selv. Siste utglidning her er den private maskinpark.

Vi må kreve at mest mulig arbeid utføres med Statens maskinpark, og at bevilgningene blir øket på en slik måte at vi unngår forhold som de som her er nevnt.

FEM MINUTTERS TALETID

Dirigenten foreslo en taletid på fem minutter.

Forslaget ble vedtatt.

Walter Kristiansen opplyste at Braaten bare hadde anledning til å være til stede på dagens møte, og at de som hadde spørsmål å stille derfor burde slippe til først, mens debatten ellers kunne fortsette neste dag.

Daniel Martinsen, landsstyret, fant Braatens redegjørelse av stor interesse. Han spurte om sysselsettingsmidlene også skulle gjelde annen virksomhet, og således omfatte også småbrukere og fiskere.

Martinsen pekte også på den konsentrasjonen som var skjedd når det gjelder fordelingen av sysselsettingsmidler, pengene går helst til større anlegg.

Når direktør Braaten nevner at man er redde for å spise opp vinterarbeidet, er det klart at dette er riktig hvis det bare gjelder ett eller to anlegg, men hvis man tar for seg flere anlegg og anlegg som kan brukes for dette spesielle forhold, behøver ikke disse problemene å dukke opp.

Martinsen pekte også på den svake tekniske ledelse i små kommunale enheter.

Direktøren nevnte også samarbeidet mellom arbeidernes tillitsmenn og funksjonærer. Jeg går ut fra at direktivene fra Arbeidsdirektoratet er de samme som blir sendt til fylkesarbeidsnemndene som til de kommunale nemndene.

Et slikt samarbeid har vært forsøkt. Men hittil har vi i kommunene fått til svar at de går etter de direktivene som de får fra Arbeidsdirektoratet og fylkesarbeidsnemndene. Vi kan ikke ta hensyn til ansiennitet, sier de. Ingen vil motarbeide at også småbrukere får en sjanse til å skaffe seg litt kontanter ved vinterarbeid, men skal vi få en forandring på det, må det et bevisst opplegg til fra Arbeidsdirektoratets side.

Automasjonen vil også medføre innskrenkning i arbeidsstokken.

Karl J. Kvalness, Kvalnes, nevnte at Braaten var kommet inn på spørsmålet om private entrepriser.

Vi har tidligere i dag protestert mot private entrepriser. Nå vil jeg spørre Braaten om det er noen spesielle retningslinjer når det gjelder å stille krav til maskinholdere.

Sekretær *Øystein Larsen*, sa at Braaten hadde behandlet problemene ved Orkla og Bjørkåsen grundig.

Jeg vil likevel spørre Braaten om han er oppmerksom på de 15 som nærmest går på nåde ved Orkla og som kan risikere å bli sagt opp når som helst.

Så er det spørsmål om de arbeiderne som ble ledige etter at Kings Bay ble nedlagt. I Stortinget er det uttalt at man skal ta spesielt hensyn til disse, men har Arbeidsdirektoratet fått spesielt påbud om det?

Hans O. Kleiven, Vågåmo, tok opp problemet med de private maskinstasjonene.

I 50-årene fikk vi en mengde private maskinstasjoner som ble opprettet for å dekke et behov i landbruket. En stor del av maskinene ble kjøpt med kommunal støtte, og de driver med subsidiert brensel. Etter hvert fikk jordbrukerne maskiner selv, og en stor del av maskinparken ved disse stasjonene ble ledig. Resultatet er blitt at de konkurrerer med vegvesenets maskiner.

Braaten nevnte at det ble bevilget 30 millioner kroner til sysselsetting i vegvesenet pr. år.

Jeg vil gjerne vite hvor stor del av disse 30 millionene som er gått til maskinholdere som egentlig hører hjemme i landbruket? Jeg tror en større del er gått dit enn til ledig arbeidskraft.

Erling Lysfjord, Bindal, ville vite om sysselsettingsmidlene var begrenset til fast ansatte eller om de også omfattet fiskere og småbrukere.

Johan Folgerø, Skorovatn, syntes det var interessant i høre arbeidsdirektør Braaten gi oss en liten orientering om korttidsprogrammer. — Jeg vil imidlertid gjøre arbeidsdirektør Braaten oppmerksom på, sa han, eller for å si det med andre ord henlede oppmerksomheten på Grongfeltet og Jomakisen. Der har oppfaringen kommet så langt at drift kan settes i gang. Jeg har fått det inntrykk at de private industriherrer gjør hva de kan for å hindre drift der. Denne drift skulle passe godt inn i korttidsprogrammet, og det ville gi plass for 200—300 mann.

John Stokke, Orkanger, ville spørre om de 100 mann fra Orkla som gikk på omskolingskurs i vinter var med i statistikken over arbeidsledige.

Arvid Forså, Mosjøen, ville vite om det var mulighet for at Statens Vegvesen kom til å fornye sin maskinpark for å slippe å bruke private maskiner.

Karl Kolstad, Marnardal, ville vite om kommunen kunne søke sysselsettingsbidrag til opparbeidelse av f. eks. industritomter.

BRAATEN SVARER PÅ SPØRSMÅLENE

Arbeidsdirektør Braaten svarte på de spørsmålene som var stilt.

Flere av talerne har vært inne på inntakingsbetingelsene ved arbeider som blir satt i gang med ekstraordinære bevilgninger.

Vi skal være oppmerksomme på at den gamle vegloven gjelder inntil 1. januar neste år. Etter den gamle vegloven, har de kommu-

nale veger inntatt en bred plass når det gjelder nytting av de bevilgede sysselsettingsmidler. Til hovedveiene er det så å si ikke brukt sysselsettingsmidler.

Jeg er klar over at praksisen ved inntak er meget forskjellig fra kommune til kommune, avhengig av hvor interessert de lokale arbeidsnemndene er i å få plasert spesielt erfarne vegarbeidere. Arbeidsdirektoratet har sendt ut et rundskriv til fylkesarbeidskontorene der det blir sagt fra at man ved inntak bør sørge for i vesentlig grad å få inn folk som kan vegarbeid. Men vi har ikke adgang til å drive sortering, det ville være i strid med Stortingets forutsetning for bevilgningene.

Skulle det ikke bli lettere å holde en jevn sysselsetting når den nye vegloven kommer? Vi må følge utviklingen nøye på dette felt.

Det var spørsmål om det blir stilt spesielle krav til maskinholdere. Så vidt jeg vet blir det ikke det. Dette er et av de spørsmålene som vi diskuterer, og som vi må finne retningslinjer for. Det kan være spørsmål om ikke det nå er nødvendig at man i større grad sørger for at maskinstillere virkelig blir fagfolk. Den tekniske utviklingen nærmer seg det punktet at denne gruppen nærmest må betraktes som fagarbeidere, men det er noe uløst her, som både dere og vi bør reflektere nærmere over.

Til spørsmålet om forholdene ved Orkla, vil jeg svare at jeg ikke er helt klar over hvordan vi skal løse de problemene som står igjen der.

Når det gjelder Kings Bay, er det ikke kommet noen forespørsel til Arbeidsdirektoratet om noen av folkene derfra. Vi må få tak i disse folkenes navn og adresse før vi kan foreta oss noe. Om de har fått seg annet arbeid, eller om de tar det med ro etter den påkjenningen de har vært utsatt for, skal jeg ikke kunne si.

Til spørsmålet om sysselsettingsmidlene også gjelder fiskere og småbrukere, kan jeg bare svare at kommunene står fritt hvordan de vil anvende de beløpene som de blir tildelt innenfor sitt område.

Joma Bergverk er Industridepartementets sak. Det eneste vi har hatt med det å gjøre, er at vi har skaffet penger til tunnelen. Som kjent fikk den avgåtte industriministeren bråk på grunn av dette.

Stokke spurte om de som gikk på omskolingskurs er med i statistikken over ledige. Det skal de være. Er de ikke det, så er det en feil.

Spørsmålet om Statens Vegvesen akter å gå til økt innkjøp av maskiner, tør jeg ikke svare på. Jeg vet bare at vegvesenet har utfoldet stor aktivitet for å få kjøpt mest mulig, og at det ofte har ført til drakamp med Arbeidsdirektoratet om hvordan pengene skulle anvendes.

Det siste spørsmålet er enkelt: Det er ingenting i veien for at en kommune kan opparbeide f. eks. en industritomt for sysselsettingsmidler, så lenge den sørger for å anmelde saken på riktig måte.

Dirigenten minnet om at det var vedtatt fem minutters taletid, og opplyste at det sto 9—10 talere på listen. Han foreslo at det ble satt strek.

Walter Kristiansen fikk ordet til forretningsordenen og henstilte til de talere som hadde meldt seg, at de fattet seg i korthet, slik at saken kunne bli behandlet på den hurtigst mulige måte, og landsmøtet fikk tid til grundig behandling av andre viktige saker på dagsordenen.

— Det vesentlige er ikke hva som blir sagt fra talerstolen her, men de vedtakene vi gjør i denne saken og hvordan vi kan løse dem, sa han.

John Stokke, Orkanger, mente at arbeidsdirektøren var vel optimistisk i sin redegjørelse.

Når det gjelder forholdene i Orkla, vet vi at vel 200 mann ble oppsagt til fratredelse ved siste årsskifte, men det blir sjelden opplyst at fra 1952 til 1962 har Orkla redusert sin arbeidsstyrke med 470 mann som enten går ledige eller som har fått seg annet, ofte mindre tilfredsstillende arbeid. Dessuten har 30 mann nå fått oppsigelse, og enda 15 har fått varsel om oppsigelse. Etter Orklabolagets redegjørelse skal arbeidsstokken ved Orkla reduseres med i alt 530 mann i forhold til 1962, altså 300 i tillegg til det som ble nevnt her. Jeg synes det er riktig å understreke hvor stort dette problemet i virkeligheten er, og også andre steder blir som regel de som er sagt opp tidligere ikke nevnt.

Nestformannen, *Paul Sundt*, understreket at situasjonen på mange steder ikke ser lys ut for vinteren.

— En rekke innskrenkninger ved statens kraftanlegg kan bli aktuelle dersom det ikke lykkes å få lån i Verdensbanken.

Ved Aura-anleggene er 400 mann blitt ledige, derav 250 faste arbeidere, og i tillegg er det bebudet oppsigelser ved andre anlegg. Ved Tokke-anleggene skal arbeidsstokken reduseres med 30 prosent, dvs. 180 mann, hvis ikke lån i Verdensbanken går i orden.

Arvid Forså, Mosjøen, tok opp forholdene ved veganlegg i Nordland, der arbeiderne fikk oppsigelser hver fjortende dag, som så ble trukket tilbake, hvorpå det et par uker senere kom nye oppsigelser.

— Like før jeg reiste, ble alle oppsagt igjen, så nær som 4 mann. Alle som har reist langs vegene i Nordland, har sett de svære stein- haugene som ligger langs vegen som vitnesbyrd om utilstrekkelige bevilgninger til å få arbeidet skikkelig gjennomført. Hos oss er maskinparken nedslitt, gjennomsnittsalderen er 9 år.

Vi har nå fått gjennomført akkord, men hva nytter det når maskinene er i konfirmasjonsalderen? Dette er et problem vi ikke makter å løse, og vi håper på forbundets hjelp.

Hvordan det blir med oppsigelser i år, hvor mange som blir sagt opp, vet vi ennå ikke.

På de aktuelle veganlegg går det 250—300 mann som ikke vet hva de skal gjøre, enkelte har arbeidet i 8—10 år på veganlegg.

Asbjørn Overvik, Selbu, stilte forslag om endring, og mente at hans forslag var mer i tråd med den linje Braaten trakk opp i sitt foredrag.

Forslaget lyder slik:

Avsnitt 2 går ut.

Videre bør det stå: Men landsmøtet mener at det er nødvendig å føre en mer aktiv politikk for å reise ny virksomhet og skape flere arbeidsplasser.

Landsmøtet går derfor inn for:
(Resten uendret.)

Olav Stavrum, Malm, hadde med stor interesse hørt arbeidsdirektørens redegjørelse.

— Det er mulig at arbeidsdirektøren har rett når han sier at situasjonen ser lysere ut i vinter enn tidligere hvis man ser på hele landet under ett.

Men jeg synes det var synd han ikke nevnte situasjonen i Nord-Trøndelag der i gjennomsnitt 900 arbeidere hvert år de siste ti årene har måttet finne seg nye arbeidsplasser. Multipliserer man dette tallet med fire, som er vanlig, betyr det at 36 000 mennesker har måttet bryte opp og finne nye hjem og arbeidsplasser.

Bare den bedriften der Braaten selv er med i styret, har kvittet seg med 150 arbeidere, og har innskrenket alt i alt fra 630 til 408 arbeidere. Bare der er det 600 mennesker som må flytte.

Verst er forholdene i Namdalen. Arbeiderne i Namsos har ventet i 50 år på at det skulle bli en løsning på de problemene man der står overfor.

Det er viktig å understreke, at der nøden er stor, fører det også gjerne til politisk splittelse, folk griper ethvert halmstrå for å forsøke å klare seg ut av situasjonen.

Torodd Borch, Kiberg, sa at det nytter lite å snakke om full sysselsetting så lenge vi ikke klarer å hjelpe de som trenger det mest. Han mente det måtte arbeides bevisst for å sikre at ekstraordinære sysselsettingsmidler i første rekke kommer de arbeidsledige til gode, og han mente det måtte bli slutt på at det er arbeidsgiverne som bestemmer hvem som skal få arbeid.

Martin Valen, Bodø, så ikke så lyst på sysselsettingssituasjonen for jernbanearbeiderne i Nordland som arbeidsdirektøren etterat driften ved Nordlandsbanen er stoppet. Den ekstraordinære arbeidsformidlingsordningen som ble gjennomført har heller ikke vist seg særlig effektiv, og nå er det dessuten bestemt at den skal nedlegges. Han mente også ansiennitetsbestemmelsene var årsak til overføringen til andre anlegg, fordi det har vist seg å føre til at de som kunne tenke seg å søke arbeid andre steder ikke har tilstrekkelig ansiennitet. Han ville ha overenskomstens ordlyd endret slik at ordet «søkes» erstattes med «skal» når det gjelder jernbanens plikt til å skaffe annet arbeid.

Karl Olstad, Oslo, ville henstille til Paul Sundt å sammenkalle et møte for representanter fra samtlige jernbaneanlegg.

Johan Svenningsen, Svalbard, ville svare de som hadde spurt om hva som var gjort for å sikre arbeid for de som ble ledige ved nedleggningen av gruvedriften i Kings Bay. I mai ble det sendt en henstilling til Industridepartementet, som ble videresendt til Arbeidsdirektoratet, om å bidra til å skaffe sysselsetting for de som ble ledige. Koksverket i Mo kom inn i bilet, men Koksverket svarte at det ikke kunne plasere eldre arbeidere. Det var bare interessert i yngre folk for opplæring. Riktignok var det senere kommet et brev fra Koksverket via den lokale arbeidsformidling til hver enkelt arbeider, men dette brevet inneholdt et halvt kilometer langt spørreskjema som selvsagt ingen fant å kunne besvare. Det er i det hele tatt vanskelig for de som har arbeidet på Svalbard i mange år å omstille seg til slike forhold som en kan møte her hjemme både på arbeidsplassene og ellers. Og mange her hjemme er visst av den oppfatning at når en har arbeidet på Svalbard i mange år, så trenger en heller ikke arbeid når en kommer hjem. Det kan være nødvendig å minne om at det er kull vi graver der oppe, ikke gull!

Ellers sa Svenningsen om situasjonen blant arbeiderne i Kings Bay etter gruveulykken, at samtlige gamle arbeidere fortsatt står på det som ble uttrykt i henvendelsen derfra til Stortinget, at de ønsker gruvedriften fortsatt for fullt.

Walter Kristiansen ville svare Martin Valen at forbundet knapt noen gang har strevet mer for noen medlemsgruppe enn det har gjort for Nordlandsbanens folk etter at det ble klart at driften skulle legges ned. Valen ville endre ordet «bør» til «skal» skaffes fortsatt beskjeftigelse. Det er bare embetsmenn i staten som ikke kan sies opp. Også tjenestemenn er oppsigelige. Det vil derfor ikke være mulig å få til en bestemmelse om at staten skal skaffe jernbanearbeiderne fortsatt beskjeftigelse. Han fryktet at utveien ville bli å overføre ledige jernbanearbeidere til veganlegg med de konsekvenser dette ville få for andre av forbundets medlemmer. Når det gjaldt ansiennitetsbestemmelsene for overføring til andre jernbaneanlegg, fant han disse tilfredsstillende hvis arbeiderne gikk inn for å praktisere dem slik som arbeiderne f. eks. ved kraftanleggene gjør det. Der er det de arbeiderne som har lengst ansiennitet som søker seg vekk når de begynner å se enden på anlegget og nyanlegg settes i gang andre steder.

Det forslag som er sendt inn av Selbu og Tydal er tiltrådt av landsstyret så voteringen der skulle være grei. Han ville ellers slutte seg til Overviks forslag om å stryke annet avsnitt i landsstyrets forslag til uttalelse om den fulle sysselsetting. Han var også enig i det forslag som var innlevert av Kvalnes.

VOTERINGEN

Debatten var dermed avsluttet og disse forslag ble tatt opp til votering.

Avd. 223, Selbu og Tydal Vegarbeiderforening foreslår:

Landsmøtet krever at statsmyndighetene tar de nødvendige skritt for å sikre den fulle sysselsetting.

Landsstyret innstiller:

Forslaget tiltres.

Også landsstyrets forslag til uttalelse om den fulle sysselsetting med den endring som foreslått av Asbjørn Overvik ble vedtatt.

Endelig ble dette forslag fra Karl J. Kvalness vedtatt:

Landsmøtet krever under henvisning til den stadig stigende mekanisering av vegarbeidet, at det bør stilles visse fagmessige krav til de private maskinstasjonsholdere som får entrepris på vegbygging.

Privat entrepris bør ikke medføre at de som har vegarbeid som yrke innen vegvesenet blir satt utenfor som følge av at private anbud på vegbygg i alt for stor utstrekning blir godtatt etter billighetsprinsippet.

AOF's stipendiefond for internasjonale kurs.

Gunnar Nilsen, faglig sekretær i Arbeidernes Opplysningsforbund, fikk ordet til en redegjørelse om AOF's stipendiefond for internasjonale kurs. Fondet var kommet i stand etter initiativ av endel enkeltpersoner, vesentlig opplysningssekretærer i fagforbundene, i forbindelse med AOF's 25-årsjubileum i 1956. Det ble den gang samlet inn ca. 55 000 kroner. Det ble vedtatt at fondet skulle yte stipendier til dekning av reiseutgifter ved kurs i utlandet og stipendier til fagforbundenes opplysningssekretærer. Det er årlig blitt delt ut ca. 6000 kroner. Etterat hovedinnsamlingen var avsluttet ble fondet årlig tillagt ca. 6000 kroner av midler som ble samlet inn bl. a. på fagforbundenes landsmøter. Disse innsamlingene stoppet opp i 1959/60. Nå har AOF vedtatt å søke å tilføre fondet nye midler bl. a. ved tilsvarende innsamlinger på landsmøtene. Ellers er det vedtatt å bruke 4000 kroner årlig til stipendier for utenlandsreiser og 2000 kroner til stipendier for opplysningssekretærer og instruktører.

Hvis landsmøtet tillot det, ville det også på dette landsmøtet bli foretatt en innsamling, og han ville rette en henstilling til representantene om å støtte den.

5 KRONER PR. REPRESENTANT TIL AOF'S STIPENDIEFOND

Dirigenten foreslo at hver av landsmøtedeltakerne ga 5 kroner til AOF's stipendiefond.

Det ble ikke reist noen innvendinger mot forslaget som ble enstemmig vedtatt. Beløpet ble trukket i representantenes oppgjør.

Dagsordenens pkt. 4 c.

Forslag om pensjonsspørsmål.

Landsmøtet behandlet torsdag forslagene om pensjonsspørsmål.

WALTER KRISTIANSSENS INNLEDNING OM PENSJONSORDNINGEN FOR STATENS ARBEIDERE

Walter Kristiansen holdt dette foredraget:

Pensjonsordningen for statens arbeidere ble opprettet ved Lov av 30. juni 1950. Den omfatter med visse unntak enhver som er tilsatt som tariffølgende arbeider i statsarbeid. Videre kan det bestemmes at også arbeidere som er tilsatt i selvstendige statsforetak som drives uavhengig av statens bevilgninger skal omfattes

av pensjonsordningen. Ved tilleggslov av 28. juni 1957 er det adgang for styret i pensjonsordningen etter samtykke av Sosialdepartementet å inngå avtale med fylkeskommuner og herredskommuner om pensjonering av arbeidstakere i kommunenes vegarbeidsdrift. Pensjonsutgiftene skal da dekkes ved tilskott fra arbeidsgiveren i den utstrekning de ikke dekkes av pensjonsavgift fra arbeidstakerne.

Pensjoneringen skjer etter reglene i loven om pensjonsordningen for statens arbeidere med mulige avvikelser fastsatt i avtalen.

Kongen fastsetter pensjonsalderen for de enkelte grupper arbeidere. Ved kgl. res. av 26. januar 1951 er det fastsatt en alminnelig pensjonsalder på 68 år for menn og 65 år for kvinner. For visse yrkesgrupper er det fastsatt lavere aldersgrenser. Det er åpnet adgang til å slutte i arbeidet og da ta ut pensjon inntil 3 år før pensjonsalderen. Det er også adgang til å fortsette i tjenesten i inntil 5 år utover pensjonsalderen hvis forholdene gjør det ønskelig. I denne tiden kan det tjenes opp pensjonsrett innenfor den fastsatte grense.

Rett til alderspensjon har den som har minst 36 måneders pensjonsgivende tjenestetid. Pensjonen regnes dog ikke for mer enn 360 måneder i alt. Full pensjon for tjenestetid etter 1. mai 1962 utgjør 66 prosent av pensjonsgrunnlaget. Har arbeideren en tjenestetid på mindre enn 360 måneder, skal han ha avkortet pensjon som utgjør så mange 360-deler av full pensjon som han har tjenestemåneder.

Pensjonsgrunnlaget for tjenestetid etter 1. mai 1962 er arbeidrens innskottsgrunnlag når han slutter i arbeidet. Kongen fastsetter innskottsgrunnlaget for de forskjellige grupper arbeidere.

Ved kgl. res. av 13. april 1962 er det fastsatt et grunnlagsregulativ gjeldende fra 1. mai 1962. Spørsmålet om å endre innskottsgrunnlagene blir tatt opp når statsarbeidernes lønninger blir endret. Når innskottsgrunnlaget endres skal spørsmålet om regulering av de løpende pensjoner forelegges Stortinget.

For tjenestetid før 1. mai 1962 er pensjonen kr. 20.00 for hver pensjonsgivende tjenestemåned for de grupper arbeidere og pensjonister som etter nevnte tidspunkt har eller ville hatt et pensjonsgrunnlag som minst betinger en tilsvarende pensjon. For grupper med lavere grunnlag er pensjonen kr. 17.00 for hver tjenestemåned. Har en arbeider samlet tjenestetid på mer enn 360 måneder skal det ved pensjonsberegningen i første rekke tas hensyn til tjenestetid etter 1. mai 1962.

For arbeidere i selvstendige statsforetak og for de som er innlemmet etter loven av 28. juni 1957, gjelder særskilt fastsatt

innskottsgrunnlag for tjenestetid etter 1. mai 1962. For tjenestetid før 1. mai 1962 er fastsatt pensjonssats på henholdsvis kr. 20.00 og kr. 17.00 for hver pensjonsgivende tjenestemåned.

Alderspensionen økes med 10 prosent for hvert barn som pensionisten forsørger. Alderspension med barnetillegg kan dog ikke overstige 90 prosent av pensjonsgrunnlaget.

Invalidepensjon ytes i alminnelighet til den som må fratrukke sin stilling på grunn av sykdom eller skade og som skal antas å være udyktig til å utføre tjenesteplikter. Invalidepensjonen ytes med det beløp som alderspensjonen ville ha utgjort om arbeideren hadde fortsatt i tilsvarende arbeidsforhold til pensjonsalderen. Pensjonen kan avkortes eller helt falle bort dersom arbeideren antas å kunne skaffe seg annet høvelig arbeid. Invalidepensjonen erstattes med alderspensjon ved oppnådd pensjonsalder.

Enkepension ytes fra mannens død til enke som har omsorg for barn under 18 år med rett til pensjon. Enke som ved mannens død ikke har omsorg for barn med rett til pensjon, får pensjon ved fylte 55 år. Er enken yngre ved mannens død, får hun en overgangsstønning som svarer til 2 års pensjon, eller i tilfelle forholdsmessig avkortet tid, hvis hun er eldre enn 53 år. I visse tilfelle kan det tilstås hel eller delvis pensjon også til enke under 53 år.

Enkepension er 60 prosent av alderspensjon uten barnetillegg. For enke etter arbeider som var i tjeneste da han døde, regnes enkepensjonen av den alderspensjon mannen ville ha fått om han hadde fortsatt i sin stilling til pensjonsalderen. Hvis mannen var invalidepensjonist da han døde gjelder spesielle regler for beregning av enkepensjon på grunnlag av den alderspensjon mannen ville ha fått om han hadde levd til pensjonsalderen.

Barnepensjonen utgjør fra 20 til 60 prosent av alderspensjonen etter antall barn. Når det ikke ytes enkepensjon blir barnepensjonen 50 prosent til 100 prosent etter antall barn.

Arbeidstakerne betaler pensjonsavgift lik 4 prosent av pensjonsgrunnlaget. Resten av utgiftene dekkes av staten som arbeidsgiver.

— — —
Før jeg gjør nærmere rede for pensjonsgrunnlaget for tid før og etter 1. mai 1962, skal jeg kort omtale reglene for beregning av tjenestetid for vegarbeidere når de ikke utfører arbeid for staten.

Først medregning av tjeneste ved bygdeveganlegg med statsbidrag. Da vi fikk tilleggslov av 28. juni 1957 om adgang for kommunene til å melde sine vegarbeidere inn i pensjonsordningen, ble det samtidig vedtatt en tilføyelse til lov om pensjonsordning for statens arbeidere. Det heter her i § 3 pkt. 2:

«Styret kan, hvor det finnes rimelig, også regne tjeneste ved bygdeveganlegg som pensjonsgivende, hvis arbeidet drives med bidrag fra staten. Tjenesten godskrives med inntil $\frac{3}{4}$ av tjenestetiden, men likevel ikke med mer enn halvparten av pensjonssøkerens tjenestetid etter pkt. 1. (Altså tjenestetiden i staten.)»

Det tilligger altså styret for pensjonsordningen å avgjøre om tjenesten ved bygdeveganlegg med statsbidrag skal medregnes som pensjonsgivende. Slik tjeneste er altså ikke trygdepliktig statsarbeid, og kan bare godskrives ved utregningen av pensjonens størrelse til pensjonssøker som er berettiget til pensjon etter lovens vanlige regler. Pensjonssøkeren må således ha rett til pensjon på grunnlag av sitt statsarbeid, for at tjeneste ved bygdeveganlegg skal kunne medregnes.

Da tjeneste ved bygdeveganlegg med statsbidrag ikke er trygdepliktig, skal det ikke trekkes pensjonsavgift for slik tjeneste.

Er en vegarbeider i statens tjeneste, etter vegvesenets spesielle ønske midlertidig utlånt til bygdeveganlegg med statsbidrag for å utføre et spesielt arbeid, er pensjonsordningen innforstått med at han trekkes for pensjonsavgift for sitt arbeid ved bygdeveganlegget, og at han har fulle rettigheter etter loven, herunder retten til invalidepensjon.

Arbeider i Statens vegvesens tjeneste omfattes av trygden også når han i tjenesten beskjeftiges med vedlikehold av fylkeskommunale og herredskommunale vegger, dersom han utlønnes gjennom statens vegkontors kasserere. Han må altså være statsvegarbeider.

Pensjonsgrunnlaget.

16. februar 1962 ble det oppnådd enighet om forhøyelse av ytelsen i pensjonsordningen for statens arbeidere. 13. april s. å. ble endringene stadfestet i kgl. res. som tidligere nevnt.

Det var en historisk endring som fant sted. Ikke bare ble navnet endret fra Pensjonstrygden for statens arbeidere til Pensjonsordningen for statens arbeidere, men etter langvarige forhandlinger oppnådde en at også de tarifflønte i staten fikk sitt pensjonsgrunnlag basert på samme pensjonsats som tjenestemennene. Det heter i forhandlingsprotokollen: Statsarbeidernes pensjoner skal utgjøre 66 prosent av pensjonsgrunnlaget ved full tjenestetid — 360 måneder eller mer.

Det beløp som pensjonen beregnes av (pensjonsgrunnlaget) svarer til innskottsgrunnlaget. Dette fastsettes av Kongen. Det fastsettes et grunnlagsregulativ med utgangspunkt i gjeldende lønnskl. 1—6 i statens alm. lønnsregulativ stigende fra grunnlønn til topp-

lønn i de respektive klasser. Dette avsnittet i mitt foredrag har jeg utarbeidet før jeg fikk kjennskap til det nye grunnlagsregulativ som er fastsatt og som vi fikk et rundskriv om i juli i år. Av dette går det fram at lønnsklassene 1 og 2 er sløyfet. På den måten blir klasse 3 med 10 900 kroner nå det laveste trekkgrunnlag. Departementet bestemmer etter samråd med arbeidernes faglige organisasjoner hvorledes de forskjellige grupper skal plasseres i grunnlagsregulativet.

Ordningen gjelder for tjenestetid etter 1. mai 1962. Samtidig som pensjonsgrunnlaget for tjenestetid før 1. mai 1962 også ble hevet til henholdsvis kr. 20.00 og kr. 17.00. Dette gjaldt da også løpende pensjoner.

Vi fikk som sagt et grunnlagsregulativ for framtidig tjeneste, som prinsipielt brøt fullstendig med den tidligere beregning av pensjon. Ved forhandlinger ble de forskjellige grupper plassert på grunnlag av sin lønn eksklusive akkordfortjeneste.

Etter tariffrevisjonen er dette grunnlagsregulativet endret noe for å komme i samsvar med regulativet for tjenestemenn, samtidig som det også ved forhandlinger er foretatt klasseopprykk på regulativet, slik at pensjonsgrunnlaget er blitt forhøyet med ca. 1600 kroner pr. år. Noe som gir ca. 1000 kroner høyere pensjon.

Det er videre satt fram proposisjon for Stortinget om en forhøyelse av de løpende pensjoner og for tid før 1. mai 1962 med kr. 3.00 pr. pensjongivende tjenestemåned. Dette vil bevirke en stigning i pensjonen fra kr. 7200.00 pr. år til kr. 8280.00. Med andre ord en tilsvarende økning som i grunnlagsregulativet.

Opprinnelig var pensjonsgrunnlaget kr. 8.10 pr. tjenestemåned. Ektepar fikk et dyrtidstillegg på 33½ prosent. Pensjonen var samordnet med alderstrygden slik at den ved fylte 70 år ble satt ned med samme beløp som alderstrygden utgjorde.

I dag samordnes pensjonen med alderstrygden på den måten at halvparten av alderstrygd for ektepar blir fratrukket pensjonen ved fylte 70 år.

*

Forbundet har drevet et kontinuerlig arbeid for å få pensjonsordningen utvidet til å gjelde alle vegarbeidere enten de arbeider i staten, fylkene eller kommunene. Det lengste vi kunne komme var å medvirke til loven av 28. juni 1957, som ga fylker og kommuner adgang til å melde sine vegarbeidere inn i statsarbeiderpensjonsordningen. Dessverre er det bare et mikroskopisk antall som har fulgt denne adgangen.

Norges By- og Herredsforbund har anbefalt kommunene å nytte den landskommunale pensjonskasse for pensjonering av arbeiderne

og funksjonærene. Også her nøler kommunene med å opprette pensjonsordninger.

Når den nye vegloven skal settes ut i livet vil en del vegarbeidere komme over på staten. Dermed vil deres pensjonsproblemer for framtidig tjeneste være løst. En annen sak blir det om en kan få staten til å ta de merutgifter — som kommuner og fylker har spart seg for — og regne tidligere tjeneste som pensjongivende. Vi står her overfor et stort problem pengemessig sett.

Men dette er bare én side av pensjonsspørsmålet. Det vil kunne løse pensjonsspørsmålet for de som går over til å bli statsarbeidere, om de får regnet med tidligere tjenestetid ved fylket eller kommunen.

Men hva med de som ikke blir statsarbeidere? En del vil bli fylkesvegarbeidere etter at de har vært kommunevegarbeidere, som følge av den nye vegloven.

Samferdselsnemnda som behandlet forslaget til ny veglov sier om dette:

«Nemnda vil streke under det Veglovkomitéen og departementet har sagt når det gjeld dei vanskaner som kan oppstå i samband med vegarbeidsdrifta på grunn av den økonomiske tredelte drifta, særleg når det gjeld pensjonstilhøva for vegarbeidarane. Nemnda vil peke på at vegsjefen etter framlegget vil stå føre og leie anlegg, utbetring og vedlikehald av både riksvegar og fylkesveggar. Det vil i ikkje liten utstrekning vere praktisk at arbeidarar og tenestemenn som har med vegar å gjere i begge disse gruppene, kan nytast begge stader. Det må då vere særst praktisk at dei kan stå i same slags pensjonsordning, slik at det ikkje betyr noko for pensjonstilhøva deira kva for ei veggruppe dei har arbeid ved.

Nemnda vil på dette punkt be departementet om å ta spørsmålet opp med fylka og med sosialstyremaktene med sikte på å finne fram til ei ordning, slik at dei nemnde arbeidarar og tenestemenn så snøgt som råd er må få ordna pensjonstilhøva sine på beste vis, og få den tenestetida dei har hatt før lova tok til å gjelda godkjent som pensjongjevande.»

Det er også reist spørsmål i Lagtinget under behandlingen av Vegloven, om pensjonstilhøva for de kommunale vegarbeidere.

Stortinget kan ikke pålegge de fylkes- og herredskommunale myndigheter å melde sine vegarbeidere inn i pensjonsordningen for statens arbeidere, eller pålegge dem å ordne pensjonstilhøva på annen måte.

Departementet kan påvirke de lokale myndigheter i positiv retning på samme måte som partene ved forhandlinger kan anbefale at det treffes vedtak om en pensjonsordning. Forbundet kan også som hittil rette henstillinger til fylkene og kommunene om å gjennomføre pensjon. Vi kunne saktens også stille det som krav under tariffrevisjonen med de enkelte fylker og kommuner. Men da kan vi komme i den situasjon meget lett, at det ikke oppnås noen enighet om tariffrevisjonen fordi det ikke er mulig å få motparten med på slike uttelling. I så fall ville vi stå overfor spørsmålet om enten å droppe kravet eller gå til arbeidsstans for å få det gjennomført. I svakere stilte kommuner ville en slik arbeidsstans bli nær sagt evigvarende er jeg redd for.

Men noe må gjøres. Etter hvert som statsarbeiderpensjonen blir bedre og bedre, øker problemene for de som ikke har noen pensjon. Hva som best kan gjøres får vi diskutere på dette landsmøtet.

En ny situasjon er oppstått i og med den erklæring som Einar Gerhardsen har avgitt om folkepensjon. Vi vet ikke i dag hvilke utslag og virkninger det vil få for pensjonen for statsarbeidere og hvorvidt vi blir henvist til å få en påbygning på folkepensjonen. Det blir imidlertid spørsmål vi får ta opp når det konkrete forslaget om folkepensjonen foreligger. Inntil så skjer får vi arbeide videre med vårt eget pensjonsspørsmål.

Landsstyret legger med dette fram en uttalelse i saken, som jeg skal få referere til slutt:

UTTALELSEN OM PENSJONSSPØRSMÅLET

Norsk Arbeidsmandsforbunds landsmøte 1963 har behandlet pensjonsspørsmålet for sine medlemmer og vil uttale:

Landsmøtet uttrykker sin tilfredshet over den prinsipielle endring som har funnet sted i pensjonsordningen for statens arbeidere. Ved at det ble innført et pensjonsregulativ for tjenestetid etter 1. mai 1962, ble pensjonsgrunnlaget mer på linje med pensjonsordningen for statens tjenestemenn. Landsmøtet regner med at den antydede proposisjon om heving av pensjonsgrunnlaget for tjenestetid før 1. mai 1962 også må bli vedtatt av Stortinget til høsten.

Ved gjennomføringen av ny veglov fra 1. januar 1964 vil mange vegarbeidere som tidligere var beskjeftiget ved fylkenes vegvesen, bli overført til statens vegvesen. Disse arbeidere vil da komme med i pensjonsordningen for statens arbeidere. Det er ennå ikke avgjort om de nye statsarbeidere vil få regnet med tidligere tjenestetid som pensjongivende. Landsmøtet vil sterkt henstille til sosialstyremaktene å medvirke til at de som overføres får med-

regnet tidligere tjenestetid som pensjongivende. Landsmøtet viser her til at gjeldende Lov om pensjonsordning for statens arbeidere alt har en bestemmelse om at arbeidere i private virksomheter som overtas av staten får medregnet tjenestetiden i bedriften før overtakelsen. Det må da være rimelig å gi tidligere fylkesvegarbeidere samme rett.

Ved tilleggslov av 28. juni 1957 ble det gitt fylker og kommuner adgang til å melde sine vegarbeidere inn i pensjonsordningen for statens arbeidere, mot å betale et nærmere angitt arbeidsgiver-tilskott. Denne adgang er bare unntaksvis blitt nyttet. Landsmøtet vil henstille til sosialstyremaktene å utvirke at også fylkenes vegarbeidere kommer med i pensjonsordningen for statens arbeidere.

Det vises til innstillingen fra Samferdselsnemnda i Stortinget i forbindelse med den nye veglov:

«Nemnda vil streke under det Veglovkomitéen og departementet har sagt når det gjeld dei vanskane som kan oppstå i samband med vegarbeidsdrifta på grunn av den økonomisk tredelte drifta, særleg når det gjeld pensjonstilhøva for vegarbeidarane. Nemnda vil peke på at vegsjefen etter framlegget vil stå føre og leie anlegg, utbetring og vedlikehald av både riksvegar og fylkesvegar. Det vil i som har med vegar å gjere i begge desse gruppene, kan nyttast ikkje liten utstrekning vere praktisk at arbeidarar og tenestemenn begge stader. Det må då vere sers praktisk at dei kan stå i samme slags pensjonsordning, slik at det ikkje betyr noko for pensjonstilhøva deira kva for ei veggruppe dei har arbeidd ved. Nemnda vil på dette punktet be departementet om å ta spørsmålet opp med fylka og med sosialstyremaktene med sikte på å finne fram til ei ordning, slik at dei nemnde arbeidarar og tenestemenn så snøgt som råd er må få ordna pensjonstilhøva sine på beste vis, og få den tenestetida dei har hatt før lova tok til å gjelda godkjent som pensjonsgjevande.»

Landsmøtet finner at det ennå er ulikheter i de to pensjonsordninger for henholdsvis tjenestemenn og arbeidere. Enker etter tjenestemenn får enkepensjon ved mannens død. Enker etter statsarbeidere får pensjon ved mannens død, hvis hun har uforsørkede barn under 18 år. Hvis hun ikke har uforsørkede barn under 18 år, gis hun en overgangsstonad på 2 års pensjon, men oppnår ellers ikke pensjon før fylte 55 år. Landsmøtet må kreve at denne ulikheten opphører ved at det i bestemmelsen for enkepensjon i pensjonsordningen for statens arbeidere blir fastsatt samme regel som i pensjonskassen for tjenestemenn.

I mange kommuner er det fortsatt ikke innført pensjon for kommunale lønntakere, eller også gjelder pensjonsvilkåra bare tjenestemenn og ikke arbeiderne. Dette er en skjevhet landsmøtet må kreve rettet. Etter at hovedorganisasjonene i det private næringsliv innførte tariffestet pensjon og statens arbeidere har sin pensjonsordning, føles det enda mer urettferdig at mange kommunale lønntakere framleis ikke har fått noen pensjonsordning. Landsmøtet må kreve at kommunene snarest må ordne pensjonsspørsmålet for sine arbeidere. Det vises til at kommunenes forhandlingsorganisasjon både ved tariffrevisjonen i 1958, så vel som i 1961 og i år har erklært seg enig i at kommunene bør gjennomføre pensjonsordning.

Daniel Martinsen, landsstyret, pekte på de vanskelighetene som oppsto ved en tredeling av vegarbeidet.

Det har vist seg at alle veier er stengt for å komme til en ordning med fylket og kommunen. Årsakene er økonomiske. Jeg tror ikke vi kan klare å løse spørsmålet uten at staten kommer inn i bildet, i hvert fall delvis.

Hvis det utvikler seg heldig med den politiske situasjon i landet, kan vi se fram til en folkepensjon.

Den uheldige tredelingen er årsak til at de samme folkene arbeider både for stat, fylke og kommune. Nettopp her setter vanskelighetene inn. En samordning må til. Når arbeiderne gjør samme arbeidet, må også de øvrige forholdene kunne samordnes.

Formannen kom inn på forhåpningene om at den nye vegloven skulle løse problemet. Så er ikke skjedd. Men forbundet har gjort hva det kan, til og med sendt en henstilling til avdelingene om å sende krav til kommunene.

Men når man ser den behandling overenskomsten får, gir det ikke stort håp. Faktum er at enkelte kommuner til og med nekter å godta overenskomsten, og da kan man tenke seg hvordan de vil stille seg til en så stor økonomisk sak som pensjonssaken.

Forbundet arbeider videre med pensjonsordningen, men med de tredelte forholdene vi har nå, kommer vi ingen vei i forhandlinger med stat og kommune.

Folkepensjonen kan neppe bli like høy som den pensjonen som gjelder i staten. Så vi må fortsette å arbeide med dette spørsmålet framover for å finne en særskilt ordning.

GRUVEARBEIDERNE PENSJONSFORHOLD

Gruvesekretær Øystein Larsen nevnte at spørsmålet om pensjon for bergverkene er en gammel sak for Arbeidsmandsforbundets medlemmer.

Det er 7 år siden vi fikk inn i overenskomsten at det skulle tas opp til drøfting i tariffperioden å finne en løsning på pensjonen for de mellom 65 og 70 år.

Men da vi skulle til å diskutere saken, fikk vi til svar at arbeidet med Fellesordningen for Tariffestet Pensjon var tatt opp, og motparten nektet å realisere tanken med den begrunnelsen at vi måtte vente på FTP.

Da FTP kom, viste det seg å være vanskelig å få i stand særordninger for enkelte grupper.

I 1961 fikk vi spørsmålet igjen inn i overenskomsten, og da i fastere form. Det ble stilt krav om alderstrygd, pluss FTP. I det første møtet ble vi enige om en henstilling til Sosialdepartementet om å få grensen for alderstrygd for arbeidere i denne sektoren nedsatt fra 70 til 65 år, subsidiært at det ble gitt en form for statsstøtte for å få ordningen realisert.

Vi hadde et møte i Sosialdepartementet om dette, men fikk til svar at Sosialdepartementet fulgte prinsippet om at pensjonsordningen for spesielle grupper skulle være selvfinansierende.

Da vi reiste spørsmålet om spesiell hjelp for å få gjennomført en annen ordning for de mellom 65 og 70 år, kom vi heller ingen vei.

Så sto vi der med et annet utgangspunkt. I stedet for bare å skaffe FTP-tillegget, måtte vi dekke hele beløpet på 7400 kroner. Disse tallene og de nærmere redegjørelsene for dette, kan man finne i beretningen for 1962. (Side 35.)

Slutresultatet kjenner dere jo. Jeg vil bare nevne at det har en viss betydning at man får fortsette i FTP i disse årene, og at vi også måtte finne en ordning her.

Vi bygde på FTP's prinsipper, med samme kontingentfordeling, nemlig $\frac{2}{3}$ på arbeidsgiverne og $\frac{1}{3}$ på arbeidstakerne.

Så var det spørsmål om forsikringsordningen. Etter grundige drøftelser kom vi fram til at vi ikke kunne bruke utlikningssystemet for denne lille gruppen — det dreier seg om om lag 1500 mann. Vi hadde ingen sikkerhet for hva som ville skje i framtiden, og hadde bare utveien å bruke opparbeidelse av rettigheter.

Spørsmålet om opptjeningstiden ble også mye diskutert. Vårt krav av 20 år under dagen skulle berettige til full opptjeningstid. Men etter hvert kom vi fram til at premien heller burde fordeles over et lengre tidsrom, og sammenliknet med FTP, slik at vi kom fram til 35 år. Det vil si at en mann som har arbeidet under jorda i 20 år, fortsetter å betale i 15 år over jorda. Premiene for 20 års opptjeningstid ville blitt så store at arbeidstakerne neppe ville hatt råd til å bære dem.

Gruveindustrien er en gammel industri, og der er en stor del

eldre arbeidere. De som allerede har sluttet, var det ingen muligheter for å få med. Det ville bli alt for dyrt. Sluttresultatet ble at vi fikk en ordning som omfatter alle under 60 år, og som den 1. januar arbeidet under jorda. For dem som var over 60 år, ble det sendt henstilling til bedriftene om at de ble pensjonert over driftsbudsjettet. Vi har ikke fått svar på alle disse henvendelsene ennå, men et par har svart positivt, og vi går ut fra at det er i orden mange andre steder som vi ikke har hørt noe fra.

Videre fikk vi i stand en overgangsordning for de aldersgrupper som ikke kunne oppnå 35 års opptjeningsstid, også etter mønster av FTP.

Alle som er under 45 år, får en pensjonsalder på 65 år. De som er mellom 45 og 49 år, får en pensjonsalder på 66, de som er mellom 50 og 54 får en pensjonsalder på 67 og de som er mellom 55 og 59 får en pensjonsalder på 68 år.

Dette er gjort for at alle skal få full pensjon. Jeg vil ikke si at jeg er hundre prosent tilfreds med avtalen, men den er det første skrittet på veien til en endelig løsning av dette spørsmålet.

Jeg er oppmerksom på at det er delte meninger om man kategorisk bør si fra at arbeiderne har rett og plikt til å fratrukke seg ved 65 år.

Så litt om framtidsutsiktene. Avtalen gjelder i likhet med FTP for 5 år med 6 måneders oppsigelsestid. Komitéen regner med at etter hvert som de eldre får pensjon, vil yngre årsklasser rykke inn, og premien vil kunne senkes betraktelig, selv om pensjonsgrunnlaget blir det samme. Men vi må 8 år framover i tida før avtappingen av de eldre begynner.

Så får vi håpe at folkepensjonen utvikler seg til å bli en realitet. Og at det i folkepensjonen blir tatt hensyn til de særegne forhold som hersker for gruvearbeiderne.

ORDSKIFTET OM PENSJONSSAKEN

Dirigenten: Det har tegnet seg 7 talere til debatten om pensjons-spørsmålet. Tiden er knapp. Dirigenten vil foreslå en taletid på 5 minutter.

Jakob Jakobsen, Hofstad, fikk ordet til forretningsordenen, og mente at denne saken var så viktig at det minst burde være 10 minutters taletid.

Forslaget ble satt under votering. Dirigentens forslag om 5 minutters taletid ble vedtatt.

Jakob Jakobsen, Hofstad, understreket at dette var en gammel sak som omfatter mange vegarbeidere.

Personlig har jeg vært med på å reise denne saken på flere landsmøter. Den er livsviktig for arbeidere i den fylkeskommunale og kommunale vegarbeidsdrift.

Det har nå gått en årrekke uten at det har skjedd noen ting. Saken har vært tatt opp i Stortinget bl. a. av Johan Karlsen (A), Sør-Trøndelag.

Walter Kristiansen har også nedlagt et stort arbeid med denne saken for å komme fram til en løsning. Men når vi ikke er kommet lenger, tror jeg det skyldes at saken er lagt feil opp. Det er blitt sendt mange rundskriv fra forbundet både til fylkene og kommunene, om å få avgjort saken for sine arbeidere. Men i borgerlig styrte kommuner, er saken blitt skrinlagt. De svarer at det har de ikke råd til. I fylkene er det politisk årsak til at saken ikke er kommet lenger.

Landsstyrets innstilling om saken er korrekt, men svak. Jeg har inntrykk av at det er lettere for en neger i Alabama å komme inn på skolen, enn for en fylkesvegarbeider å komme inn i pensjonstrygden.

Vi må få formet et vedtak fra landsmøtet som går ut på at pensjonsspørsmålet for de fylkeskommunale vegarbeiderne blir reist ved en ny omforming i lov om Pensjonstrygden for statens arbeidere, ved at fylkene blir pålagt pliktig innskudd i denne trygd.

Jeg tillater meg å foreslå:

Det pålegges landsstyret i samråd med statsmyndighetene å få Lov om Pensjonstrygd (Statsarbeidertrygden) omformet slik at også de fylkeskommunale vegarbeidere blir innmeldt i trygden, ved at fylkeskommunene blir pålagt å innbetale pensjonstilskott for sine arbeidere inntil en annen pensjonslov blir satt i verk.

Agnus Angell, Finnsnes, hadde en del spørsmål i forbindelse med Walter Kristiansens redegjørelse.

Først vil jeg gjerne vite hvilken inntekt pensjonen er beregnet etter. Så er det spørsmål om når en mann går av med pensjon og kona er 70 år — trekkes det da pensjon? Til slutt vil jeg være takknemlig for å få svar på om når en mann har en liten skadetrygd, blir det da trukket i pensjonen?

Arvid Forså, Mosjøen, fant det urettferdig at folk som arbeidet på samme veganlegg, skulle behandles forskjellig i pensjonsspørsmålet.

I vår kommune er pensjonsforholdet ordnet for de kommunalt ansatte, unntatt for de tre som er ansatt i vegvesenet og som har vegoppsynsmannen til arbeidsleder.

Dette er en stor og viktig sak, som jeg håper må bli ordnet i nær framtid.

Karl J. Kvalness, Kvalnes, mente at om forholdene for de kommunale vegarbeiderne skulle bringes i orden, ofte var avhengig av de kommunale myndigheters velvilje.

I vår kommune hadde vi en ordfører som hadde en positiv innstilling til saken. Men så ble han stortingsmann, og den nye ordføreren mente at det kunne ikke haste slik med å få den gjennomført. Og saka er ikke løst, til tross for at det foreligger vedtak fra formannskapet om at også vi skal være med.

Slik saka er forelagt oss fra landsstyret, synes det å gå fram at vi i de lokale avdelingene må søke til de faglige samorganisasjonene for å få støtte.

Dessverre er det i dag altfor mange gamle vegarbeidere som er i tvil om de skal få pensjon eller ikke. Her har de lokale avdelinger en arbeidsoppgave av dimensjoner.

Arne Ødegårdstuen, Biri, mente at det var sagt som kunne sies om denne saken fra formannens og sekretær Larsens side. Forbundsstyret kan ikke lastes for at vegvoktere og fylkesvegvoktere ikke har fått pensjoner. Det er ordførere og fylkesmenn som får ta en stor del av ansvaret for det, og det er ingen annen utvei enn å vedta det forslag som foreligger og la forbundet fortsette sitt arbeide med saken.

Evald Døhl, Knaben, pekte på de vansker en har støtt på ved Knaben gruber når det gjelder gjennomføringen av pensjonsordning, og ba om en nærmere redegjørelse fra Øystein Larsen for disse forhold.

Asbjørn Overvik, Selbu, var enig med Jakob Jakobsen i at dette er en alvorlig sak. Vi har stått maktesløse når det gjelder gjennomføring av en samlet kommunal og fylkeskommunal pensjon, og det er forstemmende når den private sektor begynner å gli forbi på dette område.

Han mente det måtte være berettiget å kreve at arbeidet med pensjonssaka blir ført med større kraft enn før, og han pekte i den forbindelse på at en stor del av kommunene og mange fylker er arbeiderstyrt, noe som ser ut til å komplisere saka. Sør-Trøndelag

har arbeidet med en utredning gjennom flere år og ikke kommet lenger. Det siste vi har hørt er at fylket gjerne vil se saken i sammenheng med gjennomføringen av den nye veglov. Saken bør påskyndes også fordi den usikkerheten når det gjelder pensjonsspørsmålet demper aktiviteten i avdelingene.

Tyger Mundal, Fjærland, var enig i å gi forbundsstyret anmodning om å arbeide for en så god pensjonsordning som mulig. Han ba om svar på om det er riktig at Statens vegvesen kan trekke pensjonsinnskudd av kommunale vegarbeidere når disse arbeider på hovedveganlegg.

Jakob Jakobsen, Hofstad, var oppmerksom på Arbeiderpartiets erklæring i Stortinget om folkepensjonen, men vi må fortsette arbeidet for en egen pensjonsordning inntil folkepensjonen kommer. Ellers var han oppmerksom på at det forslag han tidligere hadde framlagt i saken var noe sterkt, da en ikke kan pålegge kommunene en slik utgift uten å anviser dekningsmåte, og han ville derfor foreslå følgende tillegg til forslaget.

Staten må overføre midler til fylkene og fylkeskommunene ved auka skatteutjamning som budsjettføres til pensjonsinnskott for sine vegarbeidere.

For øvrig ville han igjen beklage at landsmøtet fikk så liten tid til å behandle denne viktige saka.

Walter Kristiansen var enig i å beklage at landsmøtet ikke får bedre tid til å behandle denne saka, men ville si at Jakobsen var blant dem som hadde brukt en god del av landsmøtet tid.

Johan Sveen, landsstyret, trodde at om avdelingene hver på sin kant tok opp forhandlinger med kommuner og fylker, så skulle det være mulig å komme til en ordning i pensjonsspørsmålet. Han hadde erfaring for at det var mulig. Ellers må det være klart at landsmøtet ikke kan bestemme at vi skal ha pensjonsordninger, men må innskrenke seg til å overlate til forbundsstyret og administrasjonen å fortsette arbeidet med saken.

Jakob Jakobsen, Hofstad, var sterkt skuffet over formannens ord om hans bruk av landsmøtets tid. Han kunne love at han ikke skulle møte på flere landsmøter, og han kunne også innskrenke sitt organisasjonsarbeid.

Hans Lehre, Jahren, ville si til Johan Sveen at det neppe var så lett å få en pensjonsordning ved forhandlinger med kommune og fylke som Sveen hadde gitt inntrykk av. Han støttet Overvik i at

arbeidet måtte fortsettes, men han trodde at saka ville bli løst raskere hvis en går lovveien.

Walter Kristiansen ville be Jakob Jakobsen om unnskyldning hvis han hadde ordlagt seg slik at han kunne misforstås. Han hadde selvfølgelig ikke ment at Jakobsen eller andre hadde *misbrukt* landsmøtets tid, men tida går uansett hva landsmøtet foretar seg. Han hadde gått imot permisjon for landsmøtet til å overvære Stortingsforhandlingene i forbindelse med Regjeringens og Arbeiderpartiets erklæringer. Det er godt mulig det var galt å bruke landsmøtets tid til å overføre Einar Gerhardsens foredrag i Stortinget. Det er også mulig at saklista burde vært mindre omfattende. Alle disse ting tilsammen er en påminnelse om at vi må rasjonalisere bruken av tida, og noe annet var det ikke han hadde ønsket å uttrykke i sin replikk til Jakobsen. For øvrig ville han gjerne si at var meget glad for den innsats Jakobsen hadde gjort i landsmøtets forhandlinger, og noe annet inntrykk ville han ikke skulle sitte igjen.

Formannen gjorde ellers inngående greie for hvordan vegarbeiderne er plasert i statens pensjonsregulativ, som et svar til Agnus Angell, og viste i denne sammenheng til et rundskriv fra Vegdirektoratet av 6. august. Han viste ellers til forbundets rundskriv og til Arbeidsmanden der forbundet etter hvert redegjør for de forskjellige forhold. Han redegjorde også for samordningen av pensjon og alderstrygd og for pensjon og skadetrygd. Til Tyger Mundal sa han at Statens vegvesen er i sin fulle rett til å trekke pensjonsinnskudd også for kommunale vegarbeidere når de arbeider på hovedveganlegg. Han gjorde merksam på at 36 måneders sammenhengende tjenestetid gir rett til pensjon, selv om en ikke er statsansatt, og denne mulighet — selv om den i mange tilfelle kan synes teoretisk — berettiger til trekking. Enda en ting, som i denne sammenheng kanskje er vel så viktig — er at trekking berettiger til invalidepensjon hvis en arbeider skulle skade seg.

Walter Kristiansen sa ellers at han ikke hadde noe imot et pålegg fra landsmøtet til landsstyret i pensjonssaken og ville derfor anbefale at Jakobsens forslag ble vedtatt, på samme tid som han anbefalte landsstyrets forslag.

STREK BLE SATT

Dirigenten foreslo strek med de inntegnede talere, og dette ble vedtatt.

Aksel Gullesen, Sulitjelma, hadde vært inne på pensjonsspørsmålet i ordskiftet etter formannens muntlige beretning om arbeidet

i 1963, men ville gjerne peke på forholdene i gruveindustrien, der det er klare forhold bare i et par gruver. Representantene fra Sulitjelma har hatt en konferanse med gruvesekretæren og drøftet forholdene der oppe, men for de øvrige gruver visste vi ikke noe mer enn før. Sekretæren for gruvene burde ha fått i stand en konferanse med alle gruverepresentantene og drøftet dette viktige spørsmål for gruearbeiderne, spesielt de eldre aldersgrupper.

Sekretær *Øystein Larsen* svarte på spørsmål han hadde fått og henviste til at det finnes ankeinstanser. Ellers sa han at det er beklagelig at forbundet hører så lite om de problemer avdelingene åpenbart har å slåss med. Veggen må være at avdelingene reiser sakene på det lokale plan og sørger for forhandlingsprotokoller som sendes forbundet slik at det kan holde seg orientert.

Til Gullesens bebreidelse for at det ikke var sammenkalt en konferanse for gruverepresentantene i salen, bemerket han at det jo hadde hatt en konferanse med representantene fra Sulitjelma i hvert fall — som for øvrig Gullesen selv hadde nevnt — og han hadde i hvert fall inntrykk av at man der var kommet fram til enighet. Han understreket igjen at avdelingen må holde forbundet orientert. Det har vært tvister ute i avdelingene som vi ikke har visst om før vi kom sammen på dette landsmøtet. Han kommenterte også pensjonsordningene ved gruveanleggene.

VOTERINGER

Saken ble deretter tatt opp til votering. Landsstyrets forslag ble vedtatt mot 1 stemme.

Jakob Jakobsens forslag med tilleggsforslag ble enstemmig vedtatt.

Dirigenten: Før vi går videre, ber jeg representantene slå opp på side 16 i dagsordenen, det gjelder forslagene 47, 48, 49, 50 og 52 som ikke er satt under votering. Mesteparten av det disse forslagene inneholder, er innarbeidet i landsstyrets innstilling om pensjonsspørsmålet. Landsstyret innstiller på at forslagene oversendes det nye forbundsstyret, og siden saken nå er debattert, vil jeg spørre om landsmøtet kan vedta innstillingen uten debatt.

Vedtaket ble gjort enstemmig.

Dirigenten: Forslaget fra Fosen Vegarbeiderforening skulle det nå være unødvendig å ta noen debatt om.

Forslagene hadde følgende ordlyd:

Avd. 223, Selbu og Tydal Vegarbeiderforening foreslår:

Aldersgrensen for statsarbeidere bør senkes til 65 år. Myndighetene må iverksette fylkeskommunal arbeidspensjon senest fra 1. januar 1964.

Avd. 197, Namsen Vegarbeiderforening foreslår:

Lov om pensjonsordning for statens arbeidere, kapittel IV, enkepensjon, § 7, 2. del endres til: «Enke som ved mannens død ikke har omsorg for barn, har rett til pensjon fra og med den måned hvori hun fyller 45 år.»

Avd. 143, Nedre Lågendal Vegarbeiderforening foreslår:

Ved utbetaling av pensjon, må det være forutsetning at beløpet blir likt enten arbeidet er utført på riksveger eller fylkesveger, all den tid ledelsen er den samme enten arbeidet foregår på riks- eller fylkesveger.

Avd. 171, Hamar Redskapssentral Arbeiderforening foreslår:

Forbundet bør ta opp forhandlinger med myndighetene om at bestemmelsene om enkepensjon i Pensjonsordningen for statens arbeidere blir endret slik at enker etter statsarbeidere, som ikke har noen å forsørge, får pensjon regnet fra det tidspunkt forsørger faller bort.

Motivering:

Den nåværende ordning betinger en overgangsstønning på 2 år inntil fylte 55 år. I tiden mellom de nevnte 2 år og fylte 55 år står hun ofte uten eksistensmuligheter. Det kan være vanskelig for en husmor å omstille seg til annet arbeid etter mange år som husmor i eget hjem.

Landsstyret innstiller:

Forslagene foreslås oversendt det nye forbundsstyret.

Avd. 403, Fosen Vegarbeiderforening foreslår:

Pensjonsspørsmålet for fylkesvegarbeiderne tas opp til behandling på landsmøtet. Representanter for statsmyndighetene innkalles under sakens behandling.

Motivering:

I flere landsmøter er det fra flere fagforeninger i landet reist forslag om å få pensjonsspørsmålet for de fylkeskommunale vegarbeidere løst, uten at det har ført til noe resultat. Spørsmålet er reist både gjennom de faglige og politiske organisasjoner til myndighetene, men det ser ut som ingen vil vedkjenne seg slike vegarbeidere lenger enn til de er fylt 68 år, da de får beskjed om å slutte sitt yrke. Noen pensjon blir det ikke spørsmål om.

Det store antall fagorganiserte medlemmer i landet som er beskjeftiget i vegarbeiderdriften, som utfører samme krevende arbeid som en statsarbeider og er under samme ledelse, ser med forbitrelse på det «diskrimineringsforhold» som hersker når det gjelder deres pensjonsforhold, det som er et av de viktigste punkter for å sikre deres levekår før de får alderstrygd.

Det har vært antydning et løfte om at en ny veglov ville rette på det skjeve forhold med pensjonsspørsmålet. Ved å vise til det nye veglovutkast, som en må forutsette blir vedtatt, vil ikke det gi noen forbedring av dette spørsmål. Uten at Loven hjemler at staten blir vegholder for alle offentlige veger i landet, vil endel arbeidere, ja en stor del, bli stående utenfor noen som helst pensjonsordning.

De foreninger som har en stor medlemsstokk av slike arbeidere, ser med stor forventning på at denne saken snarest blir løst. Medlemmene som berøres av pensjonsspørsmålet har vært troverdige fagforeningsfolk som har ventet på at fagorganisasjonen skal løse deres problem. Men motet svikter etter hvert, og det blir ofte antydning at vi kan gjerne slutte å betale kontingent, da vi ikke har samme rettigheter som en statsarbeider.

Landsstyret innstiller:

Pensjonsspørsmålet vil bli tatt opp som egen sak på landsmøtet.

Dagsordenens pkt. 5.

Forbundets internasjonale forbindelser.

Landsmøtet behandlet dette punktet på dagsordenen fredag.

Dirigenten refererte landsstyrets redegjørelse og forslag som var sålydende:

Med de mange forskjellige grupper vårt forbund er sammensatt av, har det vært nødvendig for forbundet å stå tilmeldt flere yrkes-

internasjonaler og nordiske sammenslutninger. For tiden er forbundet medlem av følgende yrkesinternasjonaler og sammenslutninger:

International Fabrikarbejder-Føderation.
International Bygnings- og Træindustriarbejder-Union.
Miner's International Federation.
Nordiska Byggnads- och Träarbetarefederationen.
Nordiska Väg- och Anläggningsarbetareunionen.
Nordiska Fabriksarbetarefederationen.
Nordisk Funktionärs sammenslutning.

Det internasjonale og nordiske samarbeid har røtter tilbake helt fra forbundets stiftelse. Etter hvert som organisasjonsformene for fagbevegelsen i Norge har endret karakter ville det vært naturlig å se nærmere på de organisasjonsmessige forbindelser også utad. Tilknytningen til International Fabrikarbejder-Føderation og Nordiska Fabriksarbetarefederationen er den eldste. Den hadde sin naturlige forklaring så lenge industriarbeiderne var medlemmer i forbundet. Etter hvert som det ble stiftet egne forbund i de forskjellige industrigrener i Norge, falt forbundets medlemstall til Fabrikarbejder-Føderation og den nordiske federationen. For tiden er forbundet tilmeldt disse organisasjoner med 6000 medlemmer.

Ser man strengt på de organisasjonsområder som hører inn under Fabrikarbejder-Føderation, er det på det rene at forbundet ikke lenger organiserer medlemmer innenfor disse områder. Det naturlige ville derfor være at forbundet melder seg ut av denne Internasjonale og av Nordiska Fabriksarbetarefederationen.

Innenfor International Bygnings- og Træindustriarbejderunion og Nordiska Byggnads- och Träarbetarefederationen fins gruppen anleggsarbeidere. Her er vårt forbund tilmeldt med 10 000 medlemmer.

Det fins imidlertid også en annen yrkesinternasjonal, Internasjonale for stats- og kommuneansatte (ISKA). Det er landsstyrets oppfatning at forbundet bør tilmelde seg denne yrkesinternasjonale, for derved å kunne knytte internasjonale forbindelser for våre medlemmer i denne sektor, som er den største i forbundet.

Dette vil medføre at medlemmene innenfor de private anlegg fortsatt blir stående i internasjonale for bygnings- og trearbeidere og i Nordiska Byggnads- och Träarbetarefederationen, mens medlemmene i statens anleggssektor og vedlikeholdssektor tilmeldes ISKA.

Gruvearbeiderne blir fortsatt stående i Miners' International Federation.

Til denne sektor hører også mineral- og skiferindustri.

Landsstyret foreslår:

1. **Forbundet foretar utmelding av International Fabrikarbejder-Føderation, med den begrunnelse at vi ikke lenger har noen gruppe som sorterer under dette organisasjonsområde. Utmeldingen vil også omfatte Nordiska Fabriksarbetarefederationen.**
2. **Forbundet tilmeldes Internasjonale for stats- og kommuneansatte (ISKA) fra 1. januar 1964, med det antall som tilsvarende gruppene innenfor dette organisasjonsområde.**
3. **Forbundsstyret bemyndiges til å se nærmere på de konsekvenser vedtakene under punktene 1 og 2 vil kunne medføre, med hensyn til det nåværende organisasjonsmessige samarbeid med de andre nordiske forbund, som kan bli berørt av vedtakene.**

Jakob Jakobsen, Hofstad, fikk ordet til forretningsordenen og mente dirigenten burde nøye seg med å hen vise til de sakene som forelå, for å spare tid.

BERNT ALFSENS INNLEDNINGSFØREDRAG

Bern, Alfsen, forbundsstyret, fikk ordet til en redegjørelse, og sa: Vårt forbund har i lang tid deltatt både i det nordiske faglige samarbeid og i internasjonalt samarbeid.

Det er vel ingen tvil om at fagbevegelsens samarbeid utover landegrensene har hatt stor betydning for de resultater som er oppnådd også i vårt forbund.

Vi er imidlertid nå kommet i den stilling at forbundet står tilsluttet en nordisk og en internasjonal sammenslutning som ikke omfatter de grupper arbeidstakere som er medlemmer av vårt forbund.

Det gjelder Nordiska Fabriksarbeiderfederation og International Fabrikarbejderfederation.

Da disse forbindelser kom i stand var en stor del av vårt forbunds medlemmer fabrikkarbeidere.

Etter hvert har disse medlemmer gått ut av forbundet og dannet sine egne forbund.

Grunnlaget for vårt forbunds tilslutning til både den nordiske og den internasjonale fabrikkarbeidersammenslutning falt dermed bort.

Når det gjelder de medlemmer som arbeider i den private anleggsdrift, så hører disse organisasjonsmessig inn under International Bygn.- og Treind.arbeiderunion.

Forbundet står tilsluttet denne unionen med 7000 medlemmer.

Forbundet er også tilsluttet Nordisk Bygn. og Trearb.federation med det samme antall medlemmer.

For medlemmer i gruveindustrien står forbundet tilsluttet Gruve-internasjonalen med 6000 medlemmer.

Videre er forbundet tilsluttet Nordisk Funktionærsammenslutning med 200 medlemmer. Det gjelder vaktfolkene.

Når det gjelder vegarbeiderne er forbundet tilsluttet Nordisk Veg- og Anl.arb. union med 11 000 medlemmer.

Forbundet har imidlertid ingen internasjonale forbindelser hverken for vegarbeiderne eller de medlemmer som arbeider ved Statens jernbane og kraftanlegg. Det fins imidlertid en internasjonal organisasjon for dem som er beskjeftiget i offentlige virksomheter.

Det er Internasjonalen for Stats og Kommunalansatte.

Det naturlige ville da være at forbundet melder seg ut av Nordiska Fabr.arb. federationen og International Fabr.arb.federation og i stedet tilmelder seg Internasjonalen for Stats- og Kommunalansatte med det antall medlemmer som tilsvarer de grupper forbundet har innenfor dette organisasjonsområde.

Jeg vil anbefale landsstyrets forslag.

Walter Kristiansen, sa at han regnet med at landsstyrets forslag ble vedtatt, og fortsatte:

— I landsstyrets innstilling ligger det ikke noe ønske om å bryte med gamle, gode internasjonale forbindelser når det gjelder fabrikkarbeiderne.

Forbundet er medlemmer av tre internasjonaler, samtidig som vi ikke har noen internasjonal forbindelse for den største gruppen, nemlig vegarbeiderne.

På det nordiske plan har vi i mange år hatt forbindelser gjennom Nordiska Väg- og Anlægningsarbetarunion.

Presidenten i den internasjonale fabrikkarbeiderføderasjonen beklaget at forbundet ville melde seg ut, i sin hilsningsstale ved åpningen.

Men årsaken er rent organisatoriske betraktninger. Norsk Arbeidsmandsforbund var en av stifterne av det internasjonale samarbeid på dette område. En rekke av våre eldste medlemmer, mange av dem som nå er døde, har utført et fremragende arbeid på dette felt på det nordiske plan. Jeg håper at de av våre gjester som er til stede her, forstår vår framgangsmåte.

Da tilmeldingen til ISKA ble drøftet i landsstyret, fant vi at det var riktig å sette avgjørelsen til den kunne legges fram for landsmøtet. Det er dette som nå blir gjort, med den motivering som står i innstillingen.

Landsstyrets innstilling ble enstemmig vedtatt.

Dagsordenens pkt. 6.

Agitasjons- og opplysningsvirksomheten.

Opplysningssekretær Ole Flesvig innledet om agitasjons- og opplysningsarbeidet, og sa:

I denne landsmøteperiode har vi avvirket 3 forbundskurs av 1 ukes varighet med et samlet deltakerantall på 70—80. Det var også meningen å avvikle et fjerde kurs, men det måtte avlyses på grunn av for liten deltakelse.

Det er holdt 36 helge- eller 2-dagerskurs med ca. 650 deltakere.

Det er vel 100 som har deltatt i AOF-kurs, som har vart 1 uke eller mer.

5 har gått LO-skolen, 2 6 måneders ungdomsskole.

45 har deltatt i kurs i de nordiske land arrangert av sammenlutninger vi er med i eller av fagforbund vi har forbindelse med.

Vi har også hatt gjester på våre kurs fra de nordiske land (16).

Det er fullført 64 brev eller studieringer med 450 deltakere. Flere er påbegynt. I tillegg til dette har vel 200 deltatt i helgekurs o. l. arrangert av samorganisasjoner eller LO's distriktskontorer.

Endel har fullført brevkurser som enkeltelever.

Når alt summeres opp blir det 1700—1800 som har deltatt i virksomhet som det er bevilget stipend av forbundet til. Det vil si det blir en god del færre som har deltatt, for det er mange som kommer igjen hvert og noen også flere ganger samme året. Særlig hva brev- og studieringer angår.

På landsmøtet 1955 ble det vedtatt retningslinjer for opplysningsvirksomheten som fortsatt gjelder. De fastslår at det så vidt mulig bør arrangeres spesielle forbundskurs hvert år. Når ikke dette er gjort, har det flere grunner, bl. a. at det er vanskelig å skaffe deltakere.

Som nevnt har vi måttet avlyse kurs på grunn av for få søknader om deltakelse.

All sentralisert kursvirksomhet faller forholdsvis dyr, men det er nok likevel både viktig og påkrevd med slike kurs. Det har

betydning for folk også utenom det de lærer, dette å komme sammen og lære hverandre å kjenne. Det samme blir jo tilfelle for de medlemmer som deltar både i AOF-kurs og kurs utenfor landets grenser.

Det er vel derfor riktig å arrangere forbundskurs noe oftere enn tilfellet har vært hittil. Dette med å skaffe deltakere må vel relativt lett kunne ordnes. Det det særlig gjelder, er å få avdelingene til å gå inn for det.

Men det skal nevnes at alle som har søkt har kommet med på de siste 3 forbundskurs. Hadde flere søkt, hadde også flere kommet med.

Som før nevnt blir det hvert år arrangert en del helgekurs eller 2-dagerskurs. Det har også hendt at det er blitt avviklet kurs på 2—3 kvelder eller ettermiddager, jevnt hvert år 10—12 deltakere.

De fleste av disse kurser er blitt avviklet av Vegarbeidernes fellesstyrer i fylkene og med vegarbeidere som deltakere. De helgekurs som er blitt avviklet utenom dette, har som regel vært på større anlegg eller en gruve. Det er også bare enkelte av vegarbeidernes fellesstyrer som har avviklet helgekurs hvert år.

Det ville være ønskelig om det kunne avvikles langt flere slike kurser og blant flere grupper enn tilfelle har vært hittil.

Det vil da være naturlig at foreningene innen et distrikt gikk sammen om slike kurs. Det skulle vel heller ikke være noe til hinder for at forskjellige grupper av forbundets medlemmer var på samme kurset. Det er jo bare å velge slike emner på kurset som er felles for de som deltar. Det blir jo det meste når en ser bort fra de spesielle bestemmelser i overenskomstene, men det er også mye av det som er likt.

Det er ennå nok å velge mellom: Arbeidervern-, arbeidstvist- og ferielov er aktuelt. Videre kan nevnes samarbeidsutvalg eller produksjonsutvalg, verneutvalg, politisk og faglig samarbeid.

For at det skal ha noen hensikt å ha kurser, enten det er av den ene eller andre sorten, må det være noen som deltar. Det er som før sagt ikke alltid så lett å få deltakere og de som deltar bør da være folk som har interesse av det som behandles og som kan ta med seg noe tilbake til sin avdeling for senere å kunne bruke det i det praktiske liv både i organisasjonsarbeid og annet.

På samme måte som det er viktig for en fagforening å få valgt de riktige folk til å være ledere i foreningene, er det viktig å finne de riktige folk å sende på kurs.

Det kan jo stilles spørsmål. Hvem er så den eller de riktige å sende?

Å gi noen generell oppskrift på det kan være vanskelig, men det er muligens en fordel at de ikke er for gamle og har litt interesse. Interessen øker muligens etter å ha deltatt.

Tillitsverv i foreningen, på arbeidsplassen osv., er jo ting som teller. Uten å komme mer inn på dette tror jeg det lønner seg å ha plan i dette så vel som alt annet.

Det kunne kanskje være en tanke om det ble slik at de som skal delta på kurs og særlig på de kurs som er av lengre varighet, skal ha deltatt i lokalt studiearbeid enten i form av studie- eller brevring.

En større utvidelse av kursvirksomheten kunne være ønskelig, men det må i første rekke bli helgekurs, for disse faller billige i motsetning til de sentrale ukekurs.

Forbundet gir som regel en stønad på kr. 40.00 pr deltaker på disse kurs. Foreningene eller stedsstyrene må skyte til resten. Utgiftene som følger med en deltaker på et sentralt ukekurs kommer meget sjelden under kr. 500.00 pr. uke. Det beror på hvor lang reise det blir tale om. Iblant blir det langt mer. Følgelig er det begrenset hvor mange som kan delta i slike kurs.

Den form for opplysningsvirksomhet som har mulighetene til å nå det store antall av medlemmene, er det som utføres lokalt. Jeg tenker nå på studie- og brevringer. Kanskje særlig brevringer.

Ved siden av at dette er en meget effektiv måte å skaffe seg kunnskap og opplysning på, er den også billig. Så billig at det nesten ville være mulig å gi alle medlemmer i forbundet et brevringkurs.

Folkets Brevskole har nå over 100 forskjellige kurs som omhandler så å si alt fra å lære omgangsformer og folkeskikk til sosialøkonomi og det kommer stadig nye kurs og forbedring av de gamle.

Et brevkurs som tas av en brevring med minst 5 deltakere koster for det meste ca. 20 kroner pr. deltaker. Når kurset er fullført får deltakerne igjen halvparten av staten og resten av forbundet. Det koster ikke noe for medlemmene og bare en tier for forbundet. Et ukekurs koster kr. 500.00 eller mer. Et helgekurs koster kr. 40.00. Et brevringkurs koster for forbundet bare kr. 10.00.

Hva kvalitet og lærdom angår og hva den enkelte har igjen etter å ha deltatt i noe er sikkert forskjellig, men jeg tror ikke brevringformen er den dårligste og den som gir minst.

Jeg vil henstille til alle representantene at de setter som minstemål at minst én brevring skal fullføres hvert år.

De foreninger som fra før har fullført én eller flere ringer kan jo forsøke å utvide med en ring til. La det være like selvfølgelig at foreningen fullfører en brevring i året som at det holdes års-

møte. Om ingen andre setter i gang kan foreningens styre gjøre det. Det gjør bare godt.

Vi har hatt en storaksjon for spesielle brevninger de siste år, «Møte med fagforeningen», «Tillitsmannen på arbeidslagen» og nå sist «Søkelyset på organisasjonen». I «Møte med fagforeningen» hadde vi vel 30 fullførte brevninger. I «Søkelyset» er deltakelsen noe mindre, men det kommer vel noen flere fullføringer i dette kurset utover høsten. Vi har også hatt premiekonkurranser alle tre år. Jeg vil da nevne at det på Løkken, Selbu og Orkanger i 2 av de 3 år har vært ringer blant de 3 beste, og disse foreninger har vunnet hver sin konkurranse.

Det ser for øvrig ut til at de avdelinger som har begynt med lokalt studiearbeid fortsetter, for det er stort sett de samme avdelinger som kommer igjen hvert år, og det er jo i og for seg gledelig, for det gir jo uttrykk for at disse folkene får noe igjen for det de holder på med studier. Det gir mersmak.

Vanskeligheter i forskjellige former blir ofte påberopt mange steder. Det kan være så mye. Medlemmene bor spredt, skiftarbeid, ikke noe sted å holde til o.l. Jeg tror likevel vi skal være forlikte om én ting. Om en bestemmer seg for å få med seg 4 stykker og begynner en brev- eller studiering, så klarer en det. Mange mener det er veldig innviklet og vanskelig å være ringleder, men det er ikke så vanskelig. Lederen skal i første rekke være bindeledd mellom brevsolen og deltakerne. I brosjyrer fra Folkets Brevskole er det ofte å se litt rettleiing om hva som må til. Det blir også muligens gitt ut en brosjyre med noen konkrete læresetninger om start av brevring.

Vi har også syslet med tanken om å lage et eget brevkurs om vårt eget forbund, muligens i samarbeid med andre forbund som vi har samarbeid med. Det er sikkert mange som har altfor lite kjennskap til sitt eget fagforbund, så det er muligens behov. Vi får se hva det blir til med dette og eventuelt komme tilbake med det når tiden kommer.

I høst er det kommet to nye kurs som vi vil henlede oppmerksomheten på og som vil være svært nyttige for alle tillitsmenn i foreninger og på arbeidsplassen og for andre også for den saks skyld. Det er «Priser og lønninger», forfattet av LO-økonomen Per Dragland og det andre er «Forhandlingsteknikk», som er laget av LO-juristen Kåre Halden og tidligere LO-sekretær Birger Breivik, nå skolestyrer på «Sørmarka».

Jeg vil ikke unnlate å si et par ord som dette med studieutvalg. Vi har hatt bestemmelser i en årrekke om at det skal velges studieutvalg på minst 3 medlemmer og at formannen skal være

medlem av styret eller tiltre styret. I retningslinjene for opplysningsvirksomheten er det også sagt at foreningene bør bevilge et beløp til opplysningsvirksomheten hvert år.

Det er altfor mange foreninger som ikke har valgt noe studieutvalg, og i mange tilfelle hvor valg er foretatt, er ikke dette meldt til forbundet.

Vi vil be om at alle dere som er deltakere på landsmøtet, sørger for at dette forhold blir ordnet for de foreninger hvor ikke saken fra før er ordnet.

For endel er dette med å velge folk til å ta seg av opplysningsvirksomheten betraktet som uvesentlig. Det er bare noe som henges på for at formalitene skal være i orden og vedtektene oppfylt.

Jeg mener: sett heller dette opp med svært høy prioritet. Det vil være både i pakt med tiden og det som er nødvendig i den situasjon vi står i nå. Jeg tenker på utbyggingen av vårt industrielle demokrati og at dette må bli virkelighet og ikke bare ord.

Når det er stor viten og god opplysning blant medlemmene, blir det lettere å komme videre på alle områder. Det er det eneste sikre grunnlag for framgang for det arbeidende folk, både faglig og politisk.

Ved siden av planlagt opplysningsvirksomhet, er det også påkrevd å drive agitasjon, og jeg vil nå komme noe inn på dette.

Når ordet agitasjon blir nevnt, er det mange som tenker på rett og slett medlemsverving.

Det er vel heller ingen gal tanke i og for seg, tvert om, dette med medlemsverving er en gren av agitasjonsarbeidet og en viktig gren også.

Det fins jo mange måter å drive agitasjon på, og det er mange slags agitasjon som drives.

Det hender ofte at folk driver agitasjon uten at de sjøl er klar over det, slik agitasjon er dessverre ofte negativ.

På mange arbeidsplasser og i mange foreninger er det ofte mange som mener at agitasjon må drives av noen som kommer utenfra, helst en sekretær fra forbundet eller liknende.

På sett og vis gjør det ofte godt at det kommer folk utenfra, men det er bare det at slike besøk kan ikke skje ofte nok. Agitasjon bør drives til stadighet og av flest mulig. Den må videre drives på mange måter og på en masse forskjellige felter.

Det finnes arbeidsplasser hvor det drives så lite agitasjon for fagforening og organisasjon i sin helhet at folk ikke vet at det finnes en fagforening på stedet.

Vi har for et års tid siden laget to brosjyrer, det ligger to eksemplarer i mappene som dere har sett, som vi mente skulle

være et hjelpemiddel i agitasjon og medlemsverving, men vi har ikke inntrykk av at foreningene benytter seg av dette materiell i den grad vi hadde håpet.

I år har vi lagd to plakater beregnet på å slå opp på arbeidsplasser, i spisesaler, brakker og liknende for å fortelle at på dette arbeidssted er folkene medlemmer i denne fagforening, navn på formann og kasserer, hvem som er tillitsmann på arbeidsplassen, underkasserere og verneombud.

Slike plakater i seg selv skulle også være til hjelp. De forteller i alle fall eventuelt nye som kommer på arbeidsplassen, og andre også, at det er fagforening og tillitsmenn på arbeidsplassen. Det gir straks et inntrykk av at på den arbeidsplassen er det nok ordnede organisasjonsforhold.

Husk på at en fagforening som arbeider godt, er kanskje den beste agitasjon av alle. Det å fortelle og gjøre kjent de fordeler og goder som skaffes gjennom fagbevegelsen og arbeiderbevegelsen.

Det må drives reklame og propaganda. Begge disse benevnelser er så å si det samme og har stor betydning.

Alle organiserte burde drive agitasjon for sin forening, men det er nok vanskelig å få til dette. Jeg nevnte tidligere at det ofte drives agitasjon uten at vedkommende vet om det, men at den ofte er negativ.

Det er ofte folk liker å fortelle det som ikke har falt så heldig ut. Det kan klages mye over noen få saker og ting som går dårlig, men det sies ikke noe om mange store ting som går godt.

Den negative propaganda og agitasjon som drives i altfor stor grad, må forsøkes stoppet. Det bør i alle fall satses på å fortelle folk om det gode som gjøres. Det er for det meste bare å snakke om 9 av 10 saker.

En dårlig eller udyktig person settes ofte opp som eksempel på at hele organisasjonsidéen har klikket. Det ser ofte ut til at folk har vansker med å forstå at det ikke er idéen, men personen som klikker.

Det er i høy grad påkrevd å gå inn for agitasjon og verving av nye medlemmer, for forbundet har 900 medlemmer mindre nå enn for 4 år siden. Det er på disse 4 år tilmeldt forbundet bortimot 14 000 nye medlemmer, med omtrentlig lik fordeling hvert år, eller litt avtagende for hvert år. I året som gikk var det bare én gruppe som økte sitt medlemstall, og det var private anlegg. Denne øking var også liten, bare 100—200. I denne sektor bør medlemstallet kunne økes med flere tusen når en ser på de

tall som legges fram over sysselsettingen i anleggsdriften. I alle de øvrige grupper er det tilbakegang.

Den eneste sektor hvor det er naturlig at det er tilbakegang, er i gruvesektoren. Innskrenket arbeidsstyrke og også stopp på enkelte steder

Det ser ut som om den største vanskelighet er ikke å tegne nye medlemmer. Det som er vanskelig ser ut til å være å beholde dem.

Jeg vil tilbake til dette med negativ agitasjon. Den tror jeg gjør langt mer skade enn mange tenker over.

Det faller ofte uttalelser som at å stå tilsluttet denne foreningen er ikke til noe, den er for dårlig. Det er dårlige tillitsmenn som ikke tar seg av sakene.

Det klages også over at avtalene er for dårlige osv. Hvordan det enn er og ikke er, så er da fordelene som er oppnådd mange, mange flere enn de negative ting.

Når det klages eller klandres på et fellesskap vi sjøl er med i, da tror jeg det er riktig at vi først stiller spørsmålet til oss sjøl, har jeg gjort og gjør jeg min plikt. Har jeg gjort det som en organisert plikter å gjøre.

Når vi finner ut at vi sjøl har oppfylt vår plikt godt, så blir det kanskje ikke så påkrevet å klandre andre.

Til slutt: Alle organiserte arbeidere må stå sammen og arbeide målbevisst for å styrke sin organisasjon. Kanskje er det særlig stor styrke i å få flest mulig av de uorganiserte med.

GUNNAR NILSEN FRA AOF REDEGJØR FOR OPPLYSNINGS-ARBEIDET

Gunnar Nilsen redegjorde for arbeidet som AOF utfører i samarbeid med fagorganisasjonen, og sa bl. a.:

Vi i AOF har alltid hatt et godt samarbeid med Arbeidsmandsforbundet, og jeg håper dette samarbeidet ikke bare vil fortsette, men at det også vil bli bedre.

Studiearbeid og opplæring vil alltid være en viktig del av fagbevegelsens arbeid.

Særlig på to områder er vår virksomhet av betydning: Når det gjelder skolerung av tillitsmenn som skal stille med lønnsaker og andre praktiske oppgaver, og de tillitsmennene som skal stille med organisasjonene våre. Vi kan ikke drive effektivt arbeid i fagorganisasjonen uten at vi har kunnskaper om hvordan vi skal få sakene våre gjennomført.

Fagbevegelsen i dag spenner over et vidt felt. Finnes det nær sagt noe område der fagbevegelsen *ikke* har interesser?

Nå kommer også kravene om medbestemmelsesrett og industrielt demokrati. Da må vi også stille kravene om bedre kunnskaper til oss selv. Uten dem er vi overlatt til å tro på hva andre sier.

La meg kort nevne noen tall fra vårt virksomhet siste året. I siste undervisningsperiode hadde vi 10 000 flere deltakere ved vårt studiearbeid enn i perioden før. Hele denne økingen faller på studieringene. Samlet hadde vi nær 38 000 deltakere i vårt studiearbeid. Brevskolen alene hadde $\frac{2}{3}$ av dette antallet. Vi regner at 20 000 av disse deltakerne kom fra fagbevegelsen.

Det kan virke som i og for seg imponerende tall, men i virkeligheten er de altfor små. Vi må satse på bredde i opplysningsvirksomheten, og deltakerantallet omfatter ikke mer enn 4 prosent av LO's medlemmer. Det er stor variasjon fra forbund til forbund. Enkelte forbund har ingen deltakere, andre kan ha opptil 10 prosent av sine medlemmer. Vi regner likevel med at det er noe nær 4000 foreninger som ikke driver studiearbeid.

Arsakene er mange, jeg vil nevne noen hovedårsaker: Fagforeningene velger ikke studieledere, eller studielederen har en for beskjedne stilling i foreningen. Han er ofte ikke med i styret. Man kan oppnå mye ved å velge studielederen inn i styret, slik som vedtektene foreskriver.

Det har vært et utstrakt samarbeid mellom AOF og forbundene for å få til en opplæring av alle tillitsmenn innen fagbevegelsen. Men dette opplegget kan utvides på mange måter, for eksempel ved ukekurs, brevringer eller helgekurs.

I den studisesesongen vi nå står foran, er det to hovedkurs vi særlig satser på, det ene om priser og lønninger, det andre om forhandlingsteknikk. Det første var pensum ved LO-skolen, og det var en samstemmig oppfatning at det var nyttig og nødvendig for forbundets medlemmer å kjenne til de faktorer som virker inn på pris- og lønnsmekanismen.

Kurst om forhandlingsteknikk gir først en innføring i lover og avtaler som gjelder på dette området. Uten kjennskap til disse, kan man ikke drive forhandling i det hele tatt. Så er det litt om forhandlingsteknikk, og om spørreteknikk, og en rekke andre viktige ting som man bør kjenne til før man setter seg ved forhandlingsbordet.

Her vil jeg også nevne kurset «Organisasjonskunnskap» som nå er omarbeidet, og som er blitt en bestseller for Folkets Brevskole.

Før studisesesongen vil det bli arrangert start- og opptaksmøter i de forskjellige fylkene i samarbeid med samorganisasjonene,

AUF og andre. Foreningene vil bli invitert dit, og jeg håper det blir sendt representanter.

Det er umulig for hovedorganisasjonene og forbundene å detaljorganisere studiearbeidet i avdelingene. Det må man gjøre selv, og det må være styrets ansvar at det blir gjort.

Jeg vil så sterkt jeg kan anbefale at det blir valgt studieutvalg og studieledere som kan ta opp saken med avdelingen og forbundet for å skaffe den hjelpen både når det gjelder materiell og penger som kan skaffes.

Walter Kristiansen gjorde oppmerksom på at det ville være hensiktsmessig om en nå tok sikte på å la landsmøtet sitte sammen uten avbrudd av middagspause til sakliste var ferdigbehandlet, bl. a. av hensyn til utbetalingene til representantene.

Om Gunnar Nilsens redegjørelse sa han at opplysningsarbeidet må gis høy prioritet i forbundets arbeid. Viktigst av alt er at tillitsmennene skolerer seg i håndteringen av arbeidsplassens problemer gjennom kurser om forhandlingsteknikk og protokollføring. De må selvfølgelig gjerne gå videre, men dette er grunnlaget. Det er for eksempel et stadig tilbakevendende problem i tvistesaker at tillitsmennene ikke er påpasselige nok når det gjelder å få protokoller fra forhandlingsmøtene. De må lære seg hvordan dette gjøres, og tvinge motparten til å akseptere at det skal settes opp protokoll. De må selv diktere sine synspunkter, så må motparten formulere sine. Gang på gang opplever vi f. eks. når det gjelder Statens vegvesen at tvistesporsmål trekkes i langdrag fordi forhandlingsprotokoller ikke er ført.

Forbundet ser med velvilje på støtte til alle positive studie-tiltak i avdelingene. Formannen pekte ellers på at det åpenbart er en fornyelse av tillitsmannsrekkene i gang i forbundet. Dette landsmøtet har vært sterkt preget av de unge, og han sa seg glad for det.

ORDSKIFTET

Andreas Aspelund, Bøstrand, ville gjerne ta opp en tanke, selv om den kanskje ikke hørte med i denne forbindelse, nemlig hva vi kan gjøre for den akademiske ungdom som kommer fra våre rekker. Vi trenger denne ungdommen sårt, men gjør vi tilstrekkelig for at den skal beholde en positiv innstilling til bevegelsen. Vi må huske på at denne ungdommen utsettes for en veldig påvirkning fra mange kanter, og vi må gjøre noe for å møte denne påvirkningen.

Mathilde Kjærland, Bergen, sa at opplysningsarbeidet er noe av det vanskeligste vi driver, og på det området er det ikke mulig å måle resultatet i kroner og ører.

Hun fortalte om forholdene i Bergen, der AOF-foreningen gjør et utmerket arbeid. Også innenfor hennes avdeling har studiearbeidet vært drevet, delvis i samarbeid med arbeiderkvinnelaget, og hun beklaget at slike kurs ikke ble registrert i forbundet. Dette fant hun uheldig fordi det etter hennes skjønn stimulerte til uheldig konkurranse om å holde egne kurs i stedet for å søke samarbeid med andre der dette er hensiktsmessig.

Hun ville også gjerne ha litt nærmere redegjort for grunnlaget for utdelingen av forbundets premier til studieringer. Selv hadde hun deltatt i en studiering med meget gode resultater, men den nådde ikke opp til noen premie. Hun pekte i denne sammenheng på at en bør være spesielt oppmerksom på den ekstra påkjenning de fagorganiserte kvinner har, fordi de for det første står i arbeid, dernest har de som oftest et hjem å skjøtte, og når de så i tillegg skal delta i studiearbeid, bør dette tas med i betraktning ved vurdering av karakterene. Reglene må ikke være slike at en tar lysten fra kvinnene til å delta i studiearbeidet, for er det behov for slik virksomhet blant mennene, er behovet ikke mindre blant kvinnene, sa hun.

Opplysningssekretær *Ole Flesvig* svarte på de spørsmål *Mathilde Kjærland* hadde stilt. Når det gjaldt registrering av kurs, blir ikke kurs som hører inn under samorganisasjonene registrert i forbundet. Det som ellers registreres er vanligvis det som forbundet har bidratt til med stipend. Om premieringssystemet sa han at dette er basert på karakterlistene fra Folkets Brevskole.

Landsmøtet tok redegjørelsen for studie- og opplysningsarbeidet og den etterfølgende debatt til etterretning.

Dagsordenens pkt. 7. Forskjellige forslag.

Landsmøtet behandlet fredag forskjellige innsendte forslag:

Avd. 53, Nordens Klippe, Kirkenes, foreslår:

Norge må arbeide for å medvirke til stans av alle prøver og bruk av Atomvåpen i verden.

Norge må støtte de Forente Nasjoners arbeid med å avverge og blegge internasjonale konflikter og bidra til at FN kan utøve den fredsstiftende virksomhet som organisasjonens pakt forutsetter.

Landsstyret innstiller:

Forslaget tiltres.

Landsstyrets innstilling ble enstemmig vedtatt.

Avd. 53, Nordens Klippe, Kirkenes, foreslår:

Landsmøtet henstiller til Regjeringen å foreta forandring av skattereglene, slik at det blir ens skattetabell og skatteøre for alle landets kommuner.

Landsstyret innstiller:

Forslaget tiltres.

Walter Kristiansen gjorde merksam på at vi i løpet av de nærmeste dager kunne regne med et regjeringsskifte, og foreslo at formuleringen «regjeringen» i dette forslag og det etterfølgende (nr. 59) blir erstattet av «arbeiderregjeringen».

Med denne endring ble forslaget enstemmig vedtatt.

Avd. 53, Nordens Klippe, Kirkenes, foreslår:

Norsk Arbeidsmandsforbunds landsmøte henstiller til Regjeringen å gjøre energiske anstrengelser for å unngå unødige pris- og avanseøkinger.

Landsstyret innstiller:

Forslaget tiltres.

Landsstyrets innstilling ble enstemmig vedtatt.

Avd. 21, Oslo og Omegn Arbeidsmandsforening foreslår:

Gruppen, private anlegg, må ha minst 2 representanter i landsstyret.

Motivering:

Den nåværende sammensetning av landsstyret er ikke i samsvar med de enkelte gruppers medlemstall. Med den nåværende store beskjefthet i den private anleggssektor, er det stor brakkmark når det gjelder organiserte arbeidere. En bedre representasjon vil etter vår mening være en stimulans til bedring av dette forhold.

Landsstyret innstiller:

Forslaget oversendes valgkomitéen.

Landsstyrets innstilling om å sende forslaget over til valgkomitéen ble enstemmig vedtatt.

Avd. 21, Oslo og Omegn Arbeidsmandsforening foreslår:
Gullmerke tildeles etter 25 års medlemskap i forbund tilsluttet LO.

Motivering:

Den nåværende ordning med gullmerke etter sammenhengende 25 års medlemskap i Norsk Arbeidsmandsforbund, hemmer overføringen av medlemmer fra andre forbund, og er en medvirkende årsak til det synkende medlemstall i vårt forbund.

Landsstyret innstiller:

Forslaget tiltres.

Walter Kristiansen sa at denne saka har vært behandlet på flere landsmøter. Forbundet sendte også i sin tid en henstilling til LO om å innføre et eget gullmerke, men dette lot seg ikke gjøre av økonomiske grunner. Landsstyret har således vært klar over problemet og har funnet å måtte anbefale den løsning som forslag og innstilling går ut på, men landsmøtorepresentantene bør være merksom på at ordningen representerer en økonomisk belastning for forbundet.

Forslaget ble deretter tatt opp til votering og enstemmig vedtatt.

Avd. 333, Vågan Vegarbeiderforening foreslår:

Arbeidet med å få organisert alle som arbeider ved statens vegarbeidsdrift, både ved anlegg og vedlikehold, må aktiviseres.

Motivering:

Det viser seg dessverre at ca. 50 prosent av arbeiderne i Vegvesenet, iallfall her hos oss i Lofoten og sikkert også mange andre steder, står utenfor enhver organisasjon, og mener det er liten vits ved å være organisert når man kan få samme betaling og arbeidsforhold som de organiserte, uten å være tvunget til å betale kontingent eller ha andre forpliktelser på seg. Vi ber forbundet være oppmerksom på at en slik tankegang i det lange løp kan være farlig, også for de organiserte, som lett kan bli et bytte for samme tankegang, og det kan, særlig for små og tungt arbeidende foreninger som f. eks. vår forening, være begynnelsen til enden. Vi har jo eksempler på at arbeidere som står i godt betalt arbeid, forlanger seg strøket av foreningen med den begrunnelse at de ikke har råd til å betale kontingenten. Arbeid er de jo sikret likevel ifølge sin ansiennitet.

Vi kan videre nevne at vår forening ikke har hatt besøk av forbundets sekretær i Bodø på ca. 2 år. Dette er alt for sjeldent, men det er også klart at vi ikke bare kan klandre sekretæren, han har jo nesten hele Nord-Norge å fare over.

Her mener vi forbundet må finne en ordning som kan rette på forholdet ved eventuelt å ansette en eller flere som har til oppgave å reise rundt på de forskjellige arbeidsplasser og agitere for saken, og ved samtaler eller møter få disse klasseløse arbeidere til å forstå at det er i organisasjonen de hører hjemme. Det er jo den som har skapt de fordeler de nå nyter godt av. Vi ber dere være merksomme på at disse forhold er vanlige i såkalte utkantstrøk som våre.

Landsstyret innstiller:

Forslaget tiltres. Landsstyret vil anføre at det ikke er noe dårlig organisasjonsprosent spesielt innenfor vegsektoren og mener at agitasjonsarbeidet må gjelde alle fylker og grupper innenfor forbundets organisasjonsområde.

Landsstyrets innstilling ble enstemmig vedtatt.

Avd. 197, Namsen Vegarbeiderforening foreslår:

Det ansettes en reisesekretær som dekker forbundets virkeområde for Trøndelagsfylkene samt Nordland.

Motivering:

Grunnet vanskene med assistanse i organisasjons- og tariffspørsmål.

Landsstyret innstiller:

Forslaget kan ikke tiltres. Landsstyret viser til innstillingen fra organisasjonskomitéen med hensyn til stor-avdelinger og fastlønte tillitsmenn på det lokale plan. Landsstyret foreslår at forbundstyret får fullmakt til å nytte flere reisesekretærer i en overgangstid inntil det kan bli ansatt lokale tillitsmenn.

Landsstyrets innstilling ble enstemmig vedtatt.

Dagsordenens pkt. 8.

Bevilgninger.

Budsjettkomitéens forslag var omdelt til representantene. Hovedkasserer *Bernt Alfsen* gjorde oppmerksom på at budsjettkomitéen etter at den var ferdig med sin innstilling hadde mottatt søknad fra Sosialistisk Folkepartis ungdomsorganisasjon om bevilgning uten

angivelse av beløp. Budsjettkomiteén hadde behandlet søknaden og innstilte på at den ble avslått.

Innstillingen var for øvrig slik:

Budsjettkomiteén har behandlet endel søknader om bidrag som er innkommet til forbundets landsmøte.

Følgende bevilgninger foreslås gitt:

<i>Den Norske Spaniakomit� (engangsbevilgning)</i>	<i>kr. 1500.00</i>
<i>Arbeidernes Ungdomsfylking bevilges pr. �r i landsmøteperioden</i>	<i>» 500.00</i>
<i>Norsk Arbeidersangerforbund (engangsbevilgning) ..</i>	<i>» 500.00</i>
<i>Arbeidernes Avholdslandslag (engangsbevilgning)</i>	<i>» 500.00</i>
<i>Norges Kristne Arbeideres forbund (engangsbevilgning) »</i>	<i>500.00</i>

Vedrørende søknad om bidrag fra Landsforeningen for Hjerte- og Lungesyke er det komitéens oppfatning at eventuell støtte fra forbundet til slike formål bør gå gjennom Norsk Folkehjelp som forbundet er medlem av. I henhold hertil foreslåes ingen bevilgning.

Angående søknad fra Norges Kommunistiske Ungdomsforbund foreslåes ingen bevilgning.

*Bernt Alfsen. Arne Pedersen. Høibert Karlsen.
Ally Lund. Th. Solli.*

Innstillingen ble tatt opp til votering punkt for punkt. Til Den norske Spaniakomit  var foreslått kr. 1500.00.

Lars S eland, Evanger, hadde levert inn følgende forslag:

Den av budsjettkomiteén foreslåtte sum, kr. 1500.00, til Den norske Spaniakomit  deles likt mellom: Arbeidernes Avholdslag og Norges Kr. Arb. forbund.

Budsjettkomite ens forslag ble vedtatt mot 4 stemmer som ble avgitt for forslaget fra S eland.

Asbjørn Overvik, Selbu, ba om ordet til forretningsordenen og kritiserte at det ikke var gitt høve til en generell diskusjon om budsjettkomite ens forslag f r den ble tatt opp til votering, men forbeholdt seg å komme tilbake med et forslag.

Dirigenten fastholdt behandlingsmåten, og voteringene over de enkelte punkter fortsatte.

VOTERINGER

Bevilgningen til Arbeidernes Ungdomsfylking på kr. 500.00 pr.  r i landsmøteperioden, Norsk Arbeidersangerforbund kr. 500.00 i engangsbevilgning og Arbeidernes Avholdslandslag kr. 500.00 i engangsbevilgning, ble enstemmig vedtatt. Bevilgningen til Kristne Arbeideres Forbund på kr. 500.00 i engangsbevilgning ble vedtatt mot 3 stemmer. Innstillingen vedrørende søknaden fra Landsforeningen for Hjerte- og Lungesyke ble enstemmig vedtatt.

SØKNADEN FRA NKU

Asbjørn Overvik, Selbu, gjentok sin kritikk av behandlingsmåten, og hevdet at han ikke hadde fått ordet til en generell omtale av innstillingen til tross for at han hadde bedt om det. Når han nå fikk ordet ville han med en gang foreslå at Norges Kommunistiske Ungdomsforbund fikk en bevilgning på kr. 500.00 i landsmøteperioden, i likhet med det AUF har fått. Han tvilte ikke på at budsjettkomiteén var fornøyd med sitt arbeid, og at den også ville få honnør for det fra enkelte i salen, men han var personlig ikke i tvil om at en avgjørelse i samsvar med innstillingen ville skade forbundet i framtida. Han tvilte på at noen kan ha noe å utsette på NKU's arbeid eller på saker Norges Kommunistiske parti har reist. Det er utenforliggende hensyn som spiller inn. Vi skal være oppmerksomme på at NKU nok vil komme til å eksistere om det ikke f r en bevilgning fra Norsk Arbeidsmandsforbund, men forbundet går ikke styrket ut i arbeidet med en slik holdning.

Kurt Mortensen, Kirkenes, støttet Overvik og mente om det som har vært sagt under landsmøtet om en samling av venstreretningen i arbeiderbevegelsen. Mange medlemmer av NKU og NKP gjør en god innsats i forbundet og på arbeidsplassene, og landsmøtet burde gi NKU en honnør for dette.

For det tilfelle at Overviks forslag ikke skulle bli vedtatt, ville han subsidiært foreslå at landsmøtet ga en engangsbevilgning på 500 kroner til NKU.

Walter Kristiansen sa at vel kan det så være at NKU og NKP har gått inn for saker som alle kan være enige om. Det er ikke sakene som skiller oss alltid. Men han kunne ikke skjønne hva Mortensen mente med en samling av venstrekretsene. Til venstre for hva? Det vi vil er en samling av bevegelsen, og det kan bare skje ved samling i ett parti. Han gjorde også oppmerksom på søk-

naden fra Sosialistisk Folkepartis ungdomsorganisasjon, og sa at det ikke er oppgaver for flere enn én ungdomsorganisasjon i arbeiderbevegelsen.

Ola Granli, Tokke, syntes budsjettkomitéen kunne ha foreslått en bevilgning til NKU, og ikke bidra til ennå mer splittelse enn vi allerede har.

Ved voteringen falt Overviks forslag med 22 stemmer, mens de øvrige ble avgitt til fordel for budsjettkomitéens innstilling.

Mortensens forslag fikk 19 stemmer.

Søknaden fra Sosialistisk Folkepartis ungdomsorganisasjon ble avslått mot 4 stemmer.

Dagsordenens pkt. 9.

Valg.

Valgkomitéens formann Ludvig Wangsmo, redegjorde for valgkomitéens innstilling som var lagt ut til representantene.

VALGKOMITEÉNS INNSTILLING

Når det gjelder landsstyret foreslår valgkomitéen å gjøre slikt vedtak før en går til valg på de enkelte medlemmer:

Fordelingen av representanter for de enkelte grupper:

Forbundsstyret:

Statens jernbaneanlegg 1 representant.

Private anlegg 1 »

Gruve (Mineral) 1 »

Statens vegvesen 2 »

Rengjøringssektoren 1 »

Landsstyret:

Veg 5 »

Gruve 3 »

Private anlegg 2 »

Statens kraftanlegg 2 »

Statens jernbaneanlegg 1 »

Statens havnevesen 1 »

Ved eventuelle motforslag til valgkomitéens forslag, foreslås bare kandidater fra den sektor representanten skal velges fra.

Tillitsmenn:

Formann: Walter Kristiansen.
Nestformann: Paul Sundt.
Hovedkasserer: Bernt Alfsen.
Gruvesekretær: Øystein Larsen.
Vegsekretær: Jorulf Haugli.
Sekretær: Alfred Haugen.
Opplysningssekretær: Ole Flesvig.

Det foreslås at Ole Flesvig velges som vegsekretær fra den dato Jorulf Haugli går av etter oppnådd aldersgrense (om ca. 2 år). Fra nå og inntil Ole Flesvig tar over som vegsekretær, er han å anse som valgt opplysningssekretær. (Flesvig har tidligere vært ansatt.)

Det foreslås videre at Landsstyret får fullmakt til å ansette ny opplysningssekretær når Flesvig slutter som sådan.

1. Kjartan Olsen, private anlegg, avd. 21 (ny), Oslo.
2. Karl Pettersen, jernbaneanleggene, Spikkestad.
3. Harald Haugli, veg, Sørumsand.
4. John Solheim, veg, Berg i Østfold.
5. Karine Pedersen, rengjøring, avd. 5 (ny), Oslo.
6. Magne Leinan, mineral, Sandvika.

Varamenn til forbundsstyret (personlige). I samme rekkefølge:

1. Ola Sande, private anlegg, avd. 21 (ny), Oslo.
2. Ole Klemo, jernbaneanlegg, Høn.
3. Kåre Onsrud, diverse, Årvoll.
4. Torstein Bergli, veg, Skedsmo.
5. Ruth Karlsen, rengjøring, Oslo.
6. Edvin Leirvik, mineral, Sandvika.

Kontrollkomitéen:

Oscar Rydén, formann.
Johs. Haugen.
Selma Holmquist, (ny).

Varamenn:

Ragnvald Pedersen.
Kristian Landskau.
Anna Marie Olsen, (ny).

Landsstyret:

1. Jon Storvoll, avd. 111, gruve (ny), Løkken.
2. Th. Solli, gruve, Hauge i Rogaland.
3. Ernst Evjen, gruve, Sulitjelma.
4. Halldor Bjørke, avd. 252, priv. anl. (ny), Geilo.
5. Egil Aspaas, priv. anl., Hvalstad.

6. Peder Dalen, avd. 152, jernb.anl. (ny), Spikkestad.
7. Daniel Martinsen, veg, Finnsnes.
8. Wilhelm Furnes, veg, Valnesfjord.
9. Tønnes Moi, veg, Kvinesdal.
10. Hans O. Kleiven, avd. 36, veg (ny), Vågåmo.
11. Alfred Guddal, avd. 130, veg (ny), Stryn.
12. Thore Østmo, statens kraftanl., Edland.
13. Ludvik Wangsmo, statens kraftanl., Sunndalsøra.
14. Einar Valde, avd. 412, Statens Havnev. (ny), Alesund.

Varamenn:

1. Petter Pedersen, avd. 53, gruve (ny), Kirkenes.
2. Erling Evanger, gruve, Litlabø.
3. Kåre Øren, avd. 487, gruve (ny), Bleikvassli.
4. Henrik Karlberg, avd. 22, priv. anl. (ny), Rødberg.
5. Johan Bredeveien, avd. 343, priv. anl. (ny), Kvam.
6. Peder Selfors, jernb.anl., Bergen.
7. Leif Mikkola, veg, Neiden.
8. Torleif Ellefsen, veg, Haugesund.
9. Leif Kongshaug, avd. 88, veg (ny), Kvernes.
10. Olav Frøkedal, avd. 219, veg (ny), Etne.
11. Karlo Tronstad, avd. 182, veg (ny), Hell.
12. Erling Pettersen, avd. 405, statens kraftanl. (ny), Korgen.
13. Arthur Magnussen, avd. 88, statens kraftanl. (ny), Sunndalsøra.
14. Johannes Thom, avd. 377, Statens Havnev. (ny), Kabelvåg.

LO's representantskap:

- Paul Sundt (jernbane- og kraftanleggene).
 Gudmund Sævik (veg).
 Reidar Winther, avd. 44 (ny), (gruve).
 Egil Aspaas (priv. anlegg).

Varamenn til LO's representantskap. (I samme rekkefølge):
 Alfred Haugen. Sigurd Sivertsen, avd. 44 (ny).
 M. J. Weiset. Ole Flesvig.

TARIFFRÅDENE

- Vegsektoren:
Tønnes Moi, Vest-Agder.	Harald Haugli, Akershus.
Daniel Martinsen, Finnsnes.	Karlo Tronstad, Nord-Trøndelag.
John Solheim, Østfold.	Einar Bø, Oppland.
Josef Øvergård, Sør-Trøndelag.	Wilhelm Furnes, Valnesfjord,
Alfred Guddal, Sogn og Fjordane.	Nordland.
	Sverre Slåtten, Hedmark.

Private anlegg:

- Egil Aspaas, Oslo.
 John Steinhaugen, Vinstra.
 Grunde Reiersdal, Brokke.
 Kjartan Olsen, Oslo.
 Halldor Bjørke, Uste-Nes.
 Samuel Arholm,
 Marte, Sunnhordland.

Jernbane- og kraft:

- Arthur Magnussen, Aura.
 Thore Østmo, Tokke.
 Erling Pettersen, Røssåga.
 Kåre Sagerup, Innseth.
 Peder Dalen, Spikkestad.
 Ingv. Skaga, Rogaland.
 Karl Pettersen,
 Sentralst., Oslo.
 John Løberg, Bodø.
 Gunnar Myrland, Gjerpen.

Forbundsstyret får
 fullmakt til å
 oppnevne repre-
 sentanter for
 brakkebetjeningen.

Fyr- og merkevesenet:
 Amund Løndal, Alesund.
 Bj. Skurtveit, Volda.

Havnevesenet:
 Sverre Larsen, Kabelvåg.
 Peder Torvik, Alesund.
 Torodd Borch, Finnmark.

Mineral:

- Trygve Evensen, Lalm.
 Jens P. Kines, Hamarfell.
 Olaf Klausen, Kragerø.
 Birger Sjøvold, Røra.
 Olav Torset, Sunnmøre.

Skifer:

- Kristian Magnussen, Otta.
 John Norheim, Oppdal.

Bergverk:

- Th. Solli, Rogaland.
 Ernst Evjen, Nordland.
 Johan Johansen, Rausand.
 Johs. Sandnes, Røros.
 Erling Evanger, Stord.
 John Saveli, Malm.
 John Akselsen, Løkken.
 Arthur Blix, Bjørnevatt.

Kommunene:

Forbundsstyret får
 fullmakt til å
 oppnevne de som
 skal være med.

Rengjøring:

- Karine Pedersen, Oslo.
 Lilly Strømsnes, Oslo.
 Mathilde Kjærland, Bergen.
 Ally Lund, Stavanger.
 Emma Fremstad, Trondheim.

Forbundsstyret får
 fullmakt til å
 vurdere om en
 representant fra
 Bodø skal innkalles.

Varamenn:

Valgkomitéen foreslår
 at forbundsstyret
 får fullmakt til å
 foreta nødvendig
 suppleringsvalg.

Valgkomitéens formann *Ludvig Wangsmo*, gjorde oppmerksom på at det fortsatt var forutsetningen at bare fem av de valgte tillitsmenn skal være stemmeberettigede medlemmer av forbundsstyret, selv om opplysningssekretæren nå blir valgt tillitsmann, men komitéen forutsetter at *Ole Flesvig* rykker inn som forbundsstyremedlem fra det tidspunkt han overtar vervet som vegsekretær.

Videre gjorde formannen oppmerksom på at komitéen ikke hadde funnet å kunne foreslå varamenn for tariffrådene. Det vil alltid skje forandringer i løpet av en periode, ved flytting og andre forhold, og valgkomitéen har derfor funnet det mest riktig å foreslå at forbundsstyret får fullmakt til å foreta de nødvendige suppleringer av tariffrådene i perioden.

Arvid Forså, Mosjøen, mente at valgkomitéens innstilling ga uttrykk for lite fantasi. Det var de samme folkene som gikk igjen.

— I hvert fall fra vår sektor er det reist sterke krav om at det må finne sted en fornyelse.

Det har ikke alltid vært lett for oss i vegsektoren å få gjennom våre krav, og vi har inntrykk av at det heller ikke alltid har vært lett for forbundet å ofre det nødvendige arbeid på dem.

Jeg vil derfor ta opp spørsmålet om det ikke bør ansettes en sekretær ved siden av *Haugli*, og tillater meg å sette fram forslag om det.

Alfred Haugen har utført mye godt arbeid for oss i vegsektoren, og vi mener det ville være en fordel om han ble tilknyttet sektoren fast.

Videre har vi merket oss valgkomitéens innstilling om å ansette *Flesvig* etter *Haugli* når denne går av. Etter det som er kommet fram på landsmøtet, tror vi *Asbjørn Overvik* bør ansettes som opplysningssekretær, og vil også fremme forslag om det.

Forså la så fram følgende forslag:

I.

Landsmøtet ansetter opplysningssekretær etter at *Ole Flesvig* er gått over i Vegsektoren. Etter det som er erfart her på landsmøtet, mener jeg *Asbjørn Overvik* bør ansettes som opplysningssekretær etter *Ole Flesvig*.

II.

Alfred Haugen blir fast tilknyttet vegsektoren. I vegsektoren er det så mange skjevheter at vi mener det må være to sekretærer i denne sektor.

Også når det gjelder tariffråd og landsstyre, mener jeg det er riktig å sette fram følgende forslag:

I stedet for Tønnes Moi foreslås Karl Kolstad.

Eilif Sivertsen, sa at han var skuffet over fordelingen av de foreslåtte representanter til landsstyret.

— Jeg vil foreslå at det blir tatt med en representant fra Nordens Klippe. Kontakten mellom forening og forbund er meget viktig, og i den perioden som har gått, har vi satt stor pris på å ha en representant i landsstyret fra Kirkenes. Jeg mener det vil være riktig at Kirkenes blir representert — vi ser, grunnet de store avstandene, sjelden en representant fra forbundet hos oss.

Sivertsen satte fram følgende forslag:

Jeg foreslår at Nordens Klippe — avd. 53 får representanten i landsstyret.

Petter Pedersen, avd. 53, representant.

Ivar Storvoll, avd. 111, varamann.

Walter Kristiansen minnet om at *Haugli* ble sekretær for vegsektoren på forrige landsmøte i 1959. *Haugen* ble da sekretær som skulle ta seg av arbeid i vegsektoren, men som spesielt skulle ha oppsyn med andre grupper.

— Vi er for få i forhold til den sammensetningen som forbundet har. Skal vi velge to vegsekretærer, og fortsatt ha en reise- og opplysningssekretær, vil endel grupper bli stående uten noen sekretær som kan ta seg av deres sektor. Blant *Haugens* oppgaver har vært f. eks. rengjøring og Statens fyr- og merkevesen og havnevesen, og også disse har krav på en mann som spesielt tar seg av deres område.

Forslaget fra *Forså* kan skape den situasjon at vi må velge enda en mann for å kunne dekke behovet. Det blir jo et økonomisk spørsmål.

Når det gjelder forslaget om valg av *Flesvig* som vegsekretær, så tror jeg det er en heldig løsning. Det ville ha vært en annen sak om *Haugli* skulle ha gått av på et tidligere tidspunkt. Men jeg tror ikke det vil være heldig hverken for forbundet eller medlemmene, om man skal ta konsekvensen av *Forsås* forslag og la noen gå og vente i to år på at han eventuelt skal overta etter *Flesvig*. *Haugen* er en meget dyktig mann, og vi vil gjerne at han også skal fortsette å ha de gruppene han har hatt hittil.

Hans Skjauff, Sem, ville opprettholde sitt forslag om en representant fra vegsentralene, og framsatte følgende forslag:

Som representant for vegsentralene velges:

John Nordnes, Vestfold.

Asbjørn Overvik, Selbu, mente at det var nødvendig å styrke vegsektoren ved valgene. Mange ting som var kommet fram på landsmøtet talte for det.

— Målet må være å få den best mulige sammensetningen, å finne fram til de mennesker som tjener våre interesser best, også i tariffrådene.

En mann har på landsmøtet gjennom en rekke innlegg gjort klart hva han står for. Jeg vil foreslå:

Jakob Jakobsen som medlem av tariffrådet for vegsektoren i stedet for *Josef Øvergård*.

Erling Evanger, Litlabø: Ser vi på valgkomitéens innstilling når det gjelder representanter i landsstyret fra gruvesektoren, så er det ikke tatt med en eneste representant fra de statseide gruver, men kun fra de privatkapitalistiske. Dette mener jeg ikke er riktig og tror at det vil ha sin betydning at det er representanter med i landsstyret fra de statseide gruver. I stedet for *Ivar Storvoll* vil jeg foreslå *Olav Stavrum*, Malm, som representant i landsstyret.

Olav Stavrum, Malm, mente at valgkomitéen hadde tråkket i gamle spor. Han ville ikke oppfordre til noen mannjevning, men mente det var riktig at Nord-Trøndelag fikk sin representant i landsstyret, særlig tatt i betraktning at en av landets største bergverk lå der. *Staveli* er formann i gruppen der, og en meget dyktig organisasjonsmann.

Han satte fram følgende forslag:

Jeg foreslår *John Staveli*, *Malmö gruvearbeiderforening*, som medlem av landsstyret.

Jakob Jakobsen, *Hofstad*, mente at selv om det kunne være delte meninger om personer og distrikter, var det viktigste å finne fram til rette folkene, som var i stand til å yte forbundet de største tjenestene.

Han hadde vært med på å diskutere spørsmålet om sekretær tidligere, og mente det var sørgelig at ikke dette kom opp før man behandlet kontingenten.

— *Overvik* vil så vidt jeg kan se, bli den rette mann på det rette sted, og jeg vil støtte *Forsås* forslag.

Reidar Winther, *Bjørnevatn*, tok opp spørsmålet om Nordens Klippes representasjon i landsstyret.

Landsmøtene har tidligere tatt hensyn til det rimelige kravet at vi burde være representert. Selv om forbindelsene i dag er bedre enn tidligere, så er det forbundet med store utgifter å foreta den lange reisen, og en daglig kontakt med et medlem av landsstyret er av uvurderlig betydning for oss.

John Akselsen, *Løkken Verk*, mente det var naturlig at distriktene talte for sine interesser. Men han syntes kravet fra *Kirkenes* var underlig. Han mente det var like naturlig at andre distrikter ba om å bli representert.

Jeg ser av beretningen at det bare har vært holdt to landsstyremøter i 1962. Det skulle derved ikke være av avgjørende betydning for Nordens Klippe å ha en landsstyreprerentant.

Ser man derimot på oversikten over medlemmer, finner man at det største tallet er i Trøndelag. Beklageligvis er det framsatt hele tre forslag fra distriktene, men jeg synes det bør kunne være enighet om at med sitt store medlemstall bør Trøndelag i hvert fall ha ett medlem i landsstyret. Vi har store og særegne problemer som venter på å bli løst, og i hvert fall ved én større bedrift er det planlagt innskrenkninger.

Dirigenten foreslo 5 minutters taletid. Forslaget ble vedtatt.

Valgkomitéens formann opplyste at i den stensilerte innstillingen sto det *Olav Storvoll* i stedet for som korrekt *Ivar Storvoll*.

Karl J. Kvalness, *Kvalnes*, fant det rimelig at *Haugen* ble valgt til ny sekretær etter *Haugli* og foreslo:

Sekretær *Alfred Haugen* som allerede har tatt mye sekretærarbeid i vegsektoren, foreslås valgt som vegsekretær etter *Jorulf Haugli*.

Johan Skrede, landsstyret, mente det var riktig at man fikk unge mennesker med i landsstyret, men representanten som er foreslått i mitt sted er eldre, så det blir ingen foryngelse av landsstyret.

Han mente at når det var blitt stilt forslag på en ny representant i stedet for ham, burde vedkommende være fra den samme gruppen.

Guddal er en dyktig mann, men han representerer anleggene. Jeg synes det vil være rimelig at man fant en ny mann i mitt sted som kan representere vegvesenet og vedlikeholdet.

Det samme gjelder tariffrådet.

Jakob Jakobsen, *Hofstad*, satte fram følgende forslag:

I rengjøringssektoren som varamann av forbundsstyret foreslår jeg *Mathilde Kjærland* i stedet for *Ruth Karlsen*.

Tyger Mundal, Fjærland, understreket at når det var kommet forslag på Guddal, så var det ikke rettet mot Johan Skrede på noen måte. Men siden vedlikeholdsavdelingen hadde vært representert i så mange år, var det bare rimelig at anleggene slapp til. Guddal er en ivrig organisasjonsmann som har brukt mye tid og penger for vegarbeidernes sak i Sogn og Fjordane, sa han.

Dirigenten gikk så over til valg av forbundstyre som ble valgt ved akklamasjon.

Dirigenten foreslo at det først skulle stemmes over om det skulle være én eller to vegsekretærer.

Walter Kristiansen mente det var riktig å stemme på denne måten, men ville samtidig tillate å foreslå at hvis Haugen skulle bli vegsekretær, måtte det ansettes en ny sekretær til da hans grupper ellers ville stå uten saksbehandler.

Ved avstemningen ble det vedtatt at det skulle være én sekretær i vegsektoren.

De forskjellige forslagene ble så tatt opp ved valgene. Valgkomitéens innstilling ble i alle tilfelle vedtatt.

TARIFFRÅDENE

Under valgene til tariffrådene ba *Hans Skjauff* om å få opplyst hvilket distrikt de forskjellige distriktene representerte.

Dirigenten mente en slik anmodning ville være mulig å etterkomme, og man fortsatte med valgene.

Jakob Jakobsen, Hofstad, gjorde merksam på at man hadde ikke innstilt på varamenn til tariffrådene.

Walter Kristiansen ba om at forbundsstyret fikk fullmakt til å undersøke og utpeke varamenn.

Kristiansens forslag ble vedtatt.

Dirigenten takket på vegne av alle tre dirigentene og sekretærene for samværet.

Landsmøtets avslutning.

Walter Kristiansen: Vi står foran avslutningen av landsmøtet. Jeg vil da først takke for tilliten ved å gjenvelge meg til formann. La meg også få gi uttrykk for at jeg synes det har vært et godt landsmøte med mange dyktige og saklige debattinnlegg. Vi er ikke alle enige om alle ting, men det skal en heller ikke vente vi skal være. Saklig meningsutveksling er bare av det gode.

Jeg takker dirigenter og sekretærer for utført arbeid under landsmøtedagene og foreslår at landsmøtet bevilger hver av dem kr. 150.00 som ekstra påskjønnelse. Videre takker jeg de funksjonærer i forbundet som har medvirket med skriving av forslag, utregning av diét, organisering av det forhåndsarbeid som alltid er nødvendig.

Vi har noen som går ut av forbundsstyret og landsstyret ved dette landsmøte. Jeg takker dem alle for godt utført arbeid.

Hj. Sundt går ut av forbundsstyret. Han kom inn som varamann etter Hans Fredriksen i landsmøteperioden. Det gjorde at jernbanearbeiderne fikk 2 representanter i forbundsstyret, mens de private anlegg ble uten representasjon. Det er dette som nå er årsaken til at Hj. Sundt går ut av forbundsstyret. Hj. Sundt har vært en samarbeidets mann i forbundsstyret. Likeledes går Selma Holmquist ut av forbundsstyret. Hun har et langt arbeid bak seg i organisasjonen. Selma Holmquist har vært og er aktiv både i partiet, kommunepolitikken og i fagbevegelsen.

I landsstyret går følgende ut: Eilif Sivertsen, Bernhard Reines, Alf Olsen, Johan Skrede, Johan Sveen og Marius Mauritzen. Reines er nestor blant landsstyremedlemmene. Han har også flere ganger hatt strevet med å være formann i landsmøtets valgkomité.

Jeg takker dere alle for det gode samarbeid i forbundsstyret og landsstyret. Dere forsvinner sikkert ikke i det videre organisasjonsarbeid, men vil bli å finne der som aktive i det lokale arbeid. Jeg ønsker dere alt godt og takker dere alle for godt samarbeid.

Vi har fått nye medlemmer både i forbundsstyret og landsstyret.

Inn i forbundsstyret kommer Kjartan Olsen og Karine Pedersen, i landsstyret kommer som nye Ivar Storvoll, Haldor Bjørke, Peder Dalen, Hans O. Kleiven, Einar Valde og Alfred Guddal.

Jeg ønsker disse velkommen til godt samarbeid.

Knut Herrström fra Svenska Fabriksarbeidereförbundet takket på vegne av de nordiske gjestene for invitasjonen og gjestfriheten.

Vi har hørt en livlig, men saklig debatt, og vi har hørt dere gjøre vedtak som jeg håper vil bli til nytte for forbundet i arbeidet framover.

Jeg vil også uttrykke ønsket om at Arbeiderpartiet får tilbake regjeringsmakten. En slik avgjørelse vil gagne hele den norske arbeiderbevegelse.

Vi er litt lei for at dere trer ut av Den Nordiska Fabriksarbeider-federationen, men vil benytte anledningen til å takke for det gode samarbeidet vi har hatt gjennom mange år.

Elias Volan takket på vegne av Alfred M. Nilsen og seg selv, de spesielt innbudte gjestene på landsmøtet, for innbydelsen.

Jeg sto som medlem av Arbeidsmandsforbundet, og var en kort tid også formann. Jeg vil si at jeg lærte meget i den tiden jeg var medlem i dette forbundet, lærdom som kom til god nytte i det videre arbeid i fagbevegelsen. Arbeidsmandsforbundet var inngangsporten til norsk fagbevegelse. Mange tusen arbeidere fikk sitt første kjennskap til fagbevegelsen her, og dette kom siden andre forbund til nytte. Arbeidsmandsforbundet har også arbeidet aktivt i retning av en politisk omlegging av samfunnet. De gamle pionérene sa, at kan vi ikke stifte fagforening, så kan vi i hvert fall stifte en partiavdeling. Arbeidsmandsforbundet har gjort en stor innsats for å fremme arbeiderklassens sak og legge grunnlaget for en omforming til et samfunn som bygger på solidaritetsprinsippet.

Det grunnleggende arbeidet i denne kampen er utført av Norsk Arbeidsmandsforbunds medlemmer. De bygde Folkets Hus, kjøpte tømmer på rot og satte det opp selv. Og når de reiste fra anleggene, ga de huset bort til fagorganisasjon eller parti. De viste en offervilje som neppe andre. Alfred M. Nilsen var i mange år sekretær for anleggsarbeiderne. Han ofret seg helt for sin oppgave og utførte et stort arbeid, særlig når det gjaldt brakkeforholdene.

Jeg vil takke for at vi fikk lov å være til stede, og ønske representantene en god reise hjem.

Thorleif Andresen, LO's førstesekretær, takket på vegne av de innenlandske gjester. Det har vært et godt og arbeidsomt landsmøte, sa han. Det har ikke vært enighet om alle saker, men det har vært gode debatter, og de vedtak som er gjort viser vilje til å skape de best mulige forhold for forbundets medlemmer.

Da vi begynte landsmøtet var det spenning i lufta. Vi husker Trygve Brattelis ord til landsmøtet om at han ikke kunne hilse fra Regjeringen, men han kunne hilse fra den avgåtte regjeringsmedlemmer, og uttrykte sin varme takk for den støtte forbundets

medlemmer har gitt dem. Partiet ønsker også å takke for det og for den støtte landsmøtet har gitt ved sitt vedtak her.

Nå kan vi gå ut fra at regjeringen er på vei tilbake, og vi er glade for det.

Thorleif Andresen minte også representantene om valget mandag. Tiden er knapp og det er ikke meget vi kan gjøre heretter, men vi bør reise hver til vårt med den innstilling at vi skal gjøre hva vi kan for å få folk fram til urnene, og derved bidra til at valget blir den tillitserklæring til partiet som det har krav på.

Han ønsket forbundet framgang i arbeidet.

Walter Kristiansen: Bernhard Reines har bedt om å få si noen ord før landsmøtet går fra hverandre.

Bernhard Reines: Landsmøtorepresentantene er vel slitne etter disse møtedagene, og jeg skal ikke forlenge slitet. Men når jeg nå går ut landsstyret, etter å ha sittet der alt for lenge, vil jeg gjerne si noen ord. Det passer for øvrig godt for meg å komme etter Elias Volan på talerstolen. Elias Volan var forbundets formann den gang jeg kom med for omkring 45 år siden.

Det kunne ha vært mye å snakke om fra alle disse år, men det skal jeg ikke gjøre. La meg bare nevne 1920—30-åra, og den kampen vi den gang førte. Vi hadde borgerlige regjeringer, Arbeiderpartiet sto i opposisjon men var farlig nok i de borgerliges øyne. Med støtte av regjeringene gikk arbeidsgiverne gang på gang til storm. De håpet å knekke fagbevegelsen, for på den måten regnet de også med å få ram på Arbeiderpartiet. Det gikk ikke. Vi husker valget i 1933, da Arbeiderpartiet fikk stemmeframgang som ga 22 nye mandater.

Jeg har villet nevne dette som bakgrunn for det vi har opplevd i det senere. Ved de siste tariffrevisjoner forsøkte arbeidsgiverne seg igjen, fordi de så en mulighet i den politiske svekkelsen som valget i 1961 ga oss. Men fagbevegelsen var igjen for sterk. Så forsøkte de seg med andre utveier, og regjeringen ble styrtet. Nå er også det angrepet slått tilbake og vi kan vente arbeiderregjeringen på plass igjen. Det viser hvor nødvendig samholdet i arbeiderbevegelsen er. Står vi sammen også i framtiden kan vi slå alle angrep tilbake.

Jeg har deltatt i åtte landsmøter i forbundet siden 1932, og det har skjedd store forandringer, så store at en knapt kan kjenne seg igjen, men utviklingen er gledelig. Norsk Arbeidsmandsforbund har alltid stått på venstre fløy i arbeiderbevegelsen. La det være slik.

Og la oss være glad for at vi har ungdom med oss selv om de har andre meninger. Det er bare en styrke.

Til slutt sa Reines at når representantene nå kommer hjem må de gå inn for å få alle uorganiserte med. De eldre kan også gjøre sitt. De kan fortelle hva fagbevegelsen og partiet har betydd.

Reines takket for samværet og samarbeidet i forbundsstyret, og ønsket forbund og medlemmer alt godt i framtida.

Walter Kristiansen: Jeg takker for alle gode ord og ønsker som er uttalt fra gjestenes side.

Jeg håper at samarbeidet med de utenlandske og innenlandske organisasjoner vil fortsette og styrkes i årene som kommer. Jeg ønsker samtlige gjester og representanter en god reise hjem og ber dem ta med en hilsen fra landsmøtet og forbundsledelsen til de enkelte organisasjoner.

Så vil jeg takke landsmøtorepresentantene for deres interesse i disse dagene. Det har vært strevsomt, men vi har kommet oss gjennom landsmøtet og dagsordenen etter planen. Jeg håper at vi alle i fellesskapets ånd vil gå inn for å styrke forbundet og alle dets avdelinger i den kommende 4-års periode.

Idet jeg håper på fortsatt framgang for forbundet, takker jeg dere for samværet i disse dagene, og erklærer det 25. ordinære landsmøte for avsluttet. Jeg går da ut fra at forbundsstyret får anledning til å godkjenne protokollen for det siste møtet.

Fullmakten ble gitt.

Møtet ble avsluttet med første vers av Internasjonalen.

Representantliste.

Avd. 5, Oslo, 1. Karine Pedersen. — 2. Ruth Karlsen. — Avd. 7, Egersund, 3. Tellef Røraas. Avd. 8, Røros, 4. Johs. Sandnes. — Avd. 10, Visnes, 5. Johs. Johannesen. — Avd. 11, Fredrikstad, 6. Ragnar Eriksen. — Avd. 12, Rjukan, 7. Bjarne Johnsen. — Avd. 14, Rausand, 8. Johan Johansen. — Avd. 15, Ål, 9. Erling Skalle. — Avd. 16, Kragerø, 10. Olaf Klausen. — Avd. 19, Sulitjelma, 11. Ingvald Pedersen. Avd. 20, Sulitjelma, 12. Ragnar Sivertsen. — Avd. 21, Oslo, 13. Kjartan Olsen. — 14. Ola Sande. — 15. Karl Olstad. — Avd. 22, Rødberg, 16. Emil Rørv. — Avd. 23, Reitan, 17. Arne J. Holden. — Avd. 25, Støren, 18. Even L. Rogstad. — Avd. 25, Klæbu, 19. Einar Fosshode. — Avd. 26, Drag, Tysfjord, 20. Normann Langmo. — Avd. 27, Kilbotn, 21. Arne Pedersen. — Avd. 32, Knaaben, 22. Evald Døhl. — Avd. 33, Vallegrend, 23. Ikke møtt. — Avd. 34, Litlabø, 24. Erling Evanger. — Avd. 36, Vågåmo, 25. Hans O. Kleiven. — Avd. 37, Alta, 26. Lars Nilsen. — Avd. 38, Stjørdal, 27. Amund Hjulstad. — Avd. 41, Røros, 28. Ole Halden. — Avd. 44, Bjørnevatt, 29. Reidar Winther. — Avd. 48, Tokke, 30. Ola Oppland. — 31. Torfinn Erikstad. — 32. Ola Granli. — Avd. 51, Folldal, 33. Frantz Jensen. — Avd. 52, Frogn, 34. John Stokholm. — Avd. 53, Kirkenes, 35. Kurt Mortensen. — Avd. 56, Matre, 36. Samuel Arholm. — Avd. 59, Farsund, 37. Rolf Harbakk. — Avd. 65, Fåberg, 38. Knut Nordlien. — Avd. 69, Malm, 39. John Staveli. — 40. Olav Stavrum. — Avd. 70, Sulitjelma, 41. Olav Kvalnes. — Avd. 72, Kvinesdal, 42. Ola Dugan. — Avd. 73, Sulitjelma, 43. Peder Hansen. — Avd. 74, Søgne, 44. Selmer Suvatne. — Avd. 75, Sulitjelma, 45. Aksel Gullesen. — Avd. 76, Bjerkvik, 46. Sverre Stiberg. — Avd. 78, Veggli, 47. Kåre Brorvold. — Avd. 84, Eidsvoll, 48. Edvard Hemli. — Avd. 85, Trondheim, 49. John Johansen. — Avd. 88, Bæverfjord, 50. Arthur Magnussen. — Avd. 88, Sunndalsøra, 51. Reidar Bjørsnes. — Avd. 89, Kvevli, 52. Reidar Lund. — Avd. 91, Sollihøgda, 53. Torvald Solheim. — Avd. 92, Bøstrand, 54. Andreas Aspelund. — Avd. 94, Rysstad, 55. Grunde Reiersdal. — Avd. 98, Øvre Årdal, 56. Knut Husum. — Avd. 99, Sem, 57. Hans Skjauff. — Avd. 100, Skogfoss, 58. Anker Dahl. — Avd. 101, Mo i Rana, 59. Ole Jamtli. — Avd. 111, Løkken Verk, 60. John Akselsen. — 61. Ivar Storvold. — Avd. 115, Marnaldal, 62. Karl Kolstad. — Avd. 125, Mo i Rana, 63. Arthur Kvanmo. — Avd. 128, Sulitjelma, 64. Paul Nordahl. — Avd. 130, Stryn, 65. Alfred Guddal. — Avd. 133, Austre Moland, 66. Karl Haugenes. — Avd. 136, Sarpsborg, 67. Leif Hj. Andersen. — Avd. 142, Svalbard, 68. Harald E. Johnsen. — Avd. 145, Spro, 69. Olaf Rommerud. — Avd. 147, Orkanger, 70. An-

ders Solli. — 71. John Stokke. — Avd. 150, Russenes, 72. Sverre Jakobsen. — Avd. 152, Spikkestad, 73. Peder Dalen. — Avd. 153, Tyristrand, 74. Rolf Hamremo. — Avd. 154, Skedsmokorset, 75. Høibert Karlsen. — Avd. 156, Skarnes, 76. Thorleiv Myrvang. — Avd. 157, Skorovatn, 77. Johan Folgerø. — Avd. 158, Hernes, 78. Olger Rønningen. — Avd. 160, Skiptvedt, 79. Harry Koffeld. — Avd. 160, Berg, 80. John Kullberg. — Avd. 161, Arendal, 81. Manfred Aslaksen. — Avd. 162, Vardal, 82. Marius Sveen. — Avd. 165, Jaren, 83. Hans Lehre. — Avd. 166, Ørje, 84. Ansgar Bakker. — Avd. 167, Hundorp, 85. Johan Solbakken. — Avd. 169, Gol, 86. Olav Holen. — Avd. 170, Stange, 87. Oskar Simensen. — Avd. 171, Løten, 88. Sverre Slåtten. — Avd. 175, Skotterud, 89. Rolf Fjeld. — Avd. 176, Flisa, 90. Einar Gundersen. — Avd. 182, Hell, 91. Karlo Tronstad. — Avd. 183, Larvik, 92. Ch. Jansen. — Avd. 188, Kvernes, 93. Martinius Veiset. — Avd. 190, Rognan, 94. Kristian Johansen. — Avd. 194, Eidanger, 95. Dagfinn Pedersen. — Avd. 195, Fagernes, 96. Einar Bø. — Avd. 197, Namskogan, 97. Gudmund Sævik. — Avd. 206, Skaland, 98. Inge Mikalsen. — Avd. 210, Knardalstrand, 99. Arne Pedersen. — Avd. 211, Fauske, 100. Einar Nilsen. — Avd. 213, Kvalnes, 101. Karl J. Kvalnes. — Avd. 214, Hauge i Dalane, 102. Tønnes Sel. — Avd. 215, Mosjøen, 103. Arvid Forså. — Avd. 219, Etne, 104. Nils Skulstad. — Avd. 222, Vefall, 105. Olaf J. Bråten. — Avd. 223, Selbu, 106. Asbjørn Overvik. — Avd. 225, Førde, 107. Fridtjof Indrebø. — Avd. 227, Høland, 108. Johan Gulliksrud. — Avd. 238, Haugesund, 109. Knut Næss. — Avd. 239, Lom, 110. Per P. Haugen. — Avd. 240, Gol, 111. Ingen møtt. Avd. 242, Trysil, 112. Ole Røen. — Avd. 244, Dokka, 113. Nils Sollien. — Avd. 247, Langvasseid, 114. Mathis Randa. — Avd. 251, Oppdal, 115. John Nordheim. — Avd. 252, Geilo, 116. Halldor Bjørke. — Avd. 253, Verdalen, 117. O. J. Solberg. — Avd. 258, Heimdal, 118. Einar Enlid. — Avd. 262, Røyken, 119. Otto Tollefsen. — Avd. 263, Trondheim, 120. Emma Fremstad. — Avd. 265, Ulefoss, 121. Olaf O. Odden. — Avd. 266, Surnadal, 122. Olai Naustbakk. — Avd. 268, Finnsnes, 123. Agnus Angell. — Avd. 277, Saggrenda, 124. Nils Johansen. — Avd. 279, Molde, 125. Ingen møtt. — Avd. 282, Nordfjordeid, 126. Odd Myklebust. — Avd. 283, Alvdal, 127. Kristian Negård. — Avd. 284, Bodø, 128. Martin Valen. — Avd. 287, Rena, 129. Rudolf Norderhaug. — Avd. 290, Flatråker, 130. Ole I. Holme. — Avd. 291, Norddalsfjord, 131. Oddvin Barlund. — Avd. 298, Kvam, 132. Ragnvald Krok. — Avd. 305, Sørheim, Sogn, 133. Olav Sørheim. — Avd. 308, Os, Østerdalen, 134. Ivar Klausen. — Avd. 312, Kodal, 135. Håkon H. Tveitan. — Avd. 316, Foldfjorden, 136. Ingen møtt. — 318, Dovre, 137. Peder Rykhus. — Avd. 325,

Stavanger, 138. Karl Sundt. — Avd. 328, Sperillen, 139. Helge Tosseviken. — Avd. 333, Kabelvåg, 140. Olav Pettersen. — Avd. 337, Sandnes, 141. Karl Bøe. — Avd. 343, Kvam, 142. Ivar Hansen. — Avd. 347, Mjølfjell, 143. Willy Pettersen. — Avd. 352, Mo i Rana, 144. Ole Solheim. — Avd. 353, Torjolvågen, 145. Gullbjørn Jonassen. — Avd. 356, Akkerhaugen, 146. Sveinung Flaatin. — Avd. 357, Tysse, 147. Nils N. Trengereid. — Avd. 358, Oldereid, 148. Peder Kvarv. — Avd. 359, Valnesfjord, 149. Hans J. Løkås. — Avd. 365, Lavangen, 150. Ole Fossbak. — Avd. 368, Vestnes, 151. Alv Anderson. — 374, Bindal, 152. Erling Lysfjord. — Avd. 377, Kabelvåg, 153. Johannes Thom. — Avd. 378, Selbu, 154. Haldor Affreth. — Avd. 385, Haus, 155. Sverre Steffensen. — Avd. 400, Fjærland, 156. Tyger Mundal. — Avd. 401, Sørfold, 157. Jens P. Kines. — Avd. 403, Hofstad, 158. Jakob Jakobsen. — 404, Bergen, 159. Mathilde Kjærland. — Avd. 405, Korgen, 160. Trygve Nygård. — 161. Bernt O. Løvlén. — Avd. 412, Ålesund, 162. Einar Valle. — Avd. 418, Skjeberg, 163. Arne Svendsen. — Avd. 429, Åmli, 164. Omund Kløvfjell. — Avd. 437, Sandnessjøen, 165. Vidar Mathisen. — Avd. 438, Tverlandet, 166. Oskar Rugeldal. — Avd. 443, Stavanger, 167. Ally Lund. — Avd. 451, Kolvereid, 168. Kolbjørn Glørstad. — Avd. 452, Biri, 169. Arne Ødegårdstuen. — Avd. 453, Birtavarre, 170. Peder Lyngstad. — Avd. 456, Karmøy, 171. Jonas Sjøen. — Avd. 457, Brevik, 172. Knut Skauen. — Avd. 471, Odda, 173. Arne Eide. — Avd. 472, Åheim, 174. Welstrøm Olsen. — Avd. 477, Innseth, 175. Kåre Sagerup. — Avd. 479, Herefoss, 176. Tellef Rislå. — Avd. 480, Bolkesjø, 177. John Dokka. — Avd. 487, Bleikvassli, 178. John Bekken. — Avd. 494, Rege, 179. Kåre Høyland. — Avd. 496, Lalm, 180. Trygve Evensen. — Avd. 502, Røra, 181. Birger Sjøvold. — Avd. 513, Kiberg, 182. Torodd Borch. — Avd. 522, Matredal, 183. Rasmus Rosnes. — Avd. 528, Evanger, 184. Lars Sæland. — Avd. 535, Snåsa, 185. Magne Kipe. — Avd. 549, Svalbard, 186. Johan Svenningsen.

FORBUNDETS TILLITSMENN

Formann: Walter Kristiansen. Nestformann: Paul Sundt. Hovedkasserer: Bernt Alfsen. Sekretærer: Øystein Larsen, gruvesekretær. Jorulf Haugli, vegsekretær. Alfred Haugen, sekretær. Ole Flesvig, opplysningssekretær. Edvard Laxå, distriktssekretær. Walter Ørnhaug, Svalbard-sekretær.

FORBUNDSSTYREMEDLEMMER

Hjalmar Sundt, Oslo. Karl Pettersen, Spikkestad. Harald Haugli, Sørumsand. John Solheim, Berg. Selma Holmquist, Langhus. Magne Leinan, Sandvika.

LANDSSTYRET

Eilif Sivertsen, Bjørnevatn. Th. Solli, Hauge i Dalane. Ernst Evjen, Sulitjelma. Bernhard Reines, Russåga. Alf Olsen, Stavanger. Daniel Martinsen, Finnsnes. Tønnes Moi, Kvinesdal. Wilhelm Furnes, Valnesfjord. Johan Skrede, Jølster. Johan Sveen, Stange. Tore Østmo, Edland. Ludvig Wangsmo, Sunndalsøra. Marius Mauritzen, Kabelvåg. Egil Aspaas, Hvalstad.

KONTROLLKOMITÉEN

Oskar Rydén, Nittedal. Johannes Haugen, Oslo. Trygve Løvstad, Oslo.

LO's REVISJONSKONTOR

Ingemund. Haugen. Kåre Lindemark.

REFERENTSJEF

Henry Harm.

UTENLANDSKE GJESTER

International Fabriksarbejder-Føderation: *J. Matthews*.
Miner's International Federation: *H. Guterath* og *Karl Van Berk*.
International Bygnings- og Træindustriarbejder-Union: *Klaus Kjelsrud*.
Nordiska Fabriksarbetarefederationen: *Knut Herrström*.
Nordiska Väg och Anleggningsarbetareunionen: *Sigvard Forsmark*.
Nordiska Byggnads- og Træarbetarefederationen: *Harry Christensen*.
Den Nordiske Funktionærsammenslutning: *Laust Larsen*.
Dansk Arbejdsmands- og Specialarbejder-Forbund: *Ferdinand Madsen* og *Aakjær Sørensen*.
Kvindeligt Arbejderforbund i Danmark: *Johanne Kongsaa*.
Keramisk Forbund i Danmark: *Henry Hansen* og *Johs. Schou*.
Dansk Funktionærforbund: *Laust Larsen* og *Frank Steffensen*.
Svenska Fabriksarbetareförbundet: *Knut Herrström* og *Evert Eriksson*.
Svenska Gruvindustriarbetareförbundet: *Vilhelm Isaksson* og *Holger Hillbom*.
Svenska Vågarbetareförbundet: *Oscar Fredriksson*.
Svenska Byggnadsarbetareförbundet: *Olof Torstensson* og *Arne Karlsson*.
Finlands Arbetarförbund: *Tapio Malmivuori* og *Ahti Salli*.

Finlands Glas- och Porslinsarbetarförbund: *Jouko Salminen* og *Kaarlo Tolppanen*.

Finlands Byggnadsarbetarförbund: *Viljo Pennanen*, *Carl Sundberg* og *Veikko Väliiranta*.

INNENLANDSKE GJESTER

Landsorganisasjonen: *Thorleif Andresen* og *Alf Andersen*.
Det norske Arbeiderparti: *Trygve Bratteli* og *Haakon Lie*.
LO's presse- og informasjonskontor: *Per Haraldsson*.
Statstjenestemannskartellet: *Fritz Torgersen*.
Norsk Kommuneforbund: *Viktor Jensen*.
Norsk Bygningsindustriarbejderforbund: *Walter Broe* og *Markus Gustavsen*.
Norsk Kjemisk Industriarbejderforbund: *Ragnar Hansen* og *Trygve Nordby*.
Norsk Papirindustriarbejderforbund: *Kaare Pehrson* og *Olav Bratlie*.
Norsk Nærings- og Nytelsesmiddelarbejderforbund: *Arne Andreassen*.
Norsk Tekstilarbejderforbund: *Bjarne Baardsen* og *Anna Nilsen*.
Norsk Jernbaneforbund: *Sverre Kortvedt* og *Sigurd Kvilekval*.
Norsk Skog- og Landarbejderforbund: *Klaus Kjelsrud* og *Thor Thorsen*.
Norsk Tjenestemannslag: *Hjalmar Andersen* og *Gerd Raaer*.
Norsk Elektriker- og Kraftstasjonsforbund: *Johan Henriksen* og *Per Ask*.
AOF: *Gunnar Nilsen*.
Spesielt innbudte: *Elias Volan* og *Alfred M. Nilsen*.

